

לקראת שבת מלאכתא

Dirshu

דרשן ד' ועוזן

קרן עולמית לחינוך
ועידוד לימוד התורה

אוגדן עלוני השבת

פרשת קורח

לקראת שבועת מלכתא

פנינים לפרשת קורח | גליון מס' 383 | תקציר שבועי של 'הדף היומי בהלכה' | לקבלת הגליון למייל: dirshu@dirshu.co.il

מורי ורבי מרן ראש הישיבה הגרי"ג אדלשטיין זצוק"ל רגיל היה לספר, כי אינו יכול לשכוח את היום הראשון בו הגיע מרן ראש הישיבה הגרא"מ שך זצ"ל לשמש כר"מ בישיבת פוניבז', בשלהי שנת תשי"ב

הגאון רבי אליעזר טורק שליט"א, על מה ששמע ממרן ראש הישיבה הגרי"ג אדלשטיין זצוק"ל

לחשוב כי ביכולתו להעניק כבוד לרמב"ם! וכי יש לו השגה בכלל מי היה הרמב"ם?!..."

רבי ברוך בער כשסיפר לתלמידיו סיפור זה, הטעים את כוונת ה'בית הלוי', כשהוא מונה את הבדלי הדורות בכבוד מופלא והכנעה: "מורי ורבי גאון ישראל רבי חיים מבריסק זצ"ל, לא היה הולך ארבע אמות ללא תורה, ואף על פי כן אמר על עצמו כי כלפי אביו הגדול ה'בית הלוי' הוא נחשב כקליפת השום. ה'בית הלוי' אמר על עצמו, כי כלפי אור העולם רבי חיים מוואלז'ין הוא אינו נחשב למאומה. רבי חיים מוולוז'ין העיד נוראות אודות רבו הגאון מוילנא זצ"ל, וכל זה בהבדל תקופה של בת מאה שנים."

"מעתה צאו וחישובו", אמר רבי ברוך בער לתלמידיו, "את ההבדל

מורי ורבי מרן ראש הישיבה הגרי"ג אדלשטיין זצוק"ל רגיל היה לספר, כי אינו יכול לשכוח את היום הראשון בו הגיע מרן ראש הישיבה הגרא"מ שך זצ"ל לשמש כר"מ בישיבת פוניבז', בשלהי שנת תשי"ב. הרב שך נכנס לבית המדרש והסתובב בין הלומדים לחפש מי מהם זקוק לעזרתו, למאור פניו, למילתו הטובה. הוא ניגש לרבי גרשון ושאלו: "צו וועמען קען מען מאכן גוט'ס היינט?" ["עם מי ניתן להיטיב היום?"]. עד שראה בחור שלא שרוי בשמחה, ומיד נכנס עמו לשיחה בלימוד במשך זמן מרובה על מנת לעודדו.

"נקודה זו אמור כל ראש ישיבה לדעת", תמיד הוסיף רבי גרשון לומר, "כי עיקר תפקידו להיטיב עם התלמידים, לגדלם ולטפחם"

מרן ראש הישיבה הגרא"מ שך זצ"ל, היה רגיל לומר: "הצינור לקבלת התורה בדורנו, הוא מאותו רב שממנו זוכים לקבל תורה, כי הוא קיבל מרבו והוא מרבו עד קבלת התורה על ידי משה רבינו במעמד הר סיני, וכשאדם חלילה בז לרבו או מזלזל בו, הרי זה כאילו בז ומזלזל במשה רבינו ותורתו".

בספרו 'מערכי לב', מספר הגאון הצדיק רבי משה שוואב זצ"ל, משגיח ישיבת גייטסהד, מה ששמע מרבו הגדול, מרן הגאון רבי ברוך בער ליבוביץ זצ"ל, בעל ה'ברכת שמואל':

כאשר יצא לאור ספר חדש והביאו זאת לפני מרן ה'בית הלוי' מבריסק זצ"ל, ה'בית הלוי' עלעל בו מעט והגיב בקורת רוח: "טוב! טוב!", כמחזה הסכמה על החידושים שנכתבו בו. אך לפתע צדו עיניו כמה תיבות בעמוד השני של הספר, שם נכתב: "ספר זה מוקדש לכבוד הרמב"ם, במלאות כך וכך שנים לפטירתו".

ה'בית הלוי' נרעש: "א חוצפה! א חוצפה! מנין לו עזות פנים כזאת

מבקש עצום! הוא לא הניח לשום סוגיא ולשום פרט שישאר עמומים או חסרי בהירות..."

"איני יכול לשכוח", הוסיף הזקן, "כיצד הוא רדף כל העת אחרי ראש הישיבה רבי **איסר זלמן [מלצר]**, השתדל כל העת להימצא בסביבתו, ולא לפספס אף מילה היוצאת מפיו. כמה שיותר לדבר איתו בלימוד, כמה שיותר לשמשו, וממש לא זהה ידו מתחת ידו".

מעלת השימוש חכמים שהיתה בו - הצמיחה אותו לפסגות!

הגאון הצדיק רבי **יחזקאל לוינשטיין** זצ"ל, משגיח ישיבת פוניבז' פעם בשיחתו סיפר מרן ראש הישיבה הגרי"ג **אדלשטיין** זצוק"ל, כי כאשר הגיע המשגיח לשרת בקודש בישיבת פוניבז', הוא התבטא בפניו בחשש:

"אינני יודע מה יהיה עם מידת הביטחון שלי, הלוא כשהייתי בישיבת מיר מחמת הדחקות הגדולה היה מצוי פעמים רבות שלא קיבלתי משכורת בסוף החודש, וגם אם קיבלתי היתה זו משכורת דחוקה שבקושי הספיקה לצרכי משפחתי, ובזמנים הללו הייתי זקוק להתפרנס מאמונה וביטחון.

"אולם עתה שנענתי להזמנתו של הרב מפוניבז' להגיע לשמש בישיבה, ובתמורה הוא הבטיח לי משכורת בעין יפה, אז אמנם ברוך השם יהיה לי יותר קל מבחינה כלכלית, אך מה יהיה עם האמונה והביטחון שלי? הרי אם אתרגל למצב הזה אני עלול להסיח דעת ממידת הביטחון ולזנוח את עבודתי בזה".

יש הוספה מעניינת לסיפור הזה:

כעבור תקופה ממושכת, כאשר הגיע הגאון הצדיק רבי **משה ברנשטיין** זצ"ל, לבקר את רבו המשגיח הוא פגש בו כשהוא שרוי בשמחה עצומה.

שאלו רבי משה: "שמחה זו מה היא עושה?"

והמשגיח השיבו: "אומר לך, בשעה שהציע לי הרב מפוניבז' להיות משגיח בישיבה חששתי מה יהיה עם האמונה והביטחון שלי, לתומי חשבתי כי הרב משופע בנכסים ואין אצלו מחסור של כסף, ואם ישלם לי את המשכורת מדי חודש בחודשו, לא אזכה עוד לסמוך ולבטוח בהשם יתברך באותה מידה כפי שהאמנתי ובטחתי בו בהיותי במיר. אך הנה ברוך השם אני נמצא כאן בישיבה כבר שמונה חודשים, ובינתיים כל משכורתני היא מאמונה בלבד... בדיוק כפי שהיה במיר. איך לא אשמח!?!...".

(לקט מתוך שיחות שונות מתוך הספר 'אוצרותיהם אמלא')

בין אותה תקופה לתקופת הראשונים; הלוא רבי חיים מוואלז'ין אמר - כי אילו היה הגאון מוילנא חי אלף שנים פעמיים אולי היה כרמב"ן ואולי כהרשב"א!".

"מענתה איך מצא חצוף זה עוזו בנפשו להעניק כבוד להרמב"ם?" - הפטיר רבי ברוך בער.

רבי ברוך בער עצמו היה מתייחס בהערכה עצומה לרבותיו, בכבוד ומורא.

מרן ראש הישיבה הגרי"ג **אדלשטיין** זצוק"ל, היה רגיל לספר את ששמע מאחד מתלמידי רבי ברוך בער, כי פעם השמיע רבי ברוך בער באוזני תלמיד חכם סברא מחודדת בשם רבי חיים, והוא התווכח עם רבי ברוך בער על הסברא. בתחילה ניסה רבי ברוך בער להסביר לו את נימוקו של רבו ושוב ושוב, אך אותו תלמיד חכם המשיך להתווכח.

לפתע הפסיקו רבי ברוך בער ואמר לו בסערה: "דע לך כי הרבי שלי רבי חיים, עמד בהר סיני יותר קרוב ממך... הרבה יותר קרוב ממך להר סיני... לכן תורתו היא תורת אמת!..."

ידוע כי רבי ברוך בער היה מתייגע נוראות להבין את דברי רבו, והתייחס לכל תג ולכל אות בדבריו כמו שלומדים רשב"א ורשב"א... ומכח שהחשיב את מעלת רבו, העמיק בכל מילה שלו, וכך זכה להתגדל בעומק העיון, וברבות הימים להאיר עיני ישראל.

בהערכה כזו לתורה, וכניעה כה מוחלטת לחכמי התורה, זוכים לקניי התורה!

עוד היה רגיל לספר

עוד היה רגיל לספר מורי ורבי מרן ראש הישיבה הגרי"ג **אדלשטיין** זצוק"ל, כי לפני שנים רבות, נכנס באחד הימים להיכל ישיבת פוניבז' יהודי מבוגר, שהיה בוגר ישיבת סלוצק, וראה את מרן ראש הישיבה הגרא"מ **שך** זצ"ל מוקף בתלמידים בעיצומה של ריתחא דאורייתא. הוא היה נרגש מאוד, ודמעות צפו בעיניו.

הוא סיפר לבחורים בהתפעלות: "חוקק בזכרוני עד היום את לייזר שך בימי צעירותו בקלעצק, כבר אז כולם ידעו כי הוא עתיד לצמוח לשם ולתהילה".

"במה ראו?" - התעניינו התלמידים, ואותו זקן השיב: "הוא היה

גליון 'לקראת שבת' יו"ל בחסות
'אמונה וחסד' דפוס וכריכ"ה בע"מ 02-6715501

זיכוי הרבים בהפצת גליון זה
לעיי"נ הרה"ח **בנימין ב"ר דוד צבי רוזנטל** זצ"ל
נלב"ע ר"ח אב תשע"ז

הרב קרימלובסקי יצא מבית הגביר בידיים ריקניות. כל ימי שהותו בחו"ל רבץ עליו הסיפור כמשא כבד. פרשיה בלתי נעימה בעליל... כאשר שב הרב קרימלובסקי ארצה סיפר לרבי אברהם גניחובסקי את אשר קרהו בבית הגביר, ואת אשר סיפר לו. הרב גניחובסקי הקשיב לסיפור ו... שתק

מרן הגראי"ל שטיינמן זצוק"ל, על מלשינים ואלו שאין להם חלק לעוה"ב

"שמענו נא בני לוי" (במדבר ט"ז, ח')

רבים הם היו הבאים אל רבינו מרן ראש הישיבה, כשבפיהם פרשיה סבוכה ומורכבת אשר הסובבים להם נוגעים בדבר ושלא לטובה. כאן בניה שלא כחוק, שם פתיחת עסק שלא כדין. הרבה מאוד ניזוקים מעלים כמושכל ראשון אפשרות לגשת אל הרשויות המקומיות ולהתלונן. אמנם, אין להם ענין שמפר החוק ייענש בגינם, אולם ענין גדול להם להניא את הסובבים להם מלהזיקם.

כאשר היו מעלים אפשרות שכזו בפני רבינו, נתקלים הדברים בהתנגדות נחרצת: "הלשנה היא ענין חמור מאוד, חז"ל אומרים - 'מוסרים אין להם חלק לעולם הבא'".

לתוספת תוקף הענין מוסיף רבינו את אשר ארע עם הגר"א: פעם אחת נסע הגר"א בעגלה. לפתע עצר העגלון מנסיעתו, לצד הדרך צמחה תבואה של גוי. העגלון לקח מהתבואה, והנה השגיח בו הגוי בעל השדה. משום מה סבר הגוי שהגר"א הוא הגנב, והפליא בו את מכותיו. אולם הגר"א לא העמידו על טעותו, וספג את המכות במקום העגלון. כאשר המשיכו בדרכם אמר הגר"א: "אם הייתי אומר שלא אני גנבתי, היה מתברר ממילא שהעגלון הוא זה שגנב, הייתי נחשב למוסר, ולא היו מועילים לי כל התורה והמצוות שעשיתי, הייתי מאבד את כל העולם הבא שלי".

ומסיים רבינו: "אנשים לא שמים לב, ומכל מיני סיבות מלשינים למס הכנסה, לעיריה וכדומה. צריך לדעת שזה חמור מאוד!"

השתדלות - עד היכן?

אם נציץ ולו דרך חרך צר, אל עולם העסקנות וגיוס תרומות עבור מוסדות וישיבות, נגלה שמאחורי כל ישיבה ומוסד תורני עומדת דמות אחת לפחות, העושה לילות כימים בכל כוחה למען המטרה הנעלה. כיתות רגלים, נסיעות לחו"ל, שיחות, שכנועים, שמירת קשר רציף ומה לא?

השתדלות לשם שמים למען התורה ולומדיה אין לה גבולות, וכל מאמץ שווה את התוצאות. מה בכל זאת הגבול? האם גם לעסקנות נשגבה זו יש מחסום? מסתבר שכן, כך עולה מסיפורנו: נקישה מנומסת נשמעה על דלתו של הגביר. בני הבית חשו

לפתוח. משולחים מארץ ישראל הם דבר שבשגרה כאן בבית הגביר שבחו"ל, וגם הנתינה, ב"ה, הפכה לשגרה ברוכה.

הפעם היה זה הרה"ח ר' מרדכי קרימלובסקי שליט"א. "שלום, שלוח אני אליכם מאת הגאון רבי אברהם גניחובסקי לקבל את תרומתכם עבור המרכז הארצי לטהרת המשפחה בארץ ישראל".

הגביר שהיה ידוע ביחסו החם למצוות הצדקה, וביחסו האוהד והמכבד לגאון הגדול רבי אברהם זצ"ל, שינה את פניו למשמע שמו של השולח. פניו המאירות נעשו חתומות, והוא הפטיר ביובש: "אינני מעונין לתת תרומה, אפילו לא תרומה קטנה. בגלל הגאון רבי אברהם גניחובסקי היו לי הפסדים עצומים. אמנם מחלתי לו על ההפסדים אך עד כאן. נתתי לו מספיק!..."

הרב קרימלובסקי עמד כנדהם מתגובתו הבלתי צפויה של הגביר. אם רבי אברהם שלחו הנה, הרי שניסיון העבר הראה כי ידו פתוחה, וכי רוצה הוא לסייע בעדם.

"מה קרה? אלו הפסדים היו לך בגלל הרב גניחובסקי?" הגביר גנח. "אספר לך.

"לפני זמן מה בא אלי יהודי אחד ובקשה בפיו. היהודי הזה רצה ממני הלוואה גדולה בסכום של שלוש מאות אלף דולר (!) לא מקובל לתת הלוואות בסכום כזה, ואפילו לא מקובל לבקש הלוואות בסדר גודל הזה. אולם אותו יהודי היה מצויד בשטר ערבות 'מיוחס'. היה לו מכתב מרבי אברהם גניחובסקי, מכתב ערבות שאם הנ"ל לא ישלם את החוב הוא - רבי אברהם, ערב

מיד התנפלו עלי וגררו אותי, זעקתי: "גדול המחטיאו יותר מן ההורגו". כדי לסתום את פי חנקו את גרוני, ואשתי זעקה: "הצילו, הורגים את בעלי!". כמה מהומה, ונהדפתי החוצה כשאני קורא: "יהודים..."

פניני חכמה מהגה"צ רבי יעקב גלינסקי זצ"ל

"שמענו נא בני לוי" (במדבר ט"ו, ח')

כשנסעתי לארצות הברית בפעם הראשונה לביסוס מוסדות התורה, בקשתי להתברך מפי הרבי מסאטמר זצ"ל. שאל: "מי אתם?". אמרתי: "הייתי בן ישיבה עצור בסיביר". "מה שמך?" "יעקב" "ושם משפחתך?" "גלינסקי". "שמעתי עליכם, מה מבוקשכם?" אמרתי: "לקבל ברכה להחזקת מוסדות התורה".

פנה אל הגבאי: "תן לו ברכה מרובה, אלפיים דולר". אמרתי: "באתי לבקש מהרבי ברכה, ולא כסף".

ענה: "אין ברכה שורה על כלי ריק"...

כעבור זמן נכנסתי לאחד מעשירי קהילת סאטמר בבורו פארק. התעניין: "המוסדות נתמכים על ידי המדינה?"

אמרתי: "תמיכה בסיסית, שאינה מגיעה לרבע התקציב". אמר: "כחסידי סאטמר אני מנוע מלתת למוסדות המקבלים כסף מהמדינה".

אמרתי: "כחסידי סאטמר, ודאי תשמח לשמוע שהרבי נתן לי אלפיים דולר. קיים אפוא מצוות עשה של הליכה בדרכי החכמים.

ובמייוחד, חסיד בעקבות רבו!"

טען: "לרבי מותר לחרוג מהוראתו, ואני חייב לציית לה!"

אמת. אמרתי: "אני האחרון שאסית אותך שלא לנהוג כצווי רבך. אבל תנהג עמי בכנות: אם אתה מציינת לו באופן מלא בכל העניינים,

איני מבקש מאומה, אבל אם יש עניינים בהם אינך מציינת לו, אין זו אלא התחמקות!"

מיד העניק תרומה בסך חמש מאות דולרים!...

שהוא מזרח, ועל יום שהוא לילה. כי המזרח תמיד מזרח, והמערב תמיד מערב. היום יום, והלילה לילה.

אבל כשהרב בא ומצביע ללכת לימין, לצפון. עומד אדם מולו, והולך לימינו שלו, לדרום.

אומר לו הרב: לא לכך התכונתי, עליך לפנות לצפון.

והוא מתעקש: הרב אמר לימין, והדרום לימיני.

או אז משיב לו הרב: הדרום לימינך משום שאתה עומד הפוך. תעמוד כמוני, והצפון יהיה לימינך!

ומובן שזה משל -

מדוע אין מבינים את החכמים, מדוע פועלים בנגוד לדעתם, ומדוע מביעים דעות ומותחים עליהם בקורת -

הכול נובע מהעבודה שעומדים מולם ונגדם, במקום לעמוד איתם ולכיוונם...

למה לא חושבים על אפשרות חמישית, לקצוץ את אצבעות הרגלים?

פעם שאלני אדם: מדוע אינכם מתאימים את התורה לזמן? שאלה טובה.

אמרתי לו: בוא ונסכים על דבר אחד: כשהילד גדל והנעל לוחצת, יש שתי ברירות: או להרחיב את הנעל, בזמני היו פותחים פתח קדימה,

להוציא את הבהון, או שקונים נעליים חדשות. יש עוד שתי ברירות: או שהולכים יחפים, או שזה לוחץ וקשה ומכאיב. למה לא חושבים

על אפשרות חמישית, לקצוץ את אצבעות הרגלים? התשובה

בא אלי אדם, כולו נסער: מהו שנצטוונו "לא תסור מן הדבר אשר יגידו לך ימין ושמאל" (דברים י', יא). אפילו אומר לך על ימין שהוא

שמאל ועל שמאל שהוא ימין (רש"י). מה פתאום! אני יודע שזה ימין וזה שמאל - ואלף חכמים לא יוכלו לשנות זאת! האם התורה

מצוה שאעשה שקר בנפשי, ואנהג שלא כפי האמת?

הרגעתי אותו: תנוח דעתך. התורה אמת היא, ואינה דורשת חלילה לחרוג מן האמת!

אז מה כתוב כאן? -

זהו, תן להסביר. שים לב: לא כתוב כאן: אפילו יאמרו לך על מערב

פשוטה, משום שהרגל היא העיקר, והנעל באה לשרתה. מוסכם? הן, עליך ועלי.

כעת תבין, שאנו חלוקים בינינו מה הנעל ומה הרגל -

אנו יודעים שהתורה קדמה לעולם, והקדוש ברוך הוא הסתכל בתורה וברא את העולם על פיה, ואחד היסודות ביהדות ש'זאת התורה לא תהא מוחלפת', לכן אין מחשבה לפגוע חלילה בתורה. יש להתאים עצמנו אליה. ואנו מותאמים לה, כי נבראנו על פיה. "אצלך, האדם עיקר והתורה כנעל. ואם היא לוחצת מחליפים אותה"...

"לא ולא", מחה האיש. "אבל להקל פה ושם"...

אמרתי לו: "ייתכן ואפשר, אבל לא אני נותן התורה וגם לא אתה. אם תמסור לי את שמך ושם אמך, אומר לקדוש ברוך הוא שאתה רוצה לעלות אליו ולהציע הצעה" -

החליט שלא למסור, והמצב נותר בעינו...

בסיום מלחמת העולם השנייה, שחררו מסיביר כל העצורים הפולניים, ואנו בתוכם. בפולין התבשרנו שהגיעה ספינה עם חמישה עשר פעילים מ'השומר הצעיר', לשכנע ילדים להצטרף לקיבוציהם. התרגשות רבה שררה במחנה העקורים על הגעת החלוצים מארץ ישראל, וערכו להם מסיבת הוקרה. מנהל המחנה, מר פישביין, ארגן את המסיבה. הוא לא היה דתי, אבל הבין שיש למנות במחנה רב, ומינה את הרב פרידמן.

פנה אלי הרב פרידמן, ואמר: "לוקחים פה ילדים לשמד. ההורים לא מבינים לאן הם שולחים אותם. אסור לי לדבר, כי אעורר עלי את חמתו של מר פישביין והוא יצר את צעדי. יתנכל לכשרות ולטהרה, ויצא שכרי בהפסדי. אבל אתה אדם פרטי, לך מותר לדבר!"

זה לא היה פשוט. הם ידעו שאני דתי. בן ישיבה, מדוע שיתנו לי לדבר? הלא אסית נגדם! אמרתי: "מה פתאום, אני אדבר אך ורק בשבח ארץ ישראל, כמה השתוקק משה רבנו להכניס לארץ!" שמעו כך, ונאותו. "חמש דקות!". אמרו.

נענית: "שלוש, לא יותר". ידעתי שיותר לא יניחוני.

כולם העתירו שבחים על החלוצים מארץ ישראל המפריחים את השממה, ויצרו גן עדן ושמו קיבוץ, ומיישבים את ארץ ישראל, ואמרו שאני אביא את ברכת אסירי סיביר המתעתדים לעלות לארץ ישראל.

קמתי ואמרתי: "הורים יקרים, מבקשים מכם לשלוח את בניכם לקבוצים של השומר הצעיר - הבטחתי לדבר על נקודה אחת בלבד, שלוש דקות ואני מצהיר שאעמוד בהבטחתי!". כמה רווח למארגנים המתוחים.

"הורים יקרים! השואה הנוראה היתה בבחינת גלות מצרים. שם

פעם שאלני אדם: מדוע אינכם מתאימים את התורה לזמן? שאלה טובה. אמרתי לו: בוא ונסכים על דבר אחד: כשהילד גדל והנעל לוחצת, יש שתי ברירות: או להרחיב את הנעל, או שקונים נעליים חדשות. יש עוד שתי ברירות: או שהולכים יחפים, או שזה לוחץ וקשה ומכאיב. למה לא חושבים על אפשרות חמישית, לקצוץ את אצבעות הרגלים?

זרקו למים ופה שרפו באש". התייפחויות נשמעו. "והגרמנים הוכו, כפי שהוכו המצרים. ואחרי המכות פנו היהודים לעבר ארץ ישראל!" מחיאות כפים סוערות. "ודוקא משה רבינו, שהביא את המכות על המצרים, והנהיג את העם במדבר, לא זכה להיכנס לארץ מובטחת! כמה התחנן, ולא נענה! ושאלו רבותינו בגמרא: מדוע זה היה כל כך חשוב לו? בלשונה: וכי לאכול מפריה הוא צריך? ובלשונו, כמו ששמענו כאן: האם כדי להפריח את השממה, וליצור גן עדן לחקלאים? ותרצו: לא רצה אלא לקיים את המצוות התלויות בארץ! ככל שקיים מצוות בחוץ לארץ, עוד ביקש להוסיף מצוות בארץ ישראל -

"יהודים יקרים! האם ילדיכם היקרים יוסיפו מצוות בקיבוצי השומר הצעיר, בהם אוכלים שפנים ונוחרים חזירים? אוכלים ביום הכפורים וחמץ בפסח?"

מיד התנפלו עלי, וגררו אותי, זעקתי: "גדול המחטיאו יותר מן ההורגו" - האם נצלנו מהיטלר כדי להספות ב'שומר הצעיר'?" כדי לסתום את פי חנקו את גרוני, ואשתי זעקה: "הצילו, הורגים את בעלי!". קמה מהומה, ונהדפתי החוצה כשאני קורא: "יהודים - מי אינו חוגג את ליל הסדר, וקורא את ההגדה - הן אומרים אנו: והכניסנו לארץ ישראל - ובנה לנו את בית הבחירה!" להנחלת הארץ, יעוד רוחני בלבד!

(והגדת - הגדה של פסח)

רוצים לקבל את 'לקראת שבת' מדי שבוע ישירות למייל?

שלחו מייל ל- dirshu@dirshu.co.il

כשהגעתי לשלב שבו הייתי צריך לחפש חתנים לבנותי, שאלתי את מרן הגאון רבי שלמה זלמן אויערבך מה צריך לחפש, איך ניגשים לנושא הזה של חיפוש חתן? השיב לי מרן הגרש"ז, שאת השאלה הזאת כבר שאלו את הרה"ק רבי מנחם מנדל מקוצק זצ"ל...

משגיח דישיבת קמניץ, הגאון רבי משה אהרן שטרן זצ"ל,
על גמילות חסדים והחשיבות של מצווה זו בעיני גדולי התורה

כשהגעתי לשלב שבו הייתי צריך לחפש חתנים לבנותי, שאלתי את מרן הגאון רבי שלמה זלמן אויערבך מה צריך לחפש, איך ניגשים לנושא הזה של חיפוש חתן?

השיב לי מרן הגרש"ז, שאת השאלה הזאת כבר שאלו את הרה"ק רבי מנחם מנדל מקוצק זצ"ל, והוא השיב, שהתשובה כתובה בתורה: "את בתי נתתי לאיש הזה". קודם כל שיהיה 'מענטש', שיהיה בנאדם! זאת צריכה להיות התכונה הבסיסית של האדם, אמר הגרש"ז הוסיף ואמר לי בזו הלשון: "א גוטניקער! א גוטניקער!", שיהיה טוב לב! אנשים מחפשים חתן שיהיה עילוי, גאון עצום. הדוד שלי רבי נחום דוד הרמן היה אומר, ש'עילוי' זה בראשי תיבות "עיניים להם ולא יראו". לפעמים יש אדם שהוא מאוד מאוד מוכשר, אבל הוא לא כל כך בנאדם, וממילא אין שום תועלת לאשתו ובני משפחתו בכישרונות המיוחדים שלו.

אבל בהקשר זה אני רוצה לומר לכם דבר נפלא...

ידוע שחנה אשת אלקנה, התפללה במשכן שילה וביקשה, היא מדברת על לבה, ומה היא ביקשה מהקב"ה? "ונתת לאמתך זרע אנשים". מסבירים חז"ל מה הפשט זרע אנשים? שיהיה נורמלי! לא ארוך ולא קצר, לא יפה ולא מוכוער, לא טיפש ולא חכם... בנאדם נורמלי...

ואכן התקבלה תפילתה של חנה, בזכות ברכתו של עלי הכהן, נולד לה בן וקראה את שמו שמואל, וכשהיה בן שנתיים היא הביאה אותו למשכן שילה וישב שם עד עולם, 50 שנה.

אבל היה אירוע מאוד דרמטי כשהיה שמואל בן שלוש שנים. הביאו פר לקרבן וחיפשו כהן שישחט אותו. נענה שמואל הקטן ואמר שאין צורך בכהן, כי שחיטה כשירה גם בזרים. אמר עלי הכהן אכן, אמרת הלכה מצויינת, אבל נכשלת ב'מורה הלכה בפני רבו' וממילא יש לזה השלכות כידוע...

באה חנה והתנפלה בתחינה: "אל הנער הזה התפללתי", זה הילד שאני התפללתי וביקשתי, קיבלתי בדיוק מה שרציתי, אני רוצה שהוא יאריך ימים, ואכן חי שמואל עד גיל 52, והיה הנביא והמנהיג של כל עם ישראל, הוא היה זה שהמליך את שאול ואת דוד, הוא אחד מרבותיו הגדולים של עם ישראל והכתוב מעיד עליו שהיה שקול כמשה ואהרן... "משה ואהרן בכהניו - ושמואל בקוראי שמו".

וכאן מזדעקת מאליה השאלה הנוקבת: הלזה ייקרא ילד נורמלי? הוא היה גדול הדור! עליו אפשר לומר שהוא היה 'לא חכם ולא טיפש'??? הוא הרי היה למעלה מכל בני דורו בכמה וכמה דרגות, הלזה ייקרא 'זרע אנשים'???

התשובה שנוהגים לתרץ על השאלה הזאת היא: כן! הוא היה ילד נורמלי. אלא מה? הוא הרים את עצמו, עלה והתעלה עד שהגיע לדרגות נפלאות כאלו. כן כן, נביא ה', מנהיג הדור שאין אחריו עוררין, אבל 'זרע אנשים'. ולא רק שזה לא סותר אחד את השני, אלא שזה אפילו משלים, בגלל שהוא היה נורמלי, הוא הצליח להגיע לדרגות נשגבות שכאלו.

להיות אדם טוב, זה העיקר! צריכים להיות שקוע בתורה, צריכים להיות דבק בקב"ה ובמצוות, אבל הבסיס צריך להיות מידות טובות. לב טוב!

מרן הגאון רבי חיים עוזר גרודזינסקי, היה גאון הגאונים. רק כדי לסבר את האוזן על הגאונות המופלאה שלו, אספר שעוד לפני בר המצווה שלו הוא כבר ישב בישיבה, ולמד עם בחורים בני 25 בעלי תריסין ותלמידי חכמים מופלגים, ולמד איתם כשווה בין שווים. לכבוד בר המצווה שלו הגיע רבי חיים עוזר הביתה, ובסעודת בר

המצווה ביקשו ממנו שיגיד דרשה כנהוג. ענה רבי חיים עוזר שהוא שכח להכין דרשה... אמרו לו, "אבל בכל זאת, תגיד איזה דבר תורה, משהו, אי אפשר שחתן הבר מצווה לא אומר כלום".

חשב רבי חיים עוזר ואמר להם: "נו, אתם יודעים מה אני יכול לומר לכם כאן? חצי מספר 'נתיבות המשפט' בעל פה, אתם רוצים לשמוע?" אמרו לו, "נשמח לשמוע, אבל איזה חצי מ'נתיבות המשפט' אתה יודע, החצי הראשון או החצי השני?" השיב להם רבי חיים עוזר - "תבחרו איזה חצי שאתם רוצים...".

עוד מספרים עליו, ששנים מאוחר יותר הוא היה מנהל כספי צדקה, ולקח פיקדונות של אלמנות ויתומים ושומר אותם עבורם, את כל ההפקדות והמשיכות היה רושם בפנקס מיוחד שהיה לו, כדי שחלילה לא יעלמו כספים.

פעם הגיע רבי חיים עוזר הביתה, וראה שפניהם של בני הבית נפולות. הוא נבהל שמא אירע מקרה שאינו טוב חלילה, ושאל מה אירע, אבל הם חששו להגיד לו. לבסוף לא היתה ברירה, וסיפרו לו שהפנקס שבו הוא שומר את כל החשבונות שלו, נעלם, אולי נגנב.

רבי חיים עוזר לא נבהל. הוא לקח פנקס חדש, התיישב ובמשך חצי שעה רשם ורשם במרץ רב, כך הוא כתב את הכל מחדש, בעודו משחזר את כל הפרטים הרבים מהזיכרון שלו. אחרי תקופה קצרה נמצא הפנקס הישן, ובני הבית השוו אותו לרשימות שרשם רבי חיים עוזר בפנקס החדש, ומצאו שהוא לא פספס אף פרט, את הכל הוא זכר ואת הכל הוא רשם...

לעת זקנתו אמר רבי חיים עוזר דבר מדהים: "כשהייתי צעיר", הוא אמר, "חשבת שהמדרגה הכי גבוהה של אדם, זה מי שמחדש חידושי תורה ומדפיס ספרים. אבל עכשיו אני יודע שהמדרגה הגבוהה ביותר של אדם, זה לעזור ליהודי שזקוק לעזרה!".

ואכן, רבי חיים עוזר היה עוסק רבות במעשי צדקה וחסד. במיוחד בערוב ימיו, כשהחלה מלחמת העולם השנייה, היה משקיע את כל כולו בעזרה לפליטים הרבים שנמלטו לוויילנא. הוא היה מגייס כספים ומחלק לפליטים שיכולו לקנות לעצמם אוכל ובגדים, כי הם היו חסרי כל. לא זו בלבד, אלא שהוא מינה בין 150 ל-200 שליחים להם נתן סכומי כסף וביקש מהם להסתובב בבתי הכנסת של ווילנא כל היום, וכל פליט חדש שמגיע, מיד לתת לו כסף כדי צורכו.

בעצמי שמעתי מפיו של יהודי בשם הרב גבריאל סמוטני, שמאוחר יותר למד כאן בקמניץ, הוא סיפר לי שכשהוא נמלט מאימת הנאצים והגיע לוויילנא, לא היה לו שם קרוב או גואל, הוא לא הכיר שם אף אחד. מה עשה? נכנס לבית הכנסת והתיישב ללמוד, והנה מגיע אליו יהודי מתושבי המקום, ושואל אותו: "מי אתה? מהיכן באת, יש לך מקום לישון? יש לך מקום לאכול?", כשהשיב בשלילה מיהר אותו יהודי להוציא סכום כסף מכיסו, והעניק לר' גבריאל באמרו: "קח לך את הכסף, רבי חיים עוזר גרוודינסקי שלח לך, שיהיה לך בינתיים כדי צורך, ואם תזדקק לסכום נוסף, תשאל את אנשי המקום היכן גר רבי חיים עוזר, ותבוא אליו כדי לבקש ממנו עוד".

מספרים על מרן, ראש הישיבה הראשון של ישיבת קמניץ, הגאון רבי ברוך בער ליבוביץ זצ"ל, שבמלחמת העולם הראשונה נאלץ לברוח מקמניץ עם אשתו וילדיו. אחרי המלחמה, הם שבו לקמניץ, והרכבת היתה עמוסה בפליטים ששבו לבתיהם. הם כבר הצליחו לעלות לרכבת, אבל אז הוא ראה מהחלון שהיו שם שתי נשים יהודיות, אשה מבוגרת שעמדה יחד עם הבת שלה על הרציף, ולא נתנו להן להיכנס לרכבת, בגלל שכבר היתה עמוסה. כך היו גם גויים שלא נתנו להם לעלות לרכבת.

אמר רבי ברוך בער לאשתו, הייתכן הדבר הזה? אנחנו ניסע לדרכנו, ונשאיר פה בתחנה שתי נשים יהודיות לבד בין כל הגויים? היה לא תהיה. אנחנו נרד ונמתין יחד איתן לרכבת הבאה! וכך הם עשו, ירדו מהרכבת וחיכו עוד 12 שעות עד שהגיעה הרכבת הבאה, וכל זה כדי שלא להשאיר שתי נשים יהודיות לבד, שירגישו חוסר נעימות ואולי גם פחד, בין הגויים שם.

אנחנו לא חיים כאן בשביל עצמינו! אנחנו נמצאים כאן בשביל השני! את זה צריכים לחזור ולשנן. נולדנו כדי לעזור לאחרים, לא כדי לעזור לעצמנו!

בואו ואספר לכם מעשה נפלא, שממנו נלמד עוד מדרגה עד כמה צריך אדם להיות מונח בעשיית חסד:

מרן הרב מפוניבז' סיפר, שהוא היה לומד יחד עם הגאון רבי אלחנן וסרמן זצ"ל הי"ד, (שהיה גיסו של הגר"ע גרוודינסקי בזיוו"ש), בכולל 'קדשים' של מרנא ה'חפץ חיים' בעיירה ראדין.

רבי אלחנן היה מנצל כל שניה ללימוד התורה, לא ביטל אף רגע שלא לצורך גדול, ובשלב מסוים, היתה רעייתו צריכה לנסוע לבית הוריה שהתגוררו בעיר אחרת, אבל רבי אלחנן נשאר בראדין והמשיך בלימודיו בכולל כרגיל.

ביום מן הימים הגיע שליח של הדואר, וחיפש את רבי אלחנן וסרמן כדי למסור לו מכתב שנשלח אליו. שליחת מברקים היתה יקרה מאוד, ולא היו מרבים לעשות זאת, אלא לצורך גדול.

רבי אלחנן קיבל את המברק, פרש לקרן זוית ועיין בכתוב בו. הוא חשב מעט, ופתאום בירך ברכת 'הטוב והמטיב', הנוכחים ענו 'אמן' ורבי אלחנן שב למקומו, כדי להמשיך ללמוד עם הרב מפוניבז'. אבל הרב מפוניבז', כך הוא עצמו סיפר לימים, ביקש לדעת מה היה כתוב במברק, ומדוע בירך רבי אלחנן 'הטוב והמטיב'.

אמר לו רבי אלחנן, שאין הדבר כדאי להפסיק מהלימוד, כדי לספר סיפורי דברים: "אני הפסקתי כי הייתי צריך לברך ברכה, אבל עכשיו כבר קיימתי את חובתי הבה נשוב ללימודינו".

ובכן, התברר שהמברק הכיל בשורה מרעישת! לרבי אלחנן נולד אז בנו בכורו - הגאון רבי אלעזר שמחה וסרמן זצ"ל. אדם נורמלי היה קופץ משמחה, הוא הפך לאבא, נולד לו בן, איזו התרגשות! אבל רבי אלחנן לא רצה לבזבז את זמנו, עכשיו אנחנו באמצע ללמוד!!!

ובכן, אספר לכם עוד מעשה שהיה עם רבי אלחנן וסרמן, וממנו נלמד מהו סדר העדיפויות הנכון ליהודי ירא שמים.

שנים רבות לאחר מכן, היה לרבי אלחנן שכן, אברך צעיר, ולו היה ילד כבן ארבע שאסף קופסאות גפרורים ריקות, אלו היו המשחקים

התחיל להיות באולם רחש-לחש על דבריו הקדושים של החפץ חיים, עד שניגש אחד מהגדולים בהכנעה אל החפץ חיים, ושאל: "רבי, שואלים פה מאיפה המקור לזה?". החפץ חיים לקח את ידו הקדושה, ופתח את הקאפיט'ע [מעיל העליון] שלו, ושם את ידו הקדושה על ליבו הקדוש ואמר: "פה זה כתוב"

פוסק הדור ראב"ד העדה החרדית מרן הגאון רבי משה שטרנבוך שליט"א:
"דעת גדולי התורה היא דעת התורה בעצמה"

"אם קמות כל האדם ימתון אלה" (במדבר ט"ו, כ"ט)

הזדמנות לשוב בתשובה, שהרי אנחנו חיים בעולם הזה, ועלינו לנצל ההזדמנות קודם המיתה שאז כבר לא נוכל לתקן חטאינו בתשובה". ולפי השמועה רבים געו בבכיה כששמעו את האדמו"ר, שעם כל קדושתו וצדקותו ומדרגתו מ"מ הוא בוכה על איבוד האפשרות לשוב בתשובה לאחר המוות, ומה נענה אנן אבתריה.

שמעתי מפי הגאון רבי יחזקאל אברמסקי זצ"ל לבאר

"המעט מכם פי הבדיל אלקי ישראל" (במדבר ט"ו, ט)

שמעתי מפי הגאון רבי יחזקאל אברמסקי זצ"ל לבאר פשט פסוק זה, שמשם רבינו טען לעדת קרח מה לכם לחפש משרה (שטעלע'), והרי עצם הדבר שהקב"ה הבדיל אתכם מכל ישראל לדרגת שבט לוי, זהו המשרה הגדולה ביותר, שבני לוי הם משרתי ה' ובני התורה, ואתם מחזיקים את כל העולם כולו בזכות ובכוח התורה, ואין חשיבות גדולה מזו, ואם בכל זאת אתם מבקשים שררה נוספת חוץ מעצם חשיבותכם בהיותכם בני לוי, בהכרח שאינם מעריכים מה שזכיתם להיות משבט לוי ולעמוד לפני ה' לשרתו. והוסיף הגר"י אברמסקי, שזוהי הוראה לבני לוי שבכל דור ודור, והלא

ראוי להבין מדוע דרש משה רבינו שעדת קרח ימותו דווקא באופן משונה כ"כ, למעלה מדרך הטבע, והלא כדי להוכיח את צדקת דבריו של משה רבינו, היה די במה שקרח וכל אנשיו היו מתים, ואז היו כולם רואים שהאמת בפי משה רבינו.

ונראה לבאר בזה, דהנה בירושלמי (סנהדרין פרק חלק ה"א) מבואר שקרח כפר בתורה ואמר "אין תורה מן השמים", וביאור הדברים נראה, דבהא גופא שקרח פקפק בנאמנותו של משה רבינו ואמר דמשה בדאי הוא ח"ו, מונח בזה הכרזה שאין תורה מן השמים, שהרי כל התורה קיבלנו ממשה רבינו ששמע מפי הגבורה, ואם משה בדאי ח"ו, א"כ אין לנו תורה מן השמים אלא תורת בדאי חלילה.

והנה מבואר עוד בירושלמי (כתובות פ"א ה"ב) שהטבע כפוף ומשועבד לקיום התורה, ולכן כאשר בית דין היו מעברין את השנה או את החודש, היה משתנה עפ"י הטבע. והרי לן בזה שכל הנהגת הטבע כפוף ומשועבד לדיני תורה.

ומעתה מבואר היטב, דלכן דרש משה רבינו שהטבע עצמו ישתנה כדי להתנקם מקורח, דמאחר שהיתה כאן מלחמה נגד התורה עצמה, א"כ הטבע עצמו היה משועבד להוכיח את צדקת דבריו של משה רבינו כדי לקיים את התורה עצמה. וזהו מה שאמר משה רבינו, שהקב"ה יוכיח שנבואתו היא התורה בעצמה, וזאת ע"י שהקב"ה ישנה את הטבע כדי לקיים את נבואתו, ובזה יוכח לעין כל, שנבואתו היא ממש גוף התורה שהטבע כפוף לה.

כ"ק האדמו"ר המהר"י מבעלזא זי"ע ביאר

כ"ק האדמו"ר המהר"י מבעלזא זי"ע, ביאר הטעם שמשם רבינו בחר דווקא בעונש זה שירדו חיים שאולה, משום שמשם רבינו רצה שהם יוכלו לשוב בתשובה ולתקן את עוונם, ולכן סיבב שעונשם יבוא להם דווקא בתוך זמן חיותם וירדו חיים שאולה, כדי שאז יוכלו לשוב בתשובה ולהקל מעונשם, כי כל זמן שנשמת רוח אדם בקרבו, הוא עוד יכול לתקן ולשוב בתשובה, אבל לאחר מכן אינו יכול לשוב בתשובה, והחל הרה"ק מבעלזא זי"ע לבכות ואמר: "יש לנו עוד

בלא תואר רשמי שהרי אחרים מסתכלים עליו ולמדים ממנו והוא מקדש את ה', אבל מאידך גיסא אם אינו לומד כראוי, הרי הוא מחלל ה'.

ותמיד היה מו"ר זצ"ל נזהר מאוד שלא יתחלל שם שמים ע"י בני הישיבה, וכאשר היה בחור מפסיד את התפילה בישיבה, היה מזהיר אותו שלא ילך להתפלל בציבור בשעה מאוחרת [כמדומה לאחר זמן קריאת שמע], כי אז אחרים ילמדו ממנו שהדבר מותר לכתחילה, ועדיף שיתפלל ביחידות ולא יחלל את שם ה', שהוא חטא חמור ביותר שאין לו כפרה עד שימות.

בכל דור ודור ישנם אנשים שרוצים לבטל את כבודם של גדולי התורה

בכל דור ודור ישנם אנשים שרוצים לבטל את כבודם של גדולי התורה, ומשתמשים בהם בטענות רחוקות ומשונות כל כך כדי להטות את לב העם ממנהיגיו, אך לא דעת ולא תבונה להם שדעת גדולי התורה היא דעת התורה בעצמה.

ועובדא הוי באסיפת רבנים שכינס הקדוש החפץ חיים הקדוש בפטרבורג, ודנו אודות דרישת הממשלה להכניס לימודי חול בישיבות ותלמודי תורה, וזעק שם החפץ חיים שלהכניס לימודי חול לישיבות הקדושות, זהו גזירה שחייבים למסור עליה את הנפש והוא ב"הרג ואל יעבור" כפשוטו. והנה הציבור התלחשו ביניהם ושאלו 'מאיפה לקח החפץ חיים את זה', והתחיל להיות באולם רחש-לחש על דבריו הקדושים של החפץ חיים, עד שניגש אחד מהגדולים בהכנעה אל החפץ חיים, ושאל "רבי, שואלים פה מאיפה המקור לזה?".

החפץ חיים לקח את ידו הקדושה, ופתח את הקאפיט'ע [מעיל העליון] שלו, ושם את ידו הקדושה על ליבו הקדוש ואמר "פה זה כתוב".

ונמצינו למדים שהכרעת גדולי התורה האמיתיים היא דעת התורה הקדושה בעצמה, שהלא הקב"ה מנחה אותם ומדריך אותם ומורה להם את הדרך אשר יעשו, ויש להיזהר בכבודם וחלילה לא להטות את לב העם מגדולי התורה.

(מתוך ביאורים והנהגות על פרשיות התורה)

המה התלמידי חכמים שבכל דור, וכמבואר ברמב"ם בסוף הלכות שמיטה ויובל, שאם הם זוכים ללמוד בכלל כל ימי חייהם בלא שום משרה, ראוי להם לשמוח מאוד בגורלם שזכו לשבת בכולל וללמוד, ולא לחפש משרה חשובה בישיבה או בכולל, ואף שבוודאי זהו זכות גדולה להיות מרביץ תורה, ואם רבים צריכים לו [או שמרגיש בנפשו שעלול להתרפות מלימודו כאברך במשך הזמן], מוטל עליו להיות מרביץ תורה, אבל מאידך צריך להכיר בגודל מעלת וחשיבות בני תורה היושבים ולומדים בכולל שהם משמשים בצבא ה' בעבודת קודש, וכל בית ישראל קיימים וחיים בזכות מה שהם לומדים את התורה הקדושה, ומי שאינו מכיר במעלתם הרי הוא כאפיקורס האומר "מאי אהני לן רבנן" (סנהדרין צט:), עכ"ד.

והיום ישנם ב"ה אלפי ישיבות וכוללים בארץ וגם בגולה, באופן שלא היה כמוהו לעולמים, וכפי הנראה מאחר שכוח הטומאה נתרבה מאוד מאוד בדור האחרון, גילגל הקב"ה שתעמוד צד הקדושה כנגד הטומאה, על ידי מאות ישיבות וכוללים בכל פינה ופינה, ואין ספק שכל קיומנו בארץ ישראל בדרך נס למעלה מדרך הטבע, הוא רק מכוח לימוד התורה והתפילות של בני הישיבות והכוללים, ובלעדם לא היה לנו שום קיום רח"ל.

מו"ר הגה"צ רבי משה שניידער זצ"ל היה אומר

מו"ר הגה"צ רבי משה שניידער זצ"ל היה אומר, שלפעמים אברך נמצא בכולל שנים רבות ואינו מקבל שום תפקיד או משרה, והוא ובני משפחתו מצטערים מאוד על כך, אבל האמת היא שזהו טעות ואין כאן מקום לצער, כי כל אברך מתמיד ושקדן בכולל יש לו מעלת ר"מ, גם אם לא מינוהו לתפקיד זה, ומשום שמסתכלים על התמדתו ועל שאר הנהגותיו ותפילותיו, ונמצא שהוא כר"מ ממש לכל דבר, ואף שתוארו אינו רשמי, ואינו מקבל משכורת על כך, אבל המציאות היא שהוא מורה דרך לסביבתו, ולפעמים הוא אף יותר מר"מ. ואף שאינו מפורסם בעולם הזה, אבל לעתיד לבוא, כשיתגלה ויתפרסם מי הם התלמידי חכמים שהקב"ה שש ושמו בהם, יתגלה לעין כל שהקב"ה שמח בו הגם שאינו מתכבד מכך בעוה"ז.

והוסיף מו"ר, שגם בחור בישיבה שלומד בהתמדה, הרי הוא כר"מ

להתחיל את היום ברגל ימין

חוויה ראשית מדי יום אצלך במייל

הלכה, סיפורים, רעיונות, ווארטים ועוד... אקטואלי ומרתק
הצטרפו בחינם לאלפי מנויים, שלחו מייל לכתובת:

dirshu@dirshu.co.il

הפורתח
בכל יום..

המייל היומי של 'דרשו'.

ממקורות נאמנים שמעתי סיפור מדהים, שהתרחש בבית מדרשו של מרן הגרצ"פ פרנק זצ"ל, רבה של ירושלים, ומאחר והתעוררה לי קושיה עליו, הצגתיה בפני מרן הגרי"ג אדלשטיין זצוק"ל, ראש ישיבת פוניבז', והשיבני תשובה מופלאה

מרן הגאון רבי יצחק זילברשטיין שליט"א, על הזהירות בכבוד שמים

"לְעֵבֶד אֶת עֲבֹדַת מְשִׁפֵּן ד'" (במדבר ט"ז, ט')

בכלל חיוב השמירה על כבודו של בית הכנסת, חל עלינו חיוב נוסף, והוא, לשמור על כבודם של הגבאים. וכך מצאנו במשנה ברורה (סימן קמ"א סעיף קטן ט"ז) שכתב: "...וכן ראוי לציבור שלא יהרהרו אחר הסגן, וידונו אותו בכל ענין לכף זכות, והדבר אשר יקשה בעיניהם עליו יתלו, כי משגה היה וטעה בשקול הדעת.

"ואף אם אירע שקרא לאחד שלא לפי כבודו, וחושד להסגן שעשה במתכוון להכעיסו, אם נגע יראת ה' בלבבו - יש לו להתאפק, ולא יאמר לו דבר, ויישא ק"ו בנפשו: אם קרוץ מחומר תפעם רוחו בנגוע בקצה כבודו כחוט השערה, על אחת כמה וכמה שיש לו לחוש לכבוד המקום ב"ה, ולכבוד תורתו הקדושה שלא לעשות שערורייה עי"ז, והמעביר על מידותיו, מעבירין לו על כל פשעיו".

יש דין נוסף המוכיח על הכבוד שיש להעניק לגבאי, שכאשר המתפלל נמצא בברכות קריאת שמע, הגבאי פונה אליו ושואל לשמו כדי להעלותו לתורה, יש להשיב לו, מפני כבודו.

על השטרות מודפסת תמונתו של המלך הירדני

כבוד בית הכנסת ומוראו, כולל כמובן גם את השיחה בדברים בטלים והאיסור המוחלט להגיב לשיחות הנכנסות למכשירים הניידים. בדיוק כפי שלא היינו מעיזים לעשות את הדברים הללו בהימצאנו בארמון המלך, כך אסור לנו לעשותם בהיכל השם.

פגם שמים יש בכך, והוא כולל את כל המקרים שבהם אדם אינו מכבד דיו את השם יתברך, וגורם לזלזול בכבוד שמים. הבה נשמע מעשה מופלא הקשור לכך:

הגר"י יוספי סיפר בשם מנהל מפעל מסוים, שיום אחד ניגש ערבי בגיל מבוגר למדי, ומציג את עצמו כאביו של אחד הפועלים הערביים, ומספר שזה עתה הוא חוזר מביקור בממלכה הירדנית השכנה, "ואתה חייב לשמוע מה קרה לי שם", הוא אומר למנהל המפעל.

"כשהגעתי לירדן, פרטתי את שטרות הכסף שהיו בידי מארץ ישראל לשטרות ירדניים, שעליהם מודפסת, כידוע, דמותו של המלך הירדני, עבדאלה. והנה, כשהתהלכתי לתומי באחד הרחובות הראשיים של רבת עמון, נפל לי שטר אחד מידי, והרוח החזקה העיפה אותו למרחק מטרים ספורים, בתנועה ספונטנית רדפתי

אחרי השטר, וכשהגעתי אליו הנחתי עליו את רגלי כדי שלא יברח הלאה, והתכופתי להרימו.

"באותו רגע קפצו עלי שני שוטרים ודרשו ממני, בפנים חמורי-סבר, את תעודת הזהות שלי. 'מה עשית?' - שאלתי אותם בערבית. והם השיבו: 'וכי אינך יודע מה עשית? הרי דרכת על תמונתו של המלך!' 'לא עזרו לי כל ההסברים ש'לא התכוונתי', או ש'אני מגיע מארץ ישראל, ושם לא קיים חוק כזה, ולא ידעתי כלל על קיומו של החוק בירדן'. השוטרים קנסו אותי בקנס כספי גבוה מאוד. וכל זה למה? - מפני שדרכת על תמונתו של המלך"...

את הסיפור הזה סיפר מנהל המפעל להגר"י יוספי.

לא הסתפקו בקנס כספי

הגר"י יוספי המשיך לספר לנו, שכאשר נשא דברים בפני בעלי תשובה, וסיפר את הסיפור הנ"ל - בנותנו מכך קל-וחומר על העונש המגיע למי שפוגם בכבודו של השם יתברך - קם אחד המשתתפים, ואמר שיש לו דבר-מה להוסיף.

"גם לי", סיפר האיש, "אירע כמקרה הזה, אבל לא בירדן, אלא בתאילנד, בה שוטטתי לצערי יחד עם כמה בני-גילי, לפני שחזרתי בתשובה. גם בארץ זו מודפסת תמונתו של המלך התאילנדי על שטרות הכסף, וגם עליי קפצו כמה שוטרים, ולא עזרו לי שום

לאחר עשר דקות מגיע האדם ההוא, שעדיין היה לבוש במכנסיים הקצרים, ועל ראשו הונחה כיפה מקומטת... הוא ניגש אל הרב, ושאל: "האם אפשר להתפלל לפני העמוד?" והגרצ"פ השיב: "בבקשה"

רבה של ירושלים, מחבר הספרים 'הר צבי' ו'מקראי קודש', ומגדולי הפוסקים. הגרצ"פ התגורר ברחוב מלאכי 28 בירושלים והתגורר בדירה חד-קומתית. בכניסה לביתו היה פרוזדור קטן שבו היו מתפללים מדי יום שחרית, מנחה וערבית.

יום אחד, כאשר הגרצ"פ ישב ושוחח עם האנשים, נפתחה הדלת בטריקה, והנה נכנס אדם עם רעמת-שער גדולה, ללא כיפה, ולבוש במכנסיים קצרים, כפי שהיו לבושים באותו זמן.

"מתי מתפללים מנחה?" - שאל האיש את הרב, והגרצ"פ השיב: "בעוד עשר דקות". לאחר עשר דקות מגיע האדם ההוא, שעדיין היה לבוש במכנסיים הקצרים, ועל ראשו הונחה כיפה מקומטת... הוא ניגש אל הרב, ושאל: "האם אפשר להתפלל לפני העמוד?", והגרצ"פ השיב: "בבקשה".

'הרב - ניצחת אותי!'

האדם ההוא לבש טלית, ניגש אל העמוד והתפלל מנחה, ולאחר מכן גם מעריב, וכמובן אמר קדיש. בתום התפילה שאל מתי מתפללים שחרית, ולאחר שהרב השיב לו שהזמן הוא בשעה 7, הלך האיש בלי לומר מילה.

כמה מאנשי המניין שאלו את הגרצ"פ, כיצד זה שהניח לאדם ההוא להתפלל לפני העמוד, והרב השיב שמי שאינו מרוצה יכול להתפלל במקום אחר... במניין היו כמה ת"ח, ומאחר שהם שאלו את הרב בדרך-ארץ, בנוסח 'ילמדנו רבנו', ו'תורה היא וללמוד אנו צריכים', השיב הגרצ"פ ואמר, שהחליט לתת לו להתפלל לפני העמוד 'כי אם אני לא הייתי נותן לו, אך אחד לא היה נותן לו'...

עכשיו קרה משהו. למחרת הגיע שוב האדם ההוא, אבל היה כבר לבוש במכנסיים ארוכים, וחבש לראשו כיפה יפה... הניח תפילין והתפלל תפילת שחרית לפני העמוד, ולאחר התפילה עזב מיד את המקום בלי שתהיה אפשרות לשאול אותו מי הוא. כך נמשך הדבר כשבועיים. הוא הגיע לתפילה פעמיים בכל יום, ומיד בגמר התפילה

המשך בעמוד 27

תירוצים והסברים שעשיתי זאת ללא כוונה, וכו'.
"אבל בתאילנד, בניגוד לירדן" - מספר בעל-התשובה - "לא הסתפקו המחוקקים בקנס כספי, אלא השיתו עליי מאסר ממושך".
ושוב, כל זה למה? מדוע נכלא האיש מאחורי סורג ובריח? - מפני שדרך שלא-בכוונה על תמונת המלך. זה הכל! אף אחד לא האשים אותו שעשה זאת בכוונה, אבל גם מי שדורך על המלך שלא בכוונה, צריך לשבת במאסר...

גם אנחנו מתרצים תירוצים...

ועכשיו נתבונן, אומר הגר"י יוספי, האם השיחות במכשירים הסלולאריים, שצלצוליהם נשמעים באמצע שמונה-עשרה, אין בהם משום פגם בכבוד-שמים? האם בשיחות-הרעים שאנחנו מנהלים בבתי הכנסיות, אין אנחנו מוכיחים שמקום-מושב של מלך מלכי המלכים, אינו חשוב כל-כך בעינינו, ואין בו כדי לתת מוראו או לבנו' כלשון 'החינוך'?

ובמילים אחרות: וכי בכך אין אנחנו 'דורכים' רח"ל על תמונת-המלך, שציווה אותנו להתנהג בבית-מקדש-המעט בחיל וברעדה?
והרי גם אנחנו מתרצים לעצמנו, ש'אין אנחנו מתכוונים לפגום בכבוד שמים, אבל מה לעשות אם הפלאפון מצלצל... וכי אפשר שלא לענות?'

גם אם נניח שאין אנחנו מתכוונים כלל לפגום בכבוד שמים, אבל ראו נא גם ראו איזה עונשים מגיעים למי שעושה זאת שלא בכוונה...

ומה הדין כשדף גמרא התעופף לנו ברחוב?

הגר"י זילברשטיין דן בנושא הנ"ל (בספר 'אחת שאלתי', חלק שני) ושאל מה יהיה הדין אם אחד מדפי הגמרא יתעופף לנו בלכתנו ברחוב; האם יהיה מותר לדרוך עליו כדי שלא 'ברח' או שמה נדמה את זה לשטר הירדני שאסור לעשות זאת?

והנה, יש כאן שני חילוקים ברורים. הראשון, שבעניין שטר-הכסף הירדני - עשה זאת האיש לטובת עצמו, ואילו כשדף-גמרא עף ברחוב - הרי מי שדורך עליו עושה זאת לכבוד השם.

והשני, ככל שמדובר בכבודו של השם יתברך, הרי כשקיים חשש של פגיעה בגלל גניבה וכו' מותר גם לשבת על ספר תורה, או לכורכו סביב הגוף, ואם כן יתכן שמותר גם לדרוך על הדף.

מרון הגרי"ג אדלשטיין הסביר לי, מדוע אפשר הגרצ"פ פרנק לאדם שלבש מכנסיים קצרים להיות שליח ציבור?

צריך לדעת שלפעמים מותר להכניס לבית הכנסת אדם שאינו לבוש כראו, ואף לאפשר לו לשמש כשליח ציבור, אבל הדבר צריך להיות מעוגן בהחלטתם של גדולי התורה. זאת נראה בקטע הבא.

ממקורות נאמנים שמעתי סיפור מדהים, שהתרחש בבית מדרשו של מרון הגרצ"פ פרנק זצ"ל, רבה של ירושלים, ומאחר שהתעוררה לי קושיה עליו, הצגתי בפני מרון הגרי"ג אדלשטיין זצוק"ל, ראש ישיבת פוניבז', והשיבני תשובה מופלאה.

הסיפור מוסב כאמור על מרון הגאון רבי צבי פסח פרנק זצ"ל שהיה

קול אחד קורא לי: 'חתום!' ואחר זועק ממעמקי לבבי: 'אל תחתום!' כוחותי הולכים ואוזלים, לבי פועם בחוזקה. מי יודע אם עוד רגעים ספורים אהיה כאן, בעולם הזה... והנה, מן החור שבדלת מציצה עינו של השומר: "נו, תחתום!?"

הגאון רבי מנחם מנדל פומרנץ שליט"א, על מעשה של מסירות נפש
ששמע מזקנו הגה"ח רבי ישראל יצחק פומרנץ זצ"ל

"וְשִׁמְרֶתֶם אֶת מִשְׁמֶרֶת הַקֶּדֶשׁ" (במדבר י"ח, ה')

הסיפור הבא הוא סיפור גבורה מיוחד במינו, מעשה של מסירות נפש שאירע בדור שלפנינו, ואותו זכיתי לשמוע מפי בעל המעשה - זקני הגאון החסיד רבי ישראל יצחק פומרנץ זצ"ל, שהיה מספרו בהתרגשות עצומה.

לא רגיל היה זקני לספר סיפורים בעלמא, אך מעשה זה היה מספר, משום שראה בו לימוד לקח וחינוך חשוב מאין כמותו לדורות הבאים, ואין ספק שזכות מעשה זה עומדת לזכותו ולזכות צאצאיו. זהו סיפור של מסירות נפש, אך גם של הארת פנים שמימית לה זכה באותם ימי האופל, כקרן של אור ותקווה שנשלחה אליו ממרומים, להחיות את נפשו ולהחזיק את נשמתו באמונה שלמה בבורא, באותם מקומות אפלים אליהם נקלע.

רבי ישראל יצחק נולד בפולין, בעירה דלוגשדלא למשפחת רבנים חשובה. אביו הגאון רבי מנחם בנימין הי"ד היה רבה של העיירה, וסבו היה הגאון רבי נפתלי יוסף פריינד רבה של רוז'אן, שהיה מגדולי הרבנים בפולין.

בפרוץ השואה נעקר מעירו וממשפחתו, מעולמו הרוחני והטהור, מהתמדתו ומטהרתו, מדבקתו הנפלאה ברבו הרבי בעל האמרי אמת' מגור זי"ע, ומכל מה שהיה לו - ונזרק למרחקים.

יד ה' היתה עמו, והוא הצליח להימלט משטח הכיבוש הנאצי ולברוח לרוסיה, אך גם שם לא ציפו לו חיי גן עדן...

היו אלו שנות האימים של שלטון סטאלין, מיליונים נאסרו ונכלאו ללא כל חטא ופשע. הגולו לסיביר או הוצאו להורג.

כל ניד עפעף יכול היה להתפרש בבגידה וחתירה תחת השלטון הקומוניסטי, ועל אחת כמה וכמה קיום חיים יהודיים מלאים.

הפליטים מפולין ומארצות הכיבוש הנאצי, נחשבו מראש לחתרנים ולמהפכנים מסוכנים. כאשר ניסה רבי ישראל יצחק להבריח את הגבול מרוסיה לליטא - שם התקיימו חיים יהודיים מלאים, נתפס ונכלא.

התנאים בכלא הסובייטי היו קשים מנשוא. האסירים עברו חקירות קשות תוך הפעלת לחצים גופניים ונפשיים קשים ביותר, ובקושי רב הצליחו להישאר שפויים.

אם זו היתה מנת חלקם של האסירים כולם, על זקני עבר סבל כפול ומכופל, כיהודי בודד בין כל חבריו הגויים, ללא כל אפשרות לקיים מצוות וללא בן אנוש בפניו יוכל להשיח את לבו.

היה זה אחד מימי השבת בהם שהה בכלא, בחודש אייר ה'ת"ש, וכר סיפר רבי ישראל יצחק:

עמדתי בפנית התא שקוע בתפילת שחרית של שבת. התפילה היתה הדבר היחיד שיכולתי לקיים. לשם כך לא הייתי זקוק למאום, רק לומר את מילות התפילה ולשפוך את נפשי לה'.

שקשוק מפתחות נשמע, ובפתח עמד הסוהר: "היי ז'יד! בוא איתנו מיד!"

ליבי פעם בפחד: מה רוצים הרשעים מחיי? הלא החקירות מתנהלות בלילות בדרך כלל.

הובלתי למשרדו של הקצין הממונה, שהיה נינוח שלא כהרגלו: "אין זו חקירה, זקוקים אנו רק לטביעת האצבעות שלך", אמר, ובלא להמתין לתשובה תפס את כף ידי וטבלה בדיו: "חתום שזו טביעת האצבעות שלך!", הורה.

"איני יכול לחתום! שבת היום, ואסורה עלינו הכתיבה ביום זה. מחר אוכל לחתום...", ענית?

"שבת?!", פער הקצין את עיניו: "מה זה?"
"יהודי אני, ועל מצוות תורתנו אני שומר בקפדנות. ביום זה אסר

שתקתי. וכי מסוגל הייתי להסביר לך, לגוי הרשע, שיש אופן הקשוב לתפילה מלב נשבר? בחצי הלילה חזרתי לחדרי. השמועה אודות נס העקדה שארע לי עשתה כנפים ברחבי בית הסוהר, והאסירים הגויים הביטו בי בתמהון ובהערצה

אך לשמור שבת כאן בצינוק - זהו אושר רוחני אמיתי!" שפתי רחשו שבח והודיה לשם יתברך, שזיכני לשומר שבת מתוך צער.

הזמן חולף. אני על הרצפה, עקוד כשור, ומידי פעם מציץ אלי מן החור שבדלת שומר האגף ושואל: "נו, תחתום?" ואני בקול צלול ובטוח אומר: "לא!" באחת הפעמים הללו בקשתי לצאת לשירותים.

כאשר חזרתי, קרא הזקיף למפקד לעקוד אותי, הלה, שזעמו בינתיים תפח כהוגן, קשר אותי בכל כוחו. קישוריו היו הפעם חזקים כל כך, שלא יכולתי להניע אבר. בקושי רב הצלחתי לנשום. אם חשבת בתחילה שקשה הוא הניסיון, נוכחתי עתה כי קשה הוא שבעתיים. אט אט עזבוני כוחותי, אך למרבה הפלא המשיך מוחי לעבוד במרץ. במחשבתי עלה התנא הקדוש רבי עקיבא.

מספרת הגמרא במסכת ברכות (סא:), שכאשר סרקו הרומאים את בשרו במסרקות של ברזל, שאלוהו תלמידיו: "רבנו, עד כאן?" ענה להם רבי עקיבא: "כל ימי הייתי מצטער על פסוק זה - ואהבת את ה' אלקיך... בכל נפשך, מתי יבוא פסוק זה לידי ואקיימנו..."

מה פשר שאלתם של התלמידים? - הרהרתי - הן השעה היתה שעת שמד, הרומאים רוצים להשכיח תורה מישראל, וחייב אדם למסור נפשו על קדושת שמו יתברך. ותשובתו של רבי עקיבא, גם היא אינה מובנת ואינה מתרצת כלל את קושייתם...

ולפתע - אורו עיני. הבנתי את הגמרא:

כאשר ראו התלמידים את סבל רבם הקדוש, את היסורים העצומים העוברים עליו, שאלוהו: רבי, עד כאן?! אכן, חייב אתה למות על קדוש השם, אך אפשר למות גם בלא צער. מדוע משמים נגזר עליך למסור את הנפש ביסורים כה עצומים?

ענה להם רבי עקיבא ואמר: יודעים אתם, תלמידי, שכשם שיש רמ"ח איברים ושס"ה גידים בגוף האדם, כך יש גם רמ"ח איברים

עליו הבורא לעשות כל מלאכה, על כן לא אוכל לחתום בעבורך היום עד לרדת החשכה", ניסיתי להסביר לגוי.

הקצין רתח מזעם: "האם השתגעת?!", צעק, "זו הפרת פקודה! אינך בן חורין כאן, אתה אסיר בבית הסוהר, ועליך לציית לכל הפקודות!" אך אני בשלי: "שבת היום, האלוקים פקד עלי לשומרה. הוא המפקד העליון שלי בעולם, ולפקודותיו אציית!"

המפקד יצא למסדרון וקרא בקולי קולות: "בוריס, בוא הנה!" אל החדר נכנס שוטר גבוה בעל תווי פנים יהודיים. במילים ספורות הסביר הקצין לבוריס זה אודות האגוז הקשה לפיצוח היושב לפניו. החייל החל לדבר אלי באידיש:

"למה לך להתעקש? וכי אינך מכיר את הנ.ק.ו.ד.? כאן, בכלא, אין איסור לחלל שבת. אתה יודע שעל הפרת פקודה עלולים לדון אותך למוות, ואם באמת שומר מצוה אתה, ודאי שמעת כי פיקוח נפש דוחה שבת..."

"אל תהיה מסית לדבר עברה!", אמרתי בתקיפות, "חבל על דבריך. לא אחתום בשבת!". המפקד הגוי לא הבין אמנם את דברי, אך טון דיבורי התקיף היה ברור לו די והותר. "משוגע! כסיל! יהודי מלוכלך!", המטיר עלי צרור קללות ברוסית עסיסית, "תחתום או לא?!"

שתקתי, שיעשה עמי כאוות נפשו - הרהרתי, אני לא אחתום! הקצין שראה את עקשנותי שינה לפתע את סגנון דיבורו: "אם תחתום - תשתחרר מהר יותר, וגם אסדר לך תנאי מאסר טובים יותר, תקבל ליטר חלב וגם ירקות כאוות נפשך... אעביר אותך לאגף אחר... נו, קח את העט ותחתום!"

אך ידי נשארו שלובות, לא קרבו אל העט. "נו, טיפש שכמותך", צעק בזעם, "אל תעשה בעיות! חתום וזהו!". שתקתי. "דבר! תחתום או לא?", שאג הקצין. "לא!", עניתי בעוז. תשובתי השלווה הוציאה אותו מכליו. "חיילים!", צרח אדום מכעס, "קחוהו לצינוק!"

מסע מפרך ממרומי חדרי החקירות עד למעמקי הצינוק עבר עלי. הצינוק היה חדר זעיר מבטון ללא חלונות. חור קטן היה קבוע בדלת, דרכו היה מציץ השומר אל התא, לראות האם הכלוא בצינוק המחניק עודנו בין החיים...

"ועכשיו - תחתום?", קרא הקצין כשדחף אותי הסוהר אל הצינוק. "לא!". "קישרו אותו!", פקד על הסוהרים. כעבור שניות הגיע חייל עם חולצה משונה: ארוכה עד לרצפה ושרווליה ארוכים במיוחד. פתאום הופלתי ארצה, וידי ורגלי נקשרו אלה אל אלה, מאחורי גבי על ידי השרוולים הארוכים. נשארתי שוכב על רצפת הבטון, עקוד כמו שור לשחיטה.

ואילו הקצין יצא מן הצינוק בזעם, טרק את הדלת ופלט מפיו קללה רוסית עסיסית. שלושה מוזרה צנחה עלי, ובראשי רחשו מחשבות מוחשבות שונות.

"מי פילל ומי מילל שאזכה לכך? אני המאושר עלי אדמות! זכיתי להצטער למען שבת המלכה!"

הן אין זו רבותא לשמור שבת בבית אבא, מול שולחן השבת הערוך.

ינתק".
 כשסיימתי לומר את הפסוק נענעתי ידי, ופתאום - צנח החבל
 ארצה...
 הרמתי יד אחת - והנה, היא מתרוממת! הושטתי יד שנייה, וגם היא
 נעה בחופשיות גמורה. עם שתי ידי החופשיות התרתי את רגלי מן
 הכבלים. מתחתי את הרגלים הדואבות, התנשמתי עמוקות וחשתי
 כי כוחותי שבים אליי אט אט.
 צעדיו של השומר נשמעו מתקרבים.
 קיפלתי מיד את רגלי וידי, חששתי שהשומר המתקרב יציץ אלי,
 ונשכבתי מקופל על הארץ.
 כאשר התרחק, התיישבתי על הרצפה הנוקשה, נרגש עד עמקי
 נשמת, ונתתי שבח לה' יתברך אשר חולל לי נס מופלא שכזה.
 המתנתי בדריכות, יושב ושוכב חליפות, עד שהייתי בטוח כי כבר
 יצאה השבת. ואז, הדהדה צעקתי בכל רחבי המסדרון:
 "חבר שומר! אני כבר מוכן לחתום!"
 כעבור דקות מספר נשמע קול שקשוק מפתחות. הקצין עמד
 בפתח, ואני שכבתי על הארץ, מקופל כעקוד.
 הקצין קרב אלי, התכופף כדי להתיר את הקישורים, ואז קרא
 בתדהמה:
 "זייד מלוכלך שכמותך, מי פתח לך את החבל?! האלוקים שלכם
 תמיד עוזר לכם בשעת צרה..."
 שתקתי.
 וכי מסוגל הייתי להסביר לו, לגוי הרשע, שיש אוזן הקשובה לתפילה
 מלב נשבר?
 בחצי הלילה חזרתי לחדרי. השמועה אודות נס העקדה שארע
 לי עשתה כנפים ברחבי בית הסוהר, והאסירים הגויים הביטו בי
 בתמיהון ובהערצה.
 והיה רבי ישראל יצחק זצ"ל מסיים את סיפור מסירות הנפש שלו,
 ואומר: "אמנם נס גלוי היה זה, ושמו הגדול התקדש לעיני כל הגויים
 שבבית הסוהר אך הנס האמיתי היה עצם יכולתי להביט בעיניו של
 היצר ולסרב למזימותיו.
 לדעת ולחוש שהשבת יקרה היא מכל מחיר, ונכונים אנו למסור נפש
 בכדי לשמור עליה..."

(מתוך הגדה של פסח ספיר ויהלום)

ושס"ה גידים בנשמה. כל ימי הייתי מצטער מתי אקים את מצות
 "ואהבת את ה' אלקיך בכל נפשך" בכל רמ"ח איברי ושס"ה גידי!
 כעת, ביסורים קשים אלה, זכיתי לחוש את אהבתי אליו יתברך בכל
 איברי וגידי!

וכעת גם לי נזדמנה מיתה על קידוש השם ביסורים...

לפתע פסק לבי מלפעם וזרם דמי כמו האט את מהלכו. מחשבה
 ספקנית פלחה את ראשי כחץ חד:

בעצם, אמרתי לעצמי בחרדה: מי פסק לי שמצווה עלי למסור
 נפשי? מאין הבטחון שהג.ק.וו.ד. מתכוון להעביר אותי על דתי? הם
 זקוקים לחתימתי, ואך במקרה הם דורשים ממני שאחתום דווקא
 בשבת.

להם חשוב לאכופי עליך למלא את הפקודה, כלל לא אכפת להם אם
 שבת היום או סתם יום של חול...

קול אחר קרא בקרבי: אבל אין זה משטר הצאר! זהו משטר
 קומוניסטי, אשר הכריז במפורש מלחמה בה' ובתורתו! מחשבות
 שונות התרוצצו בראשי.

קול אחד קורא לי: 'חתום!', ואחר זועק ממעמקי לבבי: 'אל תחתום!'
 וכוחותי הולכים ואוזלים, לבי פועם בחזקה. מי יודע אם עוד רגעים
 ספורים אהיה כאן, בעולם הזה... והנה, מן החור שבדלת מציצה עינו
 של השומר: "נו, תחתום?!"

"ל...לא...!" נשמע קולי המרוסק.

מה עשית? - קרא אלי הקול בחרדה עצומה - אתה הורג את עצמך!
 כמה דקות נראה לך שעוד תחזיק מעמד?!

בשארית כוחותי קראתי, מבוהל: "שומר! בוא הנה!!!"

אך איש לא ענה לי. צעדיו של השומר כבר היו רחוקים מאד. מן
 הסתם הוא היה כבר בקצה המסדרון.

השומר אמנם לא שמע, אך באזני הדהד היטב הקול. הצעקה
 חלחלה עד לעמקי נשמת.

פרצתי בבכי...

לאן הגעתי? האם באמת חשבתי לחלל את השבת?

"הוי, רבונו של עולם!", רחשו שפתי, "עזור לי! אני לא מסוגל יותר!
 עשיתי בכל יכולתי וכוחותי אוזלים.

"אתה, השם יתברך, אתה כל יכול. עזור לי, שלא אגיע לידי חילול
 שבת..."

התחלתי ללחש את הפסוק: "יוציאם מחושך וצלמוות ומוסרותיהם

האזינו לתוכנית 'הפוח בכל יום' בקו השיעורים של דרשו

כל הכתבות והתוכן משודרים להאזנה מדי יום מפי הרב אברהם פוקס

077-2222-666 שלוחה 31

אחותי ז"ל נישאה בגיל עשרים ושתים להגאון רבי משה שטרנבוך שליט"א, והיא היתה יושבת שעות, מפענחת את הכתב שלו, ומתקתקת את הדברים במכונת כתיבה. היא הוציאה את כל ספריו, ושירתה אותו בלב ונפש. את כל חייה נתנה לו, משום שידעה מהי תורה!

הגה"צ רבי אריה שכטר זצ"ל, על הצורה האמיתית של בת תלמיד חכם

"וְיִשְׁמְרֶתְם אֶת מִשְׁמֶרֶת הַקֹּדֶשׁ" (במדבר י"ה, ה')

ה"חזון איש" זצ"ל כתב, שאין כאב לב אצלו ככאב של פגיעה בכבוד חברו! כך גדלים לאנשים מיוחדים!

לפני כששים שנה, כשעוד לא היה מקובל להתחתן עם תלמידי חכמים, חולל רבי אברהם יוסף וולף מהפך. הוא לקח חמש עשרה בנות, והחדיר בהן השקפות טהורות. הוא לא היה זקוק להרבה. חמש עשרה בנות בלבד, שבוערת בהן אש של אהבת תורה, חוללו מהפכה, כך שהיום בחור שאינו יושב ולומד, כמעט ואינו מצליח למצוא שידוך הגון.

הבנות הללו, שחלקן באו ממשפחות עשירות, לא התחשבו בדעת הקהל שצחקו מהן ומאבותיהן: הן הסכימו לוותר על בית מרווח ועל חיי רווחה, וביכרו לחיות חיי צער ועוני עם בני תורה. כך הן בנו את בית ישראל!

שתי בנות מתוך החמש עשרה הללו היו בנות משפחתי - אחותי וגיסתי. אני זוכר שהייתי רואה את אחותי נסחבת לשיעור של הרב וולף עם כמה ספרי רמב"ם - עבודה ועבור עוד כמה חברות. הרב וולף למד איתן אל הלכות יסודי התורה, אך בעיקר החדיר בהן אהבת תורה בוערת כאש.

אחותי ז"ל נישאה בגיל עשרים ושתים לגאון רבי משה שטרנבוך המשך בעמוד 26

אחת מן הדרכים שסייעו לכל אחד שלא להגיע, חלילה, לביזיון הזולת או לפגיעה בו, היא ללמד עליו זכות. כאשר מורגלים לדון את הזולת לכף זכות, מתרגלים לראות בכל מצב את הטוב שבזולת.

חז"ל (ברכות נח ע"א) אמרו: "אורח טוב מהו אומר? - כמה טרחות טרח בעל הבית בשבילי, כמה בשר הביא לפני, כמה יין הביא לפני, כמה גלוסקאות הביא לפני, וכל מה שטרח - לא טרח אלא בשבילי". אבל אורח רע מהו אומר? - 'מה טורח טרח בעל הבית זה? פת אחת אכלתי, חתיכה אחת אכלתי, כוס אחד שתיתי, כל טורח שטרח בעל הבית זה - לא טרח אלא בשביל אשתו ובניו'."

כשאין הכרת הטוב, התחושה היא שלא עשו עבורנו כלום. ומי שיש לו, חלילה, תכונה נוראה כזו, שהוא כופר בטובתו של חברו, סופו שכופר בטובתו של מקום.

אדם צריך שתהיה לו זכויות מגדלת - כדי להתבונן בה על הטובות שהוא מקבל מן הזולת, ועל הרעות שהוא עושה לזולת, וזכויות מקטנת - כדי לראות באמצעותה את כל הטובות שעשה הוא לזולתו, ואת הרעות שקיבל מהם...

מעבר לחובה כלפי הזולת - אדם שמכיר בטובה שנעשתה לו ומבחין בה, נעשה אדם מאושר.

כדי להבין זאת נצייר לעצמנו דוגמא מן החיים: אדם משכים קום וניגש להפעיל מכונת כביסה, והנה הוא מגלה שהיא מקולקלת. הוא נאנח 'אוף!!'... אחר כך הוא מגלה שגם המכונת שלו אינה מותנעת. 'אוף, אוף'... לאחר מכן הוא מגלה מודעת אבל - אוי! איזה יום שחור...

לעומתו אדם אחר - בבוקר כשהוא מפעיל את מכונת הכביסה, היא עובדת בצורה חלקה. הוא מרים עינים לשמים - 'הו, ברוך ה', ברוך ה'"... הוא יודע שאף אחד לא חייב לו שום דבר. המכונת מותנעת? איזה יופי! אין מודעות אבל? - 'שתבח שמו לעד! איזה יום נפלא. הלוואי כל הימים כך...

מה ההבדל בין שניהם? - הראשון 'חוטף' מכות מבוקר עד ערב, והשני מקבל כל הזמן מתנות וחיוכים...

כשלאדם יש הכרת הטוב, הוא עצמו מרויח מן הענין. טוב לו, הוא מאושר. ואילו הכופר בטובה מרגיש כל היום מקופח וסובל...

Dirshu
דרשו ד' ועיון
קרן עולמית לחינוך
ועידוד לימוד התורה

תורמים לארגון 'אחינו' ומקבלים מת

3

תרום 25
למשך
סך כל התרומה

זקבל

סט 'מש

6 כרכים,

שו"ע דר

שו"ע דר

הכרך

ספר ז

שווי המתנה

2

תרום 24 ש"ח להודש
למשך 13 חודשים
סך כל התרומה 312 ש"ח

זקבל

סט 'משנה ברורה'

6 כרכים, כריכה קשה

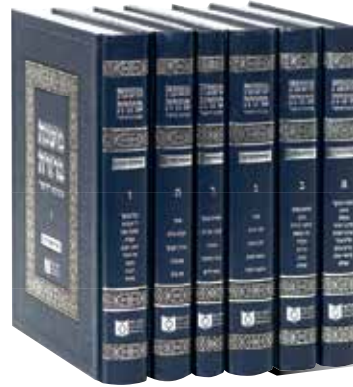
שו"ע דרשו' כרך י'

הכרך החדש!

ספר המפתח

שווי המתנה בחנויות 587 ₪

1

תרום 24 ש"ח להודש
למשך 13 חודשים
סך כל התרומה 312 ש"ח

זקבל

סט 'משנה ברורה'

6 כרכים, כריכה קשה

שו"ע דרשו' כרך ט'

ספר המפתח

שווי המתנה בחנויות 587 ₪

זרוע החיזוק של 'דרשו' זנורת ענק

של ספרים מארגון 'דרשו' ללא הגרלות וללא כוכביות

להצטרפות וקבלת המתנות
02-5609000
או
בנדריים פלוס

5

תרום 199 ש"ח
ניתן לפרוס עד 3 תשלומים

זקבל

שו"ע 'דרשו' כרך י'
הכרך החדש!

סט 'משנה ברורה'
כריכה רכה מהדורת כיס

שווי המתנה בהגויות 381 ₪

4

תרום 25 ש"ח לחודש
למשך 13 חודשים
סך כל התרומה 325 ש"ח

זקבל

סט 'משנה ברורה'
כריכה רכה מהדורת כיס

שו"ע 'דרשו' כרך ט'
שו"ע 'דרשו' כרך י'
הכרך החדש!

ספר המפתח

'דרש דוד' על התורה
3 כרכים

שווי המתנה בהגויות 606 ₪

3

ש"ח לחודש
15 חודשים
זומה 375 ש"ח

זקבל

גנה ברורה'
כריכה קשה

שו" כרך ט'
שו" כרך י'
החדש!

המפתח

בהגויות 686 ₪

סיפר רבי ראובן פיינ, שבימות הקיץ שרר שם חום איום ונורא. הטמפרטורה נעה בין 40 ל-50 מעלות צלזיוס בחוץ. אם לא די בכך, בגלל החשש מההפצצות האמריקאיות, נקבעו חוקי חירום, שאחד מהם היה החובה לשמור על האפלה מוחלטת

הגאון רבי יחיאל צוקר שליט"א, מרבני ישיבת 'תורה בתפארתה', על "רב לכם בני לוי", והשאלה שנשאלת מאליה: הרי כל אחד צריך לשאוף ליותר...

16 שעות ביממה ואקבל משכורת מכובדת מאוד, זה עדיין לא מביא אותי למצב שבו הוני מגיע לכדי מיליארדי דולרים, ואם כן מלכתחילה עדיף שלא לטרוח ולהתאמץ, כי את השאיפה הזאת אי אפשר בכלל להשיג.

הבעיה היותר גדולה קורית, כשאדם מנסה לעקוף את התחנות שבדרך, ולהגיע אל היעד הנכסף, הוא מנסה לאמץ לעצמו כלים שאינם שלו, כדי להגיע באמצעותם אל אשר אהבה נפשו.

וזאת היתה הטעות של קורח. הוא חשב שכדי להגיע אל היעד הנכסף של קרבת אלוקים, הוא זקוק לתנאי פתיחה טובים יותר. כלוי הוא יכול להגיע רחוק, אבל ככהן הוא יוכל להגיע הרבה יותר רחוק, ולכן הוא התאמץ בכל כוחו להשיג את הכהונה, מתוך מחשבה שזה מה שיביא אותו לקרבת אלוקים.

וכך היה אומר הרה"ק רבי דוד מלעלוב זיע"א: אילו היה קורח יודע ש'מאחורי התנור', בצד מערב של בית הכנסת, המקום שבו נמצאים האנשים הכי פשוטים והכי פחות נחשבים בקהילה, אפשר להגיע למדרגות גדולות לא פחות מהכהן הגדול ביותר בקודש הקודשים, הוא לא היה נופל לטעות הנוראה הזאת.

משה רבינו אמר לקורח: "רב לכם בני לוי", זה לא אומר שאתם צריכים להסתפק במועט, חלילה וחלילה. ברוחניות אין דבר כזה 'להסתפק במועט', תמיד צריכים לשאוף ליותר. אלא המסר שמשא

אחת הטענות הבולטות ביותר בשיחה המתנהלת בין משה רבינו לבין קורח ועדתו, היא הטענה הניצחת: "המעט מכם כי הבדיל ה' אתכם... וביקשתם גם כהונה? רב לכם בני לוי!".

משה רבינו אומר לקורח: הרי אתה לוי, הקב"ה קירב אותך אליו ונתן לך את הזכות לעמוד על הדוכן ולשורר בשעה שמקריבים את הקרבנות. זה יותר ממה שזכו לו רוב עם ישראל שאינם משבט לוי, אז תסתפק בזה בבקשה, למה אתה מנסה לקחת לעצמך גם את הכהונה שלא ניתנה לך?

והאמת היא שזה פלא גדול ועצום. הרי כולנו גדלנו על המושג שנקרא 'שאיפות'. לימדו אותנו שמי שאינו שואף להיות גנרל גדול, לא יהיה אפילו חייל בינוני. מי שלא שואף לגדולות, יישאר כלומניק, אפילו להיות 'בינוני' הוא לא יצליח.

וכאן אנחנו רואים שקורח לא מסתפק במה שיש לו, הוא שואף לגדולות. הוא רוצה להיות קרוב לקב"ה, השאיפה שלו היא שאיפה כנה ואמיתית, ובכל זאת משה רבינו נוזף בו על כך ואומר לו: "רב לכם בני לוי".

ואל יטעה אדם לומר חלילה וחלילה, שהשאיפות של קורח לא היו טהורות. הרי הזוהר הקדוש אומר שלעתיד לבוא יזכה קורח לשמש ככהן גדול, ובוודאי שלא ייתכן לומר שמשאיפות בלתי טהורות יגדל כהן גדול לעתידי לבא!

ואם כן נותרנו עם תמיחה גדולה ועצומה, מדוע גינה משה רבינו את השאיפה של קורח לכהונה, ודרש ממנו להסתפק במועט, בהיותו לוי?

התשובה לשאלה זאת פשוטה בתכלית: שאיפה זה דבר חשוב. בלי שאיפות אי אפשר לצמוח ולגדול, אבל השאיפות טומנות בחובן גם סיכון לא קטן.

לפעמים, דווקא שאיפה גדולה יכולה לשתק את האדם ולייאש אותו. כך למשל אדם שרוצה להתפרנס בכבוד, יכול ללמוד מקצוע, לפתוח עסק, לעבוד קצת יותר קשה מהרגיל ולהרוויח משכורת נכבדה, זה בהחלט בהישג ידם של רוב בני האדם לעשות זאת אם הם מוכנים להתאמץ מספיק.

אבל מי שישאף להיות מיליונר גדול, עלול ליפול לייאוש. הרי גם אם אני אלמד את המקצוע הכי מוכניס ורווחי בעולם, גם אם אעבוד

הגאון רבי נחום פרצוביץ, שהיה גם הוא מתלמידי הישיבה, סיפר לימים, שפעם אחת לא בא אוכל לפיהם במשך שלושה ימים. לא היה לחם ולא היה מזון. שאלו אותו: מה עשיתם? השיב רבי נחום: "אכלנו רשב"א"

והסיכויים שלהם להצליח בהפצצות הליליות יפחתו משמעותית. גם בימינו, כשהמטוסים מזוהים על ידי מערכות של מכ"ם מתקדמות, וכשהטילים נגד מטוסים מתוכנתים לחפש בעצמם את המטרה באוויר, ולהתקרב אליה לפני שהם מתפוצצים, חילות האוויר אוהבים להפציץ מטרות בעיקר בשעות הלילה. על אחת כמה וכמה בתקופות ההן, השתדלו התוקפים לתקוף בשעות הלילה, שאז יקשה מאוד להפיל את המטוסים באמצעות ירי נ"מ' מהקרקע.

בשעות היום אפשר לראות את המטוס ולנסות לצלוף בו. בשל כך, עיקר ההפצצות היו בלילה, והתוקפים היו מסתמכים בעיקר על מה שראו עיניהם. במקום בו היתה תאורה היו מפציצים וגורמים נזק רב ככל האפשר. ההאפלה וסגירת החלונות נועדה למנוע זאת.

אמר רבי ראובן פיין, שסגירת החלונות רק הוסיפה למחנק בבית המדרש, ובנוסף היו צריכים להאיר את החשיכה עם לוקסים בוערים, שהוסיפו וחיממו את המקום עוד יותר, כך שהטמפרטורה בבית המדרש הגיעה לפעמים ליותר מ-60 מעלות צלזיוס. חום אימים!!! זה כמו לשבת בתוך תנור וללמוד.

תלמידי הישיבה גילו אם כן שיש להם בעיה חדשה... טיפות הזענה! הם היו מזיעים בצורה קיצונית בגלל החום הנורא, והזיעה שלהם היתה נוטפת על ספרי הלימוד המעטים שהצליחו להשיג, ומטשטשת את האותיות.

כמה שהם ניסו להימנע מכך, לא הצליחו, הזיעה היתה מטפטפת על הספרים ומשחיתה אותם...

ואז מצאו פיתרון חדש. היו לוקחים שתי מגבות, ומניחים על הגמרא, מגבת אחת בחלקו העליון של הדף ומגבת אחת בחלקו התחתון,

רבינו ביקש להעביר לקורח היה, שבזה שאתה בן לוי, קיבלת את כל הכלים הנדרשים כדי להעפיל אל שיא הפסגה! אם אתה ישראל ואינך 'בני לוי', גם אז יש לך את כל הכלים הנדרשים. אין צורך לייצר מצב חלופי ולהשיג נקודת פתיחה טובה יותר, כי מה שיש לך עכשיו ביד, זה מספיק בהחלט כדי להגיע אל קרבת האלוקים הגדולה ביותר.

ברור לנו שהתורה לא באה רק לספר לנו סיפורי עבר, אלא להורות לנו דרך גם להווה ולעתיד.

ולכן אנחנו צריכים ללמוד את הלכה והמוסר מפרשת קורח ועדתו. ונספר:

הגאון הגדול רבי ראובן פיין זצ"ל, שכיהן כראש ישיבת 'בית מאיר', ובהמשך היגר לארה"ב שם כיהן בראשות ישיבת 'תורה ודעת', אמר פעם שיעור על הגמרא במסכת כתובות דף יח, בסוגיא של "מפיהם ולא מפי כתבם", ובתוך הדברים הוא הזכיר את המהלך של רבי חיים בריסקער בסוגיא זאת.

אחת מהשומעים הקשה עליו וניסה להסביר פשט אחר ב'רבי חיים' הזה, אבל הגאון רבי ראובן פיין עצר אותו ואמר לו: "על הרבי חיים הזה לא תוכל להתווכח איתי בשום אופן", ותוך כדי דיבור הוא גם הסביר את דבריו.

כידוע גלתה קבוצה גדולה של בחורים מישיבת מיר בליטא, לעיר שנגחאי שבסין, שבאותה עת נשלטה על ידי יפן.

שם בשנגחאי, למדו הבחורים בבית כנסת שהקצתה להם הקהילה היהודית הספרדית שהיתה בעיר, והם היו ישנים במרחק של כמה רחובות משם, באיזו אכסניה שהצליחו לסדר להם.

המצב היה מתוח מאוד, הימים היו ימי מלחמת העולם השנייה. יפן עצמה היתה בת ברית של גרמניה הנאצית, ולמרות שהיא לא שיתפה פעולה עם השמדת היהודים, כל הזמן ריחף בחלל החשש, שמתישוהו ישפיע הלחץ שהפעילו הנאצים ימ"ש בעניין הזה, וחלילה חלילה יבולע להם, לבחורים הלומדים בישיבה ולשאר יהודי המקום.

התנאים היו קשים מאוד, הבחורים לא ידעו מה אירע עם בני משפחותיהם. הם ידעו שיהדות אירופה כולה מצויה בסכנה גדולה, ורבים מהם אכן גילו לאחר המלחמה שהם נותרו בודדים בעולם.

סיפר רבי ראובן פיין, שבימות הקיץ שרר שם חום איום ונורא. הטמפרטורה נעה בין 40 ל-50 מעלות צלזיוס בחוץ. אם לא די בכך, בגלל החשש מההפצצות האמריקאיות, נקבעו חוקי חירום, שאחד מהם היה החובה לשמור על האפלה מוחלטת.

המשמעות: אין להדליק אור בשעות החשכה, במקום שיש חשש שהאור יראה מבעד לחלון. מי שרוצה להדליק אור - חייב לדאוג מבעוד מועד שכל החלונות יהיו מכוסים וסגורים, עם בד עבה שישמור על כך שאף לא הבזק קטנטן של אור ימצא את דרכו החוצה.

כך, כשמטוסי האויב טסים בגובה ומחפשים יעדים להפצצה, הם לא יוכלו לדעת אם הם מעל עיר מיושבת או מעל מדבר שמם,

ובאמצע השאירו רק שורה אחת גלוי, כשהיו מסיימים לקרוא את המילים שבשורה זו ויורדים לשורה שמתחתיה, היו מזיזים את המגבות בהתאם. כך הם למדו יומם ולילה...

"בישיבה היה רק ספר אחד של חידושי רבי חיים", אמר הגאון רבי ראובן פיינ לתלמיד שהתווכח איתו על הפשט בדברי ר' חיים על כתובת דף יח...

"מאחר וכולם רצו ללמוד בספר הזה, היו עושים תורנות, וכל אחד קיבל מספר שעות בשבוע, שבהן הספר הזה היה מנת חלקו.

"אני זכיתי לקבל את הספר החל מיום שישי בשעה שש בערב, לפני כניסת השבת, ועד למחרת בבוקר, בתפילת שחרית.

"בליל שבת, בית המדרש היה מלא מפה לפה. למה? כי המעבר בין בית המדרש לאכסניה בה היינו ישנים, היה חולף על יד מחנה צבאי של צבא יפן, ומאחר והימים היו ימי מלחמה, כל מי שהיה עובר שם בסמוך היה חייב להציג תעודות, ואבוי לו למי שלא היו תעודות ברשותו.

"מאחר ובשבת לא יכולנו לטלטל את התעודות ברשות הרבים, היינו נשארים בבית המדרש מכניסת השבת ועד צאתה... כמובן שרק מעטים הצליחו לישון בכזה חום נורא על גבי ספסל, הרוב פשוט היו לומדים כל השבת, בלילה וביום, וגם אני למדתי בספר יקר המציאות, בשעות האלו שנפלו בגורלי.

"כשלמדתי את ה'רבי חיים' הזה של מ'פיהם ולא מפי כתבם', היה זה בליל שבת כזה. החום היה יותר מ-60 מעלות, על ה'רבי חיים' הזה נתתי את חלבי ודמי, הוא עלה לי ב-28 מגבות שנספגו בזיעה! על ה'רבי חיים' הזה אי אפשר להתווכח איתי..."

מי שלא למד את פרשת קורח כמו שצריך, עלול לחשוב שמהישיבה הזאת, ישיבת מיר בשנגחאי, לא יכלו לצמוח גדולי תורה. הרי התנאים היו לרעתם, אי אפשר באמת להתרכז בלימוד בחום נורא כל כך. הם הרי היו אירופאים, הם גדלו בתנאי מזג אוויר נעימים מאוד, פתאום הם נפלו שם בעוני, מחסור ויתמות.

הגאון רבי נחום פרצוביץ, שהיה גם הוא מתלמידי הישיבה, סיפר לימים, שפעם אחת לא בא אוכל לפיהם במשך שלושה ימים. לא היה לחם ולא היה מזון. שאלו אותו: מה עשיתם? השיב רבי נחום: "אכלנו רשב"א".

נו... הרי אנחנו יודעים שבימינו יושב לו בחור בבית המדרש, ואחרי סדר שלם הוא אומר שהוא לא יכול היה ללמוד כל כך, כי אחד המזגנים בבית המדרש מקולקל והיה לו קצת חם. הווילון קצת קרוע והשמש מפריעה לו להתרכז...

אז ללמוד בכאלו תנאים מחרידים אפשר? זה הגיוני בכלל?

ומה האמת? האמת היא שלא היתה בדורות האחרונים ואולי גם לפני כן, קבוצה כזאת של ישיבה אחת, שבה למדו בסך הכל כ-350 בחורים, ומשם יצאו עשרות רבות של גאוני עולם. חוץ מרבי ראובן פיינ ורבי נחום פרצוביץ, יצאו משם גם רבי אבא ברמן, רבי לייב מאלין, רבי מיכל פיינשטיין ועוד רבים מגדולי התורה בדור שלאחר מכן, היו בוגרי

אותה ישיבה שבה לכאורה לא היו בכלל תנאים המאפשרים לימוד.

ונספר עוד, פעם הגיעה לשולחנו של רבינו הגרש"ז אורבך זצ"ל שאלה חמורה מאוד, אודות גט שניתן כמה עשרות שנים קודם לכן, ועתה התעוררה שאלה על כשרותו, דבר שהיה משפיע על כשרותה של משפחה שלמה בישראל, שמתנה למעלה מ-50 נפשות.

מרן הגרש"ז חיפש דרך להכשיר את הגט, ושלח מישהו למרן הגר"ש אלישיב, כדי שיציג בפניו את השאלה החמורה והסבוכה.

כשהוצגה השאלה בפני מרן הגר"ש, הוא יצא מבית המדרש 'אוהל שרה' הסמוך לביתו, ובעודו יורד בגרם המדרגות הוא מצא מקור מבוסס להכשיר את הגט, ואף הוסיף וחיזק את דבריו בראיות. עד שהוא סיים לרדת את המדרגות כבר פרס הגר"ש אלישיב מסכת שלימה בעניין, והשואל שב מיד למשלחו, הגרש"ז אורבך, שאכן ירד לעומק הדברים והתיר את אותה משפחה בלי שום פקפוק.

אמר רבינו הגרש"ז על רבינו הגר"ש, שגם אם הוא היה בדורו של מרנא החתם סופר זיע"א, גם אז הוא היה בגדר 'חידוש' בפסקי ההלכה המופלאים שלו.

וכמו שאמרנו, מי שלא למד כראוי את פרשת קורח, בוודאי יחשוב שמרן הגר"ש גדל בתנאים מקסימליים כדי לצמוח גדול בתורה וכך הגיע לכזה מצב.

אבל האמת היא, שהוא נולד להורים שציפו לו 17 שנה, ובהתאם לכך גם שמרו עליו מכל משמר, ולא הרשו להתאמץ. היה לו מום לבבי מולד שבגללו היה לו קשה לאכול, והוא היה חלוש ורזה. הוא כל חייו אכל מעט מאוד, והדופק שלו היה חלש, בנותיו היו יושבות ומודדות לו את הדופק, עוד בהיותו בגיל שלוש הן שמעו מהרופאים שלא נראה שאביהם יכניס אותן לחופה, זה עוד תנאי שלא היה אמור לתת לו ריכוז מיוחד בלימוד, והחלק השלישי, אולי הגרוע מכל, שהיה ביישן נוראי, הוא לא היה מסוגל ללמוד עם ילדים בחיידר, היתה לו בושח להרים עיניו לילד אחר, ולבטח לא היה מסוגל לפתוח את פיו בפני אחרים, זה גרם שהוא לא למד לא בחיידר ולא בישיבה, אביו לימד אותו, ולימים אמר שאביו לימדו גמ' ורש"י, ואת השאר אביו ורבה לימדו אותו...

כך ישב לו הרב אלישיב 80 שנה בבדידות, תנאי החושך שלו, הם שהצמיחו לנו את הרב אלישיב, לא היה לו זמן לאכול, הוא פשוט לא בזבז את זמנו לאכילה, הוא לא עמד לפטפט פטפוטי סרק עם חבריו, הביישנות עזרה לו לגדול באותה בדידות, ללמוד, ללמוד וללמוד!...

כי כל אחד מחזיק בידו את הפוטנציאל ואת הכלים הנדרשים, כדי לצמוח לאדם גדול. כל אחד ואחד יכול, מהמקום שבו הוא נמצא, להגיע לקרבת האלוקים הגדולה ביותר.

"רב לכם בני לוי" - יש לכם כל כך הרבה. יש לכם כל מה שאתם צריכים כדי לגדול ולצמוח. אל תבקשו את מה שאין בידיכם! קחו את הכלים שניתנו לכם, ואיתם תעלו במעלות התורה והיראה!

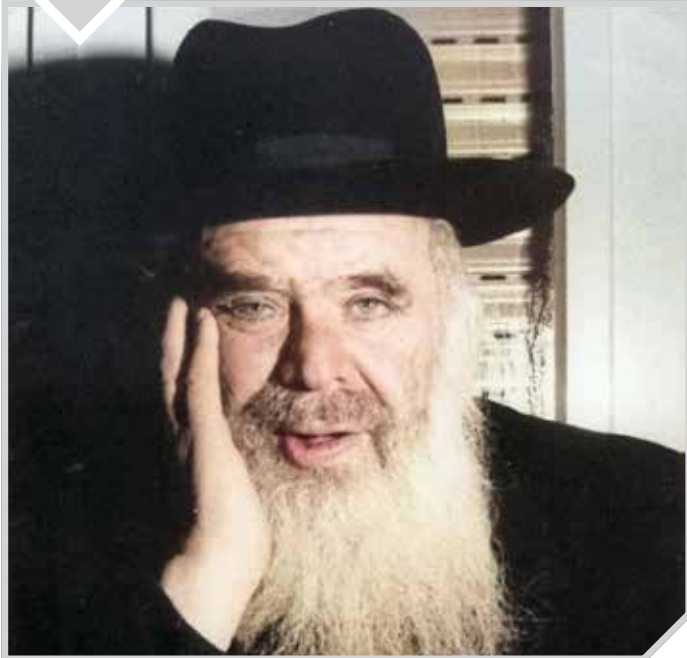
לעילוי נשמת אבי מורי רבי נתן ב"ר יחיאל מאיר צוקר ז"ל

"הצלחתם להוציא ממני נהרות של דמעות... ואני עוד אמשיך לבכות... אבל אני לא אזוז מהגמרא! אני נשאר בגמרא!!"

הסגולה של רבי חיים שמואלביץ לזכרון הסוגיא

רב ישראל ליוש

"רב לכם בני לוי... המעט מכם... ובקשתם גם פה" (במדבר ט"ז ז')

פעם, אחרי שיעור כללי שמסר הגאון רבי יחזקאל אברמסקי זצ"ל באחד מימי השבוע בפרשת קורח, פנה לתלמידיו ואמר להם: "רב לכם בני לוי אתם, בני הישיבה, בני לוי של דורנו, שיושבים ועוסקים בתורה, בלי עיסוקים נוספים, אתם מעמידי העולם ואתם נותנים את הביטחון לכל כלל ישראל... 'המעט מכם?!' מדוע אינכם מייקרים את מעמדכם? מדוע אתם לא מסתפקים במעלה העצומה הזו? 'ובקשתם גם כהונה?!' אתם מחפשים עוד משרות, תפקידים ועיסוקים בעניינים נוספים? 'רב לכם...' שלכם גדולה משל כולם, עבודתכם בקודש חשובה יותר מכל הפעילויות והעיסוקים שבעולם..."

שבעבורו נמנע לצאת לפעול למען ילדי העולים, הסביר לחברותא שלו ענין נוסף:

פעם למד רבי חיים עם אחת מעשרות החברותא שלו, תלמוד ירושלמי עד השעות המאוחרות של הלילה. במהלך הלימוד הציעו כמה דרכים להבנת הסוגיא. למחרת, כאשר נפגשו שוב, חזר רבי חיים על כל שבעת הדרכים שביארו אמש בסוגיא, ופרש אותם בבהירות בפני חברותא, כאילו עסקו בזאת זה עתה...

חלשה דעתו של חברותא, שהיה אף הוא מהתלמידי חכמים החשובים בישיבת מיר: "כיצד זוכר הרב כל כך בבהירות את כל המהלכים בסוגיא, כאילו הפסקנו את הלימוד ברגע זה...?" "מה אתה עשית אתמול כשסיימנו ללמוד?" - שאל ר' חיים את חברותא

"הלכתי לישון" - השיב. "גם אני נכנסתי למיטה", אמר לו ר' חיים - "אלא שלפני שנרדמתי, טמנתי את ראשי בכרית ואמרת בקול שוב ושוב במשך דקות ארוכות את כל המהלכים בסוגיא, כדי שהם יכנסו היטב לראשי... אם כן, מה הפלא שאני זוכר היטב את הסוגיא?!..."

הגאון רבי שלמה נח קרול זצ"ל סיפר: "נכנסנו פעם לביתו של הגאון רבי חיים שמואלביץ זצ"ל, וספרנו לו אודות מצבם הרוחני העגום של ילדי העולים החדשים, ועל השמד שמתחולל במחנות העולים. רבי חיים ישב ולמד כדרכו, וכששמע את סיפורנו, החל לבכות. וככל שאנחנו מספרים ומוסיפים פרטים הוא מוסיף לבכות עוד ועוד, לבו הרחום והקדוש של ר' חיים התרגש עד כלות, מהשמועות המחרידות אודות מצבם הרוחני של ילדי העולים..."

"לאחר שגמרנו את סיפורנו", מתאר ר' שלמה נח, "שתקנו, ור' חיים ממשיך לבכות, ואז שאלנו את ר' חיים: 'ראש ישיבה איז ואס וועט זיין...?' - ראש ישיבה מה יהיה...?"

"והוא ענה לנו: 'איר האט ארויס געשלעפט פון מיר גאנצע טייכן פון טרערן... או איך וועל ווייטער וויינען... אבער פון די גמרא גיי איך נישט אוועק! איך בלייב אין די גמרא!!...' - הצלחתם להוציא ממני נהרות של דמעות... ואני עוד אמשיך לבכות... אבל אני לא אזוז מהגמרא! אני נשאר בגמרא!!"

חיבורו האיתן של הגאון רבי חיים שמואלביץ זצ"ל ללימוד התורה,

רוצים לקבל את 'לקראת שבת' מדי שבוע ישירות למייל?

שלחו מייל ל- dirshu@dirshu.co.il

זכורני, כי לפני קרוב לעשרים שנה, הגיע הרב שטיינמן למסע חיזוק והתעוררות באחת השכונות בארץ. פניתי אליו בשליחות מי מרבני המקום, וביקשתי את עצתו: "ישנם עדיין עשרה ילדים בשכונה שאינם מסודרים עם 'חיידר' לשנה הקרובה". שמע הרב שטיינמן, ומראהו הנסער של גדול הדור נחרט בזכרוני לעד...

מאוצרותיו של הגאון רבי אליעזר טורק שליט"א

המפורסמות. כל ימיו הניף את דגל השלום, ותמיד ברח מפילוגים ומחלוקות. נקודה זו בלטה מאד בהליכותיו, גם קודם שנעשה רב רבנן וזרחה שמשו בכל העולם. במקום בו היתה מחלוקת - הוא פשוט לא היה.

זכורני, כי לפני קרוב לעשרים שנה, הגיע הרב שטיינמן למסע חיזוק והתעוררות באחת השכונות המתחדשות בארץ. בסיום הביקור המרומם, פניתי אליו בשליחות מי מרבני המקום וביקשתי את עצתו: "ישנם עדיין עשרה ילדים בשכונה שאינם מסודרים עם 'חיידר' לשנה הקרובה".

שמע הרב שטיינמן, ושאל: "כמה תלמודי תורה קיימים בשכונה?" "קיימים כאן כבר שני תלמודי תורה", השבתי, והרב שטיינמן לא הביין: "נו, אז מה הבעיה? שכל תלמוד תורה יקח חמשה מהם". "ראש הישיבה, זאת בדיוק הבעיה", גמגמתי באי נוחות. "כל תלמוד תורה עומד בעקשנותו לא לקבל בשום אופן".

פניו של הרב שטיינמן הרצינו באחת, והוא אמר לי בכאב: "כזו שכונה קטנה, שבקושי נוסדה; יש בה בסך הכל שני תלמודי תורה - וכבר יש בה מחלוקת! זהו כוחו של היצר הרע! הוא דואג שבכל פינה תהיה מחלוקת!..."

פרשת קורח היא אחת הפרשות המפורסמות בתורה. רבו הפירושים והדרושים על כל פסוק וענין בפרשה הזאת. אין מי שלא שמע כמה וכמה שיחות ודרשות על מחלוקת קורח ועדתו, ואכן, לקחים רבים יכולים אנו ללמוד מהפסוקים שלפנינו.

רבינו הנצי"ב מוואלאז'ין זצ"ל בספרו 'העמק דבר' כותב, כי בכל מחלוקת שבעולם מצויות בה בשורשה הטעויות שהיו במחלוקת קורח ועדתו. לכן להעמיק בפרשה הזאת כדי לדעת לכוון את דרכנו, להיזהר ממכשולות וטעויות עד עולם.

רש"י הקדוש כבר כתב: "פרשה זו יפה נדרשת". בעל ה'פרי מגדים', בספרו 'תיבת גומא' על התורה, כותב על דברי רש"י אלו בדרך צחות, כי כל ההלכות שבתורה יפה כוחן רק בעיתן - הלכות חג בחג, הלכות שבת רק בשבת וכן הלאה. אי אפשר לדבר בחודש שבט על הדלקת נרות חנוכה, ולא בחודש ניסן על בניית סוכה וקניית אתרוג. אך פרשה זו של קורח, יפה לדרוש בה תמיד. תמיד קיימים ניצני מחלוקת בעולם שעלולים לפרוץ, ואין לך שעה ומקום שנקיים ממחלוקת...

אמרה זו המליץ גם מרן הגאון רבי מאיר שפירא מלובלין זצ"ל, אשר נהג להסתובב על פתחי נדיבים בעולם, כדי לאסוף כסף לתמיכה במוסדות התורה. בבואו לקהילות בחוץ לארץ, נשא מדברותיו פעמים רבות במרכזי היהדות המקומיים, ולא נמנע מלהוכיחם על נושא המחלוקת שהיה נפוץ אז, עקב חוסר הסכמה רב בין פרנסי הקהילה לציבור.

גם בספר 'חוט המשולש' על מסכת אבות, שחיברו כמה מחכמי הדורות הקודמים, מופיעה מליצה כעין זו: הרי כל אחד שפותח במחלוקת וטוענים בפניו כי מחלוקתו היא כמחלוקתו של קורח, שאינה לשם שמים וסופה להיבטל, משיב ואומר כי מחלוקתו היא כן לשם שמים - ומיד יפתח וידרוש לפלול נאה כדי להצדיק את מעשיו. ועל כן "פרשה זו יפה נדרשת"...

אין זו סתם אמרה מחודדת על דרך המליצה. קורח נחשב לדמות שמייצגת מחלוקת, וקלקול זה נפוץ לדאבונינו גם היום.

בדור האחרון זכינו לאורו של מרן ראש הישיבה הגרא"ל שטיינמן זצ"ל, אשר סלידתו מכל דבר שיש בו ריח של מחלוקת היתה מן

מראהו הנסער של גדול הדור נחרט בזכרוני לעד. הכאב שלו היה מוחשי ממש, והרגשתי את הזעקה שלו בוערת בעצמותי.

נעמיק לרובד נוסף שניתן ללמוד מפרשת מחלוקתו של קורח: אחד הדברים שהכי צריך להזהר מהם בהקשר של מחלוקת, הוא הזהירות בכבודם של גדולי ישראל. הדבר אף נכנס תחת ההגדרה של אחד מיסודות עמנו - "אמונת חכמים".

בואו נתבונן. נחשוב על ששת ימי בראשית: כל העולם עומד לפני ההשלמה של הבריאה. מליני צמחים, הרים וגבעות, חיות ובהמות ומגוון יצורים, כשבראש ניצבת הבריאה החשובה ביותר - האדם. הקדוש ברוך הוא מסיים לברוא את עולמו המופלא, וכל הבריאה הזו עומדת לפני הפרסום העצום של כבוד שמים, המוטל על האדם. אבל לא, לא הכל מוכן. אני זוכר כיצד **אבי מורי זצ"ל** היה מתאר לנו זאת, כיצד כל הבריאה נעצרת. הוא המתיק בלשונו לתאר בציוריות כיצד חוה כבר רוצה להדליק נרות שבת, אבל אדם הראשון אומר לה: "רגע, יש עוד דברים נצרכים שעוד לא נבראו, הבריאה עוד לא הושלמה".

מה עוד צריך להיברא? המשנה במסכת אבות (ה, ו) מביאה רשימה של עשרה דברים שנבראו בערב שבת בין השמשות, והראשון מביניהם הוא 'פי הארץ'. הבריאה המיוחדת שנועדה לבלוע את קורח ועדתו, אלפי שנים מאוחר יותר.

ההבנה בכך היא, כי אחד מיסודות האמונה של כלל ישראל היה תלוי כאן על הכף, והיה צריך לקבוע בצורה חדה וברורה את גנותו של קורח לעד, ולעומתה את מעלתם של גדולי ישראל ומנהיגי העם לדורי דורות. האמונה בתורה, ואפילו כל התכלית של הבריאה - תלויים באמונת חכמים! מבהיל על הרעיון.

בואו ונראה עד היכן מגיעה חשיבותה של אמונת חכמים: ישנו מעשה שמובא בקדמונים (יעוין שמות רבה נא, ובשינוי כמה פרטים - כפי שמובא כאן - במדרש עתיק על י"ח ברכות שנתגלה לאחרונה), אודות גמר מלאכת המשכן וחשבון המלאכה.

התורה הרי מפרטת בארוכה את כל הממון שנתרם למלאכת המשכן, ולכן הלכה כל פרוטה ופרוטה. משה רבינו לא רצה לתת שום פתח למלעיזים. אבל כשגמר משה רבינו את החשבון, ראה שחסר בחשבון אלף שבע מאות שבעים וחמישה שקלים.

התחילו מיד המרננים ללחש ולומר "אהה, הנה תפסנו אותו שהוא לקח לעצמו מנדבת המשכן"... התחילו ווי המשכן לצעוק מאליהם: "ואת האלף ושבע מאות וחמישה ושבעים עשה ויום לעמודים" (שמות לח, כח). הווים היו מוסתרים בתוך עמודי המשכן עצמם ולא ראו אותם, ולכן הם נשמטו מהחשבון, ובדרך נס הם מנעו את טענות המלעיזים.

עד כאן דברי הקדמונים. מה שנוגע אלינו הוא, **'האליהו רבה'** (אורח חיים סא, ה) שמביא בשם ספר 'המנהיג', חכם מתקופת בעלי התוספות, כי הסיפור הזה הוא הסיבה לכך שתקנו להגיד כל יום

אחר קריאת שמע "אמת ויציב", שיש בו חמישה עשר וו"ן, זכר לאותו חשד שהופרך.

לאחר האמונה בבורא יתברך וקבלת עול מלכות שמים, תקנו לנו חכמינו גם לזכור כל יום את האמונה במשה רבינו, ולשנן את הידיעה וההכרה המוחלטת בחשיבותה של אמונת חכמים!

חשיבותם של הדברים בדורינו השפל היא לאין ערוך. דיברנו על נוראות ענין המחלוקת עצמה, אבל בתוך זה צריכה לבעור כלהט החרב המתהפכת, הזהירות מפגיעה בכבודם של גדולי התורה!

ראיתי מאמר נוקב של אחד מגדולי ישראל, בו הוא כותב כי אין זו חכמה שאדם ילמד זכות על רבו, וכל מה שרבו יעשה יהיה קודש קדשים. החכמה היא לנהוג כן כלפי רב שאתה לא אוהז איתו, והוא מתנגד לשיטה שלך - ובכל אופן אתה יודע שהוא גדול הדור, ונזהר בכבודו.

רבי **יהונתן אייבשיץ**, בספרו 'יערות דבש' (חלק ב, דרוש ח), מביא הבחנה חריפה כיצד יכול האדם לדעת האם המחלוקת שלו היא לשם שמים: אם רואים כי הידידות שלו עם נשוא המחלוקת נשארה אותו דבר, ורק קיים ויכוח בנושא מסוים, זוהי מחלוקת לשם שמים, וזו מעלה שמצינו במחלוקתם של בית שמאי ובית הלל. הגמרא (יבמות יג, ב) מספרת, כי שני הבתים השתדכו אלו באלו, והיו אוהבים זה לזה. הכל היה בסדר, רק יש ביניהם מחלוקת בתורה, יש ויכוח על ההלכה הזו וההלכה ההיא, אבל אין זה סותר את ידידות הנפש הקיימת ביניהם.

קשה לאנשים קטנים כמונו להבין זאת. הרי אצלנו כל כך קשה להפריד את האדם מדעותיו. אבל גדולי ישראל, שבאמת היה אכפת להם אך ורק מכבוד שמים, היו מעל לטבע ולרגשות אנושיים פשוטים.

אמרה נאה שמעתי בענין זה, מפי ידידי הגאון רבי **יעקב רוזנטל** שליט"א:

סבו, הגאון הצדיק רבי **שרגא פייביל פראנק** זצ"ל, היה לומד עם הרבי הגאון הקדוש **בעל ה'פני מנחם' מגור** זצ"ל בילדותו, על פי בקשת אביו הרבי הגאון הקדוש **בעל ה'אמרי אמת' מגור** זצ"ל, ששכר אותו על מנת שילמד עם בנו לימודים נוספים מלבד מה שלומד ב'חידר', וציוה עליו ללמדו גם ספרי מוסר.

לאחר כמה ימים, בירר ה'אמרי אמת' אצל רבי שרגא פייביל האם מקיים את ציוויו ולומד עם בנו גם מוסר, והשיב בחיוב: "כן, למדנו יחד מסילת ישרים". אמר לו ה'אמרי אמת': "אני חושב כי לילדים יותר טוב ללמוד ארחות צדיקים".

"כדברי הרבי אעשה", אמר רבי שרגא פייביל, "אבל אם יורשה לי לשאול: מדוע 'ארחות צדיקים' עדיף על פני 'מסילת ישרים'? האם מפני שהוא ספר קל יותר לקריאה והבנה?"

"לא", השיב ה'אמרי אמת'. "הסיבה היא אחרת. **מסילת ישרים** היא מסילה אחת, ואני רוצה שהילד שלי ידע כבר מגיל צעיר שיש **ארחות צדיקים** - יש כמה דרכים לעבוד את הבורא, ולא צריכים לזלזל האחד בשני..."

(מתוך 'אוצרותיהם אמלא')

בכינוס היסוד של קרן צדקת רבינו גר
"צדקת רבי גרשון" ולהקמת לגיון שרי הא
שטיינמן, המשגיח הגר"א פולק, הגר"י בר
בן שמעון, הגרש"א שטרן, הגרמ"ש אדל

שורה האלף

**קריאת גדולי הדור שליט"א
לתת \$ 1000 או 1000 ₪
עבור קרן "צדקת רבינו גרשון"**

**שהוקמה בקופת העיר
כפי שהורה בחיי חיותו**

**כל
בלגיון
מיסודם של
יק
"שטר
בחותמם של
ויזכה ש
בציון ר
מידי
או ש**

בסיעתא דשמיא י"ג סיון תשפ"ג

כאשר לוקח אדוננו מעל ראשנו ראש גולת אריאל ורבן של כל בני הגולה הכ"מ, ובוודאי שכל עם ישראל רוצים ומחויבים לעשות וליתן צדקה לעילוי נשמתו, להתחיר לו מעט מעט מכל מה שגמל עם העם כולו בכל ימי חייו בתורה ובהנהגת הכלל, וכאשר ידענו בבירור וגם שמענו מפ"ק כמה פעמים בימי חייו וביותר בזמן האחרון - כי רצונו היה שימשיכו את מעשי הצדקה בקופת העיר אשר יסד וטיפח וריבה מהמסד ועד הספחות,

והיות וכל מעשינו על פיו זיע"א, ובעת בפטירת רבותינו מנהיגי הדור מרן הגר"ח קניבסקי זצ"ל, הורה ונהג למעשה מרן רבינו הגדול זלה"ה שמי שיכול שיתן 1000 דולר, ומי שקשה לו יתן סכום של 1000 ש"ח שגם הוא נחשב לסכום שיש בו ממש, ואפשר גם בתשלומים למשך 36 חודשים -

ע"כ נידבק בקצות דרכיו הק', וגם אנו מבקשים מכל מי שיכול ליתן את הסכומים הנ"ל לקרן צדקת רבינו גרשון זיע"א שהוקמה בקופת העיר כפי שהוא עצמו נהג והורה לרבים.

ובוודאי יהיה לניחא ועליו נשמתו, ומקצת הכרת הטוב שכולנו מחויבים בה, ובס"ד צדקת רבי גרשון תמשיך מפעולות רבינו זצ"ל בסיוע לנצרכים ולשבורי לב - כפי שנהג בחיי חיותו, על ידי קופת הצדקה שסמך עליה בימי חייו -- קופת העיר

באנו על החתום

א"ל ב"ר
דב
לנר	א"ל ב"ר
משה הלל
הירש	א"ל ב"ר
דוד
כהן	א"ל ב"ר
צבי
דרנקין	א"ל ב"ר
ברוך
ויסבקר	א"ל ב"ר
אריה
לוי	א"ל ב"ר
שרגא
שטינמן	א"ל ב"ר
אברהם
פולק	א"ל ב"ר
יהודא
בויאר
א"ל ב"ר
מנחם
זוכובסקי	א"ל ב"ר
אזב
ברלין	א"ל ב"ר
שמעון
גלאי	א"ל ב"ר
שדאל
רוזנברג	א"ל ב"ר
יהודה
סילמן	א"ל ב"ר
שנח צבי
רוזנבלט	א"ל ב"ר
מסער
בן שמעון	א"ל ב"ר
שמואל אליעזר
שטרן	א"ל ב"ר
מרדכי שמואל
אדלשטיין
א"ל ב"ר
ירחמיאל
אונגריש	א"ל ב"ר
חיים סרץ
ברמן	א"ל ב"ר
מאיר
קסלר	א"ל ב"ר
יהודה אריה
שוורץ	א"ל ב"ר
חיים יהודה
מן הרר	א"ל ב"ר
יחאל
מישהוף	א"ל ב"ר
אלעזר דוד
אפשטיין	א"ל ב"ר
עמרם
פריד	א"ל ב"ר
אזב
ברלין

0-39-47-47

השתנתה מקצה אל קצה: "השטר הזה שהגיש אותו יהודי לווה לגביר, היה שטר מזויף. מעולם לא חתמתי על הערבות הזו!" "אם כך", הזדעק הרב קרימלובסקי, "עלי לשוב לגביר ולהסביר לו את הענין לאשורו". "לא!", התנגד הרב גניחובסקי, "הגביר כבר מחל, ומה תועלת יש בדבר? זהו סתם סיפור לשון הרע". ושוב ניסה, "אולי בכל זאת כדאי לגלות את אזנו של הגביר, ולספר לו שמדובר היה במעשה תרמית, שהרי אם ישמע זאת - יתרום לטהרת המשפחה!".

אולם הרב גניחובסקי לא רצה לקחת על עצמו את האחריות הכבדה הזו, האמנם מקרה זה נקרא לשון הרע לתועלת, ומותר לספר את הדברים כדי לקבל תרומה?

"שאלה כזו", פסק, "צריך לשאול את רבנו בעל 'אילת השחר'". אמרו ועשו. שלחו את השאלה ביד הגרמ"י שניידר שליט"א. רבינו שמע את הסיפור מתחילתו ועד סופו, הרהר בדבר ונענה: "אינני רואה שום היתר לדבר לשון הרע בשביל לקבל תרומה!" הנה כי כן... אם שאלנו מהו הגבול? עסקנות, איסוף תרומות עד היכן. הנה לנו התשובה.

אמנם המטרה הנשגבה שווה כל מאמץ, וכיתות רגלים אף בארצות נכר, אבל ההלכה היא הגבול. לדבר לשון הרע כדי לקבל תרומה? זה לא! לזאת אין שום היתר!

(מתוך הספר 'גדול בקרבך')

לפרוע את החוב במלואו. מה אומר ומה אדבר, אם רבי אברהם ערב - מי אני שלא אתן? נתתי לו את מלוא הסכום. אך למגינת לבי הוא לא החזיר את ההלוואה.

"משום כבודו של רבי אברהם - לא פניתי אליו לדרוש את כספי, לא הזכרתי אפילו ברמז את ענין ההלוואה, ואת היותו ערב בעד הסכום. מחלתי לרבי אברהם גניחובסקי מחילה גמורה. אבל", סיים הגביר, "לתת לו פעם נוספת - אינני מוכן!".

הרב קרימלובסקי יצא מבית הגביר בידיים ריקניות. כל ימי שהותו בחו"ל רבץ עליו הסיפור כמשא כבד. פרשיה בלתי נעימה בעליל.

כאשר שב הרב קרימלובסקי ארצה, סיפר לרבי אברהם גניחובסקי את אשר קרהו בבית הגביר, ואת אשר סיפר לו. הרב גניחובסקי הקשיב לסיפור ו... שתק.

לא ההין הרב קרימלובסקי לשאול ולדרוש בפרטי המעשה, אף כי סבור היה כי שתיקתו של הרב אינה משמשת עדות ניצחת שלא היה לו מה לאמר בנידון... חלף זמן. הרב קרימלובסקי חש לביתו של הרב גניחובסקי כדי לסייע בעדו בענין כלשהו.

'אולי עתה כשאני עסוק במילוי בקשתו של הרב - עת רצון היא, זוהי ההזדמנות לפצח את תעלומות הסיפור עם אותו גביר'. הפציר הרב קרימלובסקי ברב גניחובסקי, שיאות להסביר לו מה קרה שם.

למשמע תשובתו של הרב נהפכה הקערה על פיה, והתמונה

היו הנשים סוחטות מהם לכל מיני שטויות והבלים. ה"חזון איש" זצ"ל לימדנו, ש'בת תלמיד חכם' אין הכוונה שאביה הוא תלמיד חכם. יכול להיות שתהיה בת עם הארץ עם טבעים ותכונות של 'בת תלמיד חכם', כי היא חניכה את עצמה. וכן יתכן להפך, שלאב תלמיד חכם תהיה 'בת עם הארץ'. יתירה מזאת, ה"חזון איש" הורה למעשה, שאם יש לאדם שתי אפשרויות - בת עם הארץ שהיא טובת לב, או בת תלמיד חכם שרחוקה מזה, יעדיף את בעלת הלב הטוב, משום שעם טובת לב אפשר לעשות הכל, ועם רעת לב אי אפשר לעשות כלום!

שאלו את רבי יעקב קמיניצקי זצ"ל, מגדולי הדור באמריקה, מהי ההלכה הראשונה שצריך ללמד חתן. אמר "להיות ג'נטלמן"... שאלו: מהו ג'נטלמן? הוא ביאר: נשים של בן תורה מחונכות להתחשב בבעל שלהן ולא ללחוץ עליו, ולכן הן אינן מספרות לו גם דברים שהן מאד צריכות. בן תורה צריך לדעת, שהכדור נמצא אצלו, ועליו לתת לאשתו את כל צרכיה לפי ממונו, גם אם אינה מבקשת, משום שעליו לקחת בחשבון שהיא חוששת להפריע לו.

זוהי הצורה האמיתית של בת תלמיד חכם - יש בה עדינות טבעית! ומי שמטבעה רק צריכה עוד ועוד - הרי היא בת עם הארץ.

(מתוך אריה שאג - שמות)

שליט"א, שהיה אז בן שלושים. היא היתה יושבת שעות, מפענחת את הכתב שלו ומתקתקת את הדברים במכונת כתיבה. היא הוציאה את כל ספריו, ושירתה אותו בלב ונפש. את כל חייה נתנה לו, משום שידעה מהי תורה!

חז"ל (פסחים מט ע"ב) אמרו, שמי שנושא בת עם הארץ כאילו התחתן עם בהמה. פירש רש"י: "שדומות לבהמה, שאין להן לב להבין".

צריך להבין, ראשית - מדוע הוא כותב 'לב להבין', הן לכאורה מבינים בשכל ולא בלב? ושנית - איך אפשר לומר שלבהמה אין שכל, בשעה שיש לה שכל לכל מה שהיא צריכה?

אלא, שבעזרת השכל יכול אדם להבין את עצמו, ובלב ניתן להבין את הזולת... לבת תלמיד חכם יש לב להבין, ואילו לבת עם הארץ אין לב. יש לה רק שכל לדאוג לכל מה שהיא רוצה...

היכן יכול הלב לבוא לידי ביטוי? כשהיא רואה שלשכנה יש מכשיר חדש, והיא באה לבעלה ואומרת לו: "גם אני רוצה לקנות מכשיר כזה". הוא אומר: "אין לי כסף", אבל אותה זה לא מענין. אם לשכנה יש - גם לה יהיה!

בני העיר מחוזא היו עשירים, אבל כסף אינו ניתן לאדם סתם, יש לו מטרה. את אותו כסף שהיו צריכים הבעלים לתת לדלים ולאביונים,

אנחנו רואים בגמרא דבר נורא: חז"ל הקדושים מאוד חששו מחבלי משיח. הם אמרו 'ייתי ולא אחמיניה', שהמשיח יבוא ושלא אהיה פה כדי לראות את זה.

אבל חז"ל הקדושים גם לימדו אותנו איך אפשר להינצל מחברי משיח: מה יעשה אדם וינצל מחבלו של משיח? יעסוק בתורה ובגמילות חסדים!

ללמוד תורה ולעשות חסד, זאת ההגנה הטובה ביותר על האדם. רבותי, אתם בחורים שלומדים בישיבה. זאת תקופה נפלאה שבה אפשר לטבול כל היום כולו בתוך מעשי חסד. אתה רואה בחור שמחפש ספר ועוזר לו למצוא אותו, שם יש מישהו שנפל לו משהו ואפשר להרים לו, בחור מתיישב לאכול ואין לו כף, אפשר לעזור לו למצוא כף, להגיש לו את הלחם כשהוא רוצה בכך, למזוג לו כוס מים, כל היום אפשר לעזור ולסייע לזולת, לעשות כל כך הרבה מעשי חסד. צריכים לנצל את ההזדמנויות הללו, להרבות ככל האפשר במעשי חסד, כמה שיותר, כי 'עולם חסד יבנה', ואין לנו תרופה טובה יותר מתורה וגמילות חסדים.

(מתוך שיחותיו של המשגיח בישיבת קמניץ* מלוקט מתוך כתבי אחד מתלמידיו)

של הילדים באותן שנים, היו אוספים פריטים שונים, וגם קופסאות גפרורים.

פעם עבר רבי אלחנן ליד הילד בן הארבע, והילד ניגש אליו ושאל אותו: "רבי, יש לך אולי קופסת גפרורים ריקה לתת לי?", נענה רבי אלחנן ואמר לילד בחיבה שכרגע אין לו קופסת גפרורים ריקה, אבל כשתתרוקן קופסת הגפרורים שבביתו, בלי נדר הוא ייתן לו אותה.

כעבור שבוע שמע רבי אלחנן נקישות בדלת ביתו, בעת שהיה שקוע בתלמודו. הוא ניגש לפתוח את הדלת והנה עומד שם הילד של השכנים, ושואל אותו: "רבי, כבר נגמרו לכם הגפרורים? אפשר לקבל את הקופסה הריקה?".

מאותו יום, היה רבי אלחנן שומר את כל קופסאות הגפרורים הריקות שהיו לו, ואחת לתקופה היה הבן של השכנים נוקש בדלת ומבקש אותן, ורבי אלחנן נתן לו אותן בשמחה.

לספר לחברים שנוולד לו בן ראשון - לא היה לו זמן, אבל לאסוף קופסאות גפרורים לילד של השכנים כן היה לו זמן. למה? כי לגמול חסדים זה לא בזבז זמן, גם לא כשאתה ת"ח כזה עצום, כמו רבי אלחנן וסרמן!

המשך מעמוד 11 | מרן הגאון רבי יצחק זילברשטיין שליט"א

הלך לדרכו.

יום אחד הוא נשאר כמה דקות לאחר התפילה, והרב רמז לו לגשת אליו. הוא ניגש והרב שואל אותו לזהותו, והוא - במקום להשיב אומר: "הרב, ניצחת אותי!!!"

הגרצ"פ היה מופתע, ושאל הרי לא דיברתי איתך מעולם יותר משתי מילים? ואז השיב האדם ההוא ואמר:

הרב בוודאי זוכר את אותו יום שבאתי לכאן בפעם הראשונה להתפלל, זה היה היום שבו נפטרה אמי שהיתה בת 96, ואני אהבתי אותה מאוד. אני עצמי מתגורר בקיבוץ 'קליה', סמוך לים המלח, ואינני דתי.

'אני לא זכיתי לכיבוד-אם כזה'

הוא ממשיך ומספר, שאמו קראה לו, וביקשה ממנו שיבטיח לה שיאמר עליה קדיש. "נתתי לה תקיעת כף, אבל עשיתי לי סימן: אני נכנס לבית הכנסת הראשון שייקלע בדרכי, והיה, אם יתנו לי להתפלל לפני העמוד כמו שאני, עם המכנסיים הקצרים, אמשיך להתפלל ולומר קדיש, ואם לא- לא רק שהייתי נקי משבועתי, ולא אומר קדיש..."

"בזה שאפשרת לי להתפלל, כבוד הרב, ניצחת אותי!!!". הגרצ"פ חיבק אותו, ואמר: "אוי!!! אני לא זכיתי לכיבוד-אם שכזה!!!". האדם התחיל לבכות בקול ובדמעות שלישי, ועזב את הבית, ושוב לא הגיע במשך כמה שבועות. הגרצ"פ החל כבר להצטער, וחשב אולי לא היה צריך לומר אף מילה... אבל לאחר כמה שבועות הגיע היהודי, ועכשיו היה כבר לבוש בחליפה ובמגבעת, ומסופר כהלכה,

כיהודי חרדי ממש.

"לאחר שהרב חיבק אותי ואמר את מה שאמר, קיבלתי זעזוע, והחלטתי לחזור בתשובה שלימה. נסעתי לקיבוץ, חיסלתי שם את כל עסקיי, ועכשיו אני יהודי ירא ושלם!" - אמר...

איך אפשר לוותר על דינים שהם מעיקר הדין?

והנה, התקשיתי בסיפור זה, מאחר שבצורה שבה היה לבוש האדם ההוא, הרי אסור להתפלל לפני העמוד! ומקובלנו ממרן הגרי"ש אלישיב זצ"ל, שגם אם רוצים לקרב יהודי ולגרום לו לחזור בתשובה, אפשר אולי לוותר על דינים שהם בבחינת חומרות, או לפני משורת הדין, אבל לא בדברים שהם מעיקר הדין, ולכאורה האדם ההוא היה לבוש בצורה שאסור לשמש כשליח ציבור, מה גם שבמניין התפללו תלמידי חכמים!

על מה הסתמך הגרצ"פ פרנק, כשנתן לאדם הזה להתפלל לפני התיבה? שאלתי את מרן הגרי"ג אדלשטיין (שליט"א) זצוק"ל.

והשיבני מרן ראש הישיבה: הרי יש דין, שאם יודעים על בת ישראל שיוצאת לשמך מותר לחלל שבת, ולרדוף אחריה כדי להשיגה ולהצילה מן השמד, ואם כן, במקרה שלנו, היה הגרצ"פ בבחינת 'חכם עדיף מנביא', ועוד לפני שהאיש אמר לו שהתכוון לעשות את דברי ההתפקרות (אם בבית הכנסת הראשון לא יתנו לו לומר קדיש), 'הריח' רבי צבי-פסח שאלו הם פני הדברים, ולכן ברור שהיה צריך לתת לו להתפלל, כדי שלא יתפקר..."

(מתוך הספר 'מצוות בשמחה'- בעריכת הרב משה מיכאל צורן)

צוף התורה

מגיד המישרים הג"ר אליעזר יוטקובסקי, עם שאלות בראי הפרשה, משולבים בעובדות ומעשים מגדולי הדורות

1 פניתי למרן הגראי"ל שטיינמן זצ"ל, ושאלתי את פיו כדת מה לעשות, אם ראוי להגיש הצעה כזאת ליהודי שנולד לו בן אם לאו. נענה מרן זצ"ל בשלילה נחרצת

"ודתן ואבירם בני אליאב" (במדבר ט"ו, א')

שאלה: מעשה ביהודי עשיר מופלג, ששמו היה דתן, ומאחר וידע שבבוא יומו, יחששו נכדיו לקרוא לילדיהם על שמו, שכן יש מקומות שבהם משתדלים שלא לקרוא לילדים בשם זה, החליט להקים קרן מיוחדת וקבע שמי שיקרא לבנו בשם 'דתן' על שמו, יזכה בתמורה כספית בסכום של מאה אלף דולרים.

הגענו לשאלה, האם יש להתחמק משם זה בכל מחיר, או שבעצם מדובר בחשש רחוק, ומי שנמצא במצב כלכלי דחוק - כדאי שיקרא לבנו בשם זה, ויוכל לכלכל את בני ביתו בהרחבה בכסף שיקבל.

תשובה: מעשה בבחור שהגיע למרן שר התורה, ובפיו תלונה על כך שאינו מצליח להתרכז בלימוד וראשו קשה עליו כברזל, אין לו טעם בתפילה ולמרות שהוא מנסה שוב ושוב, הוא מרגיש שלבו לב אבן לכל דבר שבקדושה.

שאל אותו רבי חיים לשמו, והשיב אותו בחור שקוראים לו באחד השמות שהוזכרו בתורה כרשעים. נענה מרן שר התורה ואמר: "לא עוד פלוני יקרא שמך כי אם אברהם", ואכן נפתח לבו לתורה ותפילה.

והרי יודעים אנו שאין מחיר לתורה הקדושה, וממילא ברור שהצלחה בלימוד התורה קודמת לכל דבר אחר.

מספרים שמרן הסטייפלער שאל פעם בדרך מליצה: הרי אצל החופשיים שאינם שומרי תורה ומצוות, משתמשים בכל השמות שבתנ"ך (כך היה בעבר...) ואפילו 'נמרוד' הם קוראים לבניהם, ואם כן מדוע לא מצינו כמעט אף אחד שקרא לבנו 'דתן'? והשיב הסטייפלער בדרך צחות כי השם 'דתן' מזכיר להם 'דתיים' ולכן הם חוששים מפניו...

ובהקשר זה נוהג היה מרן הסטייפלער להורות, שיש לקרוא לילדים בשמות שיהיו חביבים עליהם, ולא בשמות שנתפסים כמוזרים בחברה בה הילדים צפויים לחיות. שאלה אותו בתו, אם כן מדוע קרא את שמה יוספה, והשיב לה הסטייפלער: "זה שם כל כך יפה,

והייתי בטוח שתשמחי עם השם הזה".

ובאמת הגמרא במסכת יומא דף פג, מביאה כמה מעשים ברבי מאיר שהיה בודק אדם, וידע את מעשיו על פי שמו, כי 'שמה קא גרים'.

ונוסף על כך כותב רבינו האריז"ל, והובאו דבריו בספר 'עמודי השבעה', שכשהורים נותנים שם לבנם או לבתם, אין זה סתם שם בעלמא, משום שרוח הקודש נזרקה בהם כעין נבואה, והם נותנים לילד את השם שמתאים לאופיו, תכונותיו ועתידו. והוא מוסיף שהדבר נכון אפילו לגבי הורים גויים לילד גוי, ולא דווקא בזרע ישראל, וכמו שמצינו שנקראה רות בשם זה, משום שממנה יצא דוד שריווה להקב"ה בשירות ותשבחות, והרי אביה של רות לא היה יהודי, ועדיין נזרקה בו מעין רוח הקודש כשנתן לה את שמה.

עוד מספרים על אחד ששקל לקרוא לבנו על שם שכנו המבוגר שנפטר, והאלמנה השכנה מאוד רצתה שיקראו ילד עם שם בעלה. וכששאל למרן הגרי"ש אלישיב, אמר רבינו הגרי"ש שהדבר אינו מומלץ, מאחר והם מתגוררים בסמיכות לאלמנה, בכל פעם שיקראו לילד בשמו של בעלה המנוח, יזכיר לה הדבר את אלמנותה ויגרום לה צער נורא.

ובדידי הוא עובדא, באלמנה אחת מגבעתיים שרצתה מאוד שמישהו ייקרא על שם בעלה, שהיה שמו שמעון, אבל מאחר והלה לא היה מקהל יראי ה', נכדיו לא חפצו לתת לילדים שם כזה 'מיושן', והיא פנתה אלי והציעה לשלם סכום כסף נכבד למי שיקרא על שם בעלה...

באותה העת הכרתי יהודי שבדיוק נולד לו ילד, וידעתי שמצבו הכלכלי דחוק מאוד, והם סובלים בבית מעוני ומחסור, והתלבטתי אם ראוי להציע לו לקרוא לבנו על שם מי שלא נמנה על קהל יראי ה', ולפתות אותו לעשות זאת בתמורה לתשלום.

פניתי למרן הגראי"ל שטיינמן זצ"ל, ושאלתי את פיו כדת מה לעשות, אם ראוי להגיש הצעה כזאת ליהודי שנולד לו בן אם לאו. נענה מרן זצ"ל בשלילה נחרצת, כזאת לא ייעשה לקרוא לילד על שמו של אדם זר שלא היה שומר תורה ומצוות, אבל אמרתי למרן זצ"ל שאותו יהודי אין לו מה לאכול, והכסף יוכל להציל אותו, וכששמע זאת מרן הגראי"ל שינה את הוראתו, ואמר לי שאם כך הרי זו מצווה רבה להציל יהודי מחרפת רעב.

הצעת את ההצעה ליהודי, והוא הסכים על אתר, ואני כבר הודעת לאלמנה מגבעתיים שמצאתי 'לקוח' שמוכן לקרוא לבנו על שם בעלה.

דא עקא, כשהגיע האיש לביתו וסיפר זאת ליולדת, היא נחרדה חרדה גדולה והתנגדה בכל תוקף, עד שלבסוף הגיעו לפשרה שיקראו לילד 'שמעון' ויכונוו לרבי שמעון בר יוחאי. האלמנה ובני משפחתה הגיעו לשמחת הברית בהתרגשות גדולה, ופנקס הצ'קים בידה כדי לתת את מה שהתחייבה, אבל כשמלו את הילד ואמרו 'ויקרא שמו בישראל' הכריז האב בקול 'שמעון' והאם הוסיפה ממקום עומדה על יד המחיצה "על שם רבי שמעון בר יוחאי". כששמעו זאת בני משפחתו של שמעון המנוח, הם לא שילמו לאיש דבר. מבחינתם, עשו זאת בצדק רב. לאחר מכן שאלתי את פיו של אחד מגדולי הפוסקים, אם אותה יולדת לא היתה מגלה את הסוד, והם היו קוראים לבנם על שם רבי שמעון בר יוחאי, האם היה מותר להם לקחת את הכסף מהאלמנה? ולאחר מחשבה השיב לי אותו גדול שעל פניו מותר הדבר, כי הרי כל ה'שמעונים' המצויים בימינו, קרויים בסופו של דבר על שם רבי שמעון בר יוחאי או על מי שנקרא על שמו, ולכן 'שמעון' אחד לכולם, והוסיף שלהלכה למעשה יש לעיין בדבר, ובוודאי שגם אם כך הוא הדבר, עדיין נשארת השאלה במקומה לגבי מי שהיה לו שם שונה שאינו שמעון.

2 אמש סידר הרב לכל האורחים מקום, ורק אותי השאיר בלי לסייע לי, היום אחר תפילת המוסף חזר הדבר על עצמו בשנית, וכעת הרב לא רוצה לענות על שאלתי?

"וּפְצַתָּהּ הָאֲדָמָה אֶת פִּיָּהּ" (במדבר ט"ו, ל')

שאלה: ויכוח נוקב שהתגלע בין גדעון ואלהיו, הסתיים במריבה מכוערת מאוד ובלבו של גדעון נשארה תרעומת קשה מאוד על אליהו, עדי כדי חשש שהוא עלול להיכשל בלאו של "לא תשנא את אחיך בלבבך". והנה ביום מן הימים, חבר משותף של שניהם מזמין את גדעון להשתתף בשבע ברכות לנישואי בתו, וגדעון מבין שכשהוא יגיע לשם הוא צפוי להיתקל ביריבו אליהו, מה שעלול להביא לחידוש הוויכוח ולהגברת השנאה רחמנא ליצלן. האם מוטל על גדעון חיוב להימנע מהגעה לאותה שמחה, או שהוא צריך ללכת לשם ולהתגבר על היצר ולהימנע מריבוי השנאה? **תשובה:** ה'חשוקי חמד' במסכת סוכה דף כה, דן בשאלה הזאת ומכריע שגדעון צריך ללכת ולהשתתף בשמחה, ולעשות כל מאמץ כדי ליישר את ההדורים בינו ובין אליהו, גם במחיר של ויתור ואפילו השפלה כביכול. עליו להפוך מאויב לאוהב! זאת חובתו בעולמו, ואדרבה מוטל על כל אחד שנקלע למצב כזה לגדוע את המחלוקת

בעודה בתחילתה.

ומומלץ לכל יהודי שרוצה להימנע מהאיסור החמור של שנאת חינום ומחלוקת, לשנן שוב ושוב את דברי רבינו הנשר הגדול ה'רמב"ם' ז"ע, שכתב באגרת לבנו רבינו אברהם זצ"ל בזו הלשון:

"אל תשקצו את נפשותיכם במחלוקת המכלה הגוף והנפש והמזמון, ומה נשאר עוד?! ראיתי לבנים השחירו, ופחות ניפחתו, ומשפחות ניספחו, ושרים הוסרו מגדולתם, ועיירות גדולות נתעררו, וקבוצים נפרדו, וחסידיים נפסדו, ואנשי אמונה אבדו, ניקלו ונתבזו, בסיבת המחלוקת.

"נביאים ניבאו וחכמים חכמו ופילוסופים חיפשו, ויוסיפו לספר רעת המחלוקת ולא הגיעו לתכליתה.

"לכן שינאו אותה, נוסו מפניה והתרחקו מכל אוהביה וגואליה ורעיה, וגם אל כל שאר בשרכם - אוהב מדנים, התנכרו ורחקו קרבתם פן תיספו בכל חטאתם.

"התפארו בסבל (סבלנות), כי היא הגבורה הישרה והנצחון האמיתי, כי בבקשכם הנקמה, שמא לא תשיגוה, ותחלו לבככם בתוחלת ממושכה, ושמא תוסיפו על בושתיכם חרפה כגולל אבן אליו תשוב. ואם תשיגוה, הנה חטאתם לה'..."

עוד מוסיף שם הרמב"ם מה קורה למי שנכנס למחלוקת עם הזולת חלילה: "ודעו אשר תמצא אתכם: שנאה, בלבול השכל, טרוד השינה, בלבול פעולה, גילוי מומים, לב נוקם, חוטא ומחטיא, חרטה באחרית. לכן תכירו מעלת הסבל, והייתם קדושים בעיני אויביכם. והתקדשתם, ותתחרטו מזיקיכם, ותגדל נפשכם בעיניהם, וישבו ויטיבו ליבם אם הם אנשי לבב. ואם הם אנשי בליעל, יכאבו ויצר להם על אשר לא תתבזו עמהם לעשות כמוהם, ותימלכו עליהם בכתר המוסר.

"תתנהגו בענוה, כי הוא סולם לעלות למעלות הרמות, ועימה לא תצטרכו לסבול. דעו כי אין עדי כענוה. הנה רבן של נביאים לא נתייחס על כל מידותיו כמו על הענוה. שימו מחסום לפיכם ורסן ללשוניכם".

וביתר שאת יש להיזהר ממחלוקת שמעורבים בה גם גדולי ישראל, שנשיכתם נשיכת שרף ועקיצתם עקיצת עקרב, ומעשה נורא מובא בשם רבינו הגר"ז בספר 'פניני הגר"ז', ששמע מאביו רבינו חיים בריסקר, מעשה שהיה כך היה:

היה יהודי אחד, מתלמידיו של רבינו בעל ה'תומים' הרבי ר' יהונתן אייבשיץ זיע"א, שפעם התבטא בזלזול אודות רבו, בהקשר לנושא הקמיעות שהיה רבי יהונתן נותן לאנשיו. רבינו ה'תומים' הקפיד על אותו תלמיד, ומאז נענש בחומרה רבה והיה נע ונד בארץ, במקום בו היה ישן לילה אחד לא יכול היה לישן למחרת, והוא לא ידע מדוע באה אליו הרעה הגדולה הזאת.

כך היה האיש נודד במשך שנים, עד שהגיע לעיר קושטא (איסטנבול) שבטורקיה, ושם כיהן פאר "איש האלוקים החכם הספרדי רבינו יצחק בכר דוד זיע"א", כך מכנה רבינו הגר"ז את בעל ה'דברי אמת'. המנהג בבית מדרשו של ה'דברי אמת' היה שכל העניים היו עומדים בשורה אחר תפילת ליל שבת, והרב היה מסדר אותם ודואג לכל

אחד מהם למקום אכסניא, וגם אותו תלמיד של רבי יהונתן אייבשיץ עמד שם בין שאר העניים האורחים, והרב סידר לכל אחד מקום וכשהגיע לאותו תלמיד, דילג עליו כאילו לא ראה אותו בכלל.

למחרת בבוקר שוב נעמדו כל העניים בשורה אחר תפילת המוספין, והרב סידר לכל אחד מקום אירוח, אבל כשהגיע לאותו יהודי דילג עליו כאילו אינו קיים בכלל.

בשבת אחר הצהרים נכנס הרב לומר שיעור בגמרא, ואותו יהודי ישב בין שומעי השיעור והתעוררה אצלו שאלה בדברי הגמרא. הוא הבחין שאנשים אחרים שיושבים שם שואלים את הרב שאלות תוך כדי, ולכן הרשה לעצמו לשאול גם כן כמותם. הוא שאל את השאלה אבל הרב התעלם ממנה, ניסה לשאול שוב, הגביה את קולו, צעק את שאלתו בצעקה רמה, אבל הרב התעלם ממנו כאילו היה אוויר.

כאן כבר נשברה רוחו של היהודי, הוא שאל את הרב בקול בוכים... יסביר לי כבוד תורתו, מה ראה להתעלם ממני כאילו אני קיים בכלל? אמש סידר הרב לכל האורחים מקום ורק אותי השאיר בלי לסייע לי, היום אחר תפילת המוסף חזר הדבר על עצמו בשנית, וכעת הרב לא רוצה לענות על שאלתי? ילמדנו רבינו, במה חטאתי כנגד כבודו ואדע לכפר על מעשי, אבל למה להתעלם ממני בצורה כזאת?

נענה הרב בעל ה'דברי אמת' ואמר לו: "יען כי יש עליך קפיידא של אדם גדול מאוד, קפיידא מהרבי רבי יהונתן אייבשיץ".

נחרד התלמיד חרדה גדולה, והבין שכל מה שעבר עליו בשנים האחרונות בא לו בגלל שפגע בכבודו של רבי יהונתן אייבשיץ: "אם כן", הוא אמר, "מיד בצאת השבת אפנה לדרכי ואחיש את צעדי לעיר פראג, אולי אחלה פניו של רבי יהונתן, ויסלח לי על הפגיעה שפגעת בו וסוף סוף אבוא אל המנוחה ואל הנחלה..."

ענה לו איש האלוקים מקושטא: "מסופקני אם תצליח להגיע אליו..."

אבל התלמיד לא ויתר, מיד עם צאת השבת שם פעמיו לדרך, ועשה כל מאמץ כדי להחיש את דרכו, ואכן כעבור זמן לא רב הגיע לפראג, ומיהר לשים את פעמיו אל ביתו של רבי יהונתן, אלא שאז גילה לחרדתו הגדולה כי איחר את המועד, ורבי יהונתן כבר הובא באותה שעה למנוחות.

כמובן שרבינו הגרי"ז לא סיפר את הסיפור בכדי, ואביו רבינו חיים גם הוא לא סיפר אתם סיפורי מעשיות אלא ללמדנו לימוד חשוב הם באו: ממעשה זה יש ללמוד עד כמה צריכים להיזהר מלזלזל בכבוד הצדיקים וגדולי התורה, כמו שנוהרים מאש, כי מילה אחת שאינה במקום יכולה לגרור תוצאה שקשה לשער וקשה לתאר.

ויהי רצון שנוזכה לכבוד תלמידי חכמים גדולים וקטנים, ונהיה אוהבים זה את זה ומכבדים זה את זה.

געגועים לשטייגען הישיבת...

הנה הגיע הרגע...

גיטין, קידושין, בבא קמא, בבא מציעא, בבא בתרא

5 המסכתות הישיבתיות שהיו איתך בימי עמלך בשנותיך בישיבה, עכשיו בלימוד ה'דף היומי' בבלי.

הצטרף גם אתה עכשיו לחזרות וללימוד מחדש את המסכתות הישיבתיות

המסגרת הטובה ביותר למחייב' תוכנית הלימוד והמבחנים של 'דרשו' הצטרף כבר עכשיו ונחזור יחד לשטייגען הגדול של עולם הישיבות...

להצטרפות 02-5609000 ובכל עמודת נדרים פלוס

סיכום שבועי ב'דף יומי בהלכה'

- ◆ **מה עושים כשמתגלה טעות בספר התורה באמצע הקריאה?**
- ◆ **האם ניתן לקרוא בתורה עם שְׁקָף שמודפסים עליו הניקוד והטעמים?**
- ◆ **מדוע לא קוראים לתורה לאב ובנו או לשני אחים בזה אחר זה?**

• מנהג ישראל לקרוא את השם 'יששכר' - 'ישכר', בהשמטת אחת מהאותיות ש'; ויש נוהגים שבפעם הראשונה בה נזכר השם יששכר בתורה קוראים אותו במלואו.

מה עושים כשאין 'בעל קורא'?

• אם אין בבית הכנסת אדם שיודע לקרוא בתורה בדקדוק ובנגינת הטעמים כראוי - יקרא אחד מתוך החומש, ואחר יאזין לקריאתו ויקרא על פיה בקול רם מתוך ספר התורה.
• מן הדין מותר לסדר שְׁקָף פלסטיק, אשר יודפסו עליו הניקוד וטעמי המקרא לפי השורות שבספר התורה, ובשעת הקריאה יניחו את השקף על גבי הספר, אך אין לעשות כן.

מהלכות קריאת התורה

• ככל 'דבר שבקדושה', קריאת התורה אינה מתקיימת אלא במעמד עשרה אנשים 'גדולים'. וניתן לקיים קריאת התורה אף עבור ששה אנשים שטרם שמעו את הקריאה, ובלבד שיהיו במקום עשרה.
• מנהג בני אשכנז ששלושה אנשים לפחות עומדים ליד ספר התורה בשעת הקריאה. ונהוג שהעולה לתורה עומד לפני הבימה בצד ימין, וה'בעל קורא' בצד שמאל, והגבאי משמאלו.
• אין להעלות לתורה אב ובנו, או שני אחים, בזה אחר זה, משום עין הרע; ואף אם הם עצמם אינם חוששים לעין הרע. ואם קראו לאדם לאחר בנו, אביו, או אחיו - לא יעלה, אך אם כבר עלה - יברך.
• העולה לתורה צריך ללכת לבימה במהירות, ובדרך הקצרה ביותר, משום כבוד הציבור - שלא ימתינו זמן רב, ומשום כבוד התורה - להראות שהיא חביבה עליו ונחפז לקרוא בה.

מהלכות ספר תורה שהתגלתה בו טעות

• אם התגלתה בין העליות טעות הפוסלת את ספר התורה - יש להמשיך את הקריאה בספר אחר; ואין צורך לשוב ולקרוא מתחילה.
• הפוסקים נחלקו בנוגע למקרה שהתגלתה טעות באמצע הקריאה - אם יש להמשיך את הקריאה מיד בספר אחר, או לסיים את הקריאה בספר הפסול, לברך, ולהמשיך בספר האחר. ולדעת פוסקים רבים יש למְצַע בין שתי שיטות אלו, דהיינו שרק אם כבר קראו שלושה פסוקים וניתן להפסיק במקום זה - ינהגו כשיטה הראשונה, ואם לא - ינהגו כשיטה השנייה.
• לדעת פוסקים רבים, אם טרם קראו שלושה פסוקים והתגלתה טעות בספר התורה - ימשיכו מיד את הקריאה בספר השני. וכך הדין גם כשהטעות התגלתה מיד לאחר ברכת 'אשר בחר בנו'.
• אם התגלתה טעות בספר התורה בשבת רגילה באמצע עליית ה'מפטיר' - יש לסיים את הקריאה ללא ברכה, ואין להוציא ספר אחר.
• אם התגלתה טעות בספר התורה בשבת רגילה לאחר העלייה האחרונה, לפני אמירת קדיש - יקראו את מיד ההפטרע עם ברכותיה ללא 'מפטיר'; ואת הקדיש יאמרו לאחר ההפטרע.
טעויות בקריאת התורה
• אם חיסר ה'בעל קורא' או הוסיף אות, או שטעה בטעמים ובניקוד - אם משמעות הענין לא השתנתה, אינו צריך לחזור ולקרוא; ויש אומרים שבחיסר או הוסיף אות, צריך לחזור.
• מילים שיש בהן 'קרי וכתוב', דהיינו שכתובות בצורה אחת ונקראות בצורה אחרת - יש לקוראן כפי ה'קרי' ולא כפי ה'כתוב'.

אמר לו מרן: "שבת היא מקור הברכה, השתמש בחשמל כשר בשבת". על אתר קיבל הרב הבר על עצמו לעסוק בהקמת גנרטור בשכונתו. בדיוק שנה לאחר שהגנרטור הופעל, נולדה לו בתו תחי'

הגה"צ הרב אברהם ישעיהו הבר זצ"ל, מייסד ארגון מתנת חיים, על הפעילות למען השבת 'כי היא מקור הברכה'

השבת והמועדים, היו עבורו מקור להתעלות והתענגות של קדושה

שולחנות השבת שלו, עם מעדניהם וזמירותיהם, היו מוקד של הארה לאורחים רבים שהיה מארח בביתו - מבין תלמידיו הבחורים, ולעיתים אחרות מבנות המדרשה שהגיעו לקבל אור וחום במעונו. תלמידיו זוכרים איך היה מסביר בהתלהבות את החיסרון בקריאת עיתונים בשבת, ותיאר בהרחבה את המובא בספרים שהדבר דומה לחתן וכלה ההולכים יחד אל חדר הייחוד, לאחר החופה, ובדרך - החתן עוצר לרגע ומסתכל בעיתון - - - שומו שמים. אין מילים שיתארו את גודל הפליאה והתדהמה שתאחו את הסובבים, אל מול מראה תמוה ומופרך זה. השבת היא חופה וייחוד בין הקדוש ברוך הוא וישראל, ומה מקום להיסח הדעת כקריאת עיתונים ופוליטיקה? - - -

הרב הבר היה בעל רגש חם לכל דבר שבקדושה. הוא חי בעומק נשמתו את השבת ואת מועדי ישראל - והיה מתרגש עד עומק נשמתו מעיקר העניין שבהם.

(ערון מתוך הספר 'הרב הבר')

מאז נעוריו ובמשך כל השנים היה לו להגה"צ רבי אברהם ישעיהו הבר זצ"ל, קשר הדוק עם גדולי ישראל. הוא הרבה לשאול בעצתם ולהתברך מברכותיהם. קשר מיוחד היה לו עם שר התורה, מרן הגאון רבי חיים קניבסקי זצ"ל, ובכל שעת צורך, כאשר התעוררה בחייו ובפעילותו שאלה שדרשה הכרעה, היה פוקד את מעונו ושואל את פיו.

בשנים שבהן ייחל והתפלל להיפקד בזרע של קיימא, הגיע הרב הבר אל מרן הגר"ח כדי להתייעץ ולהתברך - ובהזדמנות זו אמר לו מרן: "שבת היא מקור הברכה, השתמש בחשמל כשר בשבת". הרב הבר השיב שכך הוא נוהג מעודו, ואמר לו מרן הגר"ח: "אם כך, תעשה בענין זה למען הכלל".

על אתר קיבל הרב הבר על עצמו לעסוק בהקמת גנרטור בשכונתו, לכבוד שבת קודש, בלא שיקבל על כך כל תמורה.

הקשיים היו רבים, והיו מתנגדים שניסו לעכב את הענין בטענות שונות והערימו עיכובים שהגיעו עד בית המשפט - אך הרב הבר המשיך בעניין במסירות מופלאה, ללא קבלת רווח כלשהו, עד שלאחר שנים הצליח בפעליו והגנרטור עמד על מכונו.

בדיוק שנה לאחר שהגנרטור הופעל לראשונה, נולדה לו בתו תחי'. גם לאחר מכן המשיך במסירותו אל הענין - ובכל שבוע בימי שישי, לעיתים אף סמוך לכניסת השבת, טיפל באופן אישי בתפעול הגנרטור ובתקון תקלותיו, ואת כל זאת עשה שלא על מנת לקבל פרס.

רוצים לקבל את 'לקראת שבת' מדי שבוע ישירות למייל? שלחו מייל ל- dirshu@dirshu.co.il

העלון מופץ לזיכוי הרבים, אנא הימנעו מקריאה בשעת התפילה וקריאת התורה

גליון 578
שנה י"ב תשפ"ג

סיפורי צדיקים

יו"ל לע"נ הרה"ק ר' הלל ז"ל בן ר' פינחס נחום המבורגר ז"ל

סיפורי חז"ל

וירדו הם וכל אשר להם חיים שאולה
וגו' (טז ל"ג)

לא עבר הקדוש ברוך הוא בשתיקה ולא נחה דעתו, עד שתבע עלבוננו של משה. שמיד קרבה הארץ פי גיהנום למקום שעמדו שם דתן ואבירם, ונעשתה האדמה תחתיהם מדרון כמין משפך, ודוחקתם עד שהם מתהפכים ומתגלגלים ובאים ונבלעים בשאול, ולא הם בלבד היו נבלעים, אלא אף ממונם וכל רכושם בכל מקום שהוא, אפילו היו כלים שלהם ביד הכובס, היו מתגלגלים ובאים ונבלעים עמהם, ואפילו מחט שהיתה שאולה מידם ביד אחד מישראל, היתה מתגלגלת ובאה ונבלעת עמהם באדמה, וירדו הם וכל אשר להם חיים שאולה, לא נשאר מהם ומכל אשר להם שריד ופליט, ושום שם ושארית על פני האדמה, אפילו שטרות וכתבים שהיו כתובים או חתומים בהם, פרחו שמותיהם מתוכם ונמחו.

(ירושלמי סנהדרין פ"י)

פרשת השבוע

הבדלו מתוך העדה הזאת
(ט"ז - כ"א)

הרה"ק רבי ישראל המגיד מקונוניץ זיע"א אהב את השלום ואת האחדות, והיה אומר יותר טוב שלום שלא לשם שמים ממחלוקת לשם שמים, ואף היה אומר אילו היו כל ישראל עושים שלום ביניהם ומושיטים יד איש לרעהו לשם קשר של אהבה ואחווה ורעות, היו כל הידיים מצטרפות ליד אחת גדולה שהיתה מגעת עד לכסא הכבוד. ומספרים כי בעיר אחת סמוכה לקונוניץ פרצה מחלוקת בתוך הקהילה והיו כאלה בתוך הקהילה שהחליטו לייסד להם קהילה מיוחדת, הדבר נודע להרה"ק מקונוניץ, הזמין את הראשים ואמר להם, ישנן עבירות חמורות שבחמורות כמו ע"ז ושפיכות דמים וכדומה, ועל כולם אנו מוצאים עונשים חמורים בתורה לעוברי עבירות אלו, אבל אין אנו מוצאים בתורה מפורש כי עלינו להבדל מעוברי עבירה אלו, ורק במקום אחד אנו מוצאים בתורתנו לאמר "הבדלו מתוך העדה הזאת" וזהו דווקא במחלוקת קרח ועדתו שהם רצו להכניס פילוג בתוך מחנה ישראל,

וכמ"ש הכתוב "ויקח קרח" ומתרגם אונקלוס "ואתפלג קרח" ומי שרוצה לעשות פילוגים בישראל, צריכים ומחוייבים ומוזהרים מן התורה להבדל ממנו.

וירדו הם וכל אשר להם חיים שאולה
וגו' (ט"ז - ל"ג)

פעם התאכסן במעוּבוּו גאון אחד שלא היה מעדת החסידים, ולמרות היותו מתנגד, קיבל את הזמנתו של הבעש"ט הקדוש זיע"א לשובות אצלו בשבת. בעת הסעודה שאל הגאון את הבעש"ט הק" ע"א) שעדת קרח אין להם חלק לעולם הבא, ואח"כ איתא התם, שדור המדבר אין להם חלק לעולם הבא, הלא גם עדת קרח היו מדור המדבר, ולמה ליה למיתנא במיוחד עבור עדת קרח? ענה הבעל שם טוב: על שאלה קלה כזו יכול להשיב גם נכדי אפרים ("דגל מחנה אפרים" שהיה כבן ח' שנים), וענה הילד, הלא העונש "במדבר הזה יתמו וגו'" (שלא י"ד-ל"ה) בא על חטא המרגלים, ומשבט לוי לא היו מרגלים, וקרח היה משבט לוי ורבים מעדתו היו לויים.

זמני השבת

זמני יציאת השבת
ירושלים: 8:29 ת"א: 8:31 ר"ת: 9:01

קרח \ בחו"ל שלח

זמני כניסת החג
ירושלים: 7:12 ת"א: 7:27

ליומא דהילולא של הרה"ק רבי מנחם מענדל מליובאוויטש

זיע"א (ג' תמוז)

הרב פינחס טייץ זצ"ל היה אחד מהבודדים שהרבו לנסוע לרוסיה, גם המשטר הנורא ההוא, וזכו ליחס טוב מהשלטונות. לא כולם הבינו והביטו יפה על מערכת הקשרים הזאת, אולם לי ידוע אישית ממקורות שונים, על עזרתו הרבה ליהודי רוסיה באותם ימים ובמיוחד על כל מיני שליחויות שהרבי נעזר בו וביצע דרכו.

על מקרה אחד מרגש במיוחד סיפר לי הרב טייץ ולא יכול היה להסתיר התרגשותו. יום אחד לפני נסיעה לרוסיה, הגיע אלי מישהו בשליחות הרבי, ונתן לי של סידורים וחומשים וכמה זוגות תפילין, עד כאן היה הכל כרגיל, התרגלתי זה זמן רב, שאינני שואל ואינני מתפלא מניין יודע הרבי כל פעם שמתכוון לנסוע לרוסיה, הרבי ידע שלי קל יותר עם השלטונות, והיה מנצל את זה להכניס לרוסיה תשמישי קדושה. אולם הפעם היה משהו שונה קצת מפתיע, בנוסף לתשמישי קדושה נתן לי גם ספר תניא קטן ואמר לי, את זה הרבי אמר שלא תיתן לאף אחד, תיקח עמך את זה בנסיעה לרוסיה. האמת היא שבתחילה התלבטתי, סוף סוף אינני חסיד, ועניין אחד הוא לפעול יחד עם הרבי לספק תשמישי קדושה ליהודי רוסיה, (שזה עשיתי בשמחה ובששון) אך ענין שונה הוא שאשא באמתחתי, דוקא בנסיעה לרוסיה, אך ספר התניא, אולם במחשבה שנייה החלטתי, שאם הרבי מצא לנכון לשלוח לי הספר ולבקש שאשא אותו באמתחתי, סימן שיש דברים בגו.

ביום השלישי לשהותי במוסקווה, לאחר שב"ה הצלחתי גם הפעם להכניס את כל תשמישי הקדושה, ולהעבירם ליעדם. כשיצאתי לאחר תפילת ערבית מבית הכנסת הגדול, ופסעתי כמה רחובות, התנפלו עלי לפתע בסימטה חשוכה שני צעירים, וגררו אותי בכוח לתוך מכונת מבלי שהספקתי לפצות פה. כמובן שבתחילה מאוד נבהלתי, אבל מיד הם הציגו עצמם כשני צעירים חסידי חב"ד, שמעוניינים לשוחח עמי על עניין דחוף, והדרך היחידה להביאני בלי חשד לביתם המחתרתי, היתה החטיפה הזו. מובן מאלי שסלחתי להם. שני הצעירים הללו לא הכבירו במילים, ולא היו מוכנים לספר לי מה בדיוק הם עושים, ומה הן פעולותיהם המחתרתיות, הם רק אמרו לי, שביררו עלי ואפשר לסמוך עלי, ולכן הם רוצים להעביר דרכי לרבי, שתי שאלות מאוד מאוד בוערות, ואין להם פנאי לחכות עד שיבוא שליח חבדי סודי, שדרכו היו מעבירים את השאלות לרבי.

המבוגר יותר ביקש לשאול את הרבי, היות שנודע לו ממישהו שהקגב מחפשים אותו, ולכן מצד אחד כדאי שיברח ממוסקווה

לעיר אחרת, אלא שאז תתבטל כל הפעילות המחתרתית הגדולה שלו (שהרבי יודע עליה) השני הצעיר יותר, ביקש לשאול, היות וכמה יהודים לאחרונה הגישו וקיבלו אשרת יציאה לארץ ישראל, האם להגיש בקשה? שאז הוא מסתכן שיאבד מיד את מקום עבודתו כמהנדס בכיר, כי הם יפטרוהו ברגע שיגיש את הבקשה וייתכן שבכלל לא יאשרו לו, וכך ייצא קירח מכאן ומכאן, או למרות הכל, להסתכן ולהגיש את הבקשה. האמת היא אמר הרב טייץ שלא הייתי מאושר מהשליחות שהטילו עלי, שכן נוהרתי שלא לקלקל את יחסי עם השלטונות לטובת יהודי רוסיה, שלא להיות מעורב בשום עניין מתרתני, יחד עם זאת, הלב יצא לשני היהודים היקרים הללו בעלי מסירות הנפש, ולא יכולתי לטרב לבקשתם, מובן שהייתי צריך לחרוט במחשבתי ובזכרוני, את השמות ושמות האימהות, והשאלות שלהם, כי היה אסור לי להסתכן שיהיה באמתחתי איזשהו פתק.

ואז כשהתארכה השיחה, וזרמו הניגונים והדמעות, סיפרתי להם לפתע על ספר התניא שהרבי נתן לי לפני נסיעתי הנוכחית, תוך בקשה שאשא זאת עמי בעת הביקור. וזה נמצא עכשיו אצלך? שאלו אותי שניהם בהתרגשות. כן, עניתי להם, והוצאתי מכיס מעילי את התניא. אינני יכול לתאר לך את ההתרגשות שאחזה בהם, רק אז הבנתי מה זה חסיד, 'זה תניא שהרבי עצמו נגע בו השבוע בידי הקדושות', הם חזרו בהתרגשות רבה, תוך שהם ממשימים שוב ושוב את הספר.

לפתע פרץ אחד מהם בצעקה, חשבתי שקרה לו משהו, ואז הוא מצביע לי על אחד העמודים שהיה מקופל בצורה מזוהה, מתברר שתוך כדי משמוש הוא הבחין שיש קפל בדף אחד, כעין סימן שאדם עושה לעצמו, כשהוא אוחז באמצע ספר, והמילים הראשונות של העמוד הזה (קונטרס אחרון קסב) הן, "שהשעה דחוקה לו ביותר, ואי אפשר לו בשום אופן להמתין". הנה תשובה ברורה לשאלה שלי, הוא צועק לי נרגש, הרבי אומר שעלי לברוח מיד ממוסקווה ואינני יכול להמתין. ואז לאחר דקה ארוכה של הלם, כמו קוראים האחד את מחשבות רעהו, מתחילים לחפש אם יש עוד סימן, וכן, היה בספר הזה עוד עמוד אחד מקופל (עמוד לח בליקוטי אמרים) והמילים הראשונות בעמוד היו, "להיכנס לארץ", הספק אם להגיש בקדה לאשרת יציאה הותר במקום, הם ביקשוני כמובן להשאיר אצלם את התניא, אבל אמרתי להם, שהרבי אמר לי שאשאיר זאת אצלי, ומאז ועד היום כשמזדמן לי לראות וללמוד בספר, אני נזכר בהתרגשות בשליחות השמימית הזאת.

וכותב הרב אהרן דב הלפרין בספרו (ורבים השיב מעוון), את הסיפור הזה במלואו כתבתי לרבי ב"ז במנחם אב תשד"ם, ובו ביום זכיתי לתשובה: נת' ות"ח ובוודאי לא יפרסמו (וכיו"ב) לעת עתה.

צישל ונמשל

לקרוא תמיד לאבינו שבשמים

אב ובנו הלכו בדרך, ובאו ליער אחד ששם מצויים הרבה גרגירי יער אשר המה כידוע מתוקים לחיך. וכשראה הבן את הגרגירים, התנפל עליהם והתחיל ללקט ולאכול בכל כוחו, וכשראה האב כי הבן מתמהמה, אמר לו בני יקירי, אני יודע כי הגרגירים נעמו לחיכך, אבל חייב אתה להודרו וללקוט, שכן עוד דרך ארוכה לפנינו, ואין לי פנאי לחכות לך, אולם הבן נפשו חשקה בפירות הללו, ולא רצה לזוז מן המקום, ואף על פי שהאב מיהר מאוד ללכת, בכל זאת בראותו את תאוות בנו אל הגרגירים, אמר לו שמע בני איצרך מה לעשות שלא תאבד דרכך ביער, בלכתך כה וכה לחפש את הפירות ולא תמצא אחר כך את הדרך אלי, אני אלך לי לאס לאט, ואתה תלקט את הפירות, אולם כדי שלא אובד ממך, תצעק כל פעם אבי אבי, ואני אענך בני, וכך נשמור כל הזמן על הקשר בינינו, ותדע כי כל עוד שאתה שומע את קולי, סימן הוא שגם אני שומע את קולך, אבל כשלא תשמע את קולי, אז תבין כי תעית ביער, ולא תמצא את הדרך בחזרה, וחייב אתה לרוץ מיד אחרי עד אשר תגיע אלי.

והנמשל מובן, בנים אנו לך' אלוקינו, ואנו תועים בסבכי היער הגדול של תאוות העולם הזה והבליו, ואין אנו שמים אל לב כי ארוכה הדרך לפנינו, ואם נתמסר כולנו לתאוות הגוף לא נגיע בשלום למחוז חפצנו, והנה העצה היעוצה לנו היא, לקרוא תמיד לאבינו שבשמים, היינו להתפלל אליו בלב שלם, וכשאנו מתפללים בלב שלם ובמחשבה טהורה, ויודעים פירוש המילות, שומע הקב"ה את תפילתנו ועונה לנו גם הוא, אולם כשלבנו נשמת מאתנו, ואין אנו יודעים לפני מי ומה אנו מתפללים, הרי אם אין אנו שומעים בלבנו את קול אבינו, אף הוא אינו שומע את קולנו, וזה סימן שכבר התרחקנו מאוד ועלינו לרוץ אחריו, ולעוק אל המלך מלכו של עולם שיסייעני בדרכנו הקשה ורבת המכשולים.

(בשם הרה"ק רבי חיים חייקל מאמדור זיע"א)

רוח אלקים דיבר בפי רבינו זיע"א.

דרכו של הרה"ק רבי מאיר מקרעטשניף זיע"א (יומא דהילולא ל' סיון), היה לאכול רק פעם אחת במעט לעת, וזאת בלילה בשעות המאוחרות, וזוג' הצדקת היתה יושבת ומחכה שתוכל להגיש לבעלה הק' את מאכלו הזעום, לכשיתפנה לאכול. פעם אחת היה כבר שעה שתיים אחר חצות הלילה ורבינו עדיין לא רצה לאכול, נכנסה אליו הרבנית וביקשה אותו שכבר יסעד את לבו בפעם הראשונה באותו היום, אולם רבינו ישב בדביקות נפלא, ובוודאי שטטו מחשבותיו בעליונים, פנה אליה ואמר לה, שתלך בנתיים לנוח, וכשירצה לילך לאכול, יקראנה כבר. לקחה הרבנית את הקדירה עם מאכלו, ונתנה אותם על האש, כדי שבעת שבעלה הק' יתפנה לאכול יהא הכל מוכן לסעודה.

וכשהחליט רבינו לאכול, יצא מחדרו כדי לקרוא את הרבנית שתכין לו את סעודתו, ועבר דרך בית התבשיל, שם שמע קול רישרוש יוצא מהקדירה שעל האש, ומיד שאל את הרבנית, אם לא היתה שאלה על הבשר שהוא כעת על האש, (וכידוע שלא אכל במה שהורה בו חכם) ענתה ואמרה שלא היה שום שאלה בידיעתה, הרכין רבינו את אונו אל הקדרה, פנה אל הרבנית ואמר לה בזה"ל: אבל שומע אני קול מהקדירה שצועק טריפה, נשתוממה הרבנית, ותיכף הלכה והקיצה את המשרתת, ושאלה אותה אם לא היה איזה שאלה על הבשר, או אולי נפלה איזה טיפת חלב לתוך הבשר ח"ו, ושלא תפחד כלום ותספר האמת, אבל המשרתת אמרה שהכל כשר וישר הוא, ואין שום שאלה, חזרה הרבנית ואמרה אל בעלה הק' שאין שום שאלה, וביקשה אותו מאוד שילך לאכול, כי ידעה אם לא יאכל עכשיו לא יאכל כבר עד למחר בשעה זו, אבל רבינו באחד, ששומע קול מהקדירה שצועק טריפה, לא נותרה ברירה לרבנית ומודאגת הלכה לנוח.

בבוקר השכם והנה שוחט דמתא דופק על הדלת, וכשפתחו לו, שאל תיכף בזה"ל: האם קנו אתמול בשר אצל קצב פלוני ופלוני, וכשקיבל מענה בחיוב, המשיך ואמר שהקצב טעה ומכר בהמה שנטרפה במקום בהמה כשרה, וכל הכלים שנשתמשו בבשר זה צריך הגעלה, וראו כולם שרוח אלקים דיבר בפי רבינו זיע"א.

צ'ין אדם לחברו

איך הצליח הצדיק להתגבר

על מידת הכעס

הרה"ק רבי נחמן מברסלב זיע"א, סיפר לאנ"ש על דרכי עקירת טבעו לכעס, כי מטבעו היה כעסן גדול מאד מאד, ועבד על עצמו והתרגל בשבירת הכעס, עד שזכה להתהפך מהקצה אל הקצה, שלא היה אכפת לו ולא היה מקפיד על שום דבר שבעולם, עד שאפילו אם עשו לו כל הרעות שבעולם, לא היה בלבו צד שנאה וקפידה. וגילה כי מה שזכה להשתלם במידת הסבלנות ועקירת הכעס מכל וכל, היה בזכות ביקורו בארץ הקודש, ובספריו ביאר שבשביל כך נתאוה משה רבינו להיכנס לארץ ישראל, כי שם זוכים להסתגל למידת ארך אפים.

תיכף יתהפך לבבם לאוהבים לו

הרה"ק רבי חיים מוואלוז'ין זיע"א, אמר, דבר מנוסה הוא. אם יהיה לאדם שונאים ח"ו, אם יפעול אצל עצמו שהם צדיקים גמורים, וידון אותם לכף זכות, תיכף יתהפך לבבם לאוהבים לו.

ואהבת לרעך כמוך מדאורייתא

מסופר: באחד השבועות האחרונים לחייו של הרה"ק רבי יחזקאל סרנא ראש ישיבת חברון זיע"א, כשהוא חולה ורפה אונים, התאמץ לעלות במוצש"ק לתפילת מעריב להיכל הישיבה. כשהגיע למדרגות, התברר שכבר סיימו להתפלל. אולם הוא המשיך והשתרך בשארית כוחותיו, בכדי להגיע אל ההיכל. שאל אותו מלווהו, טירחה זו למה? הן כבר גמרו להתפלל. נתן בו רבי יחזקאל עיניים טובות והשיב, תפילה בציבור היא

מדרבנן, ק"ו לערבית שהיא רשות, ואילו לברך את בני הישיבה בשבוע טוב הוא ואהבת לרעך כמוך מדאורייתא.

אהבת ישראל בערה באש

אהבת ישראל בערה באש בעצמותיו של הרה"ק רבי ברוך בר ליבוביץ ראש ישיבת קמניץ זיע"א, מרגלא בפומיה, כאשר יגיע יומי לעמוד בפני ב"ד של מעלה, וישאלוני במה באת, מה אשיב? אם בתורה הלזאת תיקרא תורה? אם ביראת שמים הלזאת תיקרא יראה? אפס בדבר אחד יעלה בידי ללמד זכות על עצמי, שאהבתי יהודים, כל אימת שהולך אני ברחוב ואדם מישראל בא לקראתי, עולה אז הרהור בלבי, ברכה על ראשו.

והוי דן את כל האדם לכף זכות

כשהיו באים לספר להרה"ק רבי יעקב מוצפי זיע"א, על אדם שהתנהגותו בענין מו"מ אינה עפ"י התורה, או דיבורו שכך וכך אמר או כך וכך עשה, היה מחפש עליו זכות, ומוצא פירוש לדבריו ואומר, אולי לא התכוין לכך, ואולי כוונתו היתה אחרת, ואולי לא שמעת היטב ולא הבנת טוב, כך שמעולם לא היה לו שום רושם רע על שום אדם. וכך מעיד עליו הרה"ק רבי מרדכי אליהו הראשון לציון זיע"א, תמיד היה מלמד זכות על הכלל ועל הפרט והיה מחפש ללמד זכות, ופעמים רבות אמר לי שיש לו לפעמים קושי ללמד זכות, אבל בזמן שהוא נוכר שזו מצוה דאורייתא "בצדק תשפוט עמיתך" מצא להם צד לכף זכות.

תלולא דצדקיא

שבת קודש כ"ח סיון

הרה"ק רבי משולם פייש הלוי מטהאש ב"ר מרדכי (תרל"ה)

יום ראשון כ"ט סיון

הרה"ק רבי שמואל שמריה מאוסטרובצה (תלמיד ה"חווה") ב"ר יעקב (תר"ז)

יום שני ל' סיון

הרה"ק רבי שלמה קלוגער ב"ר יהודה אהרן (תרכ"ט)

הרה"ק רבי מאיר מקרעטשניף ב"ר מרדכי מנדבורנא (תרס"ח)

יום שלישי א' תמוז

הרה"ק רבי קלונימוס קלמן ב"ר אהרן (מאור ושמש - תקפ"ז)

(הרה"ק רבי שלמה מבאבוב ב"ר מאיר נתן תרס"ה)

יום רביעי ב' תמוז

יוסף הצדיק משבטי קה בן יעקב (ב"א ש"ט)

הרה"ק רבי נחמן מהורדאנקא ב"ר יצחק (תלמיד הבעש"ט - תקכ"ה)

הרה"ק רבי אברהם מטריסק ב"ר מרדכי מטשערנובל (תרמ"ט)

יום חמישי ג' תמוז

הרה"ק רבי מנחם מענדל ב"ר לוי יצחק מליובאוויטש (תשנ"ד)

יום שישי ד' תמוז

רבנו יעקב ב"ר מאיר (ר"ת - ד"א תתקל"א)

הרה"ק פינחס ב"ר צבי הירש (ההפלאה - תקס"ה)

הרה"ק רבי יהושע העשיל פרנקל תאומים

מקאמרנא ב"ר ברוך (תר"ד)

זכותם תגן עלינו ועל כל ישראל אמן

מצוה הלכות

מאת הרה"ג נמליאל הכהן רבטובין שליט"א
מח"ס "גם אני אדוך" רמזים וספי תרשים על המצוות.

המפסיק ממשנתו (ו')

א) אם המצוה העוברת יכולה להעשות על ידי אחרים, שאף הם לומדים באותו הזמן, מכל מקום יניח להם לעשותה, ואל יבטל מלימודו. (שו"ת שבט הקהתי, חלק א', סימן רס"ח)

ב) המפסיק ממשנתו לשיחת חולין, עובר בעשה דביטול תורה. (יומא, דף י"ט ע"ב, וברבינו חננאל שם)

ג) החוסס פיו ולא דיבר דברים בטלים בלימודו, שכרו פי שנים מהלימוד גופא. (אור לציון, חלק המוסר, עמוד ל"ג)

ד) אם פוסק ממשנתו לשיחה בטילה, והוא בבית המדרש, עובר על מצות עשה ומקדשי תיראו. (חפץ חיים, פתיחה, עשין ז')

בחסות דפוס פוסטר

דפוס אישי מקצועי

08-8422112 ההגנה 54 רחובות

P6422112@gmail.com

קרית קרעטשניף רחובות

טל': 052-7144471 מייל: sipureitzadikim@gmail.com

מברכים חודש תמוז

המולד ביום ראשון בשעה 15:36

15 חלקים

ראש חודש ביום שני ושלישי

פניני עין חמד

יוצא לאור ע"י בית הכנסת שכונת "עין חמד" - מכללת ציון

פרשת קרח - חידוקים רדומים

"וַיִּקַּח קָרַח בֶּן יִצְחָק בֶּן קֵהֶת בֶּן לֵוִי וְדָתָן וְאַבִּיָּרָם בְּנֵי אֱלִיאָב וְאוֹנָן בֶּן פִּלֵּת בְּנֵי רְאוּבֵן" (במדבר טז, א)

חז"ל אומרים שקורח פיתה אותם בממונו, האכילם והישקם. כשאתה מתחיל להנות אנשים מכספך אתה יכול לגנוב להם גם את השכל! קורח פתח להם שולחן של בשר ושתיה עד ששיבש להם את המוח.

בואו נראה מה זה רולטת הקנאה. משה אומר להם: "זאת עשו קחו לכם מִחֲתוֹת קָרַח וְדָתָן וְאַבִּיָּרָם וְאוֹנָן בְּנֵי רְאוּבֵן" (במדבר טז, ו). מה העניין במחתות? אלא משה אמר: "אנחנו יש לנו ה' אחד, ארון אחד, תורה אחת, מזבח אחד וכהן גדול אחד. אתם מאתיים וחמישים איש מבקשים כהונה גדולה? הא לכם תשמיש חביב מכל היא הקטורת החביבה מכל הקרבנות וסם המוות נתון בתוכו שבו נשרפו נדב ואביהוא. לפיכך התרה בהם." (רש"י)

"וְהָיָה הָאִישׁ אֲשֶׁר יִבְחַר ה' הוּא הַקְּדוֹשׁ" (במדבר טז, ז). משה רבינו אומר: "שלא תדמיינו שיהיו כאן כהנים גדולים אלא תקחו מחתות ומכולם ישאר רק אחד בחיים. גם נדב ואביהוא מתו בקטורת".

תראו מה עושה הקנאה, התאוה והכבוד. משה רבינו אומר להם רק אחד יכול להיות כהן גדול וכל השאר אובדים מן העולם. בכל זאת הם מסכימים להיכנס לסיכון עצום כזה!

ברכת שבת שלום

הרב אליהו חיים פנחסי שליט"א יו"ר עמותת כשרות בישראל

שנת לבת

שנה	כנסת לבת	צאת לבת	יבין תם
י"ט	19: 12	20: 24	21: 19
ת"א	19: 29	20: 22	21: 16
תי"ב	19: 33	20: 25	21: 20
כ"ג	19: 29	20: 21	21: 16

הצלחה בגו"ר

יצחק אריאל בן טובה חגי חיים וב"ב שמואל אימן בן אסתר זרי שגית בת רותי מאיר ישראל בן רחל ברכה- יראת שמים ליאור יהושע סומך וב"ב גלית בת מסודי יהודה אריה בן רחל ברכה ארז בן שושנה רונן אברהם וב"ב קסירר אפרים וב"ב רחל ברכה בת פדילה דליה משפ' שטרית נעם יצחק בן רחל ברכה רינה בת סימי וב"ב יוסף ליאור בן דליה אפרת- הצלחה בכל העניינים שלמה ודנה דוד וב"ב אריה ושרה לוי וב"ב י.מ.י.ש כדורי אקבלי יוסף חיים בן נסכה שולמית ומרדכי חיים דויטש וב"ב עמית בן אהרון וב"ב רז דוד בן לאה וב"ב נתנאל בן ג'ינה

זיווג הגון וכשר במהרה

אורן חיים בן אלן אסתר רונית בת סימי תרצה בת רוחמה בת ימנה נינט יוסף בן רוחמה אילן בן ג'ולייט יפית שרה בת ג'ינה דרור בן סופיה אנאל חביבה בת שולמית מיטל בת מלכה מאיר בן שרית ואליהו טליה עדן אסתר בת שולמית נעם בן שרה שירי ימנה בת שולמית דוד עומרי בן יהודית שושנה שירה בת סילביה שמעון בן שולמית סיון רבקה בת אלן אסתר עמית בת טובה אברהם גורג'י בן דליה אפרת אורן בן נעמי לאה בת תמר

זרע קודש בר קיימא

גלית בת מסודי אליהו זרי בן ימנה אילנה בת רוחמה שמואל אימן בן אסתר זרי סיון בן אסתר רחל מרים בת יהודית דניאל בן שרה אושרית בת שושנה נעמה בת יפה דגנית בת שושנה אסף בן סופיה מיטל בת שושנה לימור בת פרידה

רפואה שלמה

מאיר ישראל בן רחל ברכה יצחק בן עזרא ימנה ניצרי בת סטה- בריאות ואריכות ימים מרדכי ניצרי בן פרחה- בריאות ואריכות ימים מאיה בת עדי סימי בת סוליקה מיכאל יהודה בן מרים אורן בן אסתר דינה בת מזל נעם יצחק בן רחל ברכה נעמי בת רחל שירה שילת בת אורלי אפרים בן שרה לביא ישראל בן תמר חיה אסתר בת סוליקה מוריה בת רחל ברכה נחום בן כיריה יהודה אריה בן רחל ברכה ישראל בן חווה יפה בת שרה- הצלחה ורפואה רחל בת זוהרה משה בת נדימה עינת בת רחל ברכה רפאל משה בן רחל יצחק בן פנינה רחל ברכה בת פדילה דליה קסנש בת דגטו רונית בת סבריה יצחק בן חנון רפאל אבידן בן תקווה אליהו בן רחל בנימין בן ברכה אלן אסתר בת שרלוט נעימה בת שרה יהודה לייב בן אסתר מלכה נעם אלימלך בן אושרית- רפואה שלמה ובריאות איתנה יהודית אסתר פרדאל בת חיה- בריאות ואריכות ימים

מה ראה קורח לחלוק על משה? קורח התקנא על נשיאותו של אליצפן בן עוזיאל שהיה אחיינו. קרח היה אדם גדול בחכמה ואליצפן צעיר ממנו בהרבה.

משה רבינו בחר את אליצפן להיות נשיא על בני קהת וכמובן הכל על פי ה'. קורח נפגע, "למה לא מחשיבים אותי לכלום? למה אני לא בתמונה? האם רק מי שקרוב לצלחת מקבל מינוי? מה הולך כאן!".

"הַקְּנָאָה וְהַתְּאָוָה וְהַכְּבוֹד מוֹצִיִּין אֶת הָאָדָם מִן הָעוֹלָם" (אבות ד', כ"ח). כל אחד מאיתנו צריך זהירות גדולה. יש חיידקים רוחניים רדומים של מידות רעות. הסכנה היא שבמהלך החיים זה עלול להתפרץ.

אתה יכול להיות ראש ישיבה, מזכה הרבים ותלמיד חכם גדול וחשוב. אם הבעיה התפרצה, אתה עלול לאבד את העולם הבא שלך! יש אחד שחיידק הקנאה מתעורר אצלו, יש אחד שמתעורר אצלו חיידק התאוה או הכבוד.

"וַיִּקְמוּ לִפְנֵי מֹשֶׁה וְאֶנְשֵׁי מִבְּנֵי יִשְׂרָאֵל חֲמִשִּׁים וּמְאַתָּים נְשִׂאֵי עֵדָה קְרָאִי מוֹעֵד אֲנָשֵׁי שֵׁם" (במדבר טז, ב). לקורח היה כושר דיבור מבהיל. הוא הצליח לגרור אחריו ראשי סנהדראות.

האם הם היו טיפשים לקום ולחלוק על משה רבינו? איך קורח הצליח לגרור אותם? הרי לא מדובר באנשים מהשוק נבובים בשכלם אלא מדובר בגדולי עולם?

העלון מוקדש לעילוי נשמת משה בן גורג'יה ז"ל

לרפואה שלימה לנוריאל בן אסתר

לרפואה שלימה לאיידה חיה בת אסתר וליילד אלחנן רפאל בן איריס וליילד אורי חיים בן שלי

זש"ק, פרנסה טובה ובריאות איתנה לאליהו ניצרי בן ימנה וגלית בת מסודי
להצלחת אברהם גורג'י בן דליה אפרת וב"ב לרפואת הנפש והגוף של יהודה אריה בן רחל ברכה
העלון מוקדש לע"נ יצחק בן רבקה ז"ל

שואל ומשיב בהלכה – מקומות נופש - חלק א'

כאשר אדם הולך לנופש בצימר על מה עליו לתת את הדעת?

שאלה: ?

תשובה: !

להלן סיכום ההלכה מפי ר' אליהו חיים פנחסי, רבנות מקומית מבשרת מתוך ספרו 'הכשרות למעשה':

נושא הכשרות במקומות נופש פרטיים, כגון: צימר, הוא נושא פרוץ. אין כמעט אפשרות להשיג מקום שיש על המטבח וכלי פיקוח כשרותי. אחת הסיבות שאין השגחה על צימרים היא העובדה שנוהלי הרבנות הראשית לא מאפשרים נתינת כשרות על בית פרטי- צימר. בעיה נוספת היא שהכלים במקומות אלה שייכים לרשות הרבים' של כלל המתארחים בו. אין שום אפשרות לעקוב אחר השימוש שנעשה בהם. גם אם בעל המקום שומר תורה, עדיין מסתבר שהכלים נאסרו מחמת שימוש של האורחים ששהו בו. צריך לציין שעלינו לצאת מנקודת הנחה, שהשתמשו לפנינו במטבח במאכלות אסורים.

חשוב לדעת כי קיימים צימרים ללא השגחת רבנות המציעים ארוחות כשרות לנופשים. יתכן שחלק מהם מבשלים את המאכלים בכליהם ומטבחם הפרטי וחלקם מזמינים מנות סגורות מחברות קייטרינג מושגחות. מומלץ לבדוק את הנושא לפני שמזמינים את מקום החופש. במקומות נופש וחדרי אירוח עומדים לרשות האורחים כלי אוכל, הכוללים: צלחות, סכו"ם, סירים וכיוצא בהם. בנוסף מעמידים לרשות האורחים מכשירי חשמל המיועדים להכנת האוכל ולחימומו. בדברים אלו מצויים בעיות רבות. יש דברים האסורים בשימוש ויש שאינם מותרים אלא בדיעבד. במקומות אלה גם אם אנחנו מקילים לפטור את הכלים מטבילה, יש בעיה של שימוש בכלים מכיוון שבלוע בהם איסור.

כלים שחייבים בטבילה הנמצאים במקומות נופש, כגון: מתכות וזכוכית, המיקל שלא להטבילם יש לו על מה שיסמוך. **מקורות:** כלים אלו יש לפטור אותם מטבילה בתרתי. ראשית, נקנו ע"י בעל מקום הארחה לשם מסחר שיעמוד לרשות הנופשים. בשו"ת טוב טעם ודעת (מהדורה תליתאה ח"ב סימן כב) כתב עפ"י ז' שלכאורה התורה לא חייבה טבילה רק למי שקנה כלי סעודה שמשמש בהם לעצמו, אבל אם קונה כלים לעשות בהם מאכל למוכרו לאחרים - אם כן לדידיה לא נחשב אוכל נפש, דלא הוי לו רק כעניין סחורה. כיוון שהעיקר נעשה למכור לאחרים - הוי כעין כלי סחורה לבד. הרב דרכי תשובה (שם ס"ק יג וס"ק ע) כתב על פי היתר זה ליישב את מנהג ישראל לשתות משקאות אצל מוזג יהודי שלא הטביל את כליו, מפני שהכלים נמצאים בידו לסחורה ופטורים מטבילה ומסיק להקל רק בכלי זכוכית, שחייב טבילתם מדרבנן. כ"כ בשו"ת שבט סופר ח"ב (סימן תז). הגרש"ז אויברך זצ"ל כתב בספרו מנחת שלמה (תנינא סימן סח) לעניין אכילה בבתי מלון בכלים שאינם טבולים וז"ל: יש להקל בזה לפי מש"כ [לעיל] שאיסור ההשתמשות אינו אלא מדרבנן, דאמרו לן, אל תשתמש בכלי אלא תטבילו תחילה. כל זה כשיכול להטבילו, אבל במלון וכו' שלא יתנו לו לקחת ואת הכלים להטבילם, כיוון שרוצה לאכול ולשתות- שרי ליה.

סיום מחלוקת והצלה מפלאה

להלן סיפור מופלא המעובד מתוך 'דרשו'. יש בסיפור זה להראות לנו את סיפור הצלתו של אותו אדם בזכות סיום המחלוקת. להלן הסיפור מפי בעל המעשה: לפני כשנתיים וחצי אברך מהכולל שלי בעיר אלעד עשה מעשה שבעקבותיו נפגעתו מאוד ממנו. במשך שנתיים וחצי לא דיברתי איתו. גם האברך לא פנה אלי לבקש סליחה על מה שעשה.

ביום חמישי, ה'איר ה'תשפ"ב (שנת 2022 למניינם) אותו אברך עשה בר-מצווה לבן שלו. הוא לא הזמין אותי, אבל הרגשתי צורך ללכת כדי לגרום קירוב לבבות ביני לבינו, כך דרכה של תורה. לא הייתי חייב ללכת כי הוא לא הזמין אותי. בנוסף הוא זה שפגע ולא אני. היו לי את כל הסיבות האפשריות מצד יצר הרע לא ללכת. היתה לי דילמה גדולה אם ללכת או לא. בסופו של דבר החלטתי לשבור את היצר הרע של המחלוקת וללכת לבר-מצווה של הבן שלו. בסתר ליבי ידעתי שהחבר ישמח מאוד שאני אגיע. שהוא בעצמו הרגיש לא נעים ממה שעשה אז. הרגשתי שאין הדבר תלוי אלא בי. מכיוון שלא התפללתי ערבית רציתי להתפלל ערבית ואז ללכת לבר-מצווה.

אבל כדי לא להתקרב בהחלטה שלי ללכת לבר-מצווה כדי לסיים את המחלוקת החלטתי ללכת מיד לבר-מצווה ורק לאחר מכן להתפלל ערבית. חששתי, שאם אלך להתפלל ערבית, יעברו דקות יקרות מאוד שבהן היצר הרע יכול לשכנע אותי להתקרב מהמצווה הגדולה של עשיית שלום ורדיפה אחרי השלום ולשכנע אותי כי מכוון שהוא בכלל לא הזמין אותי וכו'. לכן כדי לשבור את היצר הרע של המחלוקת, הלכתי קודם כל לאולם כדי לא לקרר את ההחלטה החשובה.

נכנסתי לאולם. החבר קיבל אותי בהתרגשות גדולה מאוד מאוד. רקדנו ביחד כמו בימים שלפני המריבה. הרגשתי שנגמרה המחלוקת בינינו. הניצחון האמיתי היה בעצם הויתור שעשיתי כדי להרבות שלום עם החבר למרות עוצמת הפגיעה והעובדה שהוא לא ביקש סליחה. בינתיים קיבלתי טלפון מאשתי שסיפרה לי בדמעות שאם הייתי הולך להתפלל ערבית לפני הבר-מצווה, בדיוק באותם רגעים שהייתי צריך להגיע לבית הכנסת היה פיגוע שבו אני הייתי צריך להיות נוכח! (מדובר בשני מחבלים שהיו חמושים בגרזנים ל"ע). הרגשתי שקיבלתי את החיים שלי במתנה בזכות שהלכתי לבר-מצווה כדי להרבות שלום ולסיים את המחלוקת!

עושה אירוע שמחה באולם שמחות וברצונך להפוך אותו לכשרות "מהדרין-גלאט"?

צוות משגיחים תלמידי חכמים ידאגו לכך בכל איזור בארץ. ההשגחה החל מזמן אספקת הבשר ועד למנה האחרונה. בפיקוחו של הרב אליהו חיים פנחסי שליט"א 052-6329144 (הנייד באישור ועדה רוחנית)

מינויים

לקבלת העלון חיים במייל מדי שבוע, יש לשלוח בקשה למייל

PnineEH@gmail.com

הקדשת העלון

ניתן להקדיש את העלון לעילוי נשמה, רפואה שלמה, הצלחה, זיווג הגון, חזרה בתשובה וכו'

נא לפנות לליאור בטל' 052-7652084

כתובת המערכת: עבור ליאור עצמון, רח' הבושם 26 ת.ד. 83375. מבשרת ציון. מיקוד 9076926

לשאלות בהלכה

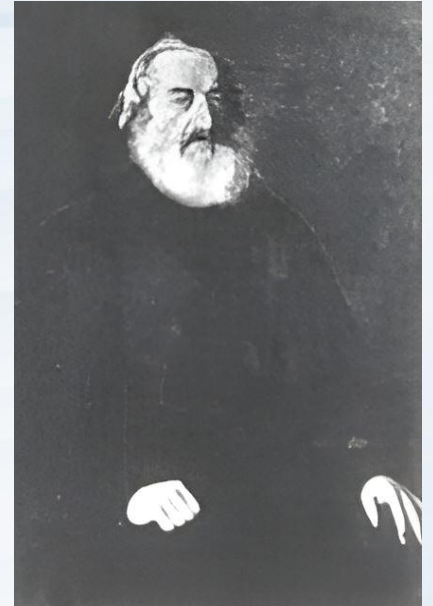
נא לפנות לרב אליהו פנחסי בטל' 052-6329144

(הנייד באישור ועדה רוחנית)

אם ראשונים כמלאכים - הרב הגאון שלמה קלוגר המכנה מהרש"ק זצ"ל

הרב הגאון שלמה קלוגר זצ"ל המכונה מהרש"ק ו'המגיד מברודי': נולד בשנת ה'תקמ"ו (1786) בקומרוב שבפולין. גאון אדיר. חריף. (קלוגר באידיש -חכם, נבון). מגדולי הפוסקים בפולין. האמת הייתה נר לרגליו. כתב למעלה ממאה ועשרים ספרים! מסופר עליו שבגיל שש כבר כתב חידושי תורה. התייתם מאביו בגיל שלוש-עשרה ומאימו בגיל חמש-עשרה. בגיל שבע-עשרה התחתן ועבר לגור אצל חותנו בעינה ראוה. בשנת ה'תקס"ט (1809) התקבל כרב בעיר קולקוב בשנת ה'תקע"ז (1817) התחיל לכהן בעיר יוזפוף. בשנת ה'תר"ה (1845) נקרא לכהן ברבנות בעיר ברעזאן וחלה בטיפוס. בדרך נס התאושש וחזר לברודי, שם שימש כדרשן ודיין יותר מ-50 שנים!

בעל חסד מופלא. לצד למדנותו ועמקותו היה עובד ה' עצום. בכל חצות לילה קם ממיטתו ואמר תיקון חצות. לאחר מכן אמר בעל פה את כל חמשת ספרי תהילים. אחר כך ישב ללמוד עד אור הבוקר והלך להתפלל בזריזות. לאחר התפילה שב לביתו ואכל פת שחרית לא יותר מרבע שעה ומיד ישב ללמוד עם תלמידיו. לאחר הלימוד השיב על מכתבי שאלות שהגיעו אליו מכל קצוי הארץ ואחר כך כתב את ספרי חידושי ועסק בהנהגת צאן מרעיתו. נפטר בל' סיוון ה'תרכ"ט (1869). חי כ-84 שנים. ציונו בברודי.

אביו: ר' יהודה אהרן (רב העיר קומרוב). **מרבותיו:** ר' מרדכי ראב"ן (ראב"ד זמושץ).

נשותיו: מרת ליבא מאליא (זווג ראשון), מרת פריידא (זווג שני -בת הרב אריה מרגליות מהעיר דובנא). **מילדי:** חיים יהודה (נפטר בחיי אביו). ר' שמואל בנימין. **מספריו:** הרב כתב מעל 120 ספרים, ביניהם: **ספר החיים** • מי נידה • עין דמעה • אבל יחיד • נדרי זריזין • שנות חיים • ספר סת"ם • טוב טעם ודעת • חידושי אנשי שם • מעשה ידיו יוצר • האלף לך שלמה • יחכמת שלמה • ספר עבודת עבודה ועוד רבים.

הרב לא פחד מאף אדם ורדף אחרי מידת החסד. בספרו '**טוב טעם ודעת**' מובא, שבשנת ה'תקצ"א פשטה בבראד מגיפת החולירע רח"ל והפילה חללים רבים. בעקבות זאת **מחירי התכריכים התייקרו מאוד!** ראשי הקהל התכנסו לאסיפת חירום כדי להחליט מה לעשות בנידון כיוון שעליהם להפריש סכום כסף גדול עבור התכריכים. **לבסוף הם החליטו ביניהם, שמתי העניים יקברו במלבושים שלהם ולא ילבישו אותם תכריכים.**

כאשר רבינו שמע זאת, הוא הלך מיד לאחד מראשי הגבירים אשר היה לו כסף רב יותר מכל הגבירים. אותו גביר כל כך חשש שלא יחלה חלילה גם כן לכן הוא לא יצא מביתו. רבינו נכנס אליו והתרה בו **שאם יעשו ביזיון לעניים אחרי מותם, גם הגבירים ישתו את כוס התרעלה ולא יועיל הון ביום עברה.**

הגביר התרגז מאוד על רבינו על אשר נכנס אליו ללא רשות ועוד דיבר אליו דברים קשים כדורבנות. באותו מעמד היה משרתו של הגביר שהיה למדן ותלמיד חכם. הוא פנה לרבינו ושאל: "הרי הגביר הזה הוא איש חסדו ומיטיבו של רבינו, הוא דואג למשכורתו של הרב. אם הגביר יכעס על רבינו הוא יפסיק להחזיקו". רבינו השיב לו: "**ה' לי לא אירא, מה יעשה לי אדם.**" אני מתפלל לבורא עולם, בכל יום שלא יסיר את השגחתו מעלי. אני לא סומך על בשר ודם".

עוד באותו הלילה הגביר חלה בעצמו במחלת החולירע. הוא הבין למה זה קרה לו. הוא קרא למשרתו וביקש ממנו שילך לפייס את הצדיק כי הוא פחד מתרעומתו. העשיר ביקש ממנו שיאמר לרב, שהוא ישתדל בכל כוחו שיהיה בגדי תכריכים גם עבור העניים כפי שהיה מאז ומעולם. בנוסף נתן בידו סך ח"י ר"כ לפדיון נפשו. המשרת הלך מיד לרבינו וראה איך שבורא עולם לא עזב את הרב וגודל ביטחונו של הצדיק בה'. למחרת הגביר נתן לרבינו אלפיים ר"כ לבגדי תכריכין לעניים.

בספר 'שאל אביר ויגדר' מובא סיפור מופלא מפי הגאון רבי שלום הכהן שברדון זצ"ל המראה לנו ללא צל צילו של ספק, כי כאשר צדיק גוזר- הקב"ה מקיים. מעשה שהיה כך היה: כאשר הנהיגו המשכילים בבראד מנהג חדש להוביל את הנפטר בעגלה. הרב ניהל נגדם מלחמה עיקשת והוציא פסק דין להמשיך במנהג הקדום: לשאת את הנפטר בידיים וללכת ברגל. לא זו בלבד, אלא שכל נפטר שיובל בעגלה - יוטל איסור להביא אותו לקבר ישראל אלא יקברו אותו אצל הגוים!

המשכילים הלכו ותבעו את רבינו למשפט. בתגובה השופט קבע בצו ביניים כי יש להוביל את המתים בעגלה בניגוד להחלטת הרב. ראשי הקהל באו לרבהם וזעקו על המצב הנורא: "מה יקרה אם ימות מת בעיר? כיצד ננהג?". הרב השיב להם: "**אני מתחייב ומבטיח לכם כי עד שהשופט יוציא היתר חוקי לזה, לא ימות אף אחד מהקהילה בברודי!**"

שלושה חודשים עברו עד שהשופט נתן היתר חוקי לדברי רבינו. בכל אותה תקופה, הגאון רבי מאיר אריק העיד - **לא רק שלא מת אדם מבוגר, אלא אף נפל לא היה בברודי!**

דוע מאמר רבותנו 'כל המגדל יתום בתוך ביתו- מעלה עליו הכתוב כאילו ילדו'. המגיד מדובנא, הצדיק רבי יעקב קראנץ זצ"ל גידל בביתו ילד יתום. אותו הילד אביו היה מחזר איתו על הפתחים. הם התגוררו בבית הכנסת ולנו בבית 'הכנסת אורחים'. לפתע האב נפטר והילד האומלל נותר בודד וגלמוד בעולם.

המגיד מדובנא ריחם על אותו ילד אומלל ואסף אותו לביתו. הוא גידל וחינך אותו עד שגדל ונעשה לגאון הדור. ילד זה הוא רבינו - **הגאון רבי שלמה קלוגר זצ"ל.** כאשר המגיד מדובנא נפטר לעולם שכולו טוב, הראו לו ספרים רבים שחיבר. המגיד תמה ושאל: "**ספרים אלו, אינם שלי. לא אני חיברתי אותם ואני לא יודע עליהם.**"

השיבו לו: "**נכון, ספרים אלו הגאון רבי שלמה קלוגר חיבר אותם. אך מכיוון שאתה גידלת אותו - הצלת את גופו ונפשו והיית הגורם לכל הצלחותיו, לכן מייחסים ומשייכים אליך גם כן את כל הספרים האלו שחיבר.**"

כחו של ויתור

כשסיים את דבריו, הוא פנה בדמעות וביקש ברכה.

הרבי שמע את דבריו ועצם את עיניו. לאחר שתיקה קצרה האדמו"ר פקח את עיניו ואמר: "אתה זוכר שלפני כשנה נכנסת אלי עם פתק שבו רשומים בני המשפחה?".

החסיד הנהן בראשו ולא הבין מדוע הרבי מצא לנכון דווקא בשעה קשה זו להזכיר זאת. הרבי המשיך את דבריו:

"סיפרת לי שיש לך בן בעל תכונת אופי מופלאה- הוא ותרן במיוחד. אמרת שהוא לעולם לא מסתבך במחלוקת, אף פעם לא הגיע למריבה עם איש מכיוון שהוא מוותר תמיד".

החסיד עדיין לא הבין, מדוע הצדיק מצא לנכון להזכיר לו עובדה זו. הצדיק הביט בפני החסיד, ראה את התמיהות שניכרו בפניו ואמר: "אינך מבין, אני אסביר לך".

"תכונת אופי זו של ותרנות אינה פשוטה כלל וכלל, ביחוד כאשר מדובר בילד צעיר לימים, שבו נושא הקנאה והתחרות נמצאים בקרב בני גילו. אך הוא מצא לנכון לוותר ולהתרחק מכל מחלוקת ותחרות".

"אני מציע לך שתיגש לבן, תספר לו במילים פשוטות על הבעיה ותבקש ממנו להתפלל ולהתחנן לפני בורא עולם שיעזור לך עם הבעיה".

"אני בטוח שבעז"ה התפילה שלו לא תשוב ריקם! בעז"ה במהרה תזכו להיושע מהצרה הזו!". החסיד יצא מן החדר כשהוא נפעם.

הוא פנה לרבי כדי שיתפלל עליו, אבל הרבי הפנה אותו לבן שלו! הוא לא העלה בדעתו כי הרבי יאמר לו כי הוא צריך לבקש מבנו, בן האחת-עשרה שנים בלבד, שיתפלל עבורו! עצת הרבי היתה מופלאה בעיניו.

החסיד כמובן שמע בקול הרבי. אם הרבי יעץ לעשות זאת - הוא כמובן יעשה זאת. כאשר הוא הגיע לביתו הוא קרא לבן. הוא סיפר לו על הבעיה שאיתה עליו להתמודד וביקש ממנו להתפלל עבורו.

הוא הוסיף וסיפר כי זו היא עצת הרבי, כי מאחר והוא אינו מסתבך במחלוקות ומריבות ותמיד מוותר למען הזולת, דווקא הוא בתפילתו יכול לסייע בדבר ובעז"ה יזכו לישועה המיוחלת.

הבן התרגש מאוד מדברי הרבי. הוא אמר מיד כמה פרקי תהילים. גם בימים שלאחר מכן הוסיף לומר פרקי תהילים. לא חלפו ימים אחדים והצרה נעלמה לחלוטין! הבעיה שאיתה המשפחה התמודדה פשוט נעלמה. **תפילתו של הוותרן אכן הביאה את הישועה הנכספת!**

להלן סיפור המעובד מתוך 'כבודם של ישראל'. יש בו כדי ללמדנו כי אדם שמוותר כל הזמן יכול להשפיע רבות בתפילתו בשמיים.

לאדמו"ר הרב פינחס מנחם אלטר, הרה"ק ה'פני מנחם' מגור זיע"א, אחד מחסידיו נכנס לחדרו. הוא הגיש לצדיק פתק ובו כתובים שמות בני המשפחה. הוא ביקש מהאדמו"ר שיברך את בני משפחתו.

הרבי לקח את הפתק והתחיל לעבור על שמות בני המשפחה. לפתע הצדיק הביט בחסיד ושאל אותו: "בן פלוני, מה מיוחד בו?".

החסיד חשב לעצמו: "הרי מדובר בבני שבסך הכל הוא בן עשר, מדוע הרב דווקא מתעניין בו?". הצדיק שוב שאל את החסיד: "תחשוב בבקשה, במה הבן מיוחד?".

החסיד התחיל לחשוב על תכונות אופי של הבן ואז הוא אמר לרבי: "כבוד הרב, יש בו בהחלט משהו מיוחד שאין באחרים, הוא בחיים לא מוכן להיקלע למחלוקת או למריבה. לא עם חברים ולא עם האחים שלו. הוא תמיד מוותר לזולת".

"הוא מוותר בצורה מופלאה. תמיד הוא מוותר! זאת למרות שהוא רק בן עשר שנים, מעולם לא ראיתי אותו במריבה או במחלוקת. פשוט אי אפשר לריב איתו!".

הרבי שמע את הדברים, הנהן בראשו וחייך. האדמו"ר לאחר מכן בירך את החסיד שיזכה לרוות נחת מאותו הילד ומכל יוצאי חלציו. הפגישה הסתיימה והחסיד יצא מחדרו של הרבי.

השאלה התמוהה של הרבי הידהדה בראשו למשך מספר שבועות: **"מדוע הרבי התמקד דווקא בבנו?".** לאחר תקופה מסויימת השאלה נשכחה ממנו.

חלפה שנה. במשפחתו של אותו חסיד התרגשה צרה. לאחר שהבין כי בדרך הטבע אין אפשרות ומוצא להיחלץ ממנה הוא החליט להיכנס לאדמו"ר.

החסיד הגיע בשעות הערב וניגש למשב"ק. הוא ביקש ממנו שיכניס אותו בדחיפות לאדמו"ר. אותות המצוקה בפניו של אותו החסיד ניכרו היטב. המשב"ק הבין את דחיפות העניין ואמר לו כי יכניס אותו לרבי בהקדם האפשרי.

חלפו מספר דקות והמשב"ק הורה לחסיד להיכנס לאדמו"ר. החסיד נכנס לחדר ומירר בבכי. הרבי ניסה להרגיע אותו. רק לאחר דקות ארוכות החסיד הצליח להוציא מספר מילים מפיו.

הוא סיפר לרבי על הצרה שנחתה על אותו בן משפחה.

הרב יצחק בן תפאחה כדורי זצ"ל	הרב שמואל בן שמחה דרוזי זצ"ל	הרב מרדכי צמח בן מזל אליהו זצ"ל
פואד אברהם בן רג'ינה ז"ל	מאיר מורד בן שושנה ז"ל	אליהו אליאס בן אלגריה ז"ל
יצחק יצקן בן רחל ז"ל	זהבה בת שושנה רייזל ע"ה	שמואל בן רבקה ז"ל
אברהם בן יונה ז"ל	מרים בן דבורה ז"ל	רפאל בן אסתר ז"ל
סעידה בת תופחה ע"ה	ר' שאול בן סילביה זצ"ל	יצחק בן חביבה ז"ל
מזל בת שמעון ע"ה	שני בת אסתר ע"ה	אהרון (אורי) בן רבקה ז"ל
יוסף בן מרים נוסרת ז"ל	מסודי בת חביבה ע"ה	דב בן יצחק ז"ל
יעקב בן אסתר ז"ל	אסתר בת גולה גאולה ע"ה	סוליקה בת עישה ע"ה
רחל רפאת בת השמת ע"ה	יוסף בר סעדה ז"ל	סלים בן פרוחה ז"ל
לטיף בן פרוחה ז"ל	שלום בן אסתר ז"ל	יעקב בן סלימה ז"ל
מרים בת שרה ע"ה	אריה בן מרים ז"ל	ספירנס תקווה בת נעימה ע"ה
אביבה וושי ע"ה	אלון בן סעדה ז"ל	יהודה בן סעידה ז"ל
שרה בת נרקיס ע"ה	אילנה (מחרוזת) בת שרה ע"ה	עפאת בת השמת ע"ה

הרב עובדיה יוסף בן גורג'יה זצ"ל	רמנים בן רחל ז"ל	חיים משה גרשון בן שלמה יחזקאל ז"ל	ר' עוליאל ישועה בן סטה מקנין ז"ל
נעימה בת גורג'יה ע"ה	חי זידי בן קלרה ז"ל	ר' יצחק בן מסעודה קדוש ז"ל	אסתר בת נעמי ע"ה
ר' דב בן בנימין אלטר ז"ל	אורה בת נעימה ע"ה	מישא אסתר בת זרה ע"ה	מסעוד בן יקוט ז"ל

גליון
באר
הברכה

נערך ונלקט מתוך תוכן דברי שיחותיו של
מורינו הגה"צ רבי אברהם אלימלך בידרמן שליט"א

קרח

מכון
באר
האמונה

גליון באר הפרשה

להערות והארות,
וכן לכל עניין אחר
ניתן לפנות:
לטלפון 718.484.8136

או לאימיל:
Mail@BeerHaparsha.com

מדי שבוע בשבוע בדוא"ל בחינם

הירשמו היום!

לשון הקודש

באר הפרשה
mail@beerhaparsha.com

אידיש

דער פרשה קוואל
mail@derparshakval.com

אנגלית

Torah Wellsprings
mail@torahwellsprings.com

ספרדית

Manantiales de la Torá
info@manantialesdelatorah.com

צרפתית

Au Puits de La Paracha
info@aupuitsdelaparacha.com

איטלקית

Le Sorgenti della Torah
info@lesorgentidellatorah.com

רוסית

Колодец Торы
info@kolodetztory.com

מכון **ארה"ב:**
Mechon Beer Emunah
1660 45th St, Brooklyn NY 11204
718.484.8136

בארה"ק:
מכון באר האמונה
רח' דובב מישרים 4/2
עיה"ק ירושלים תובב"א
025 688 040

יו"ל ע"י מכון באר אמונה
כל הזכויות שמורות להמכון © 2023

העתקה או הדפסה של הגליון בכל פרמוט שהוא כדי להרויח או לפרסם עסק וכדו' ללא אישור בכתב ממכון באר האמונה הינו נגד ההלכה והחוק הבינלאומי

תוכן הענינים

פרשת קרח

- ב..... מאתך היא מנוחתם - ע"י האמונה חוסך מעליו כל מיני מחלוקת
- ו..... ולא יהיה כקרח וכעדתו - הרחק מן המחלוקת וביותר בראשיתה
- י..... שכרו על פי פעלו - עונש ושכר התלויים בענין המחלוקת
- יב..... כלי מחזיק ברכה - הברכה והפרנסה תלויים במידת ה'שלום'
- יג..... מקום נתבצר - לעולם לא אבדה תקוות בר ישראל מלשוב בתשובה
- טו..... ונחשב לכם - האיש הפשוט ייחשב ב'עבודתו' כעבודת כה"ג לפני ולפנים
- טז..... אכן שמע א-לוקים - הקב"ה שומע תפילת 'כל' פה וביותר בתפילת המנחה

פרשת קרח

בחוסר אמונה ובטחון. ואפרש שיחתי, כי הנה כל אדם הוא לעצמו ולפרנסתו, ומשמר על כבודו הרם והנישא כשומר על כתר המלך בכבודו ובעצמו... עתה, אם יבוא מאן דהו ויפגע בכבודו או יגע בפרנסתו, ואף אם רק 'נדמה' לו שכן היה הרי עליו לקנא קנאת ה' צבקות.... ומשם הדרך קרובה להדליק את האש הגדולה ולהבעירה בתבערת המחלוקת. ואילו היה מאמין באמונה שלימה שהכל משמים, היה מכיר שהוא וכל גורלו נתונים בידי הבורא יתב"ש, וכל מה שהצליח עד היום בפרנסה ושאר עניינים 'מחוש ועד שרוך נעל' אינו אלא כי הצליח ה' דרכו, ממילא לא היה מתפעל ב"ב

מאתך היא מנוחתם - ע"י האמונה חוסך מעליו כל מיני מחלוקת פרשה זו יפה נדרשת" (במדרש תנחומא, רש"י) - להרחיק אותנו ממחלוקת עד קצה האחרון, ובפירוש הזהירה תורה (יו ה) 'ולא יהיה בקרח וכעדתו, והנה, האף אומנם שאין לנו כל שמיץ השנה במחלוקת זו של קרח ועדתו, מ"מ התורה כתבה כל דבר המעשה ללמדנו בינה במה שנוגע לנו, לדעת את הדרך נלך בה בכל עניני קנאה ומחלוקת.

תחילה וראש עלינו להידרש לתורת האמונה, כי כל ה'מחלוקות' והסכסוכים שיש בין חברות שורשם

א. כה כתב ה'פרי מגדים' (בספרו תיבת גומא עה"ת ד"ה קהלת) 'אומרים הלצה, פרשה זו יפה נדרשת, (כי) דבר בעתו מה טוב, ושלא בעונתו לא נאה לדרוש (כגון) בפסח דיני סוכות או יום הכיפורים וכדומה, ופרשה זו - מחלוקת יפה נדרשת תמיד, כי אין שעה שאין מחלוקת והכל בזמנו, עכ"ל.

ב. ראשית דבר עלינו להקדים, פשיטא שאין לנו שום השגה והבנה בכל ענייניו של קרח, שקדושתו שגבה למעלה למעלה, והיה מ'טועני הארון'. וכך איתא מהאריז"ל (ספר הליקוטים תהלים צב) שלעתיד לבוא יעלה ויפרח בתיקון גמור, וכנרמז בפסוק (תהלים צב יג) 'צדיק כתמו יפרח' סופי תיבות 'קרח'. מכל מקום התורה כתבה פרשה זו, כדי ללמדנו בינה והשכל את הדרך נלך בה בהתקרב אלינו ואפילו רק לתוך ד' אמותינו איזה ענין העומד בגבולה של מחלוקת, שנזהר לברוח ממנה ולהתחזק באהבת רעים.

ג. מעשה נפלא סיפר מרא דעובדא (והוא גם מענייני דיומא וכדלהלן), וכה הם תוכן דבריו, הלה מתעסק לפרנסתו בקנייני נדל"ן (Real Estate), לפני כמה שנים קנה האיש בנין גדול מאוד ובו כמה אלפי מטרים מרובעים המיועדים להשכרה (למגורים ומסחר) ולהרוויח מדמי השכירות הון תועפות, ומן השמים לא הצליח להשכיר אפילו מטר אחד, והגם שרבים וטובים באו לבדוק שם בתים ומשרדים לא הגיעו הדברים לידי גמר, והבנין נשאר עומד שממה, והנה מלבד זאת שלא הגיעו לידו דמי שכירות עוד זאת שבכל חודש וחודש ירד לו מהבנק עבור המשכנתא (mortgage) עשרות אלפים, וההפסדים הולכים וגדילים ואינו רואה שום 'פתח תקוה' בפתח... (ובאותם הימים עדיין לא נגמרה תקופת ה'קורונה' ובני האדם מיעטו בעשיית עיסקאות), עד שהרגיש שאם לא יעשה לו הקב"ה נס ופלא בוא יבוא...

לפני שנתיים ימים, בא' תמוז, אמר לו חברו, היום הוא יומא דהילולא קדישא של הרה"ק רבי קלונימוס קלמן ב"ר אהרן הלוי בעל ה'מאור ושמש' זי"ע, לטובתך, תדליק נר לטובת נשמתו הקדושה והוא ימליץ טוב בעדך להחיש ישועתך, סבר וקיבל אך חשב לעצמו ש'עובר לעשייתו' - מקודם הדלקת הנר מוטב שילמד מעט בספר הק' 'מאור ושמש', ואכן נטל את הספר לידו ונפתח לו בפרשת משפטים, שם מבאר הרה"ק את הכתוב (שמות כג כה) 'ועבדתם את ה' אלוקים וברך את לחמך ואת מימך והסירותי מחלה מקרבך', וכבר הקשו המפרשים מדוע פתח הכתוב בלשון רבים - 'ועבדתם', וסיים בלשון יחיד 'את לחמך ואת מימך והסירותי מחלה מקרבך', ולא נאמר 'את לחמכם ואת מימכם והסירותי מחלה מקרבכם', ומבאר הרה"ק ה'מאור ושמש' זי"ע שבא הכתוב להודיע גודל כוחה של תפילה בציבור, וכלשון קדשו, עיקר עבודת ה' הוא שישתתף האדם עם הציבור בכל עניני העבודה, הן בתורה והן בתפילה וכו', ואם מתפלל עם הציבור יהיה מובטח שפרנסתו תהיה מזומנת לו בכל יום ברוחה, וברכה תהיה מצויה במעשי ידיו ועל ידי תפילת ציבור יכולים לבטל כל הגזירות קשות ורעות רח"ל וכו', וזהו פירוש הפסוק ועבדתם את

באר הפרשה - פרשת קרח

ג

כשאחרים מעוללים לו נזק צער וכו', שהרי אין דבר הנעשה מעצמו או ע"י איזה בריה שבעולם^ד אלא 'כי הוא אמר ויהי', הוא ציוה ויעמוד.
ובכמו שכתב בספה"ק 'זרע שמשון' (בפרשתן) בזה"ל, שמי שמחזיק במחלוקת ורוצה להנקם ממי שביזה אותו או חרפו, על כרחך צריך לומר שמפני (שחושב)

ה' אלוקיכם, פירוש לשון רבים, ואיזה עבודה שהיא בלב הוי אומר זו תפילה (תענית ב.) ואמר הכתוב אם תעבדו ביחד את ה' אלוקיכם דהיינו שתתפללו יחד עם הציבור, וברך את לחמך ואת מימך פירוש שיברך את פרנסתך שתהיה לך פרנסה טובה ורחבה, עכ"ל. והבין את אשר לפניו... ומיד קיבל על עצמו להקפיד על תפילה בציבור, מכריו וקרוביו ניסו להניאו מקבלה קשה כזו (לפי עניינו ומצבו) ויעצו לו לקבל על עצמו להתפלל רק תפילה אחת ביום במניין עשרה, ורק אם יעמוד בזה ילך מחיל אל חיל להקפיד על כל ג' התפילות ביום במניין, אך הוא באחת ומי ישיבנו... וממש הקפיד על כך ביד חזקה, עד שבהיותו בחו"ל לצורך עסקיו נסע שעות למרחק בשביל שיוכל להתפלל בציבור. כמוכן שהבטחתו של אותו צדיק 'ואם מתפלל עם הציבור יהיה מובטח שפרנסתו תהיה מזומנת לו בכל יום ברווחה' אינה שבה ריקם, ותיכף, בתוך כמה שבועות, הצליח להשכיר חלק מה'נכס', כעבור חודש זכה לראות ברכה במעשה ידיו והשכיר עוד חלק גדול, וכן על זה הדרך, וראה זה פלא... בא' תמוז בשנה שעברה - שנה מיום שקיבל על עצמו - חתם 'חווה' (contract) עם עוד שני שוכרים על החלקים שנשארו לפליטה, ובחסדי ה' זכה לברך על המוגמר כשכל הבניין נמצא תחת ידי שוכרים המעלים לו תשלומים מדי חודש בחדשו... מוסיף הלה ואומר, שסיפר מעשה זה לכמה מחבריו וידידיו ואף הם ראו נפלאות לאחר שהחלו להקפיד על תפילה בציבור.

ללמוד וללמד שאין הפרנסה והברכה וההצלחה מגיעים מחמתו של אדם או מכשרונותיו אלא רק ברכת ה' היא תעשיר, הרי לך איש עסקים 'בקי ורגיל' שקנה שטח ענק כשהוא בטוח שעומד להיות 'עשיר כקורח' אך 'למעשה' הכל תקוע ועומד ואינו רואה אפילו פרוטה אחת... ורק לאחר שנפתחו שערי שמים זכה ל'ירידת השפע'...

ד. כך מבאר הרה"ק ה'דברי ישראל' ממאדז"ץ ז"ע (ליקוטי דברי"ד ד"ה ויקח קרח) את הנאמר בפרשתן (טז א) 'ויקח קרח בן יצהר בן קהת בן לוי, כי זו הייתה טעותו של קרח שדימה בנפשו אז מ'נעמט זיך אליין - שאפשר לו לאדם לקחת שררה ומנהיגות לעצמו, ולא הבין ש'לך ה' הגדולה', ורק בידו לגדל ולחזק לכל, על כן הגיע עד היכן שהגיע וירד חיים שאולה.

ובזה מבאר את מאמר חז"ל (תענית כה.) 'משמיא מיהב יהבי, משקל לא שקלי, שמשמים נותנים לו לאדם את הראוי והנקצב לו, אך 'מלמטה' - משקל לא שקלי, אי אפשר לאדם לקחת מאומה אם לא נתנו לו משמיא. ואי אפשר לו לקחת 'מקח לעצמו', בקנייני ממון, רכוש, שררה וכל דבר אחר. אלא הכל יבוא לידו כפי הקצוב לו בחשבון ממעל, ואף יעמיד זאת לנגד עיניו כי אי אפשר לבריה שבעולם לקחת מעמו את המגיעו, והקב"ה ישלים לו בהרחבה גדולה.

סיפר לי אחד מבני החבורה בעי"ת 'בית שמש' יצ"ו, הלה עמד להשיא את בתו בשעטומ"צ ומכיוון שזכה לתואר 'ביתו ריקם' בהידור רב, נדד לאחינו שבגולה לזכות אותם ליטול חלק ונחלה במצוות 'הכנסת כלה', אף לא פסח מיודעינו על המנהג לקחת את עזרתו של ה'דריווער' (נהג) המוליך ומביא את המשולחים מהכא להתם ומהתם להכא, והנה אליהם הצטרף 'גבר אלים' מאותם המצפצפים ואומרים בכל עת ועונה 'כולה שלי' באופן של 'כל דאלים'... הלה פקד על מיודענו כי הוא נכנס ראשונה לכל ביהמ"ד וביהכנ"ס שיגיעו אליו ורק לאחר שיעשה 'סיום'... מתיר לו לערוך ג"כ 'סיבוב' באותו ביהכנ"ס - אף שלא היו בדבריו אלו אלא 'חוצפה ועזות פנים' קיבל מיודענו את הדין באהבה ולא השיב כסיל כאיוולתו. ויהי ממחרת בעודם מהלכים ועוסקים בעבודתם וכבר יצא ה'אלים' מביהכנ"ס נכנס מיודענו ויצא משם כשהוא שמח וטוב לב ו'סודו' בידו, בבואם לביהכנ"ס הבא וכבר נכנס ה'אלים' אליו הראה מיודענו ל'דריווער' שבידו טשעק (צ"ק) על סך אלף ושמונה מאות \$, הדריווער שהכיר את בעל הצ"ק תמה על סכום נכבד כזה כי לא הכירו כאחד מעשירי העיר, בירר אצלו והעלה בידו כי הלה 'סגר' עסק נכבד וקיבל על עצמו לתת את 'מעשרותיו' לנצרף הראשון שייקלע לידיו וזה האיש פגע בו ראשונה, שאלו הדריווער והרי היה לפניו עוד 'גברא' ולא ידע בן שיחו מה הוא שח, עד שנתברר שבאותה שעה שעבר הראשון היה זה האיש בבית הכסא ולא ראהו... נמצא זה האיש האלים חשב שבידו לסדר לעצמו - אני ראשון ואיש לא יקח מאומה ממני, ולא הבין שהכל מן השמים, לכל אחד יגיע את שלו ברגע הנכון, מבלי יכולת לבריה בעולם לקחת ממנו, כי 'זריזותו' של הראשון סייעה לידי כך שהסכום הנכבד יגיע לידי השני בעתו ובזמנו.

באר הפרשה - פרשת קרח

ידרוש אין אלוקים כל מזימותיו, כי הכועס מראה שנדמה לו ש'פלוגי' פגע בו וציער אותו, וחסר לו באמונה השלימה שהכל, הכל, נהיה בדברו.

ביוצא בדבר כתב גם השל"ה הק' (שער האותיות, אמונה מה) וול"ק, וכל מה שיקרה לאדם יאמין שהוא מאתו ית', כגון שפגע בו אדם רע זולזל ובייש אותו וקללו יקבל באהבה' כי ה' אמר לו קלל והוא שלוחו של מקום מפני חטאיו וכו', ככה יתנהג בכל המאורעות הן טובים הן רעים יאמין ויאמר מאת ה' היתה זאת.

זאת ועוד, כי מצוי הדבר ושכיח ביותר ששורש וסיבת המחלוקת נובעת מקנאת איש ברעהו, כאשר רואה לנגד עיניו כיצד הלה מצליח בכל ענייניו, ונדמה לו

שבזיון זה בא אליו שלא כדין משום הכי רוצה להנקם ממנו, ואם היה חושב ברעתו שיש דין ויש דין, ואין אדם נוקף אצבעו למטה אלא אם כן נגזר עליו מלמעלה לא היה לו להנקם ממי שעשה לו אותו החירות, יען הכל היה ברצון הא-ל וזה לא היה אלא שליח המקום, וכמו שמצינו בדוד שאמר 'ה' אמר לו קלל' (שמואל ב' טו י), נמצא שלפי דעתו (שרוצה לנקום במי שפגע בו) עזב ה' את הארץ כדעת השופטים הראשונים ונקרא בופר בעיקר ממש, עכ"ל.

ובזה מבאר הא דאיתא בגמ' (נדרים כב:): 'אמר רבה בר רב הונא כל הכועס אפילו שכניה אינה חשובה כנגדו, שנאמר (תהילים י ה) רשע כגובה אפו כל

ה. מספרים על אחד מתלמידי נובהרדוק שהיה עני ואביון השמח בחלקו ומסתפק במועט, מדי יום ביומו היה הוא וב"ב אוכלים לחם עם מעט חמאה כדי להחיות את נפשם, פעם אחת נכנס חתול לתוך ביתם ואכל את חתיכת החמאה שהיתה מיועדת לסעודתו, ויהי כאשר חזר בערב לביתו, סיפרו לו בני הבית בצער, על החתול שאכל את מנת החמאה שלו, אך הוא לא התפעל כלל מדבריהם, ונענה בבטחה 'החתול לא אכל את המנה שלי' ויתמהו בני הבית בחשבם שכוונתו לומר ששלו לא אכל החתול כי אם את שלהם, לפיכך העמידוהו על טעותו, והוכיחו לו כן, כי החלק שלהם היה מונח במקום אחר, וא"כ ברור שהחתול אכל את שלו, נענה האיש והשיב בניחותא 'אם החתול אכל את החמאה, אתגליא מילתא למפרע שלא היתה החמאה שלי, אלא של החתול, כי אם היתה שלי לא היה החתול אוכלה'...

ואין הדברים אמורים דווקא בחתול המהלך על ארבע, אלא גם ב'חתול' המהלך על שניים... שאם הוא 'אוכל' ומרוויח שמע מינה שלא היה זה שלך מלכתחילה, כי אם מן השמים היו מייעדים את ה'רווח' עבורך לא היתה ביד בריה אחת בעולם לקחתו ממנו.

1. מעשה היה אצל הגה"צ רבי אשר פריינד זצ"ל שהזמין כמויות אדירות של עופות בכדי לחלקם לעניים (וכידוע כמה גדולים מעשיו בגמילות חסדים, ומ'אשר' שמנה לחמם של דלים ואביונים), ובאותו הזמן לא היו לו מעות לשלם, על כן לוח ממון ודמים בכדי לשלם על העופות, בעזהשי"ת הגיע ה'משלוח' ואברכים חשובים העמיסו את העופות בתוך קונטיינער (מכולה) המשמש כ'מקרר', אך היה שם אחד אשר מסיבות שונות שאין כאן המקום לפרטם חרה אפו והלך וניתק את זרם העלקטריק (חשמל) והימים ימי קיץ לוחטים, תוך כמה שעות נדף ריח נורא בכל המקום, ונגלה ה'בראך' (שבר) הגדול, כי כל הכמות הגדולה של העופות הבאישה והוכרחו להשליך את הכל לאשפה... וגם כל הכסף הלך לטמיון...

שמע רבי אשר על אשר אירע, ומיד ביקש מהמשמש (נהג) שיוליכו ברכבו עד היער, שם ציוה על הנהג להמתין עליו, והוא העמיק בגפו למעמקי היער, סקרנותו (נייגריקייט) של הנהג גברה עד מאד מה מצא לו רבו לעשות שם ודייקא עתה, על כן התקרב אל מקום עמדו, הסתתר ושמע את כל 'שיחתו' לפני ה', ושמע איך שהרא"ש שופך נפשו בקולי קולות, וחוזר על דבריו פעמים רבות עד אין מספר, רבש"ע ס'איז נישט ער ס'איז דו, ס'איז נישט ער ס'איז דו, כאומר, לא מי שניתק את הזרם במו ידיו הוא שקלקל את העופות, והוליק לטמיון השקעות של רבבות ואלפים, אלא אתה אבי שבשמים עשית זאת לטובה וברכה, (אח"כ חזר לרכב, ובטרם נסע, אמר, בבקשת מחילה, חזור נא, שכחתי עוד דבר אחד, וחזר למקום אשר עמד שם בתחילה, ואמר ס'איז נישט ער ס'איז דו, יישר כח...)

ידוע מאמר החכם לרמז בהאי קרא (משלי טו ז) 'ברצות ה' דרכי איש גם אויביו ישרים אתו', במשל לאיש שנכנס לביתו לאחר עמל יום מפרך, וברצותו לשנות מים לרוויה, ניגש אל הברז (tap), פתחו, ו... אין בו מים, מה עשה, החל מסבב את הברז הנה והנה, ולא הועיל מאומה, טיפל בו עד ששברו ועדיין אין המים באים, הגדיל עשות וקנה

נצמח תאוה וכבוד, ושורש אמונת השם הוא שהבורא יתברך הוא בעל היכולת ומשגיח בהשגחה פרטיות על כל הברואים, זון ומפרנס מקרני ראם עד ביצי בנים, ונותן לכל אחד צרכו, וכל אדם מה שיש לו הוא מה שראוי לו, ואם היה ראוי לו יותר ודאי היה נותן לו הש"י יותר, ואין אדם נוגע במוכן לחבירו אפילו כמלא נימא (יומא לה:), ואין מקום לקנאה כלל, ולכן אם האדם בא לאיזה קנאה על חבירו חלילה, יראה להתאמץ בכל כחו להסיר הקנאה מלבו, וידבק עצמו באמונת הש"י והשגחתו. ועפ"ז מבאר בלשון התפילה (ברכת זכרונות במוסף דר"ה) 'אשרי איש שלא ישכחך וכן אדם יתאמץ

ש'לוקח' משלו ומתעשר על חשבונו, וכבר מוצא עלילות וסיבות דברים לפתוח בו במחלוקת, ועל דרך שאמרו חז"ל (מד"ר, ריש הפרשה והובא ברש"י) 'מה ראה קרח לחלוק עם משה, נתקנא על נשיאותו של אליצפן, וה'תרופה' בנגד מחלת הקנאה היא האמונה הטהורה שאיש אינו לוקח דבר הקצוב ומיועד לזולתו, אלא לכל אחד יגיע בדיוק כמו שנזר עליו בורא כל העולמים.

וכמו שכתב בספר 'בית יעקב' משמו של הרה"ק ר' בונם מפרשיסחא זי"ע 'לזה שורש עבודת השם להרחיק עצמו מאוד מאוד מקנאה, כי על ידי קנאה

ברז חדש, אך... עדיין לא בא קילוח המים, עד שהחל 'מטפל' בצינורות המוליכים את המים, וגם בזאת לא הועיל מאומה, עבר שם חברו וגער בו, מה לך מטפל בצינורותיך ובברוך, פנה נא אל שלטון העיר (עירייה) - הם המוליכים את המים לבתי העיר, הם ניתקו לך את חיבור המים מאחר שלא שילמת חובך על המים, כל עוד שלא תסדר התשלום עמהם לא יועילו לך כל מיני 'חכמות', מריבות טיפולים וטצדקי שתנסה להביא את המים.

כיו"ב ייאמר לדידן, יוצא האיש לרחובה של עיר, ונדמה לו כי פלוני 'סגר' ועצר בעדו את הפרנסה, קרובו או ידידו הזיק לו את השידוך, שכנו הסתיר לו את אור החמה, נהג האוטובוס 'ברח' לו... איש פלוני גנב ממנו את ה'תור' בבנק או אצל הרופא... עד ששירך רגליו והגיע כחמשה מינו"ט (דקות) לפני סגירת הבנק והנה הכספומט (ATM) לא עובד - איזה בנק נחשל הבנק הלזה... זה קלקל את שמו הטוב וזה תפס את (תפקידו) משרתו בעבודה פלונית, וכו' וכו'... מה עושה 'חכם' זה, מחליף ידידים, מדבר סרה בפלוני, מסתכסך עם השלישי, ולרביעי לא ימחל לעולם... שמע נא, לא הצינור ולא הברז בעל יכולת להביא מים, כיו"ב, אין בריה בעולם שיש בידה איזה כח בעולם, הכל מונהג ממעל... פנה נא אל האדרעס (כתובת) הנכונה, שם הוחלט לבטל את החברותא, השידוך, המינוי, התור, הפרנסה והחזקה... ממעל עצרו את השפע ורק משם יחזירו את השפע לידך. אז 'גם אויביו ישרים אתו' - דעתו תשלוו וטירוף הדעת שאחזו ייעלם מעליו, כי אז יהא בידו לקבל את כל הבא עליו בשמחה ונחת רוח.

בערוב ימיו של הגה"ח רבי זלמן בריזל זצ"ל ביקר בבית אחד מחתניו, בצאתו משם הזמינו טעקס"י שיקחהו לביתו - באותם הימים כבר הייתה ההליכה וכל תנועותיו קשים וכבדים עליו והוכרח לסיוע ועזר על כל צעד ושעל... והנה לאותו בנין בו שהה ר"ז היו שני שערים משני צידי הרחוב, וכבר התקרב בקושי רב ומאמץ גדול לאחד השערים בלווית נכדו, והנה הם שומעים כי הטעקסי ממתין להם בשער השני, החל ר"ז מדדה עם נכדו לכיוון השער השני, אך בינתיים פנה הנהג לשער הראשון, ושוב דידי השניים אל השער הראשון... תוך כדי ההקפות הנה והנה פנה ר"ז לנכדו - בל נהיה אפיקורסים ח"ו, וכי הנהג הוא המדדה הנה והנה - הרי הוא שליח שלוח מאת הבורא, ונמצא כן הוא רצון הבורא, והרי את רצון ה' יש לקיים מתוך שמחה, ותוך כדי ההליכה הקשה הנה והנה פצח בריקוד ומחול למען כבוד שמו יתב"ש (מפי נכדו הרה"ג ר' משה לאנדא שליט"א).

ז. הגה"ק ה'בן איש חי' (בן יהוידע שם) עמד על הטעם שנקט לשון אין אדם נוגע, שלכאורה היה לו לומר אין אדם לוקח או נוטל וכדו', ומבאר שבא לומר שלא די שלא יקח ממנו את המוכן לו, אלא אף גם זאת שמן השמים ירחיקו כל איש שלא יבוא במגע עם דברים הנוגעים ושייכים בזה. וזהו 'אין אדם נוגע' - אפילו ב'נגיעה' בעלמא במה שמוכן לחברו.

ומבאר על פי מעשה שהיה, שבימות הקיץ נהגו אדונים ומכובדים להעתיק מושבם למקום אויר צח בשדה, והיו תוקעים אהלם ביתדות המוכנסים עמוק בקרקע, ובאותו המקום הייתה טמונה בקרקע צלוחית מלאה זהב ואבנים טובות, ובמשך שנים רבות לא אירע שיחפור איש באותו המקום כדי לתקוע אהלו, עד... שבא האיש שעבורו יועדו המעות והעשירות ובפעם הראשונה שחפר הזמין לו הקב"ה שיחפור במקום הנכון ומצא את האוצר הגדול, וזהו אין אדם נוגע, שכל קודמיו לא נגעו ולא חפרו כלל סביב האוצר שהיה מוכן לזה האחרון.

באר הפרשה - פרשת קרח

בך, כי מי שאינו שוכח את השי"ת ותמיד מאמין בו הרי הוא מרוחק מן הקנאה, ובמדרגת משה רבינו הנקרא 'איש' (והאיש משה, יב ג) שלא היה לו קנאה, וכמו שאמר 'המקנא אתה לי' (יא כט), אמנם גם מי שלא הגיע למדרגה כזו אלא הוא רק בחי' 'בן אדם' עדיין יתאמץ להידבק בך, ועל ידי זה תסור הקנאה מלבו.

ולא יהיה כקרח ובעדתו - הרחק מן המחלוקת וביותר בראשיתה מפורש אמרה תורה (יז ה) 'ולא יהיה כקרח ובעדתו', ואיתא בגמרא (סנהדרין קי.) 'ויקם משה וילך אל

ח. כך אומרים בשם הגה"ק ה'חזון איש' זי"ע, שזה ברור שהפסוק 'ולא יהיה כקרח ובעדתו' לא בא לומר למי שאינו צודק בטענתו שאסור לו לחרור ריב (דזה פשיטא), אלא אדרבה, אף כשהינך צודק הרחק מן המחלוקת... הרה"ק מהרי"ד מבעלזא זי"ע ביאר מנהג ישראל תורה שהיה החתן דורש בשמחת הנישואין ומפסיקים אותו באמצע בשירה ובזמרה ואין מניחים לו לסיים דבריו, כי רצו ללמד את החתן העומד בתחילת דרכו בבניין ביתו בטרם צאתו 'לעולם המעשה' כי 'א איד מעג נישט אויספירן' (אסור ליהודי שתהא מילתו האחרונה והקובעת...), ואין לו לעמוד על שלו מתוך עקשנות ולהתנצח להוכיח צדקתו בפלפולים וקושיות ותירוצים, אלא יחדל מדבריו ודיו בכך.

ט. הרה"ק ה'חתם סופר' זי"ע (בפרשת ד"ה וישלח משה) מבאר שהכתוב בא להזהיר אותנו, שלא נאמר הנה פלוני 'מוחזק' הוא כבעל מחלוקת, גם מתמול גם משלשום מורגל הוא לעורר מדנים... אין כל טעם לקרוא לו ולפשר בין הניצים... לא כן הוא, אלא תמיד צריך לקרוא לשני הצדדים לקראת שלום, וכמשה רבינו שקרא לדתן ולאבירים לשלום אף שכבר הוחזקו במריבה, שכבר במצרים היו השנים 'ניצים' והכה הרשע את חברו, אף על משה ועל אהרן עוררו מדנים, כמו"ש (שמות ה כ) 'ויפגעו את משה ואת אהרן נציבים לקראתם בצאתם מאת פרעה', וברש"י כל 'נציבים' הם דתן ואבירים, וז"ל החת"ס 'אין מחזיקין במחלוקת' ר"ל דאין הולכין בתר חזקה במחלוקת, אעפ"י שכבר ניסה לעשות שלום זה ג' פעמים ולא עלתה בידו, עכ"ז בל יעשה עצמו כמתייאש, וינסה כוחו עוד הפעם וה' יברך את עמו בשלום, עכ"ל.

י. מענין לענין, אמרה נאה מתאמרא בשם הגה"ח ר' אליהו ראטה זצ"ל, דהנה הרבה מחלוקות מתהווים מוויכוח שיש בין שניים, אך אם נתבונן היטב נראה שאין כאן כל מקום למחלוקת, שהרי מהותו של וויכוח הוא, הראשון יאמר, מן היושר לעשות כך וכך - כי כך היא הבנתו, לעומתו זועק חברו, 'היאך תאמר כדבר הזה, וכי אין לך שכל בקדקודך, הרי כל בר דעת מבין שטעות גדולה היא זאת, וההיפך הוא הנכון', ובאמת, כל הסיבה והטעם שהראשון סובר כצד פלוני הוא רק מחמת שב'חכמה בינה ודעת' שחננו ה' מבין כך וכך, וכן מה שחברו אינו סובר כמותו, הוא גם כן לפי החכמה שחנן ה' אותו, ואם היה הדבר להיפך - שהיו נולדים כל אחד בשכלו של רעהו, אז היו פני הדברים להיפך, והיו מתחלפים בטענותיהם. נמצא שאין ביניהם כלל ויכוח מהו הנכון לעשות, ושניהם שווים שעל פי שכל פלוני צד א' הוא הנכון, ועל פי שכל פלוני צד הב' הוא הנכון, אם כן אין כאן שום 'חילוקי דעות', ומדוע יבואו לידי 'פירוד הלבבות'.

יא. וידע 'בעל המחלוקת' כי סוף דבר שישוּב ויחזור ה'גלגל' בעולם, כדברי הרה"ק החיד"א זי"ע (צווארי שלל, הפטרת פרשת חוקת) בביתאור דברי המשנה (אבות ד ג) 'אל תהי בז לכל אדם' כי סוף דבר מה שביזה את חברו יגרום שחברו יעלה לגדולה וזה המבזה יצטרך לבקש ממנו טובתו... וזהו המשך דברי המשנה, 'שאיין לך אדם' שתבזהו אשר לא כדת 'שאיין לו שעה' - בשביל שסבל בזיון וחטאת לו.

ובזה מבאר החיד"א את דברי 'יפתח' שענה לאחיו כששאל אותם 'הלא אתם שנאתם אותי ותגרשוני מבית אבי, ומדוע באתם אלי עתה כאשר צר לכם, ויאמרו... לכן עתה שבנו אליך' (שופטים יא ז-ח). ומבאר, דזאת ענו לו, אכן, זה עצמו שגרשונו אותך לכן עלית לגדולה ונגרם שנצטרך לבוא להתחנן אלך שתיטיב לנו, ובזה נמי רמזו לו שלא יקום ויטור להם רעה, כי כל גדולתו באה לו בזכות רדיפותיהם, נמצא ש'טובה' הם גרמו לו ולא רעה.

האף אומנם שהכל מודים שבעיצומה של מחלוקת קשה עד מאד לפרוש ממנה. מ"מ יש לו לאדם להתאמץ ולברוח משם ע"י שיתבונן היטב בתוצאות המחלוקת, כמה שנאמר (עמוס ה יג) 'המשכיל בעת ההיא ידום'. כי לאחר מעשה יראה שכל יגיעתו לטובתו הייתה, שהרי חייו של בעל המחלוקת אינם חיים, ובכל פינות שהוא פונה הנו מסובב בריב ומדנים". וה'פיקח' יראה את הנולד, ובעודו עומד על 'פתחה של מחלוקת' מבחין ימנע בכל כוחו שלא להיכנס ב'בוץ' נורא זה ששמו 'מחלוקת' כי זמן בנייתו לבוץ ידוע ואחריתה מי ישורנה.

וזכר כתב השל"ה הקדוש זי"ע בשער האותיות (אות ב' בריות, יד) ואיסור מחלוקת הוא במשהו - כי מניצוץ אחד של אש תתגדל המדורה², ותאכל האש

שבקש רחמים על עצמו שלא יזכר שמו על מחלוקתם, שנאמר (בראשית מט ו) בקהלם אל תחד כבודי. ולכאורה תמיהה מילתא, מדוע הוצרכו בכלל לייחסו במעשה המחלוקת, היה לו לומר 'ויקח קרח' ותו לא מידי, לשם מה הוזכר בן יצהר בן קהת וכו', אלא מבואר, עפ"י דברי הגמרא (בבא מציעא פה.) 'כל שהוא ת"ח ובנו ת"ח ובן בנו... תורה מחזרת על אכסניא שלה', וזהו רק לענין 'תורה' אבל לענין יראת ה' אין כאן 'מחזרת על אכסניא שלה' כי הבחירה נתונה בידי כל איש ואיש (אף שאם בא לישור 'זכות אבותם מסייעתם' אבל הבחירה נתונה בידיו...) ולכן ייחסו אחר אבותיו באמרו אף אם תהיה בנו של 'קדושי עליון' ושרפי מעלה - בן יצהר בן קהת בן לוי לא יועיל הדבר מאומה לענין יראת ה', אם ירצה לפרוש מדרכיהם הרשות נתונה בידו ל"ע, וא"א לבריה שבעולם לקנותה אלא ביגיעת עצמו...

יב. יש שביארו ביסוד זה, דעל כן אחר מעשה דקרח ציוה ה' לקחת כל שבט איש מטהו - 'והנה פרח מטה אהרן ויצץ ציץ ויגמול שקדים... למשמרת לאות לבני מרי' (יז כג-כה), ולרמז בא, כי המחלוקת דומה לשקדים שיש בהם כמה מינים - מרים ומתוקים, וטבע המתוקים שתחילתן מר וסופן מתוק, ואילו ה'מרים' תחילתן מתוק וסופן מר (עירובין כח.; ונפק"מ לענין מעשר, עיי"ש) - והלימוד לדידן, כי כן היא מציאות הדברים במחלוקת, אם תחילתו מתוק - היינו שנוקם ונוטר, מציק ומזיק על ימין ועל שמאל, ומרגיש 'מתיקות' מתאוות הנקמה והניצוח, הרי סופו מר (כי מלבד ענשו בעולם העליון הרי) גם בעולם הזה חייו של בעל המחלוקת קשים ומרים - בכל אשר יפנה מריבים עמו וכו'. אבל אם תחילתו מר - שבראשית ותחילת המחלוקת נמנע מלהיכנס בה, ומתייגע יגיעה רבה שלא להשיב למחרפיו דבר, אזי אף שלעת עתה מר לו וקשה ביותר, מכל מקום סופו מתוק - כי יש תקוה לאחריתו בשכר אין קץ, לא מיבעיא לעולם הבא, אלא אף כאן בעולם הזה - מה טוב חלקו וחבלו של החי בלא מחלוקת ומדון, חיים מאושרים ושלווים. מעניין לעניין באותו עניין, יש שהקשו, כי בשעה שעמדו משה ואהרן לפני פרעה השליך אהרן את מטהו ונהפך לתנין, וכן עשו גם חרטומי מצרים, 'וישליכו איש מטהו ויהיו לתנינים ויבלע מטה אהרן את מטותם' (שמות ז יב), ואמרו חז"ל (שבת יז.) שנעשה נס בתוך נס, שלאחר שנהפך להיות מטה כבראשונה בלע את מטותם, ולפי"ז צריך ביאור, מדוע הוכיח הקב"ה שבחר באהרן על ידי שפרח מטהו ויצץ ציץ, ולא עשה זאת כמו במצרים - שיבלע מטה אהרן את מטות שאר הנשיאים. ומכאן למדנו, כלל גדול והנהגה ישרה לעת מחלוקת, שכאשר מתעורר ויכוח ומדון עם מי הצדק, או מי גדול ממי, אין לו לגדול 'לבלוע' את השני בכדי להוכיח את צדקת דרכו, ולא ישפיל את רעהו עבור כן, מה יעשה, יגדיל את עצמו, בהוספת מעלה על מעלותיו, יוציא פרחים וציצים ושקדים... עד שממילא יראו הכל כי הוא גדול מרעהו.

על הגר"א מסופר, שבימי ילדותו שיחק עם חבריו בקורה הניצבת על מוט של מתכת, ושני נערים יושבים משני צידי הקרש, כשאחד יורד עולה חברו כנגדו (נדודה). אך כעבור כמה זמן קצר עזב את המקום והפסיק מלשחק, בהסבירו - היאך אוכל לשחק כאשר יסוד המשחק הוא להתרומם מעלה מירידת חברי...

מעין זה העידו על הגה"ק רבי ישראל סאלאנטער זצוק"ל שפעם ראה בדרך הילוכו ברחוב שני ילדים המתווכחים ביניהם מי מהם גבוה יותר, ותוך כדי וויכוחם דחף אחד מהם את משנהו מהמדרגות (שעמדו הילדים עליהם) והכריז בניצחון, כעת אני הוא הגבוה ואתה הנמוך, התבטא עליו הגרי"ס בביטוי חריף ביותר, והוסיף לומר כי הנהגה זו מוכיחה על מידות מגונות ביותר, שהרי ילד זה מגדיל את עצמו על ידי שהפיל אחד מישראל.

יג. וכמשל שאמרו, כאשר בוערת האש בחתיכת עץ קטנה - גפרור, עדיין אפשר לכבותה בנפיחה אחת בפה, ותכבה מיד ובנקל, אבל אחר שכבר תבער ממנה אש גדולה תקשה מאד המלאכה לכבותה.

באר הפרשה - פרשת קרח

דברי השל"ה הק' זי"ע (לך אות ג) וז"ל. ושמעתי צחות (כן כתב בתו"מ להאלישיך כאן) בתיבת 'מריבה' שאמר בלשון נקבה, ולא אמר 'אל נא תהי ריב' (בלשון זכר), אלא, כי כבר הותחל ריב בין הרועים, לכן אמר אברהם למען השם יפסיקו דברי ריב ולא יוליד כדרך המחלוקת שתמיד עושה פרי ומתרבה, על זה אמר 'אל נא תהי מריבה' לשון נקבה, כאשר המולדת פרי מפרי, ודי בזה שהתחיל הריב, יהיה בזכר שאינו מוליד... עכ"ל טו.

וממשיך השל"ה, על כן מי שמצפה לזכות ולראות פני שכינה, ירוץ ויברח מזהמת הנחש, וירחיק ממחלוקת אפילו ממועוט קמא. ומה לי להאריך בנגות המחלוקת, כי כל הספרים מלאים מזה. נקטם האי כללא בידך, כי עוון המחלוקת יותר קשה מעוון עבודת כוכבים כמו שמצינו באחאב ושאל. ומוסיף שם (באות טז) ובדאי הגרוע שבישראל היה מוסר נפשו למיתה בכדי שלא לעבוד עבודת כוכבים, ואיך לא ימסור נפשו לעצור את עצמו מלעשות מחלוקת שהיא קשה מעבודת כוכבים, עכ"ל (בשינוי קצת).

עד אברון. וכמו שאמרו חז"ל בסנהדרין (ז:). האי תיגרא דמיא לצנורא דבידקא דמיא, וברש"י, לצנורא דבידקא - כשהנהר גדל פעמים שהוא יוצא לשדות הסמוכים לו - כעין ניגרים וצינורות קטנים, ואם אינו סותמו מיד, הולך ומרחיב ושוב אינו יכול לסותמו, וכמו שנאמר (משלי יז יד) 'פוטח מים ראשית מדון ולפני התגלע הריב נמוש', כלומר ראשית מדון ומריבה דומה לפתיחת צנור המים - שאם לא יעצור אותו מבעוד מועד, לא יוכל לסתמו יותר. וכן היא מציאות הדברים במחלוקת הנמשכת לפעמים ימים ושנים רבות - כשכבר כמעט נשכחה סיבת המחלוקת, ועדיין האש בוערת. ואילו היו זוכרים את תחילת שורש המחלוקת כבר היו משלימים יחדיו זה עידן ועידנים, ורק מחמת שהוסיפו 'קש ותבן' ממשיכה האש לבעור ולכלות כל חלקה טובה, והמשיכיל בעת ההיא ידום, שלא תתרבה האש יותר ויותר^{טו}, וכמו שכתב ה'פלא יועץ' (ערך כעס) השתיקה בעת כעס - כמים לאש - שמכבהו.

הנה כתיב בפרשת 'לך לך' (בראשית יג ח) 'ויאמר אברם אל לוט אל נא תהי מריבה ביני ובינך', מה נמלצו

יד. ומוסיף השל"ה, וז"ל. ושמעתי משארי הגאון המופלג כבוד מוהר"ר פינחס סג"ל ז"ל, כי דבר זה מרומז באותיות של תיבת מחלוקת. כיצד, האות מ - סתומה וסגורה מכל צדדיה לבד פתח קטן מלמטה, וכך הוא תחילת המחלוקת, מתחלת מאיזה דבר שטות קטן - באופן קטן. אחר כך מתרחב הפתח לכל רוחב האות כמו פתחה של ח למטה, ומשם תתלהב אש המחלוקת עד למעלה זהו אות ל, שגגו כמגדל הפורח למעלה למעלה, משם תמשיך האש הבווערת לירד למטה עד התהום, כרגלה של האות ק. ולאחר שכבר היא ברום הרקיע ובעומק האדמה, תגיע להיות כהאות ת אשר עומדת היטב על שני רגליים, כך תמשך המחלוקת למשך זמן גדול, ואות ו המפסיק, זה משענת המטה אשר בידו להחזיק המחלוקת - היינו כי כל המחלוקת נבנית על איזה דמיון שפלוני עשה וכו'. אבל זה המטה נתהפך לנחש, עכ"ל.

והוכיחו ממה שאמרו חז"ל (עיי' מס' ד"א פרק שלום הי"ח) על אהרן הכהן שהיה אוהב שלום ורודף שלום והשכין שלום בין איש לחברו ובין איש לאשתו, ולכאורה יפלא, וכי היה איזה סיבה וטעם לריב איש עם רעהו במדבר, והרי לא התעסקו כלל לפרנסה כי ירד להם לחם מן השמים, ושתו מים מן הבאר, כמו כן הבגדים לא בלו, ועל מה נסובו מחלוקות שהוצרך אהרן הכהן לפשר ביניהם. אלא, כך הוא דרכו של היצר לזרוע מחלוקות ללא שום סיבה, יתחיל בוויכוח קטן באיזו אמתלא, ויהפוך אותו להר גדול ולסלע המחלוקת...

טו. נוראות כתב הרה"ק ה'חוזזה' מלובלין זי"ע טוב להיות בשלום עם חבירו הגם שהוא בשקר, מלהיות במחלוקת עם חבירו הגם שהוא באמת (אור הנפלאות כח, הובא באבני זכרון ערך מחלוקת).

ואילו הרה"ק רבי פנחס מקאריץ זי"ע אמר בזה"ל, מוטב להניח כמה מצוות בכדי שלא יהיה שום פירוד הלב על שום בר ישראל (אמרי פנחס עשי"ת אות תקיג).

טז. עפ"י דבריו מבארים את מאמר חז"ל (קה"ר ז כג, וכע"ז נדרים מא). 'דעת קנית מה חסרת', כי בהוספת אותיות 'מה' על 'ריב' נעשה 'מריבה', ומי שקנה דעת ומבין את גודל ההפסד היוצא מתוך כל מחלוקת, מיד בתחילת ה'ריב', הרי הוא מחסר את האותיות מה, ומונע מה'ריב' להיפך ל'מריבה', ולכן אמרו (חולין פט). 'כל הבולם פיו בשעת מריבה כתולה ארץ על בלימה', אפילו שכבר הוה 'שעת ריב' - וכבר החלה המחלוקת לחולל שמות, הרי הוא עוצרה מיד בכל כוחו, ומקיים את העולם שישאר על מקומו, וזהו 'על בלי-מה'.

דבר בכל המחלוקת הזו, והחריש כמודה שאכן צדקו מענותיו של קרח, וראוי קרח לשמש ככה"ג יותר ממנו, ומה שהוא עומד ומשמש ככהן גדול אינו אלא כי הוא שומע לקולו של משה ומקיים גזירת מלך. ועל פי זה יתפרש אומרו הוי מתלמידיו של אהרן, שר"ל רדוף אחר השלום וזתר"י על שלך, כי אין אדם המוותר משלו ומפסיד"ט.

ובך ביאר בספה"ק 'זרע שמשון' מה שאמר משה רבינו לקרח ועדתו 'בוקר ויודע ה' את אשר לו', וכבר עמדו חז"ל לבאר מה רצה לרמוז לו במה שאמר בוקר ויודע ה', ומבאר שהנה קרח טען שהיות והוא

גם לעומד מן הצד ייאמר, אנא, אנא, המנע מלהביע דעה ולהתערב במחלוקת", כי מעולם לא יצא אדם נקי מעסקיו בבזיון, ולא ימלט מטינוף ידיו רגליו וכל גופו. על כן, יפקח עיניו בתחילת הדרך, לבלום בזמן את כל המערכה אשר בוא תבוא עליו אם יכנס רק ב'טעות' למערכה זאת.

וכבר איתא במשנה (אבות א יב) הוי מתלמידיו של אהרן - אוהב שלום ורודף שלום, ומצינו לרמב"ן בפרשתו שמבאר בפסוק (טו ה) 'וישמע משה ויפול על פניו'. וצ"ב, מדוע נכתב בלשון יחיד - ויפול על פניו - ולא ויפלו משה ואהרן, כי אהרן בקדושתו לא ענה

יז. משל נפלא אומרים משם הרה"ק ה'אמרי נועם' מדזיקוב זי"ע, אירע פעם שהאריה מלך החיות לא אכל זמן רב, וריח רע נדף מפיו. ויקרא האריה את החמור ושאלו, מה ריח יש בפני, ענהו החמור, יסלח נא אדוני המלך, אבל מפי מע"כ נודף ריח רע למרחקים, ויקצוף האריה מאד וגער בו, וכי כך מדברים אל מול הוד כבוד המלך... ומיהר לטורפו חי. לאחמ"כ קרא האריה לזאב ושאלו מה ריח יש בפני. הזאב שראה מה עלה בגורלו של החמור פתח וענה, ריח וורדים ושושנים נודפים מפי המלך... קצף האריה וצעק עליו וכי משקר אתה בפני, מיהר וטרפו. עבר שם השועל החכם שבחיות והנה האריה לנגדו, וישאלהו האריה אודות הריח שבפניו, מה יעשה השועל ה'פיקח', כי משני צדדים מסוכן הוא לפני המלך, ויען השועל, צר לי מאד שלא אוכל לענות למלך, אבל מה אעשה, כי תקפתני הצינה וממילא אין בידי כעת 'חוש הריח' לדעת מהם הריחות הסובבים אותי...

כיו"ב, יתנהג האדם בעת מחלוקת שלא יביע כל דעה לצדד כאחד מהצדדים ח"ו, ויעשה עצמו כשועל הלזה שעשה עצמו כמי שאין בידו להריח, וכך יאמר האדם איני יודע מאומה, איני 'מבין' בזה ולא אנקוט כצד או זה, אז ירוויח כאותו השועל שניצול ממות בטוח לחיים טובים ולשלום.

ויודע מה שענה ה'שבט הלוי' צוק"ל כששאלוהו במה הארכת ימים, שתשובתו היתה במשל זה, וסיים באומרו, זה שבעים שנה שהנני רב ומורה הוראה בבני ברק, וכל ימי בחרתי לשתוק ולא להתערב במחלוקת, ומי שאפו סתום ואינו מריח זוכה לאריכות ימים, ושומר פיו ולשונו שומר מצרות נפשו.

יח. אדרבה ישיב טובה תחת רעה, שמעתי מהרה"צ רבי צבי אלימלך קארנרייך זצ"ל שהיה 'עד ראיה', בעת שישב כ"ק אדמו"ר מהר"ש מבאבוב זי"ע 'שבעה' על אחותו ע"ה והגיעו לנחמו כ"ק אדמו"ר מליובאוויטש זי"ע ועוד אחד מגדולי הפוסקים עוד מקודם זמן המלחמה, ואותו רב נפלטה מפיו אמירה כלשהי שהיה בה פגיעה נוראה בכבודו של הרבי מליובאוויטש, לאחר תקופת זמן מה שלח הרבי לבקש ממנו שיבוא לשמש שיכהן כמג"ש בישיבתו, ואף שלא קיבל את המשרה הרמה (מסיבותיו עמו) בכל זאת החל הרבי לשלוח לו 'משכורת' עד סוף ימיו... וכל זאת בכדי שלא יעלה על ליבו שהרבי מקפיד עליו על שזלזל בכבודו.

וכבר איתא מקדמונים, שכל בנינו של 'כלל ישראל' נבנה בזכות הוותרנות, שהרי ה'אמהות' שרה ורחל עקרות היו, ולא נושעו בזש"ק, רק בזכות שהכניסו 'צרתם' לביתם נבנו גם הם עצמם.

יט. עסקן גדול מבאי ביתו של הגאון רבי שלמה זלמן אויערבאך זצ"ל. שאל אותו פעם אודות מה שפגעו כמה 'עסקנים' בכבודו של הגרשז"א והלה רצה למחות ולעורר מדנים על זה, אמר לו הגרשז"א דע לך - מעולם

לא היה יהודי שהפסיד מהוותרנות בעת המחלוקת, על כן אבקשך שתשתוק ואל תעורר מחלוקת בשום אופן.

סיפר הגאון ר' אליעזר טורק שליט"א רב ומו"צ בקרית ספר בארה"ק מעשה שאירע בעירו, באחד הבניינים שדרים בו כמה שכנים יחדיו החליטו השכנים להרחיב את ביתם, אחר שהחלו לבנות נתגלע הריב בין השכנים על מי מוטל לשלם את הכותל שבין השכנים - בסך חמשה אלף שקלים (נפשם של הרבנים ויושבי על מדין כבר שבעה לשמוע כגון דא), נוסף על חלקו של כל אחד בסך מאה וחמישים אלפי שקלים, ותבער אש במחנה - מהארץ ועד לב השמים, ולא ראו כל דרך ומוצא במחלוקת זו, עד... שאחד מהנוגעים בדבר החליט לוותר - למען תשקוט הסערה וישוב השלום

להריא שדייקא המקטין עצמו, מי שמוותר על הגדולה, הוא שזוכה בה².

שכרו על פי פעלו - עונש ושכר התלויים בענין המחלוקת במה קשה עונשה של מחלוקת, ומפורשים הדברים בגמרא (סנהדרין ז.) על הכתוב (משלי י"ד) 'פוטרו מים ראשית מדון', פוטרו מלשון 'פטר רחס', כלומר המתחיל במחלוקת מביא בזה על עצמו מאה דינים שיבואו עליו גלל המחלוקת (מדון - נוסריקון מאה דיני, או כי מדון בגימטריא מאה. רש"י).

כתב הרמב"ם באיגרתו לבנו, 'אל תשקצו את נפשותיכם במחלוקת המבלה הגוף, הנפש והממוני³'. ראיתי

גדול מאליצפן בן עזיאל אם כן הגדולה שייכת אליו, וכנגד טענה זו אמר לו משה 'בוקר ויודע ה' את אשר לו, הבט עיניך השמימה בהיות הבוקר לעת צאת השמש, וכי תמצא כוכבים באותו הזמן, בוודאי שלא תמצאם, ומדוע, כי זמן שליטת הכוכבים הוא בלילה ולא ביום, וטעם הדבר כדאיתא במדרש (בר"ר ו' ד) 'אמר הקב"ה, הואיל והלבנה הזו מיעטה עצמה להיות שולמת בלילה, גזור אני עליה בשעה שהיא יוצאת שיהו הכוכבים יוצאין עמה, בשעה שהיא נכנסת יהו הכוכבים נכנסים עמה [וכן, 'שם אחיו יקטן' (בראשית י' כח), אמר רבי אחא, למה נקרא שמו יקטן שהיה מקטין את עסקיו, מה זכה, זכה להעמיד י"ג משפחות גדולות], והרי לך

לשכון בין בני ישראל, ויפן אל הקבלן' ונתן לו צ'יק על סך עשרים אלף שקלים - והסביר לו כי כלל בצ'יק הלז מלבד חלקו שנשאר חייב לו (סך 15,000) גם את החלק שעליו נסוב הוויכוח.

והנה, עבר זמן רב ועדיין לא נפרע הצ'יק, פנה האברך - נתן הצ'יק אל הקבלן, ושאלו האם מע"כ אינו נצרך למעות, אמר לו הקבלן - איני יודע מה אתה סח כי זה עידן ועידינים פדיתי את הצ'יק כי שלמתי בו לערבי פלוני, ומאז לא ידעתי איה הצ'יק ומה ייעשה בו.

מכיוון שכן גברה בשניהם הפליאה אודות תעלומת הצ'יק - מי הוא זה ואיזה הוא שקיבל צ'יק ולא אבה להשתמש בו... עד שהודה להם הערבי בעצמו, כי ברצונו להרוויח עוד ממון עמד והוסיף מספר 'אפס' (זירא) למספר של עשרים אלף שקלים ועשהו מאתיים אלף שקלים, אך מכיוון שמוצאו מ'עם הדומה לחמור' ושכלו דומה לשל חמור לא הרגיש כי את השורה אשר בסמוך למספרים שבה נכתב הסכום ב'מילים' אי אפשר לו לזייף, ממילא בבואו להוציא 'מזומנים' אצל פקידי הבנק, גערו בו הפקידים ולא נתנו לו אפילו פרוטה אחת על שטר מזויף מתוכו... ללמדנו, כי המוותר לרעהו ירוויח בכפלי כפליים - כי אף את חלקו שהיה לו לשלם, לא לקחו ממנו.

כ. מעשה נורא מובא בגמ' (הוריות יד.) (הגם שאין לנו חקר והשגה במעלת האמוראים, אך מ"מ מצווה עלינו ללמוד ארחות חיים), רב יוסף נתכנה בשם סיני - על שם שהיה בקיא ביותר ומסודרת אצלו התורה כנתינתה מסיני, רבה עוקר הרים - על שם שהיה חריף ומפולפל ביותר. בהגיע זמן שהוצרכו למנות נשיא, שלחו לארץ ישראל לשאול מי עדיף סיני או עוקר הרים, והשיבו, 'סיני עדיף', שהבקי יותר הוא הקודם במעלתו כי הכל צריכים 'למרי חטיא' (לבעל החיטים, כלומר למי שהתורה ברשותו), ואפילו הכי לא קיבל רב יוסף על עצמו את הנשיאות, והמליכו את רבה, ואחר כ"ב שנים נלב"ע והדר מלך רב יוסף, וכל השנים שמלך רבה, לא חלף אפילו אומנא (מקו"ד) בביתו של רב יוסף, ופירש רש"י, 'שלא רצה לנהוג שררה בעצמו כל אותן השנים שמלך רבה אפילו בהאי שררותא שלא רצה להביא שום אומן בתוך ביתו', אכן בתוס' הרא"ש שם כתב וז"ל, 'והרמ"ה ז"ל פירש כך, הואיל שהשפיל רב יוסף את עצמו ולא רצה לנהוג שררה בפני רבה, הגינה זכות ענוותנותו עליו ועל אנשי ביתו שלא חלה אחד מהן כל השנים שמלך רבה, ואפילו אומן להקזת דם לא קרא לביתו, והדין פירוש מסתבר לו, עכ"ל. ודבר שפתיים אך למותר...

כא. וז"ל השל"ה (דרך חיים תוכחת מוסר אות כו), ממחלוקת של קרח יש לקחת מוסר עד היכן גודל עונש של מחלוקת, ראה מה עלתה לקרח עונש הנמרץ, ולא הועילה לו שלשלת יוחסין שיצאה ממנו (תנחומא קרח ה), וגם הוא בעצמו היה שר וגדול בישראל לולי חטא המחלוקת, והיה מנושאי הארון (במדב"ר יח ג). גם, דתן ואבירם וטפם כולם נאבדו, ואף על פי שאין בית דין של מעלה דן עד שיהיה בן עשרים (שבת פט:), כאן נאבדו אף הטף, כי קשה המחלוקת, וכך אמרו רז"ל (תנחומא, קרח ג).

ומזה ילמוד אדם מוסר לאחוז בשלום. וכל בר שכל ילמוד, ויהיה מתלמידיו של אהרן אוהב שלום (אבות א יב), כי הנך רואה שאהרן לא דיבר בזה המחלוקת, אף שקרח רצה לעקור את כבודו, לא דיבר מאומה. וכל מה שאדם יוכל לבקש סיבות לתווך השלום ולכבות אש המחלוקת יעשה. צא ולמד ממשה רבינו ע"ה שהיה גדול הנביאים והיה

מיד אחר פתיחתה, כאדם הפותח פיו לבלוע וסוגר אותו מיד אחרי בלעו, זה הדבר נתחדש ביום ההוא כאלו הוא נברא מאין. וללמדך עד כמה גרועה המחלוקת שהוצרכו כך לשנות עליהם סדרי בראשית²⁷.

לעומת זאת, השומע חרפתו ושותק, ונמנע מלפתוח במערכה, עליו אמרו בגמרא (שם) 'טוביה (אשרי מי) דשמע ואדיש, חלפיה בישתיה מאה'. וברש"י, אשריו ששומע חרפתו ושותק ומרגיל בכך, כי בשתיקתו חסך מעצמו מאה רעות שהיו באות עליו על ידי התגר, עכ"ל.

ובאמת, אין כל מלאך זכריה יכולים לשער את גודל התענוג והנחת רוח ששותק זה גורם בשמים ממעל לאביו אוהבו שבשמים²⁸. וכבר ידוע מה שהביא

בנים השחירו, משפחות ניספו, עיירות נתערערו, קיבוצים נפרדו, חסידים נפסדו²⁹, אנשי אמנה אבדו ונכבדים נקלו ונתבזו בסיבת המחלוקת. נביאים ניבאו וחכמים חכמו ויוסיפו לספר רעת המחלוקת ולא הגיעו לתכליתה. לכן, שנאו אותה ונסו מפניה והתרחקו מכל אוהביה וגואליה ורעיה, פן תספו בכל חטאתם³⁰.

ואף בפרשתן מצינו חומר העונש, כביאור הרמב"ן (טו) (ל) ש'בקיעת האדמה' אינה בריאה מחודשת, וכבר היה לעולמים שפתחה האדמה את פיה, ומה שהיה כאן 'בריאה חדשה' היינו 'ותבלע אותם', כי במקום אחר כאשר תבקע האדמה - כמו שנעשה פעמים רבים ברעש הנקרא זלזלה, תשאר פתוחה, וימלא החור שבאדמה מים ויעשה כאנמים. אבל שתשוב לסגור פיה

מלך, והלך בעצמו ובכבודו לדתן ולאבירם לאחר שמרדו בו כששלח אחריהם ואמרו (טז יד) 'לא נעלה', הלך הוא אליהם עם זקני ישראל, והכל בשביל השלום, עכ"ל.

כב. דבר מבהיל על הרעיון למדנו ממה שאמר משה רבינו 'בזאת תדעון כי ה' שלחני לעשות את כל המעשים האלה כי לא מלבי, אם כמות כל האדם ימותון אלה ופקודת כל האדם יפקד עליהם לא ה' שלחני, ואם בריאה יברא ה' ופצתה האדמה את פיה ובלעה אותם ואת כל אשר להם וירדו חיים שאולה וידעתם כי נאצו האנשים האלה את ה'" (טז כח-ל), והיינו, שאם באותו היום היו מתים קרח ועדתו וכל אשר להם בנת אחת בפתע פתאום עדיין אין ראייה שה' שלח את משה, ותימה רבתי היא, וכי אין נראה בעליל שהיה בהם יד ה' להמית את כולם, ומדוע אין זה הוכחה על צדקתו של משה. אלא שכבר אמרו חז"ל (ויק"ר כז ה) לפרש במה שנאמר (קהלת ג טו) 'והאלוקים יבקש את הנרדף - אפילו צדיק רודף רשע אלוקים יבקש את הנרדף', ממילא אף אם ח"ו קרח הוא הצדיק ומשה ה... מכל מקום בדין הוא שיענש קרח כי הוא 'הרודף', ואלוקים יבקש את הנרדף אפילו אם הוא רשע, וממילא אי אפשר להוכיח מעונשו של קרח מי הוא הצדיק ומיהו הרשע. ורק על ידי שנשתנו סדרי בראשית, וייענשו בעונש שלא היה כדוגמתו עד עצם היום הזה, או אז נוכל להיווכח ולדעת כי משה אמת ותורתו אמת וה' שלחו לעשות את כל המעשים האלה.

כג. הנה, עונשם של קרח ועדתו היה ב'בריאה חדשה' - שפצתה האדמה את פיה ונבלעו בה 'חיים שאולה' (טז לג) - עונש שלפניו לא היה כמוהו ולאחריו לא יהיה כן, והרי אין הקב"ה עושה ניסים שלא לצורך ומדוע שידד הקב"ה מערכות בריאת שמים וארץ ולא המיתם בשאר מיתות בדרך העולם. אלא ביאורו, שלא רצה הקב"ה להמיתם בכל מיתה אחרת, כי 'גזירה על המת שישתכח מן הלב' (ברכות נח:), וכאן רצה הקב"ה שאלו לא ישתכחו לעולם מלבם של בני ישראל, כדי שיזכרו היטב בגנות וחומר מחלוקת, על כן הורידם חיים לתוככי עמקי האדמה, שאז לא ישתכחו מן הלב כשאר מתים, אלא לנצח נצחים יכירו וידעו כל באי עולם מה עלה בגורל בעלי מחלוקת. בצחות ביאר הרה"ק האמרי אמת זי"ע, שאם קורח היה מת, היו קופצים לו יורשים מן הדין. והיו הללו יורשים ממנו את מידת המחלוקת המגונה. על כן נשאר קורח בחיי חיותו וירד חיים שאולה, שלא להותיר אחריו יורשים למידתו הגרועה, ובזה יתבער נגע המחלוקת מעם בני ישראל.

כד. מה יעשה האדם וינצל מהמחלוקת - ירבה בתפילה על כך, וכך כתב הרה"ק הבני יששכר זי"ע (אגרא דכלה, פר' פינחס), וז"ל. שמעתי מאת כבוד אדמו"ר הרב הק' מהרמ"מ מרימנוב זצוק"ל רמוז הפסוק 'ובני קרח לא מתו' (כו יא), הגם כי קרח בעל המחלוקת מת, עכ"ז בני קרח - תלמידיו בעלי המחלוקת לא מתו... ונ"ל דנפקא מינה למיבעי רחמי (להרבות בבקשת רחמים). וכן כתב ב'בן איש חי' פר' קרח ועוד ספרים. וכוונת הדברים בתרתי, הן שיתפלל שלא יפגעו בו בעלי מחלוקת, והן שיתפלל שלא יגרר אחר היצר ויתערב במחלוקת...

כה. לאידך גיסא, אין ערוך לכאב שנגרם כביכול למעלה כאשר ה'אב' רואה את בניו אוהביו שרויים במחלוקת בין זה לזה, וכבר אמרו לפרש בלשון הכתוב בפרשתן גבי עונשם של עדת קרח 'ותפתח הארץ את פיה' (טז לב), ויש

באר הפרשה - פרשת קרח

רשב"י גדול השלום שכל הברכות כלולות בו... ה' יברך את עמו בשלום.

וזכר אמרו דמחלוקת אחת דוחה מאה פרנסות (של"ה מס' יומא דרך חיים אות מ"ד), ע"כ כל ערום יעשה ברעת, 'להשקיע' בהבאת שלום בינו לרעהו, כי 'השקעה' זאת וזרואי תישא רווחים גדולים, ותתגרל פרנסתו בהרחבה גדולה 'מאה פעמים' ככה". ובוז מבאר ה'חתם סופר' (ויגש ד"ה והנה אמרו) את הכתוב (תהלים קמו יד) 'השם גבולך שלום חלב חיים ישביעך', דהנה לכל 'חכם' יש איזה 'גבול ומעצור' לחכמתו, יש מי שבבואו לידי נסיון בענייני 'כבוד' כל חכמתו מסתלקת עד

ה'חפץ חיים' בהרבה מקומות את לשונו של הגר"א זי"ע בשם המדרש 'וכל רגע ורגע שאדם חוסם פיו זוכה לאור הגנוז שאין מלאך זכריה יכולים לשער' (ואף שדבריו אמורים לגבי 'שמירת הלשון', אך גם בזה יש ענין 'שמירת הלשון', לא פחות)".

כלי מחזיק ברכה - הברכה והפרנסה תלויים במידת ה'שלום' אמרו חז"ל (עוקצין ג ב) 'אמר רבי שמעון בן חלפתא לא מצא הקב"ה כלי מחזיק ברכה לישראל אלא השלום שנאמר (תהלים כט) ה' עוז לעמו יתן ה' יברך את עמו בשלום'. ובמדרש (ויק"ר פר' צו ט) אמר

לדקדק מדוע לא נאמר 'ויפתח ה' את פי הארץ' על דרך שנאמר לגבי בלעם 'ויפתח ה' את פי האתון' (כב כח). ויש שביארו על פי מה שמובא משל קדמונים, 'שאל' הזהב את הברזל מדוע הנך מרעיש בקולי קולות בשעה שמקישים עליך והקול נשמע למרחוק, ואילו כשמרדדים אותי אזי לא נשמע קולי כלל, 'השיב' לו הברזל, מה אדמה לך ומה אשווה לך, הנה מי שדופק ומקיש עלי הוא 'אחי' - פטיש העשוי מברזל, לעומת זאת אותך אין מרדדים ב'אחיך' הזהב אלא במין אחר, וכשאח מכה באחיו הרי גדול הכאב עשרת מונים מהכאה על ידי נכרי וזר, על כן הנני גונח ונאנח בקול מר על שאחי עצמי ובשרי מכה אותי אחת אפיים... ומעתה תבין, כי בשעה שהלך בלעם לקלל את ישראל לא היתה זו 'הכאה' אלא על ידי גוי, וממילא לא היה גדול כ"כ הכאב בצערן של ישראל, ולא היה בכח האתון לפתוח את פיה זולתי סיוע אלוקי ממעל, על כן נאמר ויפתח ה' את פי האתון, אמנם בשעה שנחלקו קרח ועדתו על משה רבינו הרי היתה זו מחלוקת בין אחים, ועלה הכאב השמימה עד שכביכול פתחה הארץ מעצמה את פיה לבלעם חיים. כו. ומדייק ה'חפץ חיים' (בהקדמה לספרו 'שמירת הלשון', וכן מרגלא בפומיה דהגה"ק ה'סטייפלער' זי"ע) שלא אמרו שרק מי שדוחה דבריו למשך חודש או שבוע ימים יזכה לכך, אלא אפילו אם מתאפק מלדבר לרגע כמימרא בלבד נמי יזכה לשכר זה.

בענין זה, הנה כתיב ברש"י (בראשית לב ד) על הפסוק 'ארצה שעיר' - 'לארץ שעיר, כל תיבה שצריכה למ"ד בתחילתה הטיל לה הכתוב ה"א בסופה', הקשה הרה"ק הרמ"מ מווארק' זי"ע (שהיה מכוונה 'הצדיק השותק'), וכי מה רווח יש בדבר, מדוע עדיף להטיל אות בסוף התיבה יותר מבתחילתה, ומאי אולמיה דה"ה יותר מלמ"ד, הוא מותיב לה והוא מפרק לה, דאכן, דחיית הדיבור אפילו רק 'אות אחת' ואפילו רק לשעה מועטת גם זה לרווח גדול ייחשב, נמצינו למידיים שאף כשמוכרח האדם לדבר איזה דיבור, לומר הערה לחבירו וכיו"ב ידחה עד כמה שאפשר לו, ויטב לו בזה ובבא (מובא ב'עשר נפלאות' אות פ"ד).

הוסיף בה הרה"ק רבי וואלף מסטריקוב זי"ע (זר זהב אמרות טהורות ד"ה רש"י וישלח), דבזה שדחה את הדיבור לסוף התיבה ולא ענה לרעהו 'מיד'... הרוויח שנהפכה האות לה"א, שהיא אתא 'קלילא' במקום למ"ד שאינו קלילא, כלומר, שאף שהטיח בחבירו את ה'פסק' וה'ניזיפה', מכל מקום מכיוון שאיחרו מעט, כבר לא היו הדיבורים עם כל הברען (רתיחה) ולא הזיקו הדיבורים לא לשלום בית ולא לחינוך הבנים וכיו"ב.

כז. פעם התאווננו בני הבית של הרה"ק רבי משה בצלאל זי"ע הי"ד (אחיו של הרה"ק האימרי אמת' זי"ע) על מחסור הפרנסה השורר בביתם. ענה רמ"ב ואמר, הדבר הראשון שעלינו להקפיד הוא שלא תתעורר חלילה קפידה ומחלוקת במחננו, כי מחלוקת אחת דוחה מאה פרנסות...

וכך ענה פעם יהודי שהיה עליו להתערב באיזה סכסוך שהיה נוגע לחייו ופרנסתו, ויתמהו האנשים מאד - מנין לו כוחות הנפש לשתוק להבליג ולא לקחת חבל ונחלה ב'מחלוקת' זאת, ויען האיש ויאמר, מרגלא בפומיה דאינשי וואס טוהט מען נישט פאר פרנסה... (מה לא יעשה האדם עבור פרנסתו), והרי רבים מבני האדם יחצו ימים יעברו נהרות וירחיקו נדוד לימים וחדשים להביא טרף לביתם, אף אני אעשה כן, בשתיקתי כעת הזאת, ולא אדחה 'מאה פרנסות' במחלוקת אחת...

את הקטורת, ומבאר הנה"ק ה'ערוגות הבושם' זי"ע (ד"ה ולא יהיה בקרח) שכל אלו ראשי הסנהדראות היו צדיקים, וידע משה שבעלותם על יצועם יעשה כל אחד מהם 'חשבון נפש' כדרך אנשים הכשרים, ואז יבינו גודל וחומר המכשול שנכשלו בו, וישובו בתשובה שלימה לפני הבורא. ובאמת, כך הווה, הם ערכו 'חשבון הנפש' אלא שמחמת כן נתמלאו בושה וחרפה, והחלו לחשוב באיזה פנים נשוב אל ה' - כבר אבדה תקוותינו, והעדיפו למות מאשר לחיות. אבל באמת, השי"ת ידו פשוטה לקבל שבים, ולא היה להם לדאוג בשביל זה, כי אדרבה מה שמרגיש בלבו בושה וכלימה על רוע מעלליו זהו בעצמו עיקר התשובה, וארו"ל (ברכות ז.) 'טובה מרדות אחת בלבו של אדם', והוא גופא הכנה לעבודת הקודש.

וזהו שאמרה תורה (יז א) שיקח 'את מחתות החטאים האלה בנפשותם', שמעו טעות מרה, ורצו למסור נפשם שלא לחיות יותר בזה העולם, מתוך טעותם כי בלתי תקוותם. ועשו אותם ריקועי פחים ציפוי למזבח זכרון לבני ישראל - שיוכרו זאת לדורות עולם^כ, ולא ימנע איש מלהתקרב לעבודתו יתב"ש אף אם הוא מלא בושה וכלימה על חטאיו, כי אדרבה, משם יתקרב לעבודתו יתב"ש^{כט}.

שיעשה דברים כנגד השכל 'למען כבוד שמו' ויתבזה בטיפשותו בעד מעט כבוד, ויש מי שחכמתו עומדת לו רק עד בואו לידי 'קנאה', אז יתנהג כמי שאין בו דעת כלל וכלל. לא כן נחלת עבדי ה', דהם שמו 'גבול' אחר לחכמתם, והוא, כשיבואו לידי נסיון בענין ה'שלוש' יעשו אפילו דברים כנגד חכמתם והכל בכדי שישחרר השלום והשלווה בין בני ישראל. ומה שחרם - חלב חיטים ישיבעך, שהקב"ה ישפיע להם פרנסה ברווח אף אם נגזר עליהם ח"ו חסרון הפרנסה, דהא אמרו חז"ל 'מוזני' לאו בזכותא תליא מילתא כי אם במזלא תליא מילתא, ואמרו בתוס' (שבת קנז. ד"ה אין) ש'זכות גדול משנה המזל', ו'זכות גדולה' היא הבאת שלום בין אדם לחבירו, וזהו ביאור הקרא השם גבולך שלום בשכר זאת שמשים את הגבול לחכמתו כאשר נוגע הדבר לעניין השלום, לכך חלב חיטים ישיבעך יזכה לשבוע בפרנסה מרובה ושפע עד בלי די.

מקום נתבצר - לעולם לא אבדה תקוות בר ישראל מלשוב בתשובה

בפרשתן (טז ה), 'בוקר ויודע ה' את אשר לו ואת הקדוש והקריב אליו'. וצ"ב, מדוע ציווה עליהם להמתין עד ה'בוקר' ולא נתן להם להקריב מיד

וכבר אמרו בגמרא (ב"מ טז.) 'אמר רבא לבני מחוזא אוקירו לנשייכו כי היכי דתתעתרו', פירוש שסגולה לעשירות היא לכבד את אשתו, וצריך ביאור מה ענין זה לזה. ושמעתי לפרש, דהנה בעת שחטאו אדם הראשון וחווה בעץ הדעת נתקללו שניהם, זה בקללת 'בזעת אפך תאכל לחם' (בראשית ג יט), וזו בקללת 'והוא ימשול בך' (שם פסוק טז), ונמצא שניתן רשות לבעל למשול ולרדות באשתו ולהכריח אותה לכבדו ולשמשו כרצונו, ולכן אם מתנהג האיש כפי שורת הדין ועומד על שלו בכל תוקף מבלי לוותר כלום (ועומד שתישאר בקללתה), אף הקב"ה מתנהג עמו במדה זו וקללתו מתקיימת במלואה - 'בזעת אפך תאכל לחם', אבל המתנהג בחסד וברחמים, ומיקל עליה מקללתה ואינו מושל עצמו עליה, יזכה שאף הקב"ה יקל עליו מקללתו שלא יצטרך להזיע כל כך בקללת הפרנסה, ויתעשר בהרחבה ובנקל. אגב אורחא, קושיא נפלאה מקשה ה'עיון יעקב' במס' פסחים, שם (קט:) דיברו בענין סכנת ה'זוגות', מעתה קשה כיצד נושא אדם אשה והרי נעשה כאן 'זוג' וסכנה יש בדבר, ומבאר שם עפ"י דרכו, כי אם זכו 'שכינה שרויה ביניהם' נמצא שאין כאן זוג אלא שלושה, וזהו אומרם (כתובות יז.) רב שמואל ב"ר יצחק היה מרקד אתלת - לרמז על שלושת השותפים בבנין הבית כשהשכינה מצטרפת עמהם.

אמנם יש שיישבו בדרך רמז, עפ"י המבואר שם בגמרא שמי שאינו מקפיד על ענין הזוגות אין הענין נוגע אליו ואינו ניזוק, כיו"ב אם הנהגת הבית תהיה בדרך שאינם מקפידים זה עם זה אף משמים לא יקפידו עליהם כלל וכלל. כח. ונכלל ב'זכרון לבני ישראל' - למען נדע לדורות עולם, כי אכן עלינו להיות מ'מארי דחושבנא', אך חלילה שזה יביאנו לידי עצבות וייאוש רח"ל, פוק חזי מה נעשה מאותו חשבון הנפש, שהביאם לשאול תחתית, אלא צריך ש'חשבון' זה יביאנו לידי עלייה.

מסופר כי ידיד נעוריו של הרה"ק ה'בית אהרן' זי"ע מקארלין נפגש עמו אחר שנים רבות שלא נטראו, ושאלו כיצד התעליתם כל כך במדרגות עבודת השי"ת ואילו אני נשארתי... השיב לו ה'בית אהרן', החילוק ביננו הוא פשוט,

באר הפרשה - פרשת קרח

בעוד שאתה כשהיית עורך 'חשבון הנפש' אזי היית מעמיד לנגד עיניך את ה'ירידות' והנפילות שהיו לך, אני הייתי מתבונן ב'עליות' - באותם הדברים בהם זכיתי היום לעשות רצון קוני ויוצרי, ועל כן היה נקל בעיני להמשיך גם למחר להתעלות, ואילו אתה נשאת לבוסס בבוץ ובעבר... ולא כך דרכה של העבודה.

שמעתי מהרה"ח רבי משה לודמיר זצ"ל מח"ס 'גדיל תורה', פעם הייתי שבור בעצמי, ונכנסתי אל הרה"ק ה'בית ישראל' זי"ע, וכתבתי ב'קוויטל' שעשיתי 'חשבון הנפש' וראיתי שאין בי כלום. הביט בי הרבי בעיניו החודרות והיוקדות ואמר, בכדי שיראה האדם שאין לו 'כלום' אינו צריך ל'חשבון הנפש'... אדרבה, כשעושים חשבון הנפש רואים שאכן יש כן מעלות והצלחות.

דבר נפלא אמרו בהא דאיתא בגמ' (ברכות סא.) 'יצר הרע דומה לזבוב', כי הנה אין כוח בפיו של הזבוב למצוץ מחתיכת בשר שלם, על כן הוא מחפש אחר מקום שאחז בו מעט רימה ורקבון, וכשמוצא אותו אורו עיניו ומתיישב שם להנאתו, והנה הרואה בשר שיש עליו זבוב נדמה לו כי הבשר מקולקל ומעלה צחנה, אכן באמת לא כן הוא, אלא הבשר ברובו כולו שלם וטוב, אלא שיש מעט רימה... ולזה ממש דומה היצר הרע, כשרוצה להפיל אדם ברשתו הרי הוא מחפש ב'שבע עיניים' אחר איזה 'קלקול' קטן שיש בו באדם, ושם הוא מתיישב עליו, והאדם עצמו בראותו את ה'זבוב' מעליו נופלת רוחו בקרבו וחשכו עיניו, אויה לי כי היצר הרע תפס אותי, אכן האמת היא, כי עדיין הוא מלא בטוב, אלא שהיצר הרע מצא 'נקודה קטנה' - מקום להתגדר בו... ובוודאי שעליו לתקן קלקול זה שלא יוסיף הקלקול להתפשט לכל הכיוונים... אך חלילה לו מלחשוב שכולו רקוב ח"ו...

כט. מתאמרא בשם הרה"ק המגיד מטריסק זי"ע, דלכן אומרים 'למנצח לבני קרח מזמור' לפני תקיעת שופר בראש השנה, שכשאנו עומדים בעת התעוררות התשובה קודם התקיעות פעמים שמתוך 'חשבון נפשו' בא האדם לידי יאוש כי אבדה תקוותו ומחליט שלא תועיל לו התשובה, לכן מזכירים לו את 'בני קרח' שכבר נבלעו באדמה וברגע האחרון הרהרו בתשובה, וזכו ש'מקום נתבצר להם בגיהנום' (סנהדרין קי.), ומהם ילמד כל איש ישראל, שאף אם הוא כבר בתוך האדמה עדיין בידו לשוב אל קונו ולהתרצות לפניו.

בספר 'מרגליות הים' (סנהדרין קט: אות ד) הביא שהרה"ק המהרי"ד מבעלזא זי"ע ביאר בשם אביו הרה"ק מהר"י זי"ע מדוע ביקש משה רבינו שירדו חיים שאולה, וכי חלילה רצה לנקום בהם שייתסרו ביסורים (כי החי מרגיש ביסורים), אלא, שמשה רבינו חס על כל נפש מישראל, לבלתי ידח ממנו ידח, וכל עוד שנשמתו באפו בידו לשוב בתשובה שלימה, על כן ביקש שישארו בחיים ויהא בידם לשוב.

ובזה ביאר הרה"ק מטשעכנאו זי"ע (שש"ק ח"א ו בשמו) היאך אמר משה רבינו (טז כט) 'אם כמות כל האדם ימותון אלה (הרי זה סימן ש)לא ה' שלחני', והלא יתכן שיחזרו בתשובה וממילא לא תפתח הארץ פיה, וכי נאמר אז ש'לא ה' שלחני'. אלא ביאורו, דלכן דייק 'אם כמות כל אדם ימותון אלה', שהרי 'בעל תשובה' נעשה כתינוק שנולד, וכאיש אחר הוא, א"כ אם ישובו בתשובה אין זה נחשב ש'אלה' האנשים ניצלו, כי אנשים ובריות חדשים הם.

וכך הוי מעשה אצל הרה"ק ה'דברי חיים' מצאנו זי"ע כפי שסיפר הרה"ק ר' יענקל'ע מפשעווארסק זי"ע, בעיר צאנז התגוררה אלמנה צעירה ולה י"ד ילדים רכים בשנים, ויהי היום, חלתה האשה והגיעה עד שערי מוות רח"ל, וכבר קראו לאנשי הח"ק להיות מוכנים ומזומנים... באותו זמן הריצו שליח להזכירה לפני ה'דברי חיים', ונחרד מאוד [וכמו שהעיד על עצמו, שאינו מתיירא ממלאכים ושרפים אלא מדמעות אלמנה ויתומים], ונכנס בסערה לביהמ"ד, וזעק בקול, רבש"ע, אבינו מלכנו, אין בידינו לסבול את הדבר הזה, והיות ש'צדיק גוזר והקב"ה מקיים' על כן בגזירת עירין קדישין הנני גוזר שתשלח רפואה שלימה לפלונית בת פלונית, אין צריך לומר שדבריו עשו פרי וחזרה לאיתנה. אחר הדברים האלה ניגש אליו בנו חביבו הרה"ק רבי ברוך מגארליץ זי"ע שכידוע היה מסוגל להרהיב בנפשו עוז ולשאול את אביו כדת וכדין, ופרש תמיהתו בפניו, ילמדנו רבינו, אך לפני כמה ימים שמעתי אותך ממרר בבכי כי מתבייש אתה להיכנס לביהמ"ד ונפשך עגומה מרוב חטאים ופשעים רח"ל, כיצד אמרת כעת על עצמך שהינך צדיק - 'צדיק גוזר', ענה לו הדברי חיים בפליאה, וכי מה סתירה יש בדבר, והלא כך הוא דרכו של יהודי, אמש היה בתחתית המדרגה והיום הוא צדיק גוזר...

והנה הגם כי ללא כל ספק שאין לנו 'השגה' מהו 'שפל המצב' של ה'דברי חיים', ומי יתן והינו לכה"פ באותה מדרגה... אך דבריו הקדושים אינם בבחי' 'מגילת סתרים' רק בא ללמד על הכלל כולו יצא שאין שייכות בין היום לעבר כלל, ואף אם אתמול עומד איש בפתחה של גיהנם מ"מ ביכולתו להתעלות בבת אחת עד לרום המדרגות.

בראשית בקומתן נבראו בדעתן נבראו בצביונם נבראו, ופירש"י בדעתן - שהש"ת שאל כל אחד ואחד מהנבראים האם רצונו להיבראות כך וכולם ענו ואמרו הן. ואף כששאל את ה'ארץ' האם רצונה להיבראות כ'ארץ' לא התנגדה לאמר, מדוע השמים ושמי השמים וכל צבאם קרובים ליוצרים ובוראם, ואילו אני אהיה בריאה גשמית עשויה מחומר גם ועב, אלא אמרה, אם כך עלה ברצון הבורא אעשה זאת בלב ונפש חפצה. ונרמו בקריאת שמה ארץ, כי רצתה לעשות רצון קונה' (בר"ר ה ז), וממשיך בלשון קדשו, ומה נקח מוסר שאל יתרעם האדם לאמר מפני מה נשתנית שאי אפשר לי להיות מיושבי ביהמ"ד ולעבוד את הש"ת באופן זה, או שלא ניתן לי שכל חריף ומחודד, ואילמלי נבראתי בן הייתי עובר את הש"ת, דבין דהבורא כל עולמים יתב"ש צפה והביט שראוי לבראו בתכונה וטבע זה, אם בן וודאי יגיע לשלימותו רק בזה האופן, רק שיהיה באמונה. וזהו אומרו 'עיני בנאמני ארץ', כי הבורא אוהב את אלו שנאמנותם תמה כמו הארץ^ל, ונכנעים לעשות רצון קונם וחפץ צורם באותו אופן שיועד להם הן בבחינת 'שמים' הן בבחינת 'ארץ'^ל.

ונחשב לכם - האיש הפשוט ייחשב ב'עבודתו' כעבודת כה"ג לפני ולפנים

עוד למדנו מפרשתא דא, כי הקב"ה שברא עולמו לא חיסר בעולמו כלום וברא בו בריות טובות, ולכל בריה זכריה הועיד את תפקידה ושליחותה בעולם הזה, ועל כל אחד לעבוד את ה' על מקומו ומכוננו, והאדם הפשוט הממלא את שליחותו בעולם חשוב הוא לפני בורא עולם כאדם הגדול בעבודתו הגדולה. וכמו שאמר הרה"ק רבי דוד מלעלוב זי"ע אם היה קרח יודע שאפשר לעבוד את ה' בהיותו תחת ה'פיעטליק' (תנור החימום בבהכ"נ וביהמ"ד, ולאחריו היו יושבים כל החלשים שבנים) ועבודתו תחשב בעבודת הכהן גדול בהיבנסו לפני ולפנים לא היה מתחיל כלל וכלל במחלוקת^ל, ומה שחלק על משה ואהרן היה רק מחמת שדימה בנפשו, שיש הפרש וחילוק בין עבודת הגדולים לעבודת הקטנים^ל.

וכך ביאר הרה"ק ה'ערוגת הבושם' זי"ע (פר' חיי שרה) בהקדם מה שנאמר (תהלים קא ו) 'עיני בנאמני ארץ לשבת עמדי', מדוע אמר 'נאמני ארץ' ולא 'נאמני רוח', אלא, דאיתא (ר"ה יא.) אמר ריב"ל 'כל מעשי

ל. בדרך זה ביאר הרה"ק הרבי ר' בונם זי"ע הטעם שנעשה נס במטהו של אהרן ויוצא ציץ ויגמול שקדים' (יז כג), שלכאורה מה צורך בהוצאת הפרחים, ולא היה די בגידול השקדים, אלא שבא הקב"ה לרמוז בזה, שהנה בכל עץ יש ענפים ופירות, ואין נאכלים אלא הפירות, אך מעולם לא שמענו שיטענו בני העולם לאמר, אם כן שאין צורך בענפים מדוע בראם הקב"ה... אלא שכך הוא דרך הוצאת הפרי, כאשר העץ יונק את המים שבארץ על ידי השורשים שבקרקע, ועובר הלחלוחית דרך הגזע והענפים עד שמגיע אל הפרי, וכולם שווים לטובה. וכך הראה הקב"ה כנגד טענת קרח שרצה להיות כהן גדול בדייקא, שיש לו להקב"ה צורך גם ב'ענפים ובפרחים' ולא רק ב'שקדים'...

לא. בדרך זה ביאר הגאון רבי שניאור קאטלער זצ"ל ראש ישיבת ליקוואד מה שנאמר ב'תהילים' בפרק שירם של 'בני קרח' (מזמור מח) 'דמינו אלוקים חסדך בקרב היכלך' (פסוק י). שדימינו בנפשנו שניתן להשיג גדלות הבורא ית' רק בקרב היכלך - בקדש הקדשים, על כן ביקש קרח כהונה גדולה שיוכל להיכנס לפני ולפנים, אמנם לבסוף חזרו בתשובה והבינו טעותם כי האמת היא כהמשך המזמור (פסוק יא) 'כשמך אלוקים כן תהלתך על קצוי ארץ', שאין צורך להגיע ל'קרב היכלך' דייקא אלא ניתן להשיג תהלתך בכל קצוי ארץ, ואפילו במקומות הרחוקים ביותר... וזהו שאמרו (סנהדרין קי.) 'מקום נתבצר להם בגיהנם וישבו עליו ואמרו שירה', ללמד שאפילו אם נמצא האדם בגיהנם יכול לומר שירה ולעבוד את הש"ת, כי 'אם אסק שמים שם אתה ואציעה שאול הנך' (תהילים קלט ח).

לב. כיוצא בזה ביארו את הכתוב (תהלים לו יא) 'וענווים ירשו ארץ', העניו מסכים לקבל את הנהגת הבורא באיזה מדריגה שהוא מעמידו, כמו שה'ארץ' הסכימה לעשות רצון קונה, אף שהעמידוה במדרגה נחותה. וזהו שאמרו בגמרא (ברכות לה:) במחלוקת רשב"י ורבי ישמעאל, שרשב"י סובר 'אפשר אדם זורע בשעת זריעה... תורה מה תהא עליה', ולעומתו סובר ר"י 'הנהג בהם מנהג דרך ארץ', ומדוע לא כתב מנהג 'העולם', אלא שר"י אומר נהוג כהארץ, ואף אם לא זכית להיות שבתך בבית ה' כל היום לעסוק בתורה, אם אך תשגיח לעשות רצון קונך כפי יכולתך והשגתך אשר חלק לך ה', תהיה נחשב בשמים כהעומד במדרגה גבוהה.

לג. הנה איתא בגמ' (פסחים ג.) 'רב יוסף בריה דר' יהושע בן לוי חלש ואיתנגיד (ופירש"י, גוע ופרחה רוחו), כי הדר אמר ליה אבוה מאי חזית, אמר ליה עולם הפוך ראיתי עליונים למטה ותחתונים למעלה, אמר לו בני עולם ברור

באר הפרשה - פרשת קרח

אכן שמע א-לוקים - הקב"ה שומע תפילת 'כל' פה וביותר בתפילת המנחה

בפרשתן (טו טו), 'אל תפן אל מנחתם', ובראשונים ביארו (עי' רמב"ן) ש'מנחתם' הכוונה 'תפילתם', כלומר, שמושה ביקש מלפני הקב"ה שלא יקבל את תפילתם של קורח ועדתו החפצים לשמש ככהן גדול. והמתבונן ישתומם, הנה בא לו קרח ומערער את אמונת ישראל במשה רבם, גם זורע חורבן רב בעם בני ישראל, מחרחר ריב עם משה ואהרן קרושי ה', ואחר הדברים האלה, עדיין חושש משה רבינו שהקב"ה יקבל את תפילתו ויתן לו את הכהונה הגדולה, בשעה שכתר כהונה ניתן לאהרן הכהן עפ"י דין ובציווי ממעל. אלא, כאן תראה כוחה של תפילה עד היכן הוא ל', שאינה תלויה במצבו של האדם, כי אף אם הרבה לחטוא ולפשוע עדיין יש כוח רב בשמי רום למוצא פיו בעבודה שבלב זו תפילה ל', עד שהוצרך משה רבינו לעמוד

והנה, כאן נאמר (טו לב) 'ותפתח הארץ את פיה', והיינו, שקרח לא הסכים להאי דעתא שכל אחד העובר את ה' במדרגתו נחשב כ'כהן גדול לפני ולפנים', ועמד על דעתו שעליו להיות כהן גדול, על כן פתחה הארץ את פיה לבלעו בקרבה ללמדו שאין גבהות לפני המקום, וכל חד וחד חשוב לפניו. וכן נדרש במה שנאמר (פסוק לד) 'וכל ישראל נסו לקולם כי אמרו פן תבלענו הארץ', פירוש מעצמינו נבין זה הענין ולא תצטרך הארץ לבלענו.

בעי"ז איתא מהרה"ק רבי בונים מפשיסחא זי"ע (הובא בשפתי צדיק בפרשתן, ח) שקרח רצה להתפלל ב'קודש הקדשים' ככה"ג, ונעלם ממנו אשר אותה תפילה יכולים ממש להתפלל בכל מקום שבעולם (אף שבוודאי יש חשיבות מיוחדת ל'מקומות הקדושים' מ"מ כשנודמן לו שאינו יכול לעזוב את ביתו ומקומו, ידע שיש בידו אותו כח להתפלל ולפעול ממקומו).

ראית'. ולכאורה קשה, וכי עלתה על דעתו של רב יוסף שאותם שהם 'עליונים' בעולם הזה מחמת עשרם יהיו גם עליונים למעלה... ולא היה יודע מי הם העליונים האמיתיים... מדוע אמר עולם הפוך ראיתי. ומבאר ה'מבי"ט' (בהקדמה לספרו בית אלוקים) שפשיטא שלא התכוון ר"י לאותם שהם 'עליונים' במעלות גשמיות, אלא הכוונה לעליונים ברוחניות, וראה שיש הפחותים מחבריהם והנה הם עליונים מהם, וכגון, יש לך מי שעוסק בתורה עשר שעות בכל יום ואילו רעהו עוסק בה רק חמש שעות, וכאן בעולם הזה נותנים יקר וגדולה יותר למי שלמד עשר שעות, שהרי הוא לומד פי שניים מרעהו, אך כשבא לעולם האמת נוכח לראות שעליונים למטה ותחתונים למעלה - שם מכבדים ומחשיבים יותר את זה שלמד רק חמש שעות בלבד, ועל כך הזדעק רב יוסף ואמר 'עולם הפוך ראיתי' - שנראה כהיפך משורת הדין. השיב לו אביו 'בני, עולם ברור ראיתי', כי אותו אדם שלמד עשר שעות ולפי כשרונותיו ותכונות נפשו היה יכול ללמוד י"ב שעות ביום נמצא שלא מילא את תפקידו בשלמות, לעומתו, מי שלא היה בכוחו ללמוד יותר מחמש שעות ביום, אם מפני מיעוט שכלו או מפני שנזקק היה להתעסק בפרנסת בני ביתו ובשאר טרדות, הרי מאחר שמילא את תפקידו בדין הוא שיהא במעלה יתר ממי שלמד שעות הרבה יותר ממנו אלא שלא עשה כל אשר היה יכול ומוטל עליו לעשות לפי עניינו. כי אין הקב"ה בא בטרונאי עם בריותיו אלא מחשב עם כל אחד בדיוק כמה היה יכול לעשות וכמה עשה בפועל.

לד. מעשה נפלא בענין התפילה שמעתי לספר על יהודי נכבד וחשוב בשם ר' קלמן שהיה מיוצאי אונגריין (הונגריה), שבימות המלחמה בשעה שנכנסו הרשעים ימ"ש לעירם והחלו לשלח ל'עבודה' את בעלי הכח - מבני י"ח שנים (עד בן 55), והזקנים והילדים אחת דינם רח"ל... הרשע קבע מוט בכותל והורה לכל לעבור בסמוך למוט, כל מי שהגיע בקומתו לגובה המוט סימן שכבר מלאו לו י"ח שנים והוא ראוי לעבודה, ואלו הנמוכים יותר הופנו לעבר השמאלי, כמובן שהנערים בני ט"ו - ט"ז היו מהלכים על קצות האצבעות בכדי להגביה קומתם עד גובה המוט. ר' קלמן הנ"ל היה נמוך והפנו אותו לצד שמאל בדרכו האחרונה... ביחד עם עוד קבוצת נערים, והנה בדרכם על הרכבת לאושוויץ נענה אחד מהם והכריז בקול רעש גדול, הבה ונזעק יחדיו לאבינו שבשמים שיציל אותנו ממוות לחיים, ופתח בזעקות ב'שיר המעלות ממעמקים' מתוך בכיות נוראות ותעל שוועתם השמימה. משהוכנסו לתוך תאי הגזים וכבר... מה עשה הקב"ה, באותו רגע שרצו להרגם נגמר הגז ולא היה סיפק בידי הרשעים להוציא זממם לפועל, והוציאו אותם חוצה ונשארו בארץ החיים, וכל ימיו היה רבי קלמן רגיל לומר שהוא חי 'ממעמקים'...

לה. יש שביארו, שלכאורה לפי הדקדוק היה לו לומר 'נסו מקולם' ולא 'לקולם', אלא, שמרמז על ענין התפילה, להיכן מנוסת היהודי - לקולם, היינו לקול התפילה, כי שם היא מנוסתו ומפלט לו. ואכן 'לקלם' עולה בר"ת

והגם שאין לנו שמץ השגה בהבנת דברי הגמ', אך עכ"פ רואים שיצחק הוא שפתח את הפתח להמליץ טוב על ישראל באומרו 'בני ולא בניך', והיינו כי 'בנים אתם לה' אלוקיכם', וגם 'בנים משחיתים בנים הם' (קידושין לו.), ואף אם חטאו עדיין הם 'בניך'. ובוה מבואר המעם שיצחק אהב את עשו הרשע, להראות שאפילו בן רשע כעשו עדיין הוא בכלל 'בן'.

ומשום כך מעלה יתירה יש בה בתפילת מנחה, כי אברהם שתיקן שחרית ויעקב שתיקן תפילת ערבית לא התפללו על הרשעים, אבל יצחק התפלל אף בעד רשעים. ועל כן לא נענה אליהו אלא בתפילת המנחה (ברכות ו:), כי ישראל באותו הדור לא היו זכאים, אבל תפילת מנחה מועילה אף לרשעים. והוסיף לפרש ש'יצחק' כידוע הוא כנגד מידת הגבורה והדין, והוא תיקן תפילת מנחה, כי אפילו 'מידת הדין' מתרצית ב'מנחה' (ועיי"ש עיד). וזהו שהעתיר משה אל ה' אל תפן אל 'מנחתם' - אל תפילת מנחה שלהם, כי הגם שחלקו על ה' ועל משיחו, אך זה כוחה של 'מנחה' שאפילו רשעים מתקבלים בתפלה זו'.

ובקרוב נזכה לכל הברכות, כמו שאמר רשב"י גדול השלום שכל הברכות כלולות בו... ה' יברך את עמו בשלום.

ולבקש מהבורא אל תפן אל מנחתם אל תט אונך לשמוע לתפילתם של רשעים (ראה אור יחזקאל ח"ה עמ' רפ).

וזכר הובא בשם 'ספר העיקרים' (מאמר רביעי פרק ט"ז) שהתפילה מועילה לכל אשר בשם ישראל יכונה אפילו פחות שבפחותים, וראייתו ממנשה בן חזקיה מלך יהודה, שהיה רשע גמור ולא היה מי שהמרה את פי ה' והפליג בעוול כמוהו לא לפניו ולא לאחריו, ואף על פי כן נאמר בו (דה"י ב, לב יב-יג) 'וכהצר לו חילה את פני ה' אלוקיו ויכנע מאד מלפני אלוקי אבותיו, ויתפלל אליו ויעתר לו ה', וישמע תחינתו וישיבהו ירושלים למלכותו', ולמדנו מכאן שאף אם יהיה המתפלל בתכלית הרוע כמנשה הרי הוא מוכן לקבל החסד על ידי התפילה.

הוסיף הגה"ק הרבי ר' יהונתן אייבשיץ זי"ע (תפארת יהונתן ד"ה ויחר) לבאר מה שביקש משה 'אל תפן אל מנחתם', דהנה איתא בגמ' (שבת פט:): 'לעתיד לבוא יאמר לו הקב"ה לאברהם בניך חטאו לי, אמר לפניו רבש"ע ימחו על קדושת שמך וכו', אמר ליעקב בניך חטאו, אמר לו ימחו על קדושת שמך וכו', אמר לו ליצחק בניך חטאו לי, אמר לפניו רבש"ע בני ולא בניך' וכו', וטוען להקל בדינם עד שאומר 'הא קריבית נפשי קמך' - הלא הקרבתי את עצמי לפניך בעקידה' ותעמוד להם זכות זו, ועל זה נאמר (ישעיה סג טז) 'כי אתה אבינו, כי אברהם לא ידענו וישראל לא ידענו'.

למנצח לבני קרח מזמור.

לו. צא ולמד על גודל מעלת תפילת המנחה ממה שכתב הרשב"א (שו"ת ח"ה סי' א) 'דע כי שעת מנחה עת מרוצה בימים, וכמו שאמרו שיש עתים מרוצים בשנה בעשרת ימי תשובה בין ר"ה ליום הכיפורים', והרי שהוא עת רצון לקבלת התפילות כמו בעשרת ימי תשובה.

אגעד אנק

על פרשת השבוע

פרשת קורח תשפ"ג

כל הזכויות שמורות למו"ל. אין לקרוא בזמן התפילה וקריה"ת

בס"ד, בכל ענייני הגיליון ניתן לפנות לדוא"ל: g.agedank@gmail.com

והכתב המגיד מדובנא בספרו אהל יעקב שבזה המדרש משמע שיש טענות על קרח שלקח האוצרות, שאמר לו הקב"ה מה הנאה יש לך, ויובן ע"פ משל למושקה שהיה לו בית מרזח והיו באים השיכורים לקנות מדי לילה משקה משכר, ומושקה עומד ומשקה את השיכורים. באמצע הלילה נכנס גנב לבית המרזח, וראה שהשותים כולם שיכורים, ויכולים לקיים בהם 'גזל עכו"ם' להוציא ממון מכיסם, ויעמוד מושקה' כנגדו עם מקל וגער בו: 'צא מכאן גנב שכמותך'. אמר לו הגנב 'מה זה ענייך שאגנוב מכיסם?'

השיב מושקה: 'טיפש שכמותך, הלא כל מה שיש להם בכיסם, הם אמורים לשלם לי בסוף, אם תגנוב מהם, לא ישלמו לי כלום.'

כך אמר הקב"ה לקרח, מה לך כי תגנוב אוצרותיו של פרעה, והלא כל אלו מוכנים לי לקיים שבועתי לאברהם' ואחרי כן יצאו ברכוש גדול, וצריך שיתקיים בהם ביזת מצרים וביזת הים, וחילוק גדול יש ביניהם, כי בבית מצרים שאלה אשה משכנתה ומגרת ביתה, לא מבית פרעה אלא מבית השכנים, פרעה היה גר בארמון יחיד, לא היה יהודי אחד שלקח מארמונו ביזת מצרים. משא"כ ביזת הים שהיה מאוצרות פרעה, שהרי פתח את כל האוצרות שלו שירדפו מצרים אחרי ישראל לאחרי שיצאו ממצרים, כדי להראות לעמו שהוא בטוח בנצחונו לכן הוציא כל האוצרות שלו לחזק אותם לרדוף אחר ישראל. וזה היה מאת ה' לרוקן גם את האוצרות של פרעה בעצמו לכבוד ישראל. וכן נאמר במדרש תנחומא פרשת בשלח שכל מה שהיו בבתי האוצרות לקחו ישראל בביות הים.

ועתה נבין מה שנקרא קרח ע"ש שעשה קרחה בישראל, שאילו לא היה מרוקן שלישי מאוצרותיו של פרעה, היה פרעה מוציא את כל האוצרות ביום רדיפתו אחר ישראל, ואז היה לישראל ביזה גדולה מאד בביות הים, ואולי עד היום לא היו המשולחים צריכים לנדוד לקבץ נדבות וכדו'. וזה שאמר הקב"ה לקרח כששאל אותו 'למי הם מעותדים' כאותו גנב שמבקש לגנוב מהשיכורים, 'אשר התעתדו לגלים' הם מעותדים לישראל שגולים ממצרים. ועד היום הזה שארה קרחה זו בישראל, שחסר לנו ביזת הים שהיינו יכולים לקבל הרבה יותר, והוסיף המדרש ולא יקום חילו, אף כשימות אינו קם ולא יטה לארץ מנלם. היינו שגם לאחר שיקום תחיית המתים צ"ע אם יחזיר לנו את המעות האלה.

(הגרמ"י רייזמן)

אף לא אל ארץ זבת חלב ודבש הביאתנו וגו' (טז יד) האדמו"ר מגור הבית ישראל זצ"ל סיפר על תלמיד חכם וגביר אחד שהיה בא תמיד לשפת אמת ואחר כך כשנפטר השפת אמת ונתמנה האמרי אמת לאדמו"ר היה בא הנ"ל לשולחנו כי היה קרוב משפחה קצת וכן משום שהיה בנו של הרבי הקודם, פעם אחת נזדמן לו איזה מסחר, לקנות יער, ובא לשאול את פיו של האמרי אמת ויעץ לו שיקנה, ואח"כ הפסיד על ידי זה שקנה ופשט את הרגל. כיון שכך, הפסיק לבא אליו, לפי שאמר בליבו אצל הרבי הקודם כל פעם שהייתי שואלו וענה לא יצא מזה הפסד ואצל רבי הזה מיד ששאלתיו הפסדתי כל כספי, אם כן אין זה רבי. לאחר זמן, כאשר שהה האמרי אמת במרינבד והחסידים הלכו אחריו, הלך הנ"ל גם כן אחריו וחשב בלבו שאפי"ה הוא עצמו אינו רבי, מכל מקום בנו של רבי הוא... בעודו חושב כך, היסב האמרי אמת את פניו ואמר לו: איתא במדרש (במדבר רבה יח, ח) "קרח שפקח היה, מה ראה לשטות הזה, אלא עינו הטעתו, ראה שלשלת גדולה עומדת הימנו, שמואל ששקול כמשה ואהרן". ולכאורה, אטו משום כך הותר כבר לקרח לחלוק על משה רבנו ע"ה? אלא דכיון שראה קרח שהעצה שנתן משה לשלוח מרגלים לראות הארץ לא הצליח, עלה בלבו שייכול לחלוק עליו, וכמו שאמר "אף לא אל ארץ זבת חלב ודבש הביאתנו" שרבי שנותן עצה שאינה עוזרת, אינו רבי.

וסיים הבית ישראל, שבאמת חס ושלום לא הייתה זאת עצה שאינה הוגנת, שעל ידי עצתו של האמרי אמת ניצל ההוא וכל משפחתו מהמלחמה הנוראה לפי שאחר שנכנס לחובות עצומים עבור השטח שקנה הוצרך לברוח עם כל משפחתו לארץ ישראל וניצלו מהמלחמה.

(כרם חמד)

ואהרן מה הוא כי תלינו עליו (טז, יא) שמעתי ממרן הגאון הרב ברוך שמעון שניאורסון (שליט"א) [צ"ל] ראש ישיבת טשעבין, דאיתא (עירובין סה, ב) 'בשלשה דברים אדם ניכר בכיסו

ויקח קרח בן יצהר בן קהת בן לוי (טז, א) כתב רש"י, "ולא הזכיר בן יעקב שבקש רחמים על עצמו שלא יזכר שמו על מחלוקתם שנאמר (בראשית מט, ו) בקהלם אל תחד כבודי".

וקשה, וכי יעקב דאג כל כך לכבוד עצמו שלא יזכר שמו? ועוד, שמה יועיל לו אם לא יזכר בפסוק "בן יעקב" אם נזכר עד בן לוי, וכי מי זה לא ידע אשר לוי הוא בן יעקב.

אך הענין הוא כן, דהנה מפרשי התורה אומרים על הפסוק (ויקרא כו, מב) "וזכרתי את בריתי יעקב ואף את בריתי יצחק ואף את בריתי אברהם אזכור והארץ אזכור" הנכתב באמצע התוכחה וקשה, אדרבה זה לטובה גדולה יחשב להזכיר להם זכות אבות, ואם כן מה זה שייך לקללות, ותירצו, כי בשעת עונש בעת הקללה גם זה לעונש יחשב להזכיר להם האבות מקור מחצבתם כי זה גורם להעניש אותם עוד יותר כמו למשל אם אחד נתפס בגניבה, ובעת שיעמוד לפני המשפט יגיד עליו אחד שהוא בן הרב דמתא, אז ודאי יהיה גדול עונו מנשוא וכפלים יענש, כן בעת הקללה אומר הכתוב כי גם יזכור להם שהם בני אברהם יצחק ויעקב, ומצד יחוסם אינם ראויים לאותם החטאים, ועל ידי זה יוגדל עונשם.

לזה נוכל לומר גם כאן, כי יעקב מגודל אהבתו לבניו כרחם אב על בנים, התפלל על קרח להקטין עונשו, ולכן ביקש והתפלל עליו כי בשעת העונש לא יזכור לו שהוא בן יעקב.

(אמרי יעקב)

ויקח קרח בן יצהר בן קהת בן לוי (טז, א)

ברש"י, קרח שפיקח היה מה ראה לשטות זו? וכו'. ביאר הרה"ק מקאצק, קרח שפיקח היה – מה ראה לשטות זו – להיות פיקח?...

ואון בן פלת בני ראובן. (טז, א)

ידועים דברי חז"ל במדרש תנחומא (פרק י) וכן הוא בגמ' סנהדרין, "חכמות נשים בנתה ביתה זו אשתו של און" שהיא הצילתו כשאמרה לו שבין כה וכה יקח לא יהיה הכהן הגדול והמנהיג, ומה אכפת לו אם יקרא תלמידו של משה ואהרן או תלמידו של קורח, והשקתה אותו בין וכו' וניצל מהמחלוקת.

הגאון רבי חיים שמואלביץ זצ"ל ביאר מה הייתה חכמתה המיוחדת של אשתו של און? ואמר בזה דבר נורא, כן! בשעת מחלוקת, בלחץ האש, אם האדם מסוגל לחשב חשבון פשוט של אחד ועוד אחד שווה שתיים – אכן זו חכמה אדירה!

ובדברי המדרש הנ"ל, אפשר להמתיק את טענתה, שהיא טענה לו, הרי מה המחלוקת כאן, שמשא טען שכל המינויים נעשו עפ"י רצון ה' וקורח טען שהיו כאן נגיעות, וממילא גם הוא דורש גדולה לעצמו. באתה אשתו של און ואמרה לו, ממנה נפשך, באם משה צודק, הרי זה ציווי הקב"ה. ואם קורח צודק, אזי קח את אומנות רבך בידך, דהיינו שקורח הרי טוען שתמיד החשבון צריך להיות "מה יש לי מזה", ולדאוג לטובת עצמו. אז גם אתה תחשוב מה יש לך מזה והרי אתה לא תרוויח כלום, שהרי לא ישתנה מעמדך בין אם משה הוא המנהיג ובין אם קורח. ועל זה שיבחה הכתוב: (משלי יג) חכמות נשים בנתה ביתה זו אשתו של און ואולת בידיה תהרסנה זו אשתו של קרח.

(ציוני תורה)

ויקח קרח בן יצהר בן קהת בן לוי (טז, א)

במדרש רבה: אמר איוב (איוב טו) וישכן ערים נכחדות בתים לא ישבו למו אשר התעתדו לגלים לא יעשר ולא יקום חילו ולא יטה לארץ וכו' זה היה קרח שהיה קתליקוס לביתו של פרעה והיו בידו מפתחות האוצרות שלו א"ל הקב"ה מה הנאה יש לך אין אתה שולט עליהם שנא' בתים לא ישבו למו אשר התעתדו לגלים ולמי הן מעותדין לאלו שהן גולין ישראל אבל קרח לא יעשר ולא יקום חילו, אף כשימות אינו קם ולא יטה לארץ מנלם.

הרי שהיה קורח ממונה בביתו של פרעה, וכ' המתנות כהונה שמכיון ששבט לוי לא נשתעבדו במצרים, ישבו ועסקו בתורה, לכן שלח פרעה שליחות לשבט לוי שישלחו לו אחד מהבית מדרש שיהיה ממונה על ביתו של פרעה, עבודה מכובדת ביותר, שר מכובד שממונה על כל דברי ביתו. ועי"ז היו בידו מפתחות האוצרות של פרעה, ומפעם לפעם הכניס ידו לאוצר והביא קצת לביתו, וכך נתעשר קרח. כמו שפירש הרבי בחידר לא תגנוב, אסור למצוא... גם כך 'מצא' קרח את אוצרות יוסף. ופיקח היה להעלים ולהשתיק את כולם שלא יתפסו אותו. וכך נתעשר. וכן כתב שם בחידושי הרד"ל שיום אחד מצא במרתף אוצרות של יוסף ולקחו לביתו.

את הדברים הוא נגוע בדבר, ולו גם בשווי פרוטה, (ובעיקר שהקנאה והכבוד משוחקים בתפקיד...) כי אז יורד מעין דוק של ערפל על ראייתו השכלית, הוא מסוגל לראות אפילו להיפך ממה שרואה כל מי שאינו משוחד, וכך לדבוק בצדקת דרכו ויהי מה... חשוב לנו לדעת שאין אדם זה מרמה בכוונה וביודעין. הוא באמת רואה בצורה ברורה, כביכול. דומה הדבר למי שמרכיב משקפי שמש ירוקים המדווה לנו שהוא רואה קיר ירוק לפניו. אנו מסתכלים בתדהמה בקיר הלבן ואיננו מבינים איך יכול אדם ?? הנה, למרות פקחותו ואדוקותו של קרח, הוא האמין בכל לב בצדקת דרכו, במעשה המרד הראשון עמד, כאשר נקהל יחד עם מאתיים וחמישים בחירי שבט ראובן על משה ואהרן, והטיח בפניהם: "רב לכם כי כל העדה כולם קדושים... ומדוע תתנשא על קהל ה'" (טז, ג). לא היה לקרח ולעדו כל פקפוק באמת דרכם. עד כי הסכימו בלא היסוס להתייצב למבחן המחנות שהציע להם משה, בשם ה': "זאת עשו קחו לכם מחנות... ותנו בהן אש... והיה האיש אשר יבחר ה' הוא הקדוש" (שם ו-ז) זה היה מבחן של חיים ומוות, מי שלא יזכה בו - ימות. ישרף באש הקטורת של מחנתו הוא. הם ידעו עובדה זו, ובכל זאת התייצבו כולם בשעה היעודה, עם המחנות, בפתח אהל מועד. אין זאת כי האמינו במלוא מובן המלה שה' אתם.

הסוף ידוע... את קרח ומשפחתו בלעה האדמה, וכל השאר: "אשר יצאה... ותאכל את החמישים ומאתיים איש מקריבי הקטורת" (שם לה) עוד מצינו בפרשה: "ודתן ואבירים יצאו ניצבים פתח האהול" (טז, כז) קשה לעכל, לדמיין ולשוות לנגד עינינו את המחזה. משה רבינו הנחית את עשרת המכות במצרים, בקע את הים והוריד את המן, דבר אחד מדבריו אחר לא שב ריקם - ועתה מזהיר הוא, כי סוף מרי יהיה למורדים, למסיתים נגד ה' ומשיחו. מזהיר את כל העדה להתרחק ממשכן קורח, דתן ואבירים "פן תיספו בכל חטאותם" וכולם כאחד מתרחקים, נסוגים. ודתן ואבירים, נשיהם ובניהם וטפם, יכולים גם הם להינצל. במלה אחת: "טעינו". אבל הם "יצאו ניצבים. בקומה זקופה, לחרף ולגדף" (רש"י) עוד רגע ויאבדו, משני העולמות, הלא גם מן העולם הבא נכרתו לנצח (סנהדרין קט ע"ב). איזו קשיות עורף!

זו בעצם גם שאלת חז"ל שתמהו: "וקרח שפיקח היה מה ראה לשטות זה?... מסביר ה"דעת סופר" שמצינו במדרש (במד"ר וילנא, קרח יח) שינוי קטן, שם כתוב: "קרח חכם גדול היה, ומטועני הארון היה..." וצריך להבין מה כבר ההבדל בתוספות זו שקרח היה מנושאי הארון - לענין השטות? האם הוא לא היה גורם למחלוקת עם משה? הענין הוא, אומר ה"דעת סופר" שקרח טען שהעם שמע רק שתי דברות מה: "אנוכי ה'" ו"לא יהיה לך" - וכל השאר, משה רבינו המציאם והוסיפם מדעת. כלומר: לוחות הברית - הם שקר! משום כך תמהו חז"ל, הלא קרח היה מנושאי הארון; האם הוא לא הבחין בנס הגלוי שנעשה עמו, כאשר הארון נשא אותו? (שהרי הארון נשא את נושאי) האם יתכן שמצויים בתוך הארון לוחות של שקר, ועדיין הארון נושא יהיה את נושאי? האם ה' יחולל נס על שקר? לכן קרח שחכם היה ומנושאי הארון - אמור היה לדעת יותר מכל, שדבריו של משה רבינו אמת וצדק, אותם קיבל מה' בסיני - ומה ראה איפוא לשטות זו לומר שהכל שקר!?! (ע"פ אש דת)

ומפורש מצינו שהשטות שנמצאה בקרח הובילה אותו להיות קשה עורף - להחזיק במחלוקת ולא להיכנע, מכך שראה משה רבינו צורך לפנות אליו בשפה בוטה יותר: "שמעו נא בני לוי" (שם, פסוק ח) ופירש"י: "התחיל לדבר עמו בדברים רכים, כיון שראהו קשה עורף, אמר, עד שלא ישתתפו שאר השבטים ויאבדו עמו, אדבר גם אל כולם..." כי אין לך אדם שראה בעבר ניסים גלויים וממשיך לראותם בכל יום, ולמרות זאת כופר במנהיגותו של משה מבלי חת - אלא אדם שהוא קשה עורף. כולם ידעו שהמדריך יוני הוא הדבר הכי מקורי שיש במחנה הקיץ הזה, בכל פעם הוא מפתיע מחדש עם תוכניות מרתקות ורעיונות מוזרים ומשונים שבכל תולדות מחנות הקיץ לא חשבו עליהם. לכן, כאשר שמעו החברה על כך שהרב יוני מארגן פעילות באולם האירועים, לא נשאר אפילו ילד אחד בכל מתחם המחנה, כולם ללא יוצא מן הכלל גדשו את האולם שהיה לראשונה מלא עד אפס מקום.

יוני עלה לבמה לקול צהלת הילדים כשחיוך ערמומי מתחבא לו בזווית פיו. בשונה מן הפעמים הקודמות הוא הגיע ללא ציוד לבמה, ניגש למיקרופון ופתח: 'ערב טוב ילדים, לכולכם יש מצב רוח?

בדרך הדרוש

הכה"ג ואולי יזכה שיציאו ממנו בני שיהיו ראויים לשמש ככה"ג. לכן גילתה לשערה לאמור דהיא לא היתה נוהרת בזה, וא"א שתזכה שיציאו ממנה בני הגונים ועיי"ז הצילתו (ילקוט האורים)

וישמע משה ויפול על פניו (טז, ד) כתב רש"י, מפני המחלוקת, שכבר זה בידם סרוחו רביעי, חטאו בעגל וכו'. הנה בעגל המלצין משה רבונו על ישראל באמרו לי צוית ולא להם, אולם מכיון שעכשו טענו "כי כל העדה כולם קדושים, כולם שמעו אנכי ולא יהיה לך" נמצא שגם בעגל חטאו ונתחייבו ולכן רפו ידיו של משה. (מילין יקרוין) (ילקוט האורים)

רב לכם בני לוי (טז, ז) פירש"י וקרח שפקח הי' מה ראה לשטות זה, עינו הטעותו, ראה שלשלת גדולה יוצאת ממנו. ותמוה. ובס' כרם חמד כ' עפי"ד התרגום יונתן "וקמו בחיצפא ואורו הלכתא באנפיהו משה רבן על עסק תיכלא", ואיתא בגמ' עירובין שהמורה הלכה בפני רבו, אויל לשאול בלא ולד, וזהו שק' לרש"י, וקרח שפקח היה, מה ראה לשטות זה שהורה הלכה בפני משה רבו, ולא נתיירא שמא ימות בלא ולד, לזה מפרש עינו הטעותו ראה שלשלת גדולה יוצאת ממנו לכן לא חשש. (ילקוט האורים)

ת.ד 102 בני ברק
פקס: 03-5055919
9139191@gmail.com

זכר מואמינים

גליון שבועי מביית 'בני אמונים'

פרשת קרח תשפ"ג שנה ט | גליון מס' 488

פניני אמונים

פניני תפלה בפרשה

פרתחו שערים

דבר מוסד ונשיא 'בני אמונים'

ברכות השחר בשלמות

במאמרים הקודמים הבאנו את דברי הקדמונים אשר בארו שמונה אמירת ברכות השחר בצומתא - מקורו בתקנת חכמים לענות בכל יום תשעים אמונים על ברכות. לאור זאת עולה כי מנהג זה התיסד נדי להועיל לשומעי הברכה העונים אמן ולא דוקא לסובת המברך.

אמנם ברור כי אף אם אין פני הברכים, אין הדבר מפחית מחשיבותו של המברך, שהרי זכוי הרבים הוא ענין נשגב, ואם ענין אמן הוא ענין גדול, הרי שזכוי הרבים בענין אמן ענין גדול אף הוא. וכבר כתב הפלא יועץ (ערו מזה) בענין זה דברים נכוחים: "המברך ברכותיו בקול נדי לזכות את השומעים בענין אמן הרי הוא בכלל מצי הרבים, שעליהם אמרו חכמים (אבות ה'): 'כל המזכה את הרבים - אין חטא בא על ידו', ולפי גדל המצוה יגדל שכר המזכה..."

ואולם מלבד זאת יש לדעת כי שרשו של מנהג זה טמון אף בתועלת העצומה שמפיק המברך פתו צאה ממנו. שהרי ידוע כי ענין אמן משלימה ומחשיבה את הברכה, ונמצא אפוא שהמהדר לברך את ברכותיו באזני מי שיענה אחריו אמן, מלבד מה שמזכה את זולתו בענין אמן מועיל אף לעצמו, שכן בכה הוא זוכה לברך ברכות משלמות.

טעם זה מובא בספר הקדוש 'סוד ושרש העבודה', ואלו דבריו (שער האשמרת פרק י'): "ברכות השחר, טוב לסדרם בבית הכנסת עם שאר התפלה, נדי שיענו אחרים אמן אחר ברכותיו, כי מה מאד גדולה מעלת הברכה פשעונין אחרים אמן". ה'סוד ושרש העבודה' ממשיך ומבסס את דבריו על דברי הזוהר (עקב רעא א) שברכה הנענית באמן זוכה בשמים ליחס מיוחד; שערי הרקיעים כלם פתוחים בפניה, והקול מקריז: "זהו הדורון ששלח פלוני למלה!"

ואם כלל זה נכון ביחס לכל ברכה, על אחת כמה וכמה ביחס לברכות השחר, שמתוּן שהן הברכות הפותחות את היום, הרי שמי שיאמרו בשלמות בודאי יזכה לסייעתא דשמיא מיחדת בכל הברכות שיאמר במהלך היום שתאמרנה בשלמות, שהרי "מצוה גוררת מצוה" (אבות ד ב).

וימכאן תצא הקריאה: הבה נקדים פלוני להתחיל את התפלה בצבור בבית הכנסת מתחלתה - מברכות השחר. נאמר בברכותינו בפני מי שישלמו בענין אמן, ונענה אמן אחר ברכות חברינו, וכאשר נתחיל את יומנו בברכות משלמות ובשמירת תקנת תשעים אמונים פמחות חז"ל, בודאי יפתחו שערי שמים לתפלותינו ונזכה לברכה והצלחה בכל מעשי ידנו.

בקריאת "מצוה גוררת מצוה",
שבת שלום,

213 218 מכאולס"ן.

פרוז בהשכמת הבקר

"וידבר אל קרח ואל כל עדתו לאמר בקר וידע ה' את אשר לו ואת הקדוש והקריב אליו ואת אשר יבחר בו יקריב אליו" (טו ה)

בשנת תש"מ, בשעורו הקבוע על פרשת השבוע, שח הרבי מצאנו קלוי זנבורג, בעל השפע חיים:

בעת שהייתי סמוך על שלחן חותני בעל העצי חיים בעירה סיגעט, התגורר שם יהודי ישיש שקדן וצדיק, ששמו היה רבי נטע והיה מחסידי הרבי מזידטשוב. אותו יהודי שח לי פעם כמסיח לפי תמו שמי בקר הוא שומע מתוך שנתו פרוז הנוקב בשמו ומקיצו משנתו לעבודת בוראו.

לאור זאת באר הרבי שזוהי פונת הכתוב: "בקר וידע ה'", הקדוש ברוך הוא מודיע ומעורר מדי בקר את אשר לו - את מי שזוכה ששם ה' יקרא עליו. והוסיף הרבי ועורר: גם מי שאינו זוכה שיעורוהו מן השמים, עם כל זאת "כאשר השם יתברך ברב רחמיו מחזיר לו נשמתו והוא פותח את עיניו בבקר השכם, אף יכול להמשיך ולישן עוד? הלא עליו קורא הכתוב (וינה א ו): 'מה לך נדום קום קרא אל אלקיך אולי יתעשת האלקים לנו ולא נאבד!' (שפע חיים' חלק יח עמ' מג).

התפלה אינה תלויה במקום

"ויקרב אתך ואת כל אחיך בני לוי אתך ובקשתם גם כהנה" (טו ז)

הרבי ר' בונים מפשיסחא פרש כי הסבה שקרב פתח במחלקת וידע להתמנות ככהן גדול, היתה משום שהשתוקק להתפלל בקדש הקדשים. אמנם נעלם ממנו כי נדי להגיע לדרגת תפלת הכהן בקדש הקדשים אין צריך להתפלל דוקא שם, אלא נתן בכל מקום להגיע לדרגת תפלה שכוז.

הרבי מפילץ, בעל השפתי צדיק, הוסיף והביא בענין זה את אשר אמר המגיד מקוזניץ כי אף כאשר הכהן הגדול לא היה ראוי למשרתו, עלתה עבודתו בקדש הקדשים לרצון מכת עבודתם של צדיקי הדור, ומכאן שאין מקום התפלה קובע.

בזאת פרש המגיד מקוזניץ את המספר

בגמרא (יומא עא ב) על אותו כהן גדול שמתוך שקנא בכבוד שהצבור חלק לתנאים שמעיה ואבטליון במוצאי יום הכפורים, בקש לזלזל בכבודם, ועל פן כשבבכם הזכיר את עבדת היותם בני גרים: "ייתון בני עממין לשלם" [בואו בני האמות בשלום]. בתגובה השיבו לו התנאים: "ייתון בני עממין לשלם דעבדין עובדא דאהרן, ולא ייתי בר אהרן לשלום דלא עבד עובדא דאהרן" [בואו בשלום בני האמות העושים דעבדא דאהרן, ולא יבוא בשלום בן אהרן שאינו עושה כמעשה אהרן].

באמרום "דלא עבד עובדא דאהרן", לא התכוונו שמעיה ואבטליון לומר שאותו כהן אינו רודף שלום פאהרן, אלא להזכיר לו לבל יתגאה בהיותו כהן גדול העובד במקדש, שכן דוקא אותם "בני עממין" שבהם זלזל, הם אלו שפפעל "עבדין עובדא דאהרן", שהרי, כאמור, רק מכחם עלתה עבודתו בקדש הקדשים לרצון (שפתי צדיק' אות ח; עבודת ישראל יום הכפורים)

הזכיה בעשירות מצילה ממגפה

"ויאמר משה אל אהרן קח את המחתה ותן עליה אש מעל המזבח ושים קמרת והולך מהרה אל העדה וכפר עליהם כי יצא המצא מלפני ה' החל הנגה" (ז יא)

בפרושו לפסוק זה הביא רש"י את דברי הגמרא (שבת פט א) שכאשר עלה משה לרקיע לקבל את התורה גלה לו מלאך המות את סוד כחה של הקטרת לעצירת מגפה. מלבד סגלה זו אמרו חכמים עוד (יומא כו א) שהקטרת אף מביאה על האדם עשירות.

האדמו"ר רבי מאיר שפירא מבוקאוסק פרש שטובה אחת תלויה בחברתה, לאמר: הסבה שהקטרת עוצרת את המגפה, היא מפני שהיא מעשירה. שכן אמרו חכמים שכאשר הקדוש ברוך הוא משפיע שבע לעולם, ממילא מתבטלת גזרת המגפה, לפי שאין הקדוש ברוך הוא גוזר גזרת שבע אלא בשביל שיהיו בו בני אדם, ככתוב (תהלים קמה טו): 'פותח את ידך ומשביע לכל חי רצון' (אור למאיר).

זיהי ידיו אמונה

המנופפות לעברם בהתלהבות בקצב השירה. הדבר הלהיבם להמשיך בשירתם ביתר שאת. אחדים מהם הוציאו מכיסם מצלמות כדי לתעד את המחזה המפעים. אלא שדקה לאחר מכן נעצרה החגיגה... גיפ של שרות בתי הסהר עצר לצדם בחריקת בלמים, מתוכו יצא סוהר זועם, שלא ידע כיצד להכיל את המחזה הסוראליסטי שכמותו מעולם לא ראה: "מה אתם עושים כאן?" שאל בכעס, "וכי אינכם יודעים שזהו מקום האסור בכניסה לזרים?" מידענו המלמד נסה להסביר לו כי מדובר בעדת ילדים מאכזבים שחפשו אטרקציה שונה... אלא שאת השומר זה לא ענין. הוא הורה להם לעזוב את המקום באפן מיד.

ה'טיול' המפתיע היה קצר, אולם הותר רשם כל ימחה אצל התלמידים. טוב הם לא היו זקוקים לשום 'פצוץ'. הקלה היא בעיניך פזו זכות? לחזק יהודי הנמק בכלאו!

שנתיים לאחר מכן, באותו קעמפ, נאספו הילדים לשמע את ספורו האישי המרתק של יוסף, אסיר בבית כלא פדרלי, שאחר שגלה את יהדותו באפן פלאי בין כתלי בית הכלא, זכה לשחרור נסי, ובבחינת "שיחו בכל נפלאותיו", קבל על עצמו לספר את ספורו בפני כמה שיותר יהודים.

יוסף האריך לתאר את כל התפוכות שעבר בכלא, כשלקסיים הגיעה גלת הכותרת של ספורו. "במשך השנים", ספר יוסף, "הייתי יהודי אחד בין גויים רבים בבית הכלא. לא הייתי נזכר מעבדת יהדותי אלמלא דאגו 'חברי' להזכירני זאת, לא תמיד בדרכים נעימות.

הייתי רחוק ומנתק, עד לאותו יום שבו קראו לי שכני הגויים בבהלה, בטענה פי ילדים יהודיים קוראים לי. התקרבתי לחלון ואכן, מרחוק שמעתי צעקות של ילדים האעקים לעברי: 'היודים אל תתיאשו, בטחו בה!' ועוד כהנה וכהנה קריאות עידוד ונחמה. הייתי בהלם ולא ידעתי מהיכן כל זה 'נופל' עלי. ואז החלו הילדים לשיר בשפה לא מפורת. השירה היתה כל כך מתוקה, עד שבאפן ספונטני עשיתי את הדבר היחיד שהייתי יכול לעשות כדי להלהיבה; הושטתי את ידי אל מחוץ לחלון ועודדתי את השרים.

בפתע פתאום השירה נפסקה, ואני נותרתי עם לב קרוע. משהו בנושמת נפתח. וכאשר זמן מה לאחר מכן נכנס רב לבית הכלא והציע לי להניח תפלין, אף שבבעבר לא הסכמתי לשתף עמו פעולה, הפעם הסכמתי. התרגשתי כל כך בקריאת שמע, ובקשתי מהרב להוסיף וללמד אותי להתפלל. השנתיים האחרונות בכלא עברו עלי בהתעלות ובהתרומומות, עד ששבתתי בתשובה שלמה, והנני כאן מספר את ספורי."

המלמדים והילדים היו המומים. לפתע הם הבינו את שהתרחש עמם לפני כשנתיים. כעת היה תורם שלהם להדהים את יוסף... הם הצביעו לו על אחד הקורות, עליו היו תלויות תמונות מאותו טיול בלתי נשכח. יוסף כמעט התעלף כשבתמונה המרכזית הוא ראה ילדים מפורות, מנופפות בהתלהבות מעבר לחלון הכלא. אלו היו ידיו.

"אולי נחק את הילדים לבקור בכלא?" הפתיע המלמד בהצעתו, "הרי הם מעולם לא ראו כיצד נראה בית כלא מבפנים!" "בכלא?" תמה רעהו, "מה פתאום שיכניסו אותנו לשם?" תהה.

"ובכל זאת", דחק השני, "אולי בכל זאת יאותו הסוהרים לערוך לילדים סיור במתקני הכלא. הבה לפחות ננסה, ראה כמה הילדים מאכזבים."

ממחשבה למעשה: האוטובוס כבר פנה לעבר בית הכלא, כשאותו מלמד בעל מרץ משתף את הילדים בתכניתו. הילדים התלהבו מהרעיון, אף שלא ממש הבינו במה מדובר...

כשהגיע האוטובוס לשער בית הכלא נחסמה דרכו בידי שומר רחב גרם. הלה כמעט התגלגל מצחוק לשמע רעיון הבקור; "להכניס קבוצת ילדים לסיור במתקני הכלא? אין לכם רעיון הזוי יותר? ובכלל זה עלול להיות ממש מסכן! אחורה פנה!"

אלא שאותו מלמד לא חשב לותר, הוא הביט סביבו והבחין בכביש פנימי שהתפתל סביב חומות הכלא. "נו, אם לבית הכלא לא נוכל להכנס, לכל הפחות נתבונן בו מבחוץ... מי יודע, אולי נזכה לראות באחד החלונות איזה אסיר יהודי, נשמה נדחת שזקוקה לחאק?" שתף את רעהו בהתלהבותו.

בהתלהבותם הם לא שמו לב לתמרוך שהבהיר באפן ברור שהכניסה לכביש אסורה לזרים. מלבד זאת, המחסום שבכניסה לכביש היה מורם, כך שהאוטובוס נסע ללא הפרעה. מצב רוחם של הילדים החל להשתפר. הנה הם רואים בית כלא אמתי. ממש מקרוב!

בנקדה מסימת בכביש, מקום שבו נראו חלונות תאי הכלא, נעצר האוטובוס. הילדים ירדו, ומידענו המלמד הסביר להם: "יתכן שבאחד התאים שוכנת נשמה יהודית גלמודה הזקוקה לחזק ולעידוד, הבה נצעק לעבר אותה נשמה אלמונית דברי חזק ונאמץ את רוחה..."

הילדים שנלהבו מהרעיון החלו מיד לצעק לעבר החומות: "יהודים יקרים, אל יאוש! הקדוש ברוך הוא אתכם! אנו מתפללים לשלומכם! התחזקו באמונה ובדאי בקרוב תזכו לישיעה!" לאחר מכן הם החלו לשיר בקול ובהתלהבות את הגנון הנודע - 'יאר אמונה...' - המושר בשפת היידיש, ותרגומו: "רק אמונה בבורא העולמים! יהודים יקרים ואהובים, בטחו והאמינו בקדוש ברוך הוא, כך יהיה לכם טוב היום ובכל יום, בעולם הזה ובעולם הבא!"

תוף כדי שירה הביטו הילדים לעבר בית הכלא, מצפים לתגובה, ופתאום... לא יאמן! מבצע לאחד מהחלונות הצרים נראו זוג ילדים

הספור המפעים שלפנינו התרחש לפני שנים אחדות בארצות הברית. מאחד מה'קעמפים' המתקמים מדי שנה בחפשת הקיץ בהרי הקנטסקיל בניו יורק, יצא אוטובוס ובו תלמידים צעירים אשר בעקבות הצלחתם בלמודם זכו בנסיעה מיחדת לגן החיות הסמוך. הילדים היו נרגשים מאד לקראת הנסיעה, הם כבר ברוו על אודות החיות ששוהות בגן והברכות שאולי

בנקדה מסימת בכביש, מקום שבו נראו חלונות תאי הכלא, נעצר האוטובוס. הילדים ירדו, ומידענו המלמד הסביר להם: "יתכן שבאחד התאים שוכנת נשמה יהודית גלמודה הזקוקה לחזק ולעידוד, הבה נצעק לעבר אותה נשמה אלמונית דברי חזק ונאמץ את רוחה..."

נוף בהרי הקנטסקיל בניו יורק

יזכו לברך. ההתלהבות היתה בשיאה, והצפייה בהתאם.

בשעת צהרים הגיע האוטובוס לשערי גן החיות. אחד המלמדים שירד כדי לברר על ענין התשלום ותנאי הבקור, שבפנים נפולות. התברר כי באותו יום, מחמת סבה בלתי צפויה, היה גן החיות סגור למבקרים. היה עליהם לשוב על עקבותיהם.

המלמדים נסו לחשב על רעיון חלופי, ובינתיים האוטובוס הסתובב ופנה לחזר לכיון שממנו הגיעו. תוף כדי נסיעה הפנה אחד מהמלמדים את תשומת לבו של חברו לשלט שהיה קבוע בצד הדרך והפנה לכיון בית כלא גדול ששכן בקרבת מקום.

להמתין לסיום עניית אמן

ברורה: "ובעונותינו הרבים הרבה אנשים נכשלים בזה כשמתפללים לפני העמוד, שחוטפים להתחיל ברכה שלאחריה תכף אחר סיום ברכה שלפניה ואין ממתנים ביניהם כלל".

בספרו 'דרך משה' (ליום יא) עורך המוכיח רבי משה פהנא מגייבטש על אודות שני אמונים, שרבים נכשלים ומזלזלים בענייתם: 'אמן' שאחר ברכת 'המחזיר שכינתו לציון' - לפי שהצבור נחפז לומר 'מודים דרבנן', ו'אמן' שאחר ברכת 'הפורש סבת שלום... ועל ירושלים' הנאמרת בליל שבת - לפי שהצבור ממהרים לומר אחריה 'ישמרו' משום כך תקון בעל ה'דרך משה' שעל החזן להכות על העמוד כשטמסים ברכות אלו, כדי להזכיר לצבור לענות אמן אחריהן.

ב. בברכה הנאמרת להוציא רבים ידי חובתם, אין המברך רשאי להתחיל לברך קדם שסיימו כל הצבור לענות אמן על הברכה הקודמת.

מקורות ובאורים:

כך הוכיח ה'מגן אברהם' (קכד טו) ממה שפסק ה'שולחן ערוך' (קכח יח) שבברכת כהנים אין הכהנים רשאים להתחיל פסוק של ברכה קדם שסיימו כל הצבור לענות אמן אחר הפסוק הקודם. זאת משום שבמקום שיש חובה על הצבור לשמע את הברכה, צריך המברך להמתין גם על המעוט הטועה ומאריך בעניית אמן כדי שישמעו גם הם את הברכה, וכן פסקו שו"ע הרב (קכד יב) והמשנה ברורה' (שם לח).

הפסק בדבור

לא יפסיק בדבור, אפלו בתבה אחת, בין שמיעת הברכה לעניית אמן אחריה, ואם הפסיק שוב לא יענה אמן.

מקורות ובאורים:

כך הביא ה'באור הלכה' (קכד יא) בשם הגהות רבי עקיבא איגר (שם ה). ומשמע מדברי שגם אם הפסיק בתבה אחת, שוב אינו יכול לענות אמן, אף שהוא עדין בתוך כדי דבור לסיום הברכה (משנה אחרונה שם אות עט), וכן כתב ב'הליכות שלמה' תפלה (פרק כב אות יח). וראה עוד ב'הליכות שלמה' (שם) שגשאר בצ"ע לגבי אם הפסיק בחצי תבה, כגון שהשלים תבה שהתחיל בה קדם לכן.

א. בחזרת התפלה צריך הש"ץ להזהר שלא להתחיל בברכה קדם שסיימו רב העונים לענות אמן על הברכה הקודמת, ואפלו האריכו ב'אמן' יותר מכדי הצורך. אך אם רב הצבור ענו כהגון ורק מעוטם האריכו יותר מדי, אין צריך הש"ץ להמתין על המעוט. ואולם יש אומרים שצריך להמתין על המעוט אף אם האריכו יותר מדי.

מקורות ובאורים:

אמרו חכמים (ברכות מז א, וברש"י שם ד"ה עד): "אין הבוצע רשאי לבצע עד שיכלה אמן מפי העונים [על ברכת המוציא שברך], רב חסדא אמר מפי רב העונים". זאת לפי שצריך שתכלה ברכת המוציא קדם בציעת הפת, ולפי שעניית אמן נחשבת חלק מן הברכה, יש להמתין עד שתכלה עניית אמן מפי העונים. ואולם רב חסדא סובר שאחר המעוט שנוהגים שלא פדין ומאריכים בעניית אמן יותר מדי אין צריך להמתין. ה'שולחן ערוך' (קסז טו) פסק דברי רב חסדא, ואף משמע מדברי (קכד ט) ששונה דין חזרת הש"ץ לברכת המוציא על בציעת הפת, שגם בה על הש"ץ להמתין אחר רב העונים. ואכן ב'באור הלכה' (שם) הביא שכן דעת הפרישה, וכן פסקו: מהריק"ש בהגהות 'ערך לחם' (קכח יח); 'מאמר מרדכי' (קכד יב); 'ערוך השלחן' (שם יג). ב'משנה ברורה' (שם לו) כתב שדין זה נוהג אף באמירת הקדיש, שצריך אומר הקדיש להמתין על עניית אמן של רב העונים. עוד כתב ה'מאמר מרדכי' (שם) הביאו ה'באור הלכה' (שם) שבאופן שרב הצבור ענה אמן במרוצה שלא כראוי והמעוט ענהו כהגון, לכלי עלמא צריך הש"ץ להמתין למעוט. אמנם צין שזהו דבר שאינו מצוי ואין צריך לחשש לכה.

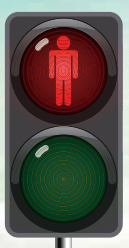
ואולם הפרי מגדים' (א"א קכד טו) סובר בדעת ה'מגן אברהם' (שם טו), שבחזרת הש"ץ צריך הש"ץ להמתין אף על המעוט המאריך בעניית אמן, זאת לפי שחובה על הצבור לשמע את ברכות תפלת הלחש מפי הש"ץ, ואם יתחיל הש"ץ לברך קדם שסיימו המעוט לענות אמן, לא ישמעו הללו את תחלת הברכה (משנ"ב שם לח). לעמת זאת בברכת הפת שאין מברכים ברכה נוספת אחריה, אין צריך הבוצע להמתין למעוט המאריכים בעניית אמן (ראה 'שערי הגר"ש אלישיב' ברכות שם הערה פב). כדעה זו פסק בשו"ת מהר"מ מינץ (סי' פא) וב'אליה רבה' (קכח לו). ה'באור הלכה' (שם) הביא דעה זו, ואולם נראה שהסתפק בזה לעגן הלכה. וראה 'כף החיים' (קכד גב) שכתב שלדעת האר"י שחובה לשמע חזרת הש"ץ, ומעלתה אף עולה על תפלת הלחש, בודאי צריך הש"ץ להמתין אף על המעוט. כאמור, הכל מודים שחובה על הש"ץ להמתין לעניית אמן של רב המתפללים, וראוי להביא בעגנון זה את שמעורר המשנה

זהירות, אמן חטופה

א. עניית אמן בשוא תחת האל"ף שבראש המלה אמן, ולא בקמץ, מכנה בפי חכמים 'אמן חטופה' (שו"ע או"ח קכד ה; משנה ברורה' שם כט).

לפיכך יש להזהר לבטא את המלה אמן אך ורק בנקודה המדק, בקמץ תחת האל"ף ובצירי תחת המ"ם, כך ששמעוטה תהיה האמנת דברי המברך, ולא בשום נקוד אחר.

ב. אף עניית אמן בחטף לפני שהמברך סיים את הברכה, נחשבת ל'אמן חטופה' (שו"ע או"ח קכד ח).

לפיכך יש להמתין ולענות אמן רק לאחר שסיים המברך את התבה האחרונה בברכה במלואה.

איצרות אמונים

חיוב ההשתדלות בעניית אמן

להרבות אמונים בכל כחו

אמרו חכמים (שבת קיט ב): "כל העונה אמן בכל כחו פותחים לו שערי גן עדן, שנאמר (ישעיה כו ב): 'פתחו שערים ויבא גוי צדיק שמר אמונים', אל תיקרי 'שמר אמונים' אלא שאומרים אמן".

בפרוש הרי"ף על 'עין יעקב' (שבת קיט ב) דורש רבי יאשיהו פיינוט שבאמרם "כל העונה אמן בכל כחו" התפוננו חכמים שיתאמץ האדם "בכל כחו" להרבות בעניית אמונים, "לא אחד ולא שנים, אלא כל אשר תמצא ידו בכל כחו לענות אמן, מרבה לענות". משום כך אף נאמר בכתוב "שמר אמונים" - לשון רבים, שעל האדם לשמור ולצפות לענות אמונים הרבה.

מצוה העומדת ברומו של עולם

במגן אש"ת 'שמר אמונים', מציג המחבר רבי אפרים זלמן מרגליות למנות בכל בית כנסת "אנשי צורה לפקח ולהורות על עניית אמן". במקתב הסכמה לרעיון זה כותב בעל ה'ציץ אליעזר' דברים נחרצים על גדל החיוב להזהר במצוות עניית אמן:

"גדולה עד מאד מצוה גדולה זאת של עניית אמן, ולהפך - גדול העניש עד לשמים חלילה של הנמנע מלהמנות למצוה גדולה זאת. דבר זה כתוב בתורה, שנוי בדברי חז"ל בתורת הנגלה, ומשולש בתורת הנסתרת. ענין זה גלוי וידוע ומפורסם לרב בני האדם ואין להם שום ספק בגדל הענין כולל. אבל האמת כדברי המסלול 'שירים' (בהקדמה): 'כפי רב פרסומם ומה שאמתתם גלויה לכל, כך ההעלם מהם מצוי מאד והשכחה רבה'.

אמנם הדרך היחידה לחזק ידים רפות שרפו ידיהם ממצוה זאת, היא אך ורק על ידי יסוד חברה קדושה כזאת, אשר תתמיד ערב ובקר באזהרותיה הנמרצות להמוני העם בדברים המתקבלים על הלב, למען חובת שמירת מצוה חמורה זאת, ולא להתפתות ללקת שולל אחרי עצת הוצר הרע המתענה את בני האדם לזלזל במצוה נשגבה זאת התלויה ברומו של עולם" (מגן אש"ת 'שמר אמונים' עמ' 66).

אגרת אמונים

מכתב מקורא נאמן

לכבוד מערכת עלון 'וכל מאמינים' ולצוות 'בני אמונים' הי"ו

אני קורא בקביעות בעלונכם הנכבד ומתפעל מהפעילות המברכת שלכם.

כואב הלב שצריך בכלל לעורר על מצוה כה חשובה, מצער לראות לעתים אפילו בני תורה שאינם מודעים לחשיבות עניית אמן.

הרי רב עבודת התפלה שתקנו חכמינו מרובת מברכות ואמן, ואפרט מעט רק מתפלת שחרית: התפלה מתחילה בברכות השחר; לאחר מכן פסוקי דזמרה מקפים בברכה לפניהם וברכה לאחריהם; כמו כן קריאת שמע מקפת בכמה ברכות; לב התפלה הוא תפלת שמונה עשרה שכלה ברכות, ואף הסמל של תפלת הצבור, הלא היא תפלת הקדיש שבה מעורר החנן את הצבור וקורא להם "ואמרו אמן" - כל יסודה הוא באמן' שהצבור עונה אחריה.

מובן שבזכותכם השתנה התחום הזה מן הקצה לקצה. אך אליכם אישים אקרא, נא אל תרפו, עוררו עוד ועוד, באשר בחסדי שמים יש לכם כלים נכונים, גישה נכונה, הסברה מעלה ובעקר סינתזה דשמאי.

אני אישית עוסק בנושא זה רבות, ואשתף אתכם ברמיז בענין זה שאמרתיו לאחרונה.

על הפסוק (דברים ז יב): "והיה עקב תשמעו" פרש רש"י כי המלה "עקב" מתפרשת מלשון עקב, ורומזת למצוות שאדם 'דש בעקביו', דהינו מצוות שאדם נוטה לזלזל בהן. התורה מבטיחה שאם ישמור האדם על אותן מצוות קלות, יזכה להבטחות המפורשות בכתובים אלו.

כידוע, מצוות עניית אמן משום שקל לקימה והיא שכיחה מאד, היא אחת מהמצוות שאנו מרבים לדוש בעקבינו, ועל כך אומר דוד המלך: (תהלים מט ו): "למה אירא בימי רע עון עקבי יסובני". המתבונן יפליא לראות כי 'עקב' בגימטריה קפ"ב, פעמים אמן!

תחזקנה ידיכם וראו ברכה בעמלכם. אמן!

בהדרת כבוד,
ישי שמעון
ירושלים עיה"ק

נתן לשלח מכתבים לפקס שמספרו 08-9746102
או לכתבת המייל: 9139191@gmail.com

שערי גן עדן

מעלת עניית אמן במשנת בעל ההלואה

רבי שלמה קלוגר ל' בסיון תרכ"ט

מצבות בבית העלמין היהודי בברודי

רבי שלמה יעקב יוסף קלוגר נולד בשנת תקמ"ו בקומארוב, לאביו רבי יהודה אהרן קלוגר שכיהן כרבה של העיר. עוד בהיותו ילד רך בשנים הפליא את הכל בגדלותו התורנית, ואביו התמסר ללמדו תורה.

בהגיעו לגיל מצוות נפטר עליו אביו, ואמו שלחתו לזמושץ, שם למד תורה מפי בעל המשנת חכמים. המגיד מדובנא שכיהן באותה עת כמגיד בזמושץ, התפעם מגדלותו בתורה והיה לומד עמו מדי ערב שבת את כל המדרשים על הפרשה.

לאחר נשואיו עבר לגור בעירה ראוה לצד חותנו, שספק לו את כל מזונותיו. בשנת תק"ע התקבל כרב בעיר קוליקוב, ולאחר מכן כיהן כרב בכמה קהלות בגליציה ופולין.

חבר חברים רבים בכל מקצועות התורה. בספרו 'שו"ת ובהרת בחיים' (ס" כט) הוא מעיד על עצמו: "תהלות לה' יש לי ערך מאה וחמש עשרה חברים גדולים על תנאי ועל כל הש"ס ופוסקים, ראשונים ואחרונים, ושאלות ותשובות אין מספר". זאת כתב בשנת תר"ד, עשרים וחמש שנים קדם פטירתו.

בערב שבת פרשת קרח תק"פ התקבל לכהן כאב"ד ומגיד בעיר ברודי שהיתה עיר מלאה חכמים וסופרים. בל' בסיון תרכ"ט נפטר רבי שלמה בעיר ברודי והובא לקבורה בבית הקברות היהודי בעיר.

העונה אמן מצוה ועושה

אמרו חכמים (קדושין לא א): "גדול מצוה ועושה ממי שאינו מצוה ועושה". כלומר, שכרו של המקיים מצוה שהוא מחייב בה, גדול משכרו של המתנדב לקיים מצוה שאינו מחייב בה. זאת משום שמי שמצוה ועושה יצרו הרע מתגבר עליו יותר להחטיאו, והוא צריך כח גדול יותר להלחם בו (ריטב"א שם).

על פי זאת באר רבי שלמה קלוגר את מאמר חכמים (ברכות ג ב) "גדול העונה אמן יותר מן המברך": המברך ברכה מברכות הנהנין הוא בגדר 'אינו מצוה ועושה', שהרי יכול היה להמנע מהנאה זו ואז לא היתה חלה עליו חובת ברכה כלל. לעומת זאת העונה אמן הוא בגדר 'מצוה ועושה', שהרי השומע ברכה מחייב מצד הדין לענות אמן. על פן גדול שכרו של העונה אמן שהוא בגדר 'מצוה ועושה' וצריך להתאזר בגבורה כדי להלחם ביצרו, "יותר מן המברך" - שבחלק מהברכות הוא בגדר 'אינו מצוה ועושה' (שו"ת 'שנות חיים' קונטרס דרך החיים, דרך חמישי).

{ אז נדברו }

פרשת קרח תשפ"ג | לסדר: "בוקר וידוע" | גליון מספר: 607

להצטרפות לרשימת התפוצה

במייל:

a8447168@gmail.com

ניתן לקבל את הגיליון בפקס
באמצעות שיחת טלפון:

079-5319191

הודעה: כמידי שנה ניתן לקנות את החוברת 'אלה מסעי' הממוקדת לבחורי שיעור ג' בשיבה קטנה העוסקים בימים אלו בבחינות והיערכות לקראת ישיבה גדולה.

ניתן להשיג (לעת עתה רק) בב"ב

רחוב קיבוץ גלויות 9

רחוב חזו"א 34 פינת דסלר (דרייפוס)

ניתן לקבל גם במייל.

נודה להשתתפותכם

בהוצאות הגדולות!!

בבנק: בנק פאגי

סניף 182

חשבון 747815

ע"ש: שב שמעתא

(ע"ר)

ניתן לקבל קבלה מוכרת

להחזר מס (ס' 46)

באשראי: "נדרים פלוס"

בטלפון: 0799-654321

בדואר: פולק, גאולה 15 חיפה

מי הוא הגוף הבחור...?? האם ה' בוחר לו... או אני הבחור להיות לו???

כשהייתי בחור היה לי ויכוח קבוע עם המשגיח... ויכוח שמאוד מזכיר לי את הויכוח של קורח ומשה רבינו... אני טענתי למשגיח שאין לי סיכוי... עזוב... חבל להתאמץ... ממני לא יצמח כלום!!! מי אמר שכל אחד יכול לצמוח... הנה... בחור פלוני... הוא יושב ולומד בהתמדה... הוא יכול... הבחור השני עוייבד ה'... אבל אני... אני לא זכיתי!! חבל שהמשגיח יזבזב עלי זמן יקר...

אבל לא!! המשגיח התווכח איתי... כל בחור יכול לצמוח... הוא ציטט לו התוס' המפורסם בכתובות (סג) דרך הוא בהולך ללמוד שנעשה אדם גדול!! אתה יכול... ואני טענתי: לא! מי אמר שאני יכול?? מי אמר שלכל אחד יש פוטנציאל להיות מתמיד ועובד ה'... וככה התווכחנו כל הזמן... עד שיום אחד מצאתי שזו ויכוח ישן!! זה כבר ויכוח של משה רבינו וקורח... קורח טוען שכל העדה כככולם קדושים... לכולם יש פוטנציאל להיות אהרן הכהן... ואילו משה רבינו אומר לא!! מה אפשר לעשות!! הקב"ה בוחר מי הקדוש... ומי שלא אז לא...

ותכלס... בסוף התברר שקורח טעה בגדול... בוקר וידוע ה' את אשר לו והקריב אליו... ואת אשר יבחר בו יקריב אליו... הנה לך שיש כאלו שה' בוחר בהם ויש כאלו שצריכים להכיר את מקומם... אם ככה מורינו המשגיח... אני לא רוצה להיות ח"ו קורח!! אני מכיר את מקומי... אני מכיר בחולשות שלי... ואני לא יכול!! לא יכול להיות הנר המערבי של בית המדרש... אני לא מחפש להגיע לפסגה... לא שואף לזה... אני לא חושב שאני כ"כ יחודי... נ... מה אתה אומר?? צדקתי בטענה שלי ? ? ? אם לא... אז באמת למה לא??

שמעתי לבאר את העניין כך:

בתרומות ומעשרות יש כלל!! כשבעל הבית בא להפריש תרומה... אז נכון שצריך לתת את התרומה לכהנים... אבל לאיזה כהן?? האם לבעל או לשמרל?? זו כבר הסמכות של בעל בית... הוא קובע... זה מה שנקרא "טובת הנאה לבעלים" לבעלים יש את הזכות לקבוע למי הוא נותן... ולכן הכהנים לא יכולים לחטוף את התרומה מהבעלים... כי לבעלים יש את זכות הקביעה למי לתת... כל זה נכון, כל זמן שהבעלים באמת מפריש ונותן תרומה... אבל מה קורה אם הבעלים החליט משום מה שהוא לא נותן... נניח שהבעלים החליט להקדיש את התרומה... אה... הוא לא נותן לאף אחד?? אוהו... פה ניתנה הרשות לכל הכהנים לבא ולחטוף... (כי ס"ס התרומה הרי שייכת לשבט הכהונה... רק לכתחילה נתנו לבעלים את זכות הבחירה למי לתת... אבל ברגע שהוא מתנער ולא נותן בכלל... כאן כל כהן מקבל זכות לקחת את החוק לידיים ולחטוף לעצמו...)

אם ככה: אז אפשר לומר על דרך הדרש שאותו דבר בעבותת ה':

כל זמן שהשכינה איתנו!! אנחנו פה במדבר מול עמוד הענן... ה' מדבר עם משה יום יום מבין שני הכרובים... כאן הבעלים הוא זה שמפריש תרומה!! כאן משה רבינו מזהיר את קורח: אסור לך לקחת את החוק לידיים ולחטוף... כי נכון שהקב"ה התחייב לקרב... אבל את מי הוא מקרב?? כאן זה כבר טובת הנאה לבעלים!!! ה' מחליט ולא אתה... בוקר וידוע ה' את אשר לו והקריב אליו ואת אשר יבחר בו יקריב אליו... והיות ויש לקב"ה טובת הנאה לאותם גגנות שפרה ופועה שיתחייב את הילדים' והם ידעו להעריך על האוצרות של ה' בשעה שכולם זרקו אותם למעון... סליחה- ליאור... ועל זה הוא הבטיח להם שהוא ישמור להם טובת הנאה והוא יעמוד מהם בתי כהונה בתי לווייה ובתי מלכות... (כמו שכתוב 'זיעש להם בתיים') אם ככה, אומר משה לקורח... אל תבא בטענות למה הקב"ה בחר במשה ואהרן... כי ה' כעת מחלק תרומה והוא מחליט למי כן ולמי לא... ויש לו את הטובת הנאה שלו...

אבל!!!! קורח לא מקבל את הטענה של משה... כי קורח רואה ברוח הקודש שהנכד שלו שמואל הולך להיות שקול כמו משה ואהרן... נו... אז אתה רואה שאפשר לחטוף את הכל...

ופה הייתה הטעות של קורח!!! קורח קורח... הנכד שלך שמואל הגיע בדור של "שפוט השופטים" "איש הישר בעיניו יעשה" "אין חזון נפרץ" "השכינה נסתלקה" ויטוש משכן שילה... ואז!!! ברגע שיש הסתרת פנים... אותותינו לא ראינו אין עוד נביא... כאן בעל הבית לא נותן תרומה... ה' כביכול מסתתר... אוהו... ברגע שבעה"ב כביכול מסתתר והתורה מונחת בקרן זווית... פה כל אחד יכול לקפוץ ולחטוף הכל... הנה... יהושע וכלב חיו מן האנשים... לקחו את חלקם של מרגלים... זה ההבדל בין סבא קורח לבין הנכד שמואל...

הנכד שמואל היה בדור של הסתרת פנים... לחיות בדור של הסתרת פנים זה אמנם לא קל... אבל בכל זאת יש לזה מעלה אחת!! בדור של הסתרת פנים אין מנות אישיות... הכל נראה כמו בר... הכל פתוח... ומי שרוצה יכול לחטוף בלי גבול... שמואל מגיע וזוכה להיות שקול גם כמשה וגם כאהרן... למה?? כי בדור של הסתרת פנים... יש ביזה של מדרגות רוחניות... הרחב פיך ואמלאה... לדור דעה היו מחסומים... הגבל את ההר וקדשתו... עד כאן... אבל בדור של הסתרת פנים... הכל פתוח... אין גבולות... הר סיני פרוץ מכל הכיוונים... תורה מונחת בקרן זווית... רק תבא... רק תקח... מה שלקחת שלך... נו... באיזה דור אתה בוחר לחיות?? מה זה משנה... אף אחד לא שאל אותך... העובדה היא שאנחנו נמצאים בדורו של שמואל... המשגיח שלי צדק... בדור שלנו כל אחד יכול... רק תחליט... רק תרצה... רוצ על זה... קורח מקנא בך... כל האפשרויות פתוחות לפניך... קודש הקדשים לפניך... תכון תפילתי קטורת לפניך... רק תבא... רק תחטוף... לא תמיד המבצע הזה ימשך... יום אחד הקב"ה יופיע ואשרי תבחר ותקרב ישכון חצריך... כבר לא יהיה אפשרות לחטוף... חטוף ואכול...

חידה מעניינת!!! התשובה אולי תבא בשבוע הבא...

שבת זו מבחינה מסוימת מוקדשת להלכות תרומות ומעשרות... זה הגופי תורה של פרשת קורח... בתור יהודים שזכינו לגור בא"י... אנחנו זוכים להפריש לחומרא גם אחרי החנות מדין דמאי... (לא בטוח שזה דמאי אבל לא משנה...) אני, בתור כותב עלון... מאוד מודר לי כל הסיפור של דמאי... הרי מה זה דמאי? היות ועמי ארצות לא בקיאים בתרו"מ... לכן אסור לאכול מהם... ומה שאתה לוקח מהם... אתה צריך להפריש... בקיצור: בלגן שלם!!! (אתה מבין לכו שהתקנה של דמאי... היא ממש פילגה את עם ישראל... עכ"פ בשעתו.)

אני לא מבין מה הבעיה? עמי ארצות לא בקיאים? תן לי שעתיים איתם ואני מסביר להם והם יבינו... אחריות!!! תבין: עמי ארצות- מפגרים הם לא!!! בורים כן, סתומים לא!!! אז בשביל מה לתקן דמאי? בא נעשה להם כינוס חירום... נקרא לזה סדנא לצורך העניין... (אני גם מוכן לשלם על זה מילגה לצורך העניין... מי שישתתף בערב הזה מקבל שובר הנחה ברשת חנויות יוקרה... טוב? תאמין לי... שזה ריוחי בשבילנו... זה יותר זול מאשר להפריש כל פעם וכל הטאראאם) אני אשב איתם... מבטיח לך שתוך שעתיים הם בקיאים בתרו"מ... אחריות!!! הם מבינים עניין מצוין...

נו... אז למה זה לא פתרון? התשובה היא נורא פשוטה:

להיות בקי בתרומות ומעשרות זה לא עניין של הבנה... זה פשוט כואב בכיס!!! זה פשוט 12% מהיבול וזה הוצאה מאוד משמעותית בשביל הע"ה... לכן הוא פשוט בורח... הוא לא רוצה להבין שהוא חייב את זה... כן... סו"ס תרומות ומעשרות זה כמעט כמו מע"ם... מדובר ב-12% מהנסכים... וכמו שיש אנשים שמסכנים את עצמם ועוברים על החוק בשביל לעבוד בשחור ולחסוך את המע"ם... אז פה אותו יהודי בסה"כ בוחר לשחק ראש קטן ולהיות עם הארץ... בסה"כ נדרש ממנו 'לא להבין'... והכל בסדר... בקיצור: זה לא כ"כ חוסר בקיאות בתרו"מ! אם כבר זה עיון... שהארנק כבד לו יותר מהיראת שמים... עד כאן ברור???

כעת תקשיב סיפור... אני טיפוס 'משפך'... לא מסוגל לשמור סוד יותר מכמה ימים... יום אחד לא הצלחתי להתאפק... ניגשתי לשכן שלי העם הארץ... אמרתי לו: רוצה לשמוע סקופ?? אתה שתהיה בריא... רועד מתרומות ומעשרות... לא מוכן לשמוע מה חייבים... אתה רועד על הכיס שלך... לכן אתה מתחמק מלשמוע מה זה אומר לך תרו"מ... אז זהו- שאל תשאל!!! אני כעת מגלה לך סוד... ואתה תהיה בהלם... אתה יודע מה קורה כשאתה לא מפריש תרומות ומעשרות? מה שקורה זה ש... שכשאתה קונה ממך אני צריך להפריש במקומך!!! ו... ותן ניחוש כמה אני מפריש?? תן ניחוש כמה אחוזים... ניב מסתכל עלי בחצי אדישות... נו... מה כבר יכול להיות?? נו... יניב... זרוק מספר...

לא תאמין!!! אני מפריש כככולא אחוז!!!!!! (בעצם טיפה יותר מאחוז) זה כל הסיפור...

ניב ה מ ו ס !!! מה?? אתה רציני?? זה כל הסיפור של תרומות ומעשרות?? אחוז אחד מכל היבול וזהו?? מה פתאום... לא יכול להיות... אמרו לי שזה באזור ה-12% כל החברים שלי הע"ה אמרו לי... כשהרב מתחיל על תרו"מ תברח מבית הכנסת... זה הולך להיות לך מס הכנסה!!! חור בכיס!! (הס ושלום... עפרא לפומיה... בחנוני נא בזאת אמר ה' אם לא אפתח לכם את ארובות השמים... אבל אני כעת מדבר נטו בשפראך עמארצתי) ואתה פתאום אומר לי שזה בסה"כ אחוז?? מה זה אחוז?? אחוז בלבד זה צחוק ילדים... אחוז גם אני מסכים להפריש בשמחה... מה... אתה רציני?? אמרתי לו: בטח אני רציני!!! אתה לא מאמין לי? בא תראה בסידור... זה כתוב בפידור... יותר מאחד ממאה שהפירשתי הרי הוא תרומה גדולה וכו'... (מכיר את הנוסח??) בקיצור: אני לא ממציא!!! כשאתה קונה ממך יניב... ואתה הפועייר לא מפריש... אז אנחנו כמויבן לא נקבל את הילד שלך למוסדות כי אתה לא מפריש תרו"מ... ואז אני הצדיק מפריש במקומך... וכמה?? אחוז! זה כל הסיפור...

ניב היה בהלם!!! הוא נשאר עם פה פעור במשך עשר דקות!!! הוא לא הצליח להירגע... אבל תוך עשר דקות זה כבר רץ ברשת... חברה... חשיפה ראשונה!!! עד היום חשבתם שתרומות ומעשרות זה חור בכיס... ברחתם מזה... שילמתם על זה בילדים שלא התקבלו למוסדות... כעת מתברר ששום דבר!! זה לא 12%... זה בסה"כ קצת יותר מאחוז ואתה מסיים את הסיפור!!! וכאן מתחילה פרשיה שלימה... מה מתברר???

מתברר ש"כמו תמיד..." ה'חרדים' האלו עושים עלינו דילים... לנו הם אומרים שצריך לתת תרומה גדולה 2% (אחד מחמישים...) ומעשר ראשון 10%... וזה באמת הרבה מאוד!!! אבל כשהם עושים את זה במקומנו... פה יש הנחה מיוחדת... כשהם מפרישים דמאי... הם מפרישים בסה"כ קצת יותר ממאה!!! ואת זה הם לא מגלים לנו!!!!!!! אני שמעתי שצריך לתת 12% תרומות ומעשרות... ברחתי... אבל אם הייתי יודע שרגע אחרי שברחתי מגיע אותו אברך ומקבל 80% הנחה ומספיק לו לתת אחוז אחד תרו"מ... אם הייתי יודע הייתי גם אני מכריז שאני מפריש תרומות ומעשרות והייתי גם פותח את הסידור... מפריש טיפה יותר מאחוז ואומר יותר מאחד ממאה שיש כאן וסוגר את הסיפור...

אה... למה הם מסתירים מאיתנו?? למה את ההנחות הם שומרים להם??

אמנם המחשתי פה איזה תיאור... אבל אם שמת לב: יש פה שאלה!!! שאלה מאוד מעניינת!!! השאלה היא: הרי למה אנחנו מפרישים דמאי? כי העם הארץ בורח מלהפריש תרו"מ... אבל!!! אם אנחנו בעצמנו... כשאנחנו מפרישים דמאי... אני בסה"כ מפרישים אחוז אחד... הרי את האחוז הקטן זה העמי הארצות היו מסכימים להפריש... אז אם כבר אז כבר... במקום שאנחנו נפריש את האחוז הזה... בא נגלה להם- שהם כבר יעשו את זה??

מילא הייתי צריך להפריש 12% במקום הע"ה... נו... מה אפשר לעשות... כזו הוצאה... זה כבר גדול עלי... אבל אם אני במקומו צריך בסה"כ להפריש אחוז... אז שהוא כבר יעשה את זה? תבין!!! אני לא מחפש פה לחסוך לעצמי... אני בסה"כ חס על העם הארץ עצמו... הרי כל הסיבה שהוא לא בורח מלהפריש כי הוא בטוח שבשביל לסגור את הפינה של טבל הוא צריך להפסיד מידי הרבה כסף... ולכן!! זו הסיבה היחידה שהוא לא מפריש מעשר ראשון וזה מכניס אותו לקבוצת סיכון להיכשל באיסור חמור של טבל!!! אם ככה: למה שאני אגלה לו את הסקופ הגדול... את מה שכל חבר מתחיל יודע... שהעשר אחוז המדובר... זה הבעיה הקטנה... זה ממון שאין לו תובעין וכו'... (לא לגמרי הסברתי... סמכתי על הרקע שכולנו יודעים בנושא... ומי שלא הבין שילך מהר מהר ללמוד מושגים ביהדות) ובשביל להינצל מטבל מספיק אחוז אחד...

ברור לי שאם הייתי מגלה ליניב שלנו את הסקופ הזה הייתי עובר עבירה חמורה!! השאלה היא למה?? תסביר לי למה... חידה!!!! האם שבוע הבא יהיה כתוב הפתרון?? תלוי בהיענות...

כמידי שנה, בבא ימי הקיץ 'לעת צאת המלכים' ימים אלו מחדדים לנו בין הייתר את הצורך ההכרחי בלרענן את התחזוקה הקבועה לשמור על עיניים טהורות וקדושות, אשר על כן יצאנו שוב במכירת הספר "וימאן!"

הנכתב מתוך חזית הקרב, והעוסק בתעצומות השליטה והחוסן הפנימי הנדרשים ל'בן ישיבה' בדורנו הרדוד והנסחף, ו'דע מה שתשיב' בכל עניינים אלו, ספר זה בין הייתר משמש כמנת דחף ל'גיבור הכח' של דורנו שנאבק ללא ליאות להוביל מנהיגות אסרטיבית מול הדחפים ורוחות זעף הנושבות גם במחוזותינו.

בשלב זה (עקב עיכוב בהוצאה לאור) ניתן לקנות את הספר רק אצל הנציגים בישיבות. ובשבועיים הקרובים הושגה תרומה להנחה במחיר מיוחד, 15 ₪ בלבד (כריכה רכה)

כל הרוצה ליטול חלק וזכות בהוצאה של מהדורה נוספת של הספרים 'אהבתי' ו'אהבתי' ניתן להתקשר עד יום שני הבעל"ט (פרשת חוקת) לפלא' - 0527683095 (למי שרוצה... ניתן להקדיש לעי"נ ולהצלחת, ולרפואת... אבל לא חייבים... זה בסדר...)

כדי לא להותיר את הנייר חלק

יש כיום מושג שנקרא "הוא לא טלית שכולה תכלת"

כלומר כשיש מישוהו ש'משחק אותה' צדיק גדול ותכל"ס... הוא לא כזה צדיק כמו שהוא מנסה להרשים אותנו... כאן מגיע הביטוי... תשמע... אל תתפעל... הוא 'לא טלית שכולה תכלת'!

אז רק בתור מושגים!!! ההגדרה האמיתית היא הפוכה!!!

הוא כן טלית שכולה תכלת... הרי מה כל הסיפור עם קורח?? קורח הגיע למשה רבינו עם שאלה הכי פרומערית שיכולה להיות? אמרת שצריך תכלת... מה הדין בטלית שכולה תכלת??

מי שעמד באותה שעה מוהצד... חשב שיש פה שאלה אמיתית... באמת מה עושים בטלית שכולה תכלת... ואז התברר שטלית שכולה תכלת עלולה להתגלות כקורח ועדתו!!!

כך שמי שעושה את עצמו צדיק ושואל שאלות עוקץ... אדרבה... הוא הוא הטלית שכולה תכלת!!! טלית שכולה תכלת שהתבררה כשאלת עוקץ... נו... אז למה כולנו מתבלבלים??

למה כשאנחנו פוגשים אדם צבוע, במקום להגיד שהוא כן, אנחנו מתבלבלים ואומרים 'הוא לא טלית שכולה תכלת'??

אז מישוהו אמר לי על דרך המליצה והשנינה:

שכנראה המושג 'טלית שכולה תכלת' היה כבר מוכר עוד לפני קורח... כבר אז אנשים ידעו לפתח חושים עדינים ולהיות צביעות וליצנות... אבל תכל"ס... כשקורח הגיע עם ה'טלית שכולה תכלת' שלו... הוא הצליח לבלבל את כולם וכולם היו בטוחים ש... שהוא לא!!! טלית שכולה תכלת... הוא בסדר... הוא אמיתי... אז נא לקחת בחשבון שהצביעות יכולה להיות מאוד מתעתעת... וגם גדולים וטובים שבדרך כלל זהו תסמינים של 'טלית שכולה תכלת'... כשהגיע רגע של נגיעה אישית אמיתית... פה הם פתאום טענו בתוקף... לא! זה לא טלית שכולה תכלת... אז נא להיזהר גם מזה... איפה שיש לך נגיעות אישיות תזהר גם ממי שנראה לך שהוא לא טלית שכולה תכלת... והירות! ולא יהיה כקורח וכעתו...

טיול בחיק הטבע... באווירה הסטרילית ביותר...

אני רוצה הפעם לפתוח נושא פחות מהותי... אבל פעם אחת אפשר לתת גם עליו את הדעת... הנושא הוא אודות כל המימרות בגמ' שמדברות על **עניינא דעלמא**... כל מיני הוויות העולם הזה... דברי חכמה והרחבת אופקים בענייני העולם... אם זה בנושא של בריאות ורפואות... וגשמים ורוחות... ומאכלים... ועצות לחסכון... ובגדים שונים... ושלל נרחב של ידיעות ומושגים בענייני העולם שמפוזרים לאורך כל הש"ס... ומדובר במאות מימרות בגמ' אם לא אלפים... ולפעמים הגמ' ממש מאריכה בזה... ותכל"ס... אתה מבין לבד שזה לא נכתב בטעות... אם רבינא ורב אשי ראו לנכון לכתוב את זה... **כנראה שזה היה בכונה!!!** בפרט שיש על זה פירוש רש"י... ולפעמים גם תוס'... בקיצור: זו גמרא לכל דבר...

ואתה עומד מהצד ושואל: מה הסיפור?? בשביל מה הגמ' מזכירה את כל הענייני דעלמא האלו? מימרא המימרות הנשגבות מהסוג של 'אמר רבה בר בר חנה', שבין בתרי הדברים אתה מזהה שרב הנסתר על הנגלה יש פה סודות עמוקים... לא... אני מדבר על מימרות פשוטות... (לדוגמא: ת"ר: כליות יועצות, לב מבין, לשון מחתך, פה גומר ושט מכניס... או לחילופין: ג' משיבין דעתו של אדם, ג' מרחיבים דעתו, ה' דברים נכנסים לגוף ואין הגוף נהנה מהם, ו' דברים יפין לחולה וכן הלאה והלאה) **מה זה? בשביל מה זה??**

אז ככה: תשמע סוד... יתכן שזה מסוג הדברים שפעם היו משתדלים להסתיר מאיתנו... אבל היום כבר אין מה לחשוש... אז זהו!!! שתתפלא לשמוע... יש עניין שתלמיד חכם יהיה בקי בשבע חכמות!!! במילים אחרות: יש עניין **שתלמיד חכם יהיה אינטלגנט**... יכיר את העולם... שלא יהיה מנותק מהמציאות... וכלשונו של הרמב"ם: "שכל החכמות כרקחות וטבחות ואופות לתורה..." ת"ח שלא יודע לוח הכפל זה... זה לא כבוד לתורה... תלמיד חכם שאין לו מינימום של מושגים בסיסיים בהוויות העוה"ז זה לא מכבד את התורה... בקיצור: ההיפך מהתפיסה המקובלת אצל בחורים... שככל שאתה יותר רחפן וטיפש בענייני העולם ככה אתה יותר קרוב לה'... (אגב... שלא נכון... זה נכון אצל בחורים... אבל ממקום של סימן!! לא סיבה!! בחור שמנותק מהעולם... זו הוכחה שהוא הסכים לפרוש ולהתנתק מכל הוויות העולם בשביל לשקוע התורה... ולכן באמת עדין לגדולות... לא בגלל עצם הניתוק... אלא בגלל הנכונות לשים הכל בצד... ועל זה באמת מגיע לו 'אשרי מי שגדל בתורה)

נו... אם אכן ככה... אם יש עניין שת"ח יכיר את זה? חכמות... אז קדימה בא נתחיל ללמוד... קדימה... בא נעשה ליב"ה... נלמד פיזיקא... כימיה... רפואה... נבחן מבחני בגרות... **נו... אז למה לא??**

נו... תגיד אתה... אתה יודע טוב מאוד למה לא... כי את התורה אנחנו בקושי מספיקים ללמוד... אם רק תצרף ללימוד התורה את זה חכמות... אנחנו נשאר לגמרי קרחים מכל הכיוונים... זה בדיוק מה ששאל בן אחותו של ר' ישמעאל האם

ללמוד חכמה יוונית והוא ענה לו: תחפש שעה שהיא לא מן היום ולא מהלילה ואז תלמד... כלומר: אתה צודק שת"ח צריך לדעת חכמות... אבל מה נעשה שאין לך את הלוקוס הזה!! זה תמיד יגיע על חשבון עסק התורה... (כי ברור שלא בא בחשבון שזה יבא על חשבון התורה... ואת התורה אתה לא הולך לגמור...) נו... אבל תכל"ס... מה נעשה שתלמיד חכם סו"ס צריך להכיר את העולם... סו"ס צריך שיהיה לו מושגים בז' חכמות... כאן מגיעים רבינא ורב אשי עם **מולטי ויטמין!!!**

מולטי ויטמין זה כדור אחד שיש בו הכל... במקום לקנות גם ויטמין די וגם ויטמין סי וגם ויטמין בי 12... בא תקנה כדור אחד שיש בו את הכל...

הגיעו רבינא ורב אשי והגישו לנו את ה'תלמוד בבלי' ואמרו לנו... אתם רואים את זה?? זה ספר בלול!!! בלול בהכל... הגמ' היא חבילה אחת שכוללת את ככככל מה שיהודי צריך לדעת... כיסוי מקיף ומושלם... זאת אומרת: מי שלומד את כל התלמוד בבלי כולו... יודע תנ"ך... ידע משניות... יודע אגדה... וגם... גם על הדרך מקבל מושגים בז' חכמות!!! ורבינא ורב אשי עשו את זה בצורה מאוד מדודה עדינה ואלגנטית... הם דחפו לנו המון המון מושגים ככה בדרך אגב... טיפין טיפין הם השחילו פה מושג... שם מושג... כך שאף פעם אתה לא מוצא את עצמך מתיישב רשמית מול איזה חכמת פיזיקא... הם השחילו ופיזרו לנו את זה ככה טיפין טיפין... כמו ויטמינים בתוך הבמבה... אתה מצידך אוכל במבה... ועל הדרך הכניסו לך שם את כל הויטמינים... ואתה אפילו לא שם לב...

וכאן מגיע אחת הטעויות האבסורדיות!!!

לדוגמא: אתה מכיר את סוג הסיפורים המשעשעים האלו שאנחנו בדרך כלל אוהבים לספר אותם על ר' חיים קנייבסקי וכדו'... עד כמה שהוא היה מנותק מהעולם ושקוע רק בלימוד... ואיפה רואים את זה?? שפעם נניח אחד מהנכדים חזר מגן חיות וסיפר לר' חיים שראינו גמל... ר' חיים רק שמע גמל... והוא מיד התחיל להגיד את כל המושגים שמוזכרים בש"ס בהקשר לגמלים... מה גמל לובש... ומה האוכל שלו... ואין מאביסים אותו... ואיפה יש לו פצעים, וכמה המשוויו שלו... **וכשאנו שומעים כזה סיפור... מה אנחנו מוציאים מזה??** אה... תראה איך ר' חיים היה מנותק מכל הוויות העולם הזה... תראה איך הראש שלו ראה רק תורה!!! הנה... גם כשידברו איתו על הגמל שנמצא בגן חיות... הוא מיד לקח את זה לגמ'... הוא מיד פגש את הגמל של היליגע גמ'

קלטת את הראש העקום??? שמת לב לאבסורד שיש פה??

ברגע שהנכד סיפר לר' חיים על הגמל של הגן חיות!!! מה ר' חיים ענה לו? אל תדאג... הגמל שאתה היכרת בגן חיות!!! לי יש היכרות הרבה יותר נרחבת איתו דרך הגמ'... ואז ר' חיים התחיל לשלוף **ידע נרחב!!! ידע אמיתי!!!** ידע עשיר ועדכני שאפשר לאמת אותו מול הויטרינאים של הגן חיות... ר' חיים הפגין **ידע מדהים** בהוויות העולם הזה בענייני המזון של

הגמלים וצורת האכלה שלהם... שים לב: **זה לא** מושגים בלימוד!!! **זה מושגים בגמלים!!!** מושגים בגמלים שר' חיים שאב את כל הידע והמושגים האלו לא מהגן חיות אלא מהגמ'!!!

אז למען ה': איך קרה... שדווקא אנחנו הוצאנו מהסיפורים האלו את ההבנה הפוכה לגמרי... עד כמה ר' חיים היה מנותק מהמציאות...?? **הרי זה בדיוק הפוך!!!** זה רק הוכיח עד כמה הוא כן מחובר למציאות--- דרך הגמ'... הנה לך אנשים שהולכים לגן חיות כדי להרחיב אופקים ולקבל מושגים... ור' חיים שמעולם לא הוציא את הראש מהגמ'... עושה לנו שלום שלום ואומר לנו... את כל המידע שיש לכם והרבה יותר ממנו... אני כבר שואב מהגמ' בעצמה!!! בבקשה... תשאל אותי... תשאל אותי על כל בעל חי שראית בגן חיות... מה המזון שלו? אני אענה לך ישירות מהגמ'... חצב לצבאים, זכוכיות לבנות יענה, עצה וקוצים לגמלים, זמורות לפילין, חרדל ליונים, לוף לעורבין, נבילה לכלבים עמיר לטלה, תבן לפרה, ועוד ועוד... (אגב: אני נעזרתי במחשב... אבל ר' חיים היה עונה לך את זה ישירות מהראש... מהידע העצום בעוה"ז שהגיע ישירות מהגמ')

עכשיו: מאיפה נובע האבסורד הזה?? אני חושב שזה נובע מזה שהגמ' אצלו היא מאוד מאוד קדושה... (זה נכון) וממילא גם כשהגמ' מדברת על כל מיני נושאים שונים ומגוונים... זה מצטייר אצלו כדברים קדושים כאלו... שלא קשורים למציאות שלנו... ממילא כשאני חוזר מהגן חיות ומדבר עם ר' חיים על גמל... והוא מתחיל לשלוף לי אין אובסין את הגמל... אני לא פוגש פה ידע!!! אני מצדי רואה אותו לוקח את הגמל של הגן חיות ומקדש אותו ב'קדושת הגמל' של הגמ' הקדושה... וחבל!!!

בתפיסה הזו אנחנו בסה"כ מפסידים הרחבת אופקים ומושגים בענייני העולם שהגמ' הייתה **מעוניינת להשחיל לנו**...

אבל תרגע... אל תקח ללב!!! אל תעשה את זה גרוע יותר ממה שזה!!! לא קרה כלום!!! אם תחליט לדלג על כל הגמרות האלו... מסתמא לא תתבע על חסרון ידיעת התורה... אני גם בטוח שאתה יכול לעשות סיום על המסכת גם ללא הגמ' האלו... (אגב: רוב הדוגמאות שהבאתי הם לא דוגמאות טובות כי ברובם מדובר בנפ"מ להלכה ממש כך שזה ממש גופי תורה... אבל לכל אחד מאיתנו יש את הדוגמאות של גמ' שאין בהם שום נפ"מ... רק לחיי דבריתא') אם לא מתחשק לך להתעכב על הגמ' האלו לא נורא... אל תקח ללב...

אבל יש בעיה אחרת!!! שאם כבר יש בעיה!! זו הבעיה העיקרית... שאני ואתה העללנו על מורן ר' חיים קנייבסקי (ועל כל עמלי תורה) שמרוב שהוא שקוע בלימוד... הוא מנותק מהעולם **זה פשוט לא נכון!!!**

זה בדיוק הפוך!! עקרונית זה נכון... היה לו את כל הסיבות להיות באמת מנותק מהעולם... כי סו"ס הוא מצידו הסכים להתנתק מהעולם בשביל לשקוע בתורה... אלא שאז הגמ' בעצמה העשירה אותו מהדלת האחורית בהמון המון ידע... וכתוצאה מזה הוא ממש לא היה מנותק...

ומאז קניתי את זה... קבלתי בטחון עצמי... הכנסתי לעצמי לראש: אדוני: אתה גם אינטלגנט על הדרך!!! הגמ' העניקה לך ידע נרחב בהוויות העולם הרבה יותר מהחילוני... תרגיש נוח... תתחיל להפגיש... ומאז זה פשוט עובד... כל נושא שהנהגה מונית רק פותח את הפה... אני מיד אומר לו את כל מה שאני יודע בנושא הזה מהגמ'!!! ומאז השיחה קולחת... אני מוצא את עצמי מדבר עם חילוני ויש לי מה למכור לו בכל נושא... כי סו"ס אל תשכח שאני בן אדם תורני... יש לי ידע... אבל סו"ס כמעט כולו מהגמ'!! אז עד לפני כמה חודשים... כל הידע שהיה לי מהגמ' היה חסום מהוויות העולם הזה... בראש שלי נתקע שאני לא יכול לשתף סתם בן אדם בגורגרות וצימוקים ומוכני של הגמ'... ממילא 90% מהתכנים שלי היו לא רלוונטיים לנושא שיחה עם סתם נהג מונית... דיברתי איתו רק קצת פוליטיקה והאם לפתוח מזגן או לא לפתוח... אבל כעת פתאום השתחרר המחסום!! יצא סוד!!!! אני מנחית עליו את כל המושגים מהגמ'... ואני אומר את זה בבטחון עצמי!!! והבן אדם שותה בצמא... ואתה יודע איך הוא מתייחס לכל המידע שאני אומר לו??

תן ניחוש כמו מה??? כמו להבדיל... כמו כל המידע המפוברק שמגיע לו ברשת... מידע כזה שזה לא סוד שהאמינות שלו שואפת לאפס... אבל ברגע שזה נאמר בבטחון עצמי ובצורה נחרצת... אתה יכול לראות אנשים שמצטטים את זה באימון מוחלט... להבדיל אותו דבר אני... אני פשוט מוריד את זה כעובדה מוחלטות... אני מתכוין במשפטים האלו לשלול את הרפיסות הטבעית שלנו כחרדים... שכל פעם שאנחנו משחררים איזה מאמר חז"ל החוצה אנחנו הולכים על גחלים... לך תדע... אולי נשתנו הטבעים... ואם אני אגיד בשם הגמ' משהו שהוא לא לגמרי עדכני היום... שמא יטעו איצטגניני פרעה ויאמרו משה בדאי הוא...??

אז זהו שעזבו!!! הכל בסדר... היום כל שקשוק וכל ציוץ של משועמם מתקבל באמונה עיוורת... אז בדיוק אני שמצטט פה מתורת ה'... מידע שכבר עדכני 1500 שנה... בדיוק אני צריך לחשוב פעמיים... תהיה רגוע... מותר לי להגיד זה בבטחון עצמי הכי מופרז... הכי חמוד היה שלקראת סוף הנסיעה הוא החליט לנסוע מלמעלה ולא להיכנס במנהרה של כביש 16... אמרתי לו: כתוב במשנה 'השוכר את החמור להוליכה בהר והוליכה בבקעה', מעניין אם זה נכון גם כאן... והוא נכנס ממזמה יפה לחקירה... התחלנו להתווכח... האם מנהרה זו בקעה או לא... בסוף הנסיעה אפילו בטעות ציטטתי לו שהגמ' אומרת ש... שהחמורים רובם ר... רשעים... ובשניה האחרונה אופ... תפסתי את עצמי ואמרתי לו ש... לא... זה דובר בייחס לחמורים של פעם... (זה כבר הנהיג מונית יחליתו...) בקיצור: כי באור פניך נתת לנו תורת חיים!!! התורה היא תורת חיים!! לחבר את התורה לחיים ולא לנתק אותה מהחיים...

תשחרר... תאפשר לרבינא ורב אשי להרחיב את האופקים שלך...

אל תתנגד!! זה נעשה באוירה הכי סטרילית ונקיה שיכולה להיות.

מסביר ש... ואז אמרתי לו ש'יומא דשותא' זה יום שאנשים קצת עצבניים בו ולא מצליחים להתרכז... ויש רוח חזקה וצריך להתרחק מדקלים... ואז בשלב מסוים הוא סיפר לי שהוא היה ימאי... התחלנו לדבר על אניות... התחלתי לצטט לו גמרות על צי אדיר לא יעברנו... וכמה עלויות של הפלגה...

בקיצור: החלפנו נושאים בקצב... ובכל נושא הצלחתי איכשהו לשלוף לו משהו שמוכר לי מהגמ' שאני לא לומד... (מידי פעם היציתי בגמ'... להיזכר מה כתוב על זה) ואז שמתי לב שהנהג מונית מסתכל עלי כמה פעמים דרך המראה... ואז לפתע הוא אומר לי... תשמע... אתה אינטלגנט!! אתה מבין בכל מיני נושאים מעניינים... יש לך ידע... אתה שולף... מאיפה יש לך את הידע הזה? אמרתי לו: שום דבר... הכל כתוב במפורש בגמ'!!!

ואז... כשיצאתי מהמונית הגיע תורי להתלהב...
הפטפטת הזו עשתה לי מצב רוח... קלטתי שקרה פה משהו... ולא הצלחתי להבין מה... מה קרה פה... התחלתי לחשוב לעצמי... רגע... קרה פה משהו מוזר... ישבתי עם חילוני ופטפטתי איתו במשך שעה שלימה... והכל מתוך הגמ'... איך זה קרה?? **יותר נכון: מה קרה עד היום שזה לא קרה??**

שתבין: זה לא שעשיתי לו יום שכולו תורה... זה היה סתם פטפוטי סרק... אבל את כל המידע שלפתי מהגמ'... והשיחה מאוד מאוד זרמה...

אז איפה זה היה עד היום???

ומה מתברר?? שזה יושב בדיוק על אותה נקודה שהזכרתי מקודם!!

בראש שלי תקוע שכשאני מתחיל ללמוד גמ', אני כמובן **עולה ומתעלה** אבל יחד עם זה אני גם מתנתק!! מתנתק מהמציאות של העולם... וממילא גם אם הגמ' תדבר על מצטמק ורע לו שזה תופעה מאוד מוכרת לאשתי מהכיריים של המטבח ביום יום... אבל אני לרגע לא מעלה על דעתי שפגשתי היום בגמ' משהו שאפשר לספר אותו לאשתי... ולמה לא?? כי בראש שלי... גם הנושאים הכי מפורשים ופרקטים בגמ', הם כאילו מנותקים!! (זה בדיוק על אותו משקל שאם ר' חיים יתחיל לדבר על הגמלים שמוזכרים בגמ'... אנחנו נפגוש פה את גודל השקיעות שלו בלימוד והניתוק המוחלט מהגמל המקורי של הגן חיות... הבנת??) ממילא כשאני מוציא את הראש מהגמ' ואני מוצא את עצמי מדבר עם נהג מונית חילוני... אני מרגיש כמו משה רבינו שיורד מההר... אני כביכול חוזר מהניתוק!!! אני כעת סוגר את הגמ' שהיא לא קשורה למה שקורה פה... וכעת... לא נותר לי אלא להתחיל לברור את המילים... מה אפשר להגיד לנהג מונית ומה לא... באיזה 'דברי תורה' אפשר לשתף אותו... ואז הכל גם נהיה כזה 'הוכחות וותכות' כזה... שהמדע מסתדר עם התורה וכו'...

עד שהגיע אותו 'יומא דשותא'!!! שהנס שלי באותו יום היה שכנראה הייתי מידי עייף ומבולבל... וכנראה שכחתי את כללי המשחק... שכחתי לבדוק האם מה שהגמ' אומרת זה בדיוק מתואם עם המציאות של דורנו... (כדי שח"ו החילוני לא יתחיל לשאול שאלות ויערער על דברי חז"ל...) ישבתי לי במונית מול הנוף והתחלתי לשלוף ככה בספונטניות את כל מה שיש לרב חסדא לומר בהקשר לנוף הזה... ותכל'ס... הבן אדם התלהב!! הוא לא התלהב שאני תלמיד חכם... הוא התלהב מהאינטלגנציה שלי!!

(טעימה קטנה: ר' חיים היה מומחה עצום בבוטניקה, בזיבול, בחרישה, זריעה, בהרכבה והברכה, ביניקה של זרעים... השרשה, חנטה, שליט, בשיטות קציר ואיסוף עמרים... ר' חיים ידע לפרטי פרטים איך בוצרים ענבים ואיך עושים יין ואיך שמן... הוא הכיר לפרוטרוט את הכרם... ואת כל סוגי התחזוקה שלו... והפגין והנובלות והבנות שוח, וזה רק בתחום השדה... הלאה... הוא היה בקי בכל חלקי גוף הבהמה... ע"ג טרפות וע"ג מומין שבהמה, ובתחום המשפטים... כל ת"ח שיודע נשים נזיקין הוא שופט!!! הוא בקי בכל סוגי המסמכים והוצאה לפועל והשוואות מסמכים... הוא מעורב פעיל בכל סוגי הרמאויות הפוטנציאליות. בקי בכל סוגי הבישולים, היה לו היכרות מעמיקה עם יותר משבעים חומרי גלם לעניין הוצאת שבת... בקי בעיבוד עורות, כל סוגי העורות למיניהם, טוויה, ניפוץ, וכל שלבי האריגה, בליעות, פליטות, סוגי שיכר למיניהם, בקיאות נרחבת בסימני דגים, עופות, חיות, שרצים, חגבים, וכן הלאה וכן הלאה... ועוד שלל נושאים נרחבים... ואכמ"ל)

תשמע משפט: אני לא יודע אם קיים פרופסור אחד בעולם שיש לו היקף של כ"כ הרבה ידע ומושגים בשלל תחומים כ"כ מגוון בהוויות העוה"ז כמו **כמות החומר והגיגה ששוכנת במי שיודע את כל הש"ס בעל פה**... שמעתי?? תחזור על המשפט הזה עוד פעם?? **תחשוב עליו!!**

ממילא להגיד על תלמיד חכם שהוא היה מנותק מהעולם... זה לא נכון!! אז שוב... אני יודע שלבחורים בני עליה יש נטיה כזו לראות בזה סוג של פוזזה... ככל שאתה יותר מנותק מהמציאות ככה זה הוכחה שאתה יותר שקוע בלימוד... כן... בתור בחור זה נשמע כזה צדיקי כזה...

אבל למעשה בשורה תחתונה זה לא מעלה!! ניתוק הוא אף פעם לא מצביע על מעלה!! אדרבה... אם כבר זה מחיר!! כלומר: אם עסק התורה כרוך בניתוק מהמציאות אז... אז אני מוכן לשלם את המחיר הזה... אבל אדרבה... במצב מתוקן אמור להיות שתלמיד חכם מחובר למציאות... והעוצמה הכי הכי גדולה היא שהגמ' בעצמה לקחה על עצמה את האחריות להעשיר אותנו בהוויות העולם הזה... והגמ' עושה את זה הרבה יותר מכל אלו שהסתובבו בכל העולם כדי להרחיב אופקים... ורואים את זה אחד לאחד... מי שמונח בלימוד!!! על הדרך הוא מבין בהכל... כמו הוורט המפורסם: **ש'סדין עשתה ותמכור וחגור נתנה לכנעני'** שכשבים למכור סדין בשוק... מגלגלים אותו וקושרים אותו בחגורה... ומי שקונה את הסדין מקבל יחד איתו את החגורה בעסקת חבילה... ככה הסדין זו התורה והחגור של כל שאר החכמות... מי שקונה את את חכמת התורה מקבל על הדרך את החגור - את כל החכמות...

ואם כבר הגענו לכאן... אספר לך סיפור מצחיק...

ישבתי פעם במונית... הנהג היה חילוני... וזה היה נסיעה די ארוכה... כנראה שהייתי מאוד עייף והיה לי מצב רוח כזה מוזר... כפית כזה... התחלנו בשלב מסוים לפטפט... והוא התחיל להתלונן על המזג אוויר... כמה חם היום... התחלתי לירות... אמרתי לו: נכון... זה גמ' מפורשת יומא דעיבא כולא שמשא... הסברתי לו שכשהכל מעונן אז השמש בוקעת דרך הנקבוביות של הרקיע וזה הכי חם... (בקיצור: מה שרש"י

לעילוי נשמת
רבן של ישראל מרן ראש הישיבה
רבינו ירחמיאל גרשון
ב"ר צבי יהודה צוק"ל

תנצב"ה

דברי שי"ח

ממרן רשכבה"ג שר התורה הגר"ח קניבסקי זצוק"ל

אבעלי אסופות

"דור דור ודורשי"

וכשהן מעמיקים בהלכה הם בשעה זו כמלאכים ורוח ממרום שורה עליהן ועל פיהן נקבעו הלכות באישות החמורה ובשבת ובשאר הלכות החמורות (קוב"א ח"א סי' ל"א).
הראה הקב"ה לאדה"ר גדולי הדורות כשהן משחקין כשהראו לרבנו זצ"ל, תמונה של מרן הגראי"ל שטינמן זצ"ל מחייך ושמח, אמר, כך הראה הקב"ה למרע"ה את החכמי דור דור ודורשינו. והביא לשון חז"ל באבות דרבי נתן (פרק ל"א) מלמד שהראהו הקדוש ברוך הוא כל הדורות שעתידין לצאת ממנו כאלו הם עומדין ומשחקין לפניו. ואמר רבנו זצ"ל, שהראה לו שהם שמחים, שאם לא כן לא היה יכול לעמוד בעגמת הנפש לראותם בצער הדורות, (מנחת תודה עמוד ר"ג).

גדולי ישראל בכל מצב יהיו בשמחה לפני ה' סיפרו בני ביתו של רבנו זצ"ל, סיפור מעניין שאירע עמו בער"ח תמוז תשע"ג, רבינו זצ"ל חלף ליד המקרר בביתו, וראה כי תלויות שם תמונות של גדולי ישראל רבים, וביניהם תמונות חמיו מרן הגר"ש אלישיב זצ"ל ומרן הגראי"ל שטינמן זצ"ל, כשהם מחייכים חיוך רחב, ואמר לנכד שליוה אותו הנה הנה כך לאדם הראשון אותם כך כאשר הם מחייכים, והמשיך רבינו זצ"ל להסביר כוונתו הרי הראה הקב"ה לאדם הראשון דור דור ודורשי דור דור ומנהיגיו וחסידיו ואמרו באדר"נ (פ"ל"א) שהקדוש ברוך הוא כל הדורות שעתידין לצאת ממנו כאלו הם עומדין ומשחקין לפניו ויש אומרים לא הראהו אלא צדיקים בלבד, ומדוע הראה אותם מחייכים, כי אדם הראשון ראה את כל התלאות שיהיו לדורותיו לכן הקב"ה רצה לומר לו כי אעפ"כ הם יחייכו על אף הכל גדולי ישראל יישארו עליזים ושמחים לפני ד'. (ס' כאיל תערג גדולי הדורות עמוד תקכ"ז בהערה).

חכמי הדור יראי שמים להם זכות ההכרעה וכתב רבנו זצ"ל בביאורו על ספר רזיאל המלאך, וז"ל, שהכל מתנהג ע"פ התורה, שהקב"ה מנהיג את העולם הזה ע"פ התורה, והתורה נפסקת ע"פ חכמי הדור יראי שמים, והתורה נתנה להם זכות ההכרעה, וע"פ דבריהם נוהג כל העולם, וכל מעשה בראשית משועבד לזה, (ביאור תשועת אדם עמוד כ' ד"ה ויבין).

וכשנסתלק מרן הגר"ח מברסק זצ"ל אמר אז מרן הח"ח זיע"א בכל דור ודור יש לנו שאלות כאלו אשר בזמן שעדיין היה נביא בישראל היו הולכים לשאול אצל הנביא ומאז שפסקה הנבואה בישראל הקים לנו הקב"ה בכל דור ודור גדולים כאלו שבכוחם לענות לנו כאשר היו עונים הנביאים ועצתם כאשר ישאל איש בדבר האלוקים נבואת החכמים שהיא בדרך החכמה כותב הרמב"ן ב"ב (י"ב ב') לא ניטלה אלא יודעים האמת ברוח הקודש שבקרבם (מעשה איש ח"א עמוד ר"ט).

דור דור ודורשי

במסכת סנהדרין (ל"ח ב') ובמסכת ע"ז (ה' א') זה ספר תולדת אדם מלמד שהראהו הקדוש ברוך הוא דור דור ודורשינו, דור דור וחכמיו. ואמרו במסכת יומא (ל"ח ב') ראה הקדוש ברוך הוא שצדיקים מועטים, עמד ושתלן בכל דור ודור, שנאמר כי לה' מצקי ארץ וישת עליהם תבל, ובמסכת סנהדרין (ח' א') אמר לו הקדוש ברוך הוא למרע"ה טול מקל, והך על קדקדם, דבר אחד לדור ואין שני דברין לדור. ואיתא באבות דרבי נתן (פרק ל"א סי' ג') שהראהו הקדוש ברוך הוא לאדם הראשון דור דור ודורשינו. דור דור ופרנסיו. דור דור ומנהיגיו. דור דור ונביאיו. דור דור וגבוריו. דור דור ופושעיו. דור דור וחסידיו. בדור פלוני עתיד להיות מלך פלוני. בדור פלוני עתיד להיות חכם פלוני.

ונשאל רבינו זצ"ל, דמה שהראהו דור דור וצדיקו מובן, אבל לשם מה הראהו הפושעים שבכל הדורות, והשיב, שהראה איך הצדיקים עמדו בפניהם, שיעריך גדלות הצדיקים שבכל דור, באלו נסיונות עמדו, ואת זה הראה לו, ע"י שהראה לו הרשעים שבאותו הדור. וכן בשם החזון איש זצ"ל מובא שביאר שלפי פושעי כל דור הראה איך יעמדו מולם גדולי הדור. (דעת נוטה פ' בראשית אות ת).

עוד אמר רבינו זצ"ל, במדרש רבה במדבר (פכ"ג ד') איתא הראה הקב"ה למשה דור דור ודורשינו דור דור ומנהיגיו, ואומרים, למה לו להראות את הדור, ולמה לא סגי להראות את מנהיגיו בלבד, אלא כאשר משה רבינו יראה את המנהיגים יחשכו עיניו, אבל כשיראה את הדור אזי תתישב דעתו שאם זה הדור הרי זה מנהיגיו, (דרך שיחה ח"ב עמוד ת"ד מנחת תודה עמוד ר"ג).

הקב"ה מעמיד א' שיש לו כח להנהיג את הדור בדרך ה' וכתב רבנו זצ"ל, וז"ל: **בכל דור שאין מלך ונשיא הקב"ה מעמיד אחד מגדולי הדור וירא שמים שכל הדור מכבדים אותו ומתייראים מפני דבריו מתוך שדבריו מקובלים על רוב העם וע"י זה יש לו כח להנהיג את כל הדור בדרך ה' ע"ש.** (טעמא דקרא על ספר שופטים פ"ב ח' ד"ה וישפוט אחריו אבצ).

בכל דור יש גדול א' שמנהיג את כל הדור וז"ל רבנו זצ"ל בביאור על ספר הבהיר, יש לו להקב"ה צדיק אחד בעולם וחביב לו מפני שמקיים כל העולם כולו והוא יסודו והוא מכלכלו ומצמיחו ומגדלו ומשמחו אהוב וחביב למעלה, נורא ואדיר למטה, מתוקן ומקובל למעלה מתוקן ומקובל למטה והוא יסוד הנפשות כלם, ופירש רבנו שמיני מאי הוי, יש לו להקב"ה צדיק אחד בעולם וחביב לו מפני שמקיים כל העולם כולו כו', ר"ל **בכל דור יש גדול א' שמנהיג את כל הדור והקב"ה עושהו שיהיה חביב על הכל והוא מכריע בכל הדברים ובכל סומכין עליו, והוא שקבלנו לזקני הדור עכ"ל.** (ביאור בהיר בשחקים אות קנ"ז).

וכתב מרן החזון"א השגחתו ית' הוא בכל דור ודור על היחידים ששתלן בכל דור להורות חוקיו ומשפטיו לישראל

הקב"ה שולח אדם גדול לעצור ירידת הדורות
ואמר רבנו זצ"ל ששמע מהג"ר שמואל גריינימן זצ"ל שפ"א שאל הג"ר אלחנן ווסרמן זצ"ל את מרן הח"ח זיע"א על מה שהג"ר מוולאזין זצ"ל אמר על רבנו הג"ר זיע"א שהוא 'כהרשב"א או כהרמב"ן, ואיך יתכן בדור כזה אדם כזה, וענהו הח"ח זיע"א, שאלת שאלה טובה, ואענה לך תשובה טובה, יש ירידה כל הזמן, בכל דור ודור, ולפעמים הירידה כל כך גדולה שמוכרחים לעוצרה, וה' שלח אדם גדול כמו הג"ר לעצרה (דוד שיחה ח"א עמוד ר"ט).

בן תורה מרגיש ויודע האמת מי מנהיג הדור
בתקופה שכתב רבנו זצ"ל מכתבו הידוע הנדפס, באגרות וכתבים דרך אמונה (אגרת קמ"ב), הנה הנהגת הדור מסורה כיום למרן גאון ישראל הגרא"ל שטיינמן, אשר כל מעשיו לשם שמים והנה חובה לציית לכל מוצא פיו של מרן, והזהרו בגחלתן ובזה מקיימים מצות עשה ועשית ככל אשר ירוך, מספר נכד רבנו, ששאלו לרבינו זצ"ל, שבני תורה בקשו לשאול על התחזקותם באמונת חכמים, אבל שואלים הם, איך באמת אפשר לדעת מיהו המנהיג, רבינו הביט בי קצת בהקפדה בני תורה שואלים? בן תורה מרגיש ויודע האמת מי שלא יודע ומרגיש האמת אינו בן תורה! (מנחת תורה עמוד רע"ד).

גם אחרי פטירת הרב צריך להמשיך
בשבת חול המועד (פסח תשס"ז) למד רבינו הגמ' ברכות (מ"ב ב') כי נח נפשיה דרב אזלו תלמידיו בתריה כי הדרי אמרי ניזיל וניכול לחמא אנהר דנק בתר דכרכי יתבי וקא מיבעיא להו הסבו דוקא תנן אבל ישבו לא או דילמא כיון דאמרי ניזיל וניכול ריפתא בדוכתא פלניתא כי הסבו דמי לא הוה בידיהו קם רב אדא בר אהבה אהדר קרעיה לאחוריה וקרע קרעיה אחרינא אמר נח נפשיה דרב וברכת מזונא לא גמרינן, עד דאתא ההוא סבא רמא להו מתניתין אברייתא ושני להו כיון דאמרי ניזיל וניכול לחמא בודן פלן כהסבו דמי, אמר רבינו זצ"ל, מי זה ההוא סבא, כתבו תוס' (חולין ו' א' ד"ה אשכחיה) דהוא אליהו הנביא וא"כ בפשטות בא לומר להם מה ההלכה, אבל אני חושב עוד דבר שבא לומר להם שלא צריכים כ"כ להצטער שרב נפטר ואף שנפטר אפשר גם כך להסתדר וצריך להמשיך דמשמע מדבריהם שרב נח נפשיה וברכת מזונא לא גמרינן שכבר אי אפשר יהיה להסתדר וזה רצה לשלול מהם (מנחת תורה עמוד רמ"ט).

הבטחת הקב"ה שתמיד יהיה מנהיג לדור
ואמר רבינו זצ"ל 'כתוב בספר חסידים שיש הבטחה שעד ביאת המשיח תמיד יהיו גדולי ישראל ויהיה מי שינהיג את הדור' (מנחת תורה עמוד ר"ג), וכן הביא בשמו חתנו הגר"ש שטיינמן שליט"א, שהיה מביא בשם ספר חסידים שיש הבטחה מהקב"ה שדאג לכל הדורות ובכל דור עד ימות המשיח יהיה מי שינהיג את הדור, ואמר שבכל דור ראו שלעם ישראל היה חוש לדעת מי הם גדולי הדור האמיתיים והנהיגו הדור ללא שהיה בחירות ובהרבה דורות לא לפי טבעם כלל, [ומובא שכשהסתלק אביו הקה"י היו מילותיו הראשונות כלל ישראל צריך לדעת שנשאר את מי לשאול, מרן הגרא"מ שך זצ"ל ע"ש], ולא מצאו בס"ח שלפנינו, ובאמת ידוע שרבנו זצ"ל השתמש הרבה בס"ח הוצאת מקיצי נרדמים שיש שם הרבה הוספות ושינויים, ומובא שם (סי' תת"ת ש"ב) הקב"ה רואה איזה דור חייב ואיזה דור זכאי ולפי שרואה מה שעתידי להיות עושה ומקדים שנאמר קורא הדורות מראש.

כל חכם שופט את בני דורו כי הוא מכיר בהם
אמרו במסכת מגילה (י"א א') לא מאסתים בימי כשדים, שהעמדתי להם דניאל חנניה מישאל ועזריה, ולא געלתים בימי יוונים, שהעמדתי להם שמעון הצדיק, וחשמונאי ובניו, ומתתיה כהן גדול, לכלותם בימי המן, שהעמדתי להם מרדכי ואסתר, להפר בריתי אתם, בימי פרסיים, שהעמדתי להם של בית רבי וחכמי דורות.

וכתב רבנו זצ"ל בביאורו על ספר רזיאל המלאך, וז"ל, כי אוהב כסף לא ישבע כסף, וכן אוהב חכמה לא ישבע חכמה, צא ולמד מכל הדורות מימות מרע"ה עד עתה, כי מי שמרבה חכמה מרבה דע"ת, ומה שימצא ללמוד תורה לא ישבע ממנו כל ימי חייו, וכל הנאתו היא מן התורה, וכל דרכיו ודבריו הם מעשה תורה, וכן כל החכמים היו נוהגים דוק ותשכח, וכל אבותינו לא נתגדלו אלא מתורה, והנפש לא תשבע מרוב לימוד חכמה ודעת, והקב"ה משתבח בחכמים ומושיבם בבי"ד של מעלה, וכל חכם שופט את בני דורו כמו שכתבו הקדמונים, כי הוא מכיר בהם וידע מי הוא הצדיק ומי הרשע ומי הוא הרמאי ומי אומר אמת, וגם מן השמים מסייעים לו לברר האמת כידוע מכל הדורות, ואבותינו ספרו לנו חכמת החכמים שידעו לברר כל דבר אם אמת או שקר, וגם היום זה מעשים בכל יום אצל כל חכמי ישראל, ועל הפנים הם מכירין מי שקרן ומי רמאי ומי דובר אמת כידוע, (ביאור תשועת אדם עמוד י"ט ד"ה ובידו).

ובס' מעשה איש (ח"ד עמוד ק"ז) מובא, שח הגאון רבי שמריהו גריינימן זצ"ל שאמר מרן החזו"א זצ"ל הפוסקים כאן הם הפוסקים שם בבית דין של מעלה הפוסקים שם לדור הם הבי"ד של אותו הדור, [מבנו הג"ר ברוך שליט"א], ובספר לב אליהו עה"ת (ס' בראשית ח"א עמ' קצ"ג) מובא כי הגר"ש זצ"ל אמר בהספדו על הגר"י סלנטר זצ"ל שהג"ר מוולאזין ז"ל אמר שהבי"ד של מעלה הם הצדיקים שבכל דור והם דנים את אנשי דורם כי מלאכים אי אפשר להם להבין איך אדם יכול לחטוא ואפילו צדיקים שלפני דור קודם אינם יכולים לדון את הדור שלאחריהם לכך זכות וסיים הגר"ש ז' שבדאי ר' ישראל יהיה מהבי"ד של מעלה והוא הקפיד מאוד על בין אדם לחבירו לכן יש מעתה להיזהר ביותר בעניינים שבין אדם לחבירו.

גדול הדור בתורה ואינו מנהיג כלל אם צריך לקום מפניו כמלא עיניו

נשאל רבינו זצ"ל, גדול הדור שצריכים לקום מפניו כל כלל ישראל עד כמלא עיניו כמו רבו מובהק, מהו מוגדר גדול הדור, האם בגאונותו בתורה, שיותר גאון בתורה מכל בני דורו, או שצריך 'הנהגת הדור' שמנהיג את דורו בשאלות והדרכות, כמו המושגים היום שהגדול הדור הוא מנהיג הדור, ולו יצויר שיהיה גאון הדור בתורה, אבל יושב הוא בפינה שלו ומסתתר, האם מוגדר בדין זה גדול הדור, כמו לו יצויר שהחזו"א היה ממשיך להיות נסתר כל חייו כמו שעשה בתחילה, השיב רבינו זצ"ל: יש להחמיר (דולה ומשקה ענינים שונים עמוד ש"ז).

מדור זה נכתב לעילוי נשמת אבי מורי
הרב ברוך מאיר ב"ר יעקב ישעיהו ויסברג זצ"ל
ואמי מורתי מרת רבקה בת רבי פסח יעקב אנגל זצ"ל תנצב"ה

ליצירת קשר: ✉ ig0533145900@gmail.com

🏠 רבי יהודה הנשיא 52 בני ברק

☎ 053-3145900 📠 077-2092005

ניתן לתרום גם במכשירי "קהילות" ו"נדרים פלוס" בבתי הכנסת,

יש ללחוץ על לחצן 'קופות נוספות' ובחיפוש 'דברי שי"ח', או בטלפון:

נדרים פלוס 03-7630585 שלוחה- 1586

קהילות 073-2757000 שלוחה- 4310

שָׁנִים קְדֻמוֹנִיּוֹת עַל גְּדוּלֵי הַדּוֹרוֹת

עובדות חדשות ונדירות מפי רבינו מרן זצוק"ל!

מְדוּר שָׁנִים קְדֻמוֹנִיּוֹת - לַשְּׁבוּעוֹת הַבָּאִים בַּעֲזֵה"י

פרשת חוקת - הגאון רבי משה יצחק דייטש בעל 'זיו הים' (כ"א סיון תשנ"ו)

פרשת בלק - רבינו אלהן בונם וסרמן הי"ד בעל 'קובץ שיעורים' (י"א תמוז תש"א)

פרשת פנחס - רבינו ישראל איסרלין ה' פתחי תשובה' (ט"ו תמוז תרמ"ט)

נשמח לקבל מקוראינו הנאמנים מסמכים, תמונות, עובדות ומעשיות הקשורים להנ"ל

רבינו הגר"ש קלוגר זצ"ל מבארדי בעל חכמת שלמה ועוד (לי סיון תרכ"ט)

התנצלות והבהרה

בשבוע שעבר פורסמה מעל גבי במה נכבדה זו דברים מרבינו בענין אמירת הפיוט "מדת הרחמים עלינו התגלגלי" והדברים גררו תגובות רבות של תלמידי חכמים, בפרט אלו שעוסקים בתורת הגר"א ותלמידיו, שהתפלאו על הנכתב בו, ולכן פנינו לבעל השמועה, הוא ניהו חתנו הגדול של רבינו - הגר"ש שטינמן והוא נאות להעמיד דברים על דיוקם, וכפי שיובא להלן.

בהזדמנות זו נתבקשנו למסור, כי אין לסמוך על שמועות ואמרות שונות המתפרסמות חדשים לבקרים מהגר"ש שליט"א, גם אם נכתבו על ידי מקורב, כי הרבה פעמים יש טעות קלה המשנה את כל הענין. והמבין יבין.

ולהלן הנוסח המתוקן והנכון: "הגר"ח מוואלזין הקפיד שלא לומר בתפילה בקשה אל המלאכים אלא רק להקב"ה, וכגון בסליחות שלא לומר הפיוט "מכניסי רחמים" שפונה למלאכים, וכן בזמירות ליל שב"ק בפיוט "שלום עליכם", לא לומר ברכוני לשלום, וכן בסליחות בפיוט מדת הרחמים עלינו התגלגלי ולפני קונן תחינתנו הפילי ובעד עמך רחמים שלי, היה אומר הגר"ח מדת הרחמים עלינו תתגלגל, ולפני קונן תחינתי אפיל, ובעד עמי רחמים אשאל".

"וכן היה נוהג לומר מרן הגרא"ל שטינמן זצ"ל". "ובנו הגר"ש שטינמן שליט"א כשניגש לפני התיבה לאמירת הסליחות, אומר בלחש ג"כ כגירסת הגר"ח, ובקול אומר רק את הסיום של הפיוט "כי כל כל לבב דוי וכל ראש לחלי" שזה לא קשור לגירסאות".

"אבל רבינו הגר"ח קניבסקי זצ"ל אמר לחתנו הגר"ש שטינמן, שהחזון איש אמר, שאפשר לומר כגירסא שלפנינו, ובאמת זה בקשה להקב"ה, ורק בדרך כבוד אומר כן, דכשפונה למלך אין זה כבוד שיבקש מהמלך עצמו אלא פונה בבקשה לשרים שעל ידו".

הישיבה הנודעת בוואלזין

לפרסם שם הרשע

פעם הראה הגר"ר יצחק זילברשטין לרבינו שבשו"ת האלף לך שלמה (סימן שמ"ז) הביא עובדה בגביר אחד בשם ר' איצק זינגר מפרעמיסלא, שבנה בית בחול המועד וכו' וכותב שם שעשה דבר רע מאוד. ושאל את רבינו למה פירסם את שמו של העבריין ולא חשש לאיסור לשון הרע, וענה לו שמסתבר שהתרו בו קודם ולא שמע בקולו, ולכן רצה להוקיע אותו שלא ילמדו ממנו אחרים (חשוקי למד יומא ט' ע"ב).

רבי יצחק זילברשטין עם הבהל"ח רבינו זי"ע

ברכה מצדיק

רבינו היה רגיל לומר כי היו אנשי מעשה שהתירו לחלל שבת כדי ליסוע לצדיק בשביל לברך שם של חולה מסוכן, וטענתם בפייהם כי זה כמו כל רפואה שמותר, והגר"ש קלוגר זצ"ל בספרו טוב טעם ודעת מהדו"ק סימן רל"ט, וחכמת שלמה אור"ח סימן ש"א סכ"ה התנגד לזה מאוד וכתב שהוא איסור מן התורה ממש.

תמונה נדירה - חתיכה מהסבון שהשתמשו בו בעת ה'טהרה' לגופו הטהור של רבינו זי"ע אחרי הסתלקותו (אדר תשפ"ב) והתפרסם מאוד לאחרונה כסגולה לאשה שלא נפקדה בזרש"ק (יש"כ לנכדו רבי ברוך מרדכי, וראה בספר רוני עקרה עמוד פ"ד)

ספריו של הגר"ש קלוגר

רבי שלמה קלוגר היה ידוע כמחבר פורה שזכה לכתוב עשרות ספרים שחלקם ספרי הלכה מוכרים מאוד, ואף רבינו בספריו מרבה לציין מספריו.

ולמשל, ספרו של הגר"ש זצ"ל "ספר החיים" על שולחן ערוך אורח חיים היה חביב אצל רבינו ולא אחת היה מציין ממנו מקורות והלכות שונות (ראה לדוגמא, שציין על פסקו של החזון איש המתיר לקחת גם בשבת תרופה שלוקחים אותה בקביעות, את ספר החיים סימן שכ"ח סל"ז, וכן על פסקו של החזו"א שהקדיש שאחרי קריאת התורה שייך לאבל ציין לספר הנ"ל, מובא במעשה איש ח"ב עמוד ק"ז, ועל הוראת החזון איש שאין צריך להתענות כאשר נפל צד אחד של ספר תורה ציין רבינו לשו"ת האלף לך שלמה אור"ח סימן שס"א).

חסר בישוב הדעת

דבר בעתו מה טוב, כי הנה בפרשת השבוע (קורח) נאמר: ויחר למשה מאד (ט"ז, ט"ו) וברש"י: "נצטער עד למאד".

ואמר הגר"ר אלי' מן לרבינו, כי הנה לכאורה קשה מדוע לא פירש כפשוטו מלשון "כעס" ומבאר רבי שלמה קלוגר זצ"ל בספרו "אמרי שפר", כי בגמרא אמרו (עירובין ס"ה, א'): "רבי חנינא ביומא דרתח לא מצלי", וכיון שמשה היה בכעס כיצד התפלל מיד להקב"ה "אל תפן אל מנחתם", לכן הוצרך רש"י לפרש שהפירוש כאן "ויחר" אינו כעס, עכ"ד. ומאי טעמא הכועס לא יתפלל? והגיב לו רבינו: חסר בישוב הדעת.

שאלה: אם כן אין ראייה שגם אצל משה היה כך?
תשובה: "ויחר" פירושו סאיז האטהעם פארדרסען (פי', שזה מאוד איכזב אותו).

רבינו דבוק בקונו בעת התפילה